

มรดก

ปรีดี พนมยงค์

สุพจน์ คำนธระกุล
รวบรวม

เพิ่มความสง่างามให้แก่ชีวิต ของ
ฯพณฯ รัฐบุรุษอาวุโส
ปรีดี พนมยงค์
อ่าน
แผนฆ่าปรีดี พนมยงค์
โดยสุพจน์ ตำนตระกุล

นักเขียนสารคดีผู้พิศการเขียนให้กับ ความบริสุทธิ์
และข้อเท็จจริง ของนักการเมืองผู้ยิ่งใหญ่คนเดียว
ของประเทศไทย

ไม่ว่ากาลเวลาผ่านไปนานเท่าใด
ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์ ยิ่งใหญ่และสง่างามเสมอ

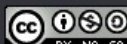
มรดก ปรีดี พนมยงค์

PRIDI-PHOONSUK
ปรีดี - พนมยงค์

www.pridi-phoonsuk.org

ChangeFusion **OPENBASE**.in.th

เนื้อหาทั้งหมดใน OpenBase ถูกเผยแพร่ภายใต้สัญญาอนุญาต Creative Commons Attribution-NonCommercial-Share Alike 3.0 Unported License ท่านสามารถนำเนื้อหาทุกชิ้นไปใช้และเผยแพร่ต่อได้ โดยต้องอ้างอิงแหล่งที่มา ห้ามนำไปใช้เพื่อการค้า และต้องใช้สัญญาอนุญาตชนิดเดียวกันนี้เมื่อเผยแพร่งานที่ดัดแปลง เว้นแต่จะระบุเป็นอย่างอื่น

มรดก ปรีดี พนมยงค์
รวบรวมโดย สุพจน์ ด้านตระกูล

โครงการหนังสือประวัติศาสตร์การเมือง
สำนักพิมพ์ "จิรวรรณนุสรณ์" จัดพิมพ์

บริษัทเกล็ดไทย

303/7 ถนนนเรศ, บางรัก
โทร. 2332382 เป็นตัวแทนจำหน่าย

ราคาเล่มละ 35 บาท

พิมพ์ที่ บริษัท ศรีสวัสดิ์การพิมพ์ จำกัด
555/21 ถนนเจริญสนิทวงศ์ บางอิ้ว บางกอกน้อย
กทม. 10700 โทร. 4243877
นายอุดม พรหมสกุลชัย ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

นายปรีดี พนมยงค์ ในเสื้อครุยเนติบัณฑิต เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒

คำขึ้นต้น

ก่อนหน้าที่คุณปาล พนมยงค์ บุตรของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ จะถึงแก่กาลกิณียาเมื่อ ๙ กันยายน ๒๕๒๔ นั้น คุณปาลฯ ให้เกียรติกับผมได้ร่วมศึกษาความรู้ที่อาจารย์ปรีดีฯ ซึ่งในขณะที่ท่านพำนักอยู่ในสาธารณรัฐประชาชนจีน ได้มีจดหมายบรรยายความรู้เพื่อคุณปาลและน้อง ๆ ที่พำนักอยู่ในประเทศฝรั่งเศสได้ร่วมกันศึกษา

โดยคุณปาลได้ถ่ายภาพจดหมายของอาจารย์ปรีดีที่บรรยายความรู้นั้นมอบให้ผม และบอกให้เก็บไว้ศึกษาต่อเมื่ออาจารย์ปรีดีหาชีวิตไม่แล้ว จึงค่อยพิมพ์ออกเผยแพร่ตามเจตจำนงของท่านที่ระบุไว้ในจดหมายนั้น

บัดนี้ทั้งคุณปาล ผู้บุตรและอาจารย์ปรีดีผู้บิดาต่างก็หาชีวิตไม่แล้ว ผมจึงเห็นสมควรที่จะได้จัดพิมพ์จดหมายดังกล่าวนั้นออกเผยแพร่ ภายใต้ชื่อ “มรดกปรีดีฯ” ตามเจตจำนงของอาจารย์ปรีดีและตามที่คุณปาลได้ออกปากไว้กับผม

และพร้อมกันนี้ เพื่อเป็นที่ระลึกถึงคุณปาลฯ ผมเห็นสมควรที่จะพิมพ์จดหมายบางฉบับของคุณปาลที่แจ้งความเห็นของคุณพ่อมาให้ผมได้ทราบ และรวมทั้งจดหมายบางฉบับที่อาจารย์ปรีดีมีมาถึงผมโดยตรง

ในการพิมพ์จดหมายดังกล่าวออกเผยแพร่ ผมไม่มีเจตนาอื่นใด นอกจากจะพิจารณาเห็นว่า เป็นจดหมายที่มีสาระประโยชน์ต่อส่วนรวม ตามสมควร เพราะความสัมพันธ์ของผมและเพื่อนที่มีต่ออาจารย์ปรีดี และคุณปาลนั้นไม่ใช่ความสัมพันธ์หลักในฐานะความคุ้นเคยเป็นส่วนตัว แต่เป็นความสัมพันธ์หลักในฐานะมิตรทางการเมือง

และเพื่อความ “อุดม” ของ “มรดกปรีดีฯ” ผมจึงได้รวมเอาคำสัมภาษณ์ที่อาจารย์ปรีดีได้ให้แก่วิทยสารต่าง ๆ มารวมพิมพ์ไว้ในหนังสือเล่มเดียวกันนี้ด้วย ด้วยหวังว่าจะเป็นประโยชน์เป็นอย่างมากต่อผู้รักชาติรักประชาธิปไตย และความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศเป็นที่สุด

ขอได้รับความขอบคุณจากผม

(สุพจน์ ด้านตระกูล)

ต่อไปนี้เป็นจดหมายของท่านปรีดี พนมยงค์ ที่ถึงลูก ๆ ที่
พำนักอยู่ในประเทศฝรั่งเศส ซึ่งขณะนั้นตัวท่านเองพำนักอยู่ใน
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน จดหมายฉบับที่ท่านปรีดีฯ พิมพ์
ด้วยตนเอง จึงไม่ค่อยจะเรียบร้อย เพราะท่านไม่ชำนาญในการ
พิมพ์

ลูก ๆ ที่ท่านระบุในหัวจดหมาย ซึ่งพำนักอยู่ในประเทศ
ฝรั่งเศส ขณะนั้น คือ ปาล เป็ว ดา

ปาล หมายถึง คุณปาล พนมยงค์ เป็นลูกชายคนหัวปี ซึ่งได้
ถึงแก่กรรมไปแล้ว เมื่อวันที่ 9 กันยายน พ.ศ. 2524

เป็ว หมายถึง คุณสุดา พนมยงค์ และ

ดา หมายถึง คุณสุขปรีดา พนมยงค์

ขอเชิญท่านพบกับเนื้อหาสาระของจดหมายอันทรงคุณค่า ต่อ
ไป

ความรู้ทั่วไปเรื่องที่หนึ่ง

วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๑๑

ปาล เป้ว ดา ลูกรัก

ช่วยพ่อได้เคยเขียนถึงแม่เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปทางวิชาการหลายอย่าง เพื่อให้แจ่ม
แก่ลูกรับไว้ศึกษา พ่อเห็นใจแม่ที่แก่แล้วที่ต้องถ่ายทอดเรื่องวิชาการ เมื่อไม่นานมานี้แม่
ได้แจ้งแก่พ่อขอให้พ่อเขียนตรงมายังลูก ฉะนั้นพ่อจึงเริ่มที่จะทำความรู้ทั่วไปเท่าที่พ่อเห็น
สมควรจะถ่ายทอดมายังลูก โดยมีเล่ห์หมายลึกลับว่าเป็นเรื่องที่หนึ่งตั้งแต่ฉบับนี้เป็นต้นไป ส่วน
ฉบับต่อๆ ไปก็อาจจะมีการใหม่หรือคัดเอาเรื่องที่เป็นวิชาการซึ่งเคยบอกมาแล้วมาจัดทำเป็น
ฉบับต่อๆ ไป

ความรู้ทั่วไปที่พ่อจะทยอยส่งมาเป็นระบบนั้น พ่อมอบให้เป็นมรดกแก่ลูกทุกคน
ทั้งที่อยู่ปารีสและที่อยู่กับพ่อ เพื่อว่าถ้าพ่อตายแล้วขอให้รวบรวมจัดพิมพ์ขึ้นเพื่อญาติมิตร
และผู้สนใจจะได้ศึกษา แต่ก่อนอื่นขอให้ปาลรับภาระที่จะชวนน้องๆ ซึ่งอยู่ที่ปารีสให้ศึกษา
อย่างเป็นระบบ คือตามปกติ ปาลไปพบแม่และน้องๆ สัปดาห์ละ ๑ ครั้งก็ขอให้นำเอา
ความรู้ทั่วไปที่ได้รับจากพ่อเพื่อทุกคนอ่านและศึกษากัน โดยคำนึงว่าอย่าให้เสียแรงกายและ
แรงสมองที่พ่ออุตสาหะเห็นคุณค่าเหนื่อยจัดถ่ายทอดให้ อีกประการหนึ่ง ก็มีหลายเรื่องซึ่งจะเป็น
คุณความดีของลูกเอง เพราะถ้าเรื่องที่ลูกควรรู้จากพ่อแต่ลูกไม่รู้ก็จะทำให้ญาติมิตรเห็นว่า
เสียแรงเป็นลูกพ่อ ซึ่งมีคนนับถือเป็นอาจารย์แต่เหตุใดลูกจึงไม่รู้ ในส่วนเกี่ยวกับตัวพ่อนั้น
ก็ได้พยายามทำหน้าที่ดีที่สุดที่จะถ่ายทอดความรู้ให้เท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ลูกคนใดจะรับได้
เพียงใดหรือไม่พอก็ไม่บังคับ อย่างไรก็ตามพ่อหวังว่าถ้าได้จัดพิมพ์ความรู้ทั่วไปดังที่กล่าว
มาแล้ว ญาติมิตรและผู้สนใจก็อาจจะเห็นเป็นประโยชน์แก่เขาบ้างไม่มากนัก

ความรู้ทั่วไปดังกล่าวยังขาดงานนี้มีหลายเรื่องและหลายส่วนซึ่งมีผู้รู้กันอยู่ แต่พ่อ
เห็นพ้องกับ ร.ม.ต. ยุติธรรมผู้หนึ่งซึ่งได้ฟันนิยสาร “ข่าวศาล” ขึ้นเมื่อภายหลังเปลี่ยนแปลง
การปกครอง ๒๔๗๕ ท่านผู้นั้นได้นำข้อคิดเกี่ยวกับคัมภีร์พระธรรมศาสตร์มาเขียนไว้อย่าง
และท่านได้กล่าวว่าเรื่องนั้นๆ บางคนอาจเห็นว่าเป็นเรื่องที่รู้ๆ กันอยู่แล้ว แต่ท่านให้ข้อ
สังเกตว่ายังมีคนอีกมากที่ไม่รู้ พ่อก็ถือคติเช่นนั้น

(หน้ำนัดจดหมายตัวจริงลบเลือนไปมาก จึงใช้ตัวเรียงแทน)

เมื่อกล่าวถึงเรื่องการรู้และไม่รู้สิ่งที่เป็นสามัญสำนึกแล้วก็มีคติของ ศาสตราจารย์บุญทึงกล่าวไววาทกรรมไม่รู้อาจเป็นโดยไม่รู้โดยไม่ตั้งใจ ในกรณีเช่น นั้นเมื่อใดศึกษาไขปัญหาและสติพร้อมทั้งมีความเฉลียวมีความสังเกตก็อาจรู้ได้ แต่ที่ร้าย ที่สุดคือไม่รู้โดยตั้งใจที่จะไม่รู้ซึ่งเป็นการแก้ไขยากเพราะเนื่องจาก มีอุปาทานหรือมีกิเลสที่หนาแน่นดังอย่างถอนไม่ขึ้นแล้ว จึงทำให้ไม่สามารถที่จะเขาสู่สัจจะใดแม้จะเป็นรูปธรรมที่ประจักษ์ก็ไม่อาจที่จะเห็นรูปธรรมนั้นได้ คือเกิดความลังเลโอน ฉะนั้น ในการที่ลูกจะศึกษาความรู้ทั่วไปที่พอถ่ายทอด ให้แก่คงทำตนโดยชำระสมองให้ปราศจากอุปาทานและกิเลสจึงจะรับเอาสิ่งที่เป็น สัจจะตามภววิสัยและตามรูปธรรมที่ประจักษ์ได้ อนึ่งเพื่อขอให้ระลึกถึงคติโบราณ ของไทยว่าคนที่ฉลาดนั้นจะต้องมีความเฉลียว จะต้องมีความสังเกตเพราะ ความสังเกตนั้นเป็นบ่อเกิดแห่งปัญญาและสติ ปัญญา เมธีตั้งแต่สมัยกรีกที่ค้นคว้า หาสมุฏฐานของโลกนั้นก็เริ่มมาจากความสังเกตก่อน เช่น สังเกตน้ำกลายเป็นน้ำแข็ง แล้วน้ำแข็งกลายเป็นน้ำ และสังเกตเรื่องดิน ไฟ ลม ฯลฯ และจาก ความสังเกตของปรัชญาเมธีหลายชั่วก็ได้พัฒนาความรู้อันเป็นวิทยาศาสตร์ที่สมบูรณ์ ยิ่งขึ้นจนถึงปัจจุบันนี้ ถ้าปราศจากความสังเกตแล้วก็ไปไม่ได้ที่บุคคลใดจะ อ้างว่ามีปัญหาหรือมีความฉลาดเพราะว่าที่แท้จะเป็นการถือความคำบอกเล่าที่ ห่างจากสัจจะ อนึ่งการสังเกตนั้น ปฐมเมธีและคคิพจน์ของท่านบูรพบุรุษสอนให้ สังเกตสิ่งที่อยู่รอบๆ ตัวมากจนอย่างเป็นระบบและอย่างละเอียดถี่ถ้วน เรื่องนี้จะ โลกกลายเป็นเมื่อถึงโอกาสเหมาะสมในฉบับต่อไป

ในฉบับนี้พอจะได้เริ่มเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาปัจจุบันซึ่งเป็นข่าวอยู่ใน เมืองไทย คือ ปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของประชากรในชนบทกับในเมือง เพราะ ถ้าสังเกตเพียงแต่ฟังวิทยุหรืออ่านข่าว น.ส.พ.ก็น่าสนใจว่า พลเมืองในกรุงเทพฯ มีเพิ่มขึ้นอย่างมากมายและเมื่อคืนนี้พอได้ฟังวิทยุได้เกี่ยวกับภาษาไทยซึ่งนัก ประชากรศาสตร์ได้วิจารณ์ว่าอีก ๒๐ ปีประชากรที่เป็นชาวนาผู้นั้นจะมีเพียงร้อยละ ๕ ของพลเมืองผู้นั้นทั่วทั้งประเทศ ทั้งนี้ก็เป็นทางโน้มของพลเมืองชนบท ที่เข้าไปอยู่ในเมืองอันเป็นปรากฏการณ์ที่ประจักษ์อยู่ในประเทศต่างๆ ซึ่งวิชา ศึกษประชากรศาสตร์ (DEMOGRAPHY) อันเป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐศาสตร์ได้

ให้ถูกไว้ ผู้ใคร่รู้ว่าเศรษฐกิจเป็นรากฐานของการเมืองก็ต้องสนใจทางโน้ม
ของประชากรซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของเศรษฐกิจ มิฉะนั้น การเมืองของผู้นั้น
ก็เลื่อนลอยอยู่ในอากาศมิไ้มีพื้นฐานบนเศรษฐกิจเลย ทางโน้มประชากรทั้ง
กล่าวแล้วจะเป็นไปในเมืองไทยอย่างไรและเนื่องจากเหตุไฉนจะไกลกล่าว
ต่อไป

๑. อัตราพลเมืองในพระนคร เป็นร้อยละของพลเมืองทั่วประเทศไทย
เทียบใดดังต่อไปนี้

ก. พ.ศ. ๒๔๔๐ พลเมืองทั่วประเทศ ๑๔,๘๖๔,๑๐๕ คน
พลเมืองในพระนคร ๒๔๔,๕๕๔ คน เทากับร้อยละ ๔.๓๕

ข. พ.ศ. ๒๕๐๓ พลเมืองทั่วประเทศ ๒๖,๒๕๓,๕๑๖
คน พลเมืองในพระนคร ๑,๕๓๓,๐๐๓ คน เทากับร้อยละ ๖.๐๑

ค. พ.ศ. ๒๕๑๐ พลเมืองทั่วประเทศประมาณ ๓๒ ล้านคน
พลเมืองในพระนคร ๒,๒๕๓,๖๔๔ คน เทากับร้อยละ ๗.๐๖

ถ้าสมมุติว่าจะมีใครเถียงอย่างไรเถียงสาว่าพลเมืองก็ต้อง
เพิ่มขึ้นทุกๆ ปีก็ขอให้ตอบว่าเราไปศึกษาตามอัตราร้อยละ คือพลเมืองทั้งในชนบท
และในพระนครส่วนที่เกิดมากกว่าตาย เมื่อรวมทั่วทั้งประเทศแล้วก็อัตราเกือบ
กัน แต่ที่พลเมืองในพระนครมีเพิ่มสูงกว่า เป็นเท่ากับมานั้นก็แสดงว่าเป็นคนจาก
ชนบทเข้ามาในพระนคร และจะเถียงว่ามีคนทางดาวเพิ่มเข้ามา นั้น บัคนัก
หมายคนเขาเมืองก็จกักคนเข้ามาจากต่างประเทศ จึงขอให้เถียงเขาอย่าง
ที่อรันเถียงตัวเลขทางโน้ที่เป็นจริง และแม้จะไม่ไ้ตัวเลขก็ตอบสลับกับรับฟัง
จากวิทยุและเอกสารอื่นๆ บอกชั้ก็อยู่แล้วว่คนชนบทเขามาอยู่ในพระนครมาก

๒. ทางโน้มของคนชนบทเขามาอยู่ในนครปรากฏสูงในยุโรป
อเมริกาอาเซียที่ยังไปโลกแอก จะขอยกตัวอย่างดังต่อไปนี้

ด. ฝรั่งเศสเมื่อค.ศ. ๑๙๕๔ มีชาวนาและชาวประมง
๕,๑๙๔,๕๑๙ คน ในค.ศ. ๑๙๖๒ ลดลงเหลือ ๓,๔๙๓,๙๖๐ คน ให้ฟังสังเกต
ว่าเนื้อที่นาของฝรั่งเศสมิไ้ลดลงไปกว่าเดิมและผลิตผลเกษตรที่ทำได้ก็ยังมี
เหลือที่ร่อยแล้วว่เมื่อไม่นานมานี้ ฝรั่งเศสไ้ทำสัญญาขายข้าวสาลีให้ประเทศ

หนึ่งในอาเซียบ ๕ แสนคน

ข. สรรพ. ปรากฏว่าคนอยู่นาน้อยลงตามลำดับในค.ศ. ๑๙๖๒ เหลือเพียง ๗.๕% แต่เนื้อที่นาก็มีไคลลงไป ผลิตภัณฑ์ยังมีเหลือขายในตลาดโลก ผู้ที่สนใจเอาใจช่วยชาวนานิโกรนั้น ถ้าเอาใจใส่จริงๆ ศึกษาสภาพที่ชาวนานิโกรต้องจากชนบทเขามาสู่ในเมืองก็จะรู้เหตุผลว่ามีอะไรบาง เหตุผลอย่างหนึ่งก็คือ เมื่อเครื่องจักรกลในการทำนาไคพัฒนามากขึ้น เจ้าของนาที่สขแรงงานลูกจ้างน้อยลง ชาวนานิโกรและชาวนิวนาชาวที่เคยเป็นลูกจ้าง ทำนาก็ต้องอพยพเขามาอยุ่ในเมือง ทั้งๆที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมทำไม่ได้ ต้องตกเป็นคนยากจนอยู่ในเมืองก็สมัครใจอยู่ในเมือง

บางคนเคยสวดว่าชาวนานิโกรโง่ เพราะก่อนเขามาในเมืองนั้น พวกตนก็ประกอบเป็นคนยากจนในชนบทส่วนมาก ภูเขาไม่มีปัญญาเสียเลยที่จะคิดลอมเมือง แต่เราเห็นว่าอดีตชาวนานิโกรไม่โง่และเห็นว่า การที่เขาเข้ามาอยู่ในเมืองนั้น คือเป็นการรุกเข้ามาในเมืองไคแล้ว หากแต่พวกเขา กำลังแสวงหาอาซูบอยู่ ฝ่ายเจ้าสมบัติคืออเมริกันก็รู้เค้าจึงพยายามที่จะออกกฎหมายควบคุมอาซูบขึ้น ซึ่งแม้ว่ากฎหมายนี้จะออกใช้แต่ในทางปฏิบัติก็เป็นการยากเพราะอาซูบขึ้นในสรร.มีกระจัดกระจายทั่วไปและชาวนานิโกรก็มีปัญญาในทางเทคนิคเพียงพอที่จะทำอาซูบไค ความวิตกของเจ้าสมบัติก็มีอยู่มาก ต้องคอยระวังว่าชาวนานิโกรที่รุกเข้ามาในโองไคแล้วนั้นจะทำอะไรขึ้น

ค. ในประเทศญี่ปุ่นนั้น เมื่อค.ศ. ๑๙๖๐ มีที่เพาะปลูกประมาณ ๓๕ ล้านไร่ มีแทรกเตอร์ ๕๒๐,๐๐๐ คัน นี่ก็เห็นแล้วว่าแทรกเตอร์จะต้องมาแทนแรงงานของชาวนา ฉะนั้นทางฉันคิดว่า อีกประมาณ ๒๐ ปี ชาวนาญี่ปุ่นจะเหลือเพียงร้อยละ ๕ ของพลเมืองทั้งหมดนั้น จึงเป็นความจริงตามหลักวิทยาศาสตร์สังคม

ง. เกาหลีเหนือ นั้น เมื่อค.ศ. ๑๙๖๓ ก็ได้ใช้แทรกเตอร์ไถนาร้อยละ ๘๕ ของเนื้อที่นาทั้งหมด เมืองสำคัญของเกาหลีเหนือก็มีพลเมืองจากชนบทมาเพิ่มขึ้น

ส่วนเกาหลีใต้นั้น แแทรกเตอร์ก็ไถแทนแรงงานชาวนา ทำให้โฉมหน้าชนบทเกาหลีใต้เปลี่ยนแปลงไปโดยพลเมืองในเมืองไคเพิ่มขึ้น

จ. ส่วนเวียดนามนั้น ภายหลังที่ส่วนเหนือได้รับการปลดปล่อยเป็นเอกราชแล้วแต่กำลังเพิงกองร้างตัว แทรกเตอร์มีอยู่บ้าง แต่ยังไม่มากมายและยิ่ง ทุกวันนี้กำลังต่อต้านอเมริกันอยู่ ไม่ใช่ว่าไม่ปกติถ้าจะถอยหลังขึ้นไปก่อนปลดแอกจากฝรั่งเศสก็จะเห็นได้ว่าสมัยนั้น แทรกเตอร์ที่จะปรับปรุงสำหรับไถนาข้าวยังไม่มี

ส่วนในเวียดนามใต้ ซึ่งกำลังต่อสู้กันอยู่ในเวลานี้ก็ปรากฏว่ายังมีโคโซแทรกเตอร์กันแพร่หลาย แต่การที่พลเมืองในไซงอนโคเพิ่มขึ้นมาก ก็เนื่องจากเหตุอื่นๆ อันเกี่ยวกับการสงครามซึ่งต่างกับประเทศที่เวลานี้มีโคอยู่ในสภาพสงคราม คนชนบทเข้ามาในเมือง เนื่องจากเครื่องมือการผลิตในชนบทซึ่งเป็นเครื่องมือสมัยใหม่ โคทุนแรงชาวชนบทและชาวชนบทเข้ามาในเมืองเพื่อประกอบการค้าหรืออุตสาหกรรมหรือมีอาชีพอย่างอื่นในเมือง

๓. เหตุแห่งการที่อัตราของคนในเมืองเป็นส่วนร้อยละของผลเมืองทั่วประเทศมีมากขึ้นนี้ ก็มีเหตุผลหลายอย่าง ซึ่งวิชาประชากรศาสตร์โลกกล่าวไว้แต่มีเหตุผลอันหนึ่งก็คือ เนื่องจากเครื่องมือการผลิตสมัยใหม่ซึ่งเป็นเครื่องมือทุนแรง เมื่อมีมากขึ้นและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นเท่าใด การใช้แรงงานคนก็ย่อมลดลงจนถอยลงไปเป็นธรรมดา

การที่จะเข้าใจเรื่องนี้เป็นการยากสำหรับผู้ที่ไม่มีความคิดค้นสืบเนื่องจากระบบศักดินา เพราะระบบศักดินานั้น มีรากฐานหยั่งลงไปถึงเครื่องมือการผลิตของระบบศักดินา คือการใช้ไถไม้และสัตว์พาหนะ ผู้ใดมีความคิดศักดินาชนิดนี้ผู้นั้นก็ไม่มีทางที่จะเข้าใจว่าเครื่องจักรกลสมัยใหม่จะมีบทบาทอย่างไรเกี่ยวกับเปลี่ยนโฉมหน้าของชนบท และคงตั้งทัศนะถือเอาชนบทของประเทศไทยเป็นสิ่งที่คงอยู่กับที่ ตามคติ ความคิด ศักดินาซึ่งเป็นความคิดคติโลกาจารย (ซึ่งบางคนใช้ศัพท์ผิดๆ ว่าอภิปรัชญา)

สำหรับนักวิทยาศาสตร์ซึ่งแม้จะเป็นความคิดเจ้าสมบัตินิหรือบุคคลสามัญที่แม้จะไม่ก้าวหน้าเป็นสังคมนิยม ก็ยังก้าวหน้ากว่าความคิดศักดินา ความคิดสามัญย่อมรู้ว่า เครื่องจักรกลเป็นเครื่องมือทุนแรงทำให้ลดแรงงานของมนุษย์และสัตว์ไคเพียงใด

ส่วนพวกที่ก้าวหน้าอย่างแท้จริง คือทราบซึ้งในคำสอนของปรมเมธี้อย่างแท้จริงและทราบซึ้งในคติพจน์ของปรมาจารย์อย่างแท้จริง ก็ยิ่งจะเข้าใจใ้คึกกว่านักวิทยาศาสตร์นายทุนเพราะปรมเมธีและปรมาจารย์ก็โคกถาวรไว้ชัดแจ้งถึงการที่ระบบทุนโคกพัฒนาเครื่องมือการผลิตศึกษา แต่เขาโคกพัฒนาเพื่อใช้สำหรับระบบทุน แต่ฝ่ายสังคมก็นำมาใช้เพื่อสถาปนาระบบสังคมนิยม แต่ปัญหาของประเทศที่ยังไม่โคกปลดออกซึ่งเครื่องมือจักรกดสมัยใหม่โคกเปลี่ยนโฉมหน้าชนบททั้งที่โคกถาวรมาแล้วนั้น เป็นความจริงที่ประจักษ์เป็นรูปธรรม และเรื่องนี้ปรมเมธีก็โคกการถาวรไว้วางหน้าถึงการคลี่คลายที่จะทำให้เมืองโคกใหญ่ขึ้นโดยเครื่องมือสมัยใหม่และคนงานก็ยอมมาจากชนบทนั่นเอง และเมื่อมีงานไม่พอคนจ้งงานก็มาก ฉะนั้นปรมเมธีจึงโคกถาวรไว้ถึงคนวางงานประกอบเป็นกองทัพผู้วางงานในเมือง

ดังนั้น การศึกษาคำสอนของปรมเมธีให้เข้าใจนั้น ผู้ศึกษาจะต้องล้างความคิดศึกษาอันเป็นความคิดที่ล้าหลังมากไปเสียก่อน แล้วก็ล้างความคิดนายทุนให้หมดไป มิฉะนั้นแล้วก็ไม่มีทางที่จะเข้าใจทางใหม่ระหว่างชนบทกับในเมือง

๔. สำหรับประเทศไทยนั้น โคกประมาณตัวเลขอย่างคร่าวๆ จากสถิติ เทาที่รวบรวมโคกแนบมาควยเพื่อขอให้คาตรตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ยาวไรก็ตามเป็นการแสดงวาจนถึงปี ๒๕๐๖ นั้น แทรกเตอร์มีอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนไม่น้อย คือคิดเป็นราคาเกือบ ๕๐๐ ล้านบาท และต่อจากปี ๒๕๐๖ มาจนถึงเวลานี้จะมีเพิ่มขึ้นอีกสักเท่าโค

ปัญหาสำคัญอีกอย่างหนึ่ง ก็คือ ถ้าเครื่องทุ่นแรงมีเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งกระแสไฟฟ้าที่ฟ่งวิทยุว่าโคกขยายมาากนั้น จะเป็นเหตุให้ชนบทโคกเปลี่ยนโฉมหน้าเพียงโคและเร็วเพียงโค และเรายังจะควไรความคิดศึกษาเป็นบรรทัดมาวัดสภาพชนบทของไทยโคเพียงไร.

ปาลเปวคา ลูกรัก

ให้ลูกประชุมกันศึกษาเรื่องต่อไปนี้ ต่อจากที่ไคส่งฉบับที่ ๑ ไปทางปาลแล้ว คำว่า "เรื่องที่ ๕" ในฉบับก่อนให้แก้เป็น "ฉบับที่ ๑" เพราะบางฉบับอาจมีหลายเรื่อง

๑. ขอให้พิจารณาประชากรในเขตเทศบาลทั่วราชอาณาจักรตาม ที่คนไคกังวลนี้

ก. พ.ศ. ๒๔๔๕ พลเมืองทั่วประเทศ ๒๐,๔๓๑,๐๐๐ คน พลเมืองในเขตต่างๆ เทศบาล (คนในเมือง) ๒,๒๕๓,๕๙๕ คน ประมาณเท่ากับร้อยละ ๑๐.๔ ของพลเมืองทั้งหมด

ข. พ.ศ. ๒๕๐๓ พลเมืองทั่วประเทศ ๒๖,๓๔๔,๐๐๐ คน พลเมืองในเขตทุกเทศบาล (คนในเมือง) ๓,๒๙๓,๘๖๕ คน ประมาณ เท่ากับร้อยละ ๑๒.๕ ของพลเมืองทั้งหมด

เพียงเท่าที่คนไคตัวเลขไคกังวลแล้วก็จะเห็นว่าคนในเมืองเพิ่มขึ้น ร้อยละเท่าไร และต่อจากพ.ศ. ๒๕๐๓ มาถึง ๒๕๑๑ ซึ่งตามสถิติพบว่าทุกเทศบาลมีคนเพิ่มมากขึ้นจะเป็นไปสักเพียงไหน และอีกไม่กี่ปีจะเป็นอย่างไร

๒. ปฐมเมธีกล่าวไว้ตรงกับหลักวิทยาศาสตร์ว่า ทุกสิ่งมีการเปลี่ยนแปลง ฉะนั้นจะพิจารณาอย่างเมตาฟิสิกส์ว่า ประชากรชนบทเคยเป็นอย่างไรก็คงเป็นอย่างนั้นไม่ไค ท่านกล่าวอีกว่า เจริญสมบัตินั้นพัฒนาเครื่องมือการผลิตและเทคโนโลยีกับวิทยาศาสตร์อย่างไม่หยุดยั้ง แต่พวกเขาพัฒนาไปแล้ว ในที่สุดก็ขัดแย้งกับความสัมพันธ์ทางสังคม มีโซวาระบบสังคมก้าวหน้าเท่านั้นที่พัฒนาเครื่องมือและเทคนิคกับวิทยาศาสตร์ ปรากฏการณ์ชัดแจ้งว่าแทรกเตอร์นั้นนายทุนคิดขึ้นก่อน ถ้าถือว่ามนุษย์ไม่คิดพัฒนาเครื่องมือแล้ว ปานนี้เราก็กังอยู่ระบบเครื่องมือหินขรุขระ

ในค.ศ. ๑๘๔๙ - ๑๘๕๔ นั้น เครื่องมือไอน้ำพัฒนาถึงขีดสูง และ

เป็นเหตุให้เมืองขยายใหญ่โต คนชนบทเข้ามาเป็นกรรมกรในเมืองมาก (วางๆ
จงดูแผนที่ปารีสสมัย ๑๘๐๐ วามีขนาดแคไหน ขยายในกลางศตวรรษที่ ๑๙ แคไหน
ปัจจุบันแคไหน) ต่อมาพลังไฟฟ้าได้พัฒนา ทำให้ชนบทกับเมืองเปลี่ยนสภาพไป
ทานเลาโคพัฒนาควิทยาศาสตร์ของปรูมเมืออย่างแท้จริง ทานเอาใจใส่เรื่องไฟฟ้า
มาก ทานรู้ว่าอะกัวิทพลังการผลิตอย่างไร และเปลี่ยนโฉมหน้าชนบทกับเมือง
อย่างไร

๓. การกวาดล้างความคิดทุนนิยมเพื่อมีความคิดสังคมนิยมนั้นเป็นการ
ดี แต่ถากวาดความคิดทุนนิยมเพื่อมีความคิดตามการผลิตศักดินาที่ใช้เครื่องมือและเทค
นิคาล้างตามระบบศักดินานั้น คือการถอยหลัง ฉะนั้นการพิจารณาสภาพชนบทและ
เมืองของไทยขึ้นปัจจุบัน โดยอาศัยความคิดชนิคมผลิตศักดินาจึงได้ไม่ไค้สัจจะ เพราะ
เครื่องมือและเทคนิคกับวิทยาศาสตร์ในการ เกษตรกับอุตสาหกรรมของไทยไค้พัฒนาไป
ตามทุนนิยมมากแล้ว ยกเวนชนบทที่อยู่ทาง ไกลทุรกันดารที่ยังคงรูปเศรษฐกิจ
ศักดินาหรือทรางปรูมสการ

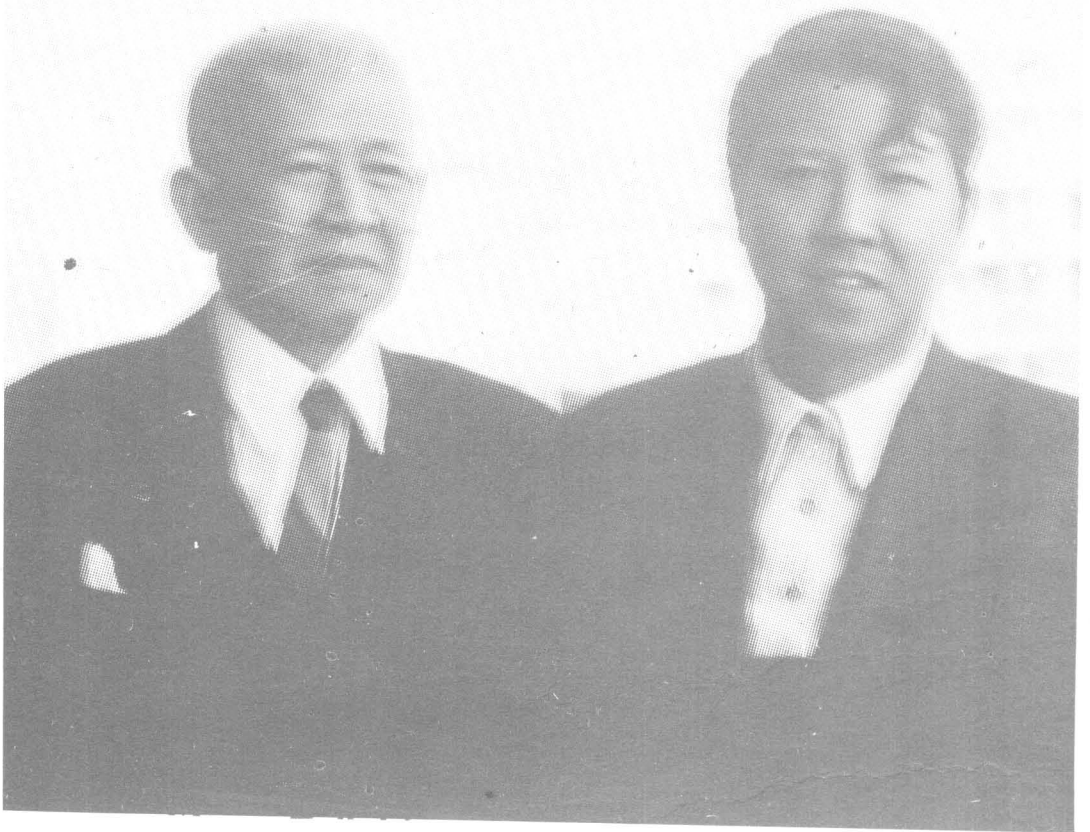
เรื่องเครื่องมือนี้ไค้กล่าวมาบ้างแล้วในฉบับก่อน บัดนี้ไค้อ่านบทความ
ของม.จ.สิทธิพร ปรากฏอะไรชาวโพนนี้ใช้เครื่องใด นี้ก็เข้าใจไค้ เพราะที่ไค้
นั้นเมื่อไค้คนปากไค้ยังมีตอไม้ จะใช้ความว้าวไค้อย่างศักดินาก็จะทำให้ไค้หักว้าวควาย
ซาหัก แม้ที่นาไค้มีบันทึกของทรวงไค้ไว้ไค้ว่า มีคนหัวแหลมลงทุนซื้อแทรกเตอร์
เงินผอนไปรับจ้างชาวนาไค้ (เราไค้รู้มากอนแล้ว แต่ไปไค้ไม่มีไค้ใครเชื่อไค้เสีย
เวลา เพราะบางคนอาจมีอุปาทานว่าเมืองไค้หรืจะกวาหนาขนาดนั้น) ปาล
คาคกรูเรื่อง ขอไค้เล่าไค้แป่วฟังควย

ส่วนไค้ฟุฟ้านั้น คงไค้ยืนยันว่ามีเชื่อนยันสี่และมีเชื่อนน้ำพอง ฯลฯ และ
กำลังทำเชื่อนต้นแมน่านาน เมื่อ ๒ - ๓ วันนี้มีข่าวเรื่องเชื่อน "ผามอง" ที่องค์
การแมน่านชงจะสร้างกันแมน่านไค้ระหว่างไทยลาว อีก ๒ - ๓ ปีจะเสร็จ ใช้
เงินกบบาง คางประเทศชวยบาง รวม ๔๐๐ ล้านเรียญสรอ. จะไค้ไฟฟ้ ๒ ล้าน
กิโลวัตต์ ว่าเป็นเชื่อนใหญ่ที่สุดเชื่อนหนึ่งไค้ในโลก และยังทคนำทำให้ไค้กิน ๑๒ ล้าน
ไค้ในภาคอีสานทำนาไค้ปีละ ๒ ครั้ง นี้ลองคิดบ้างว่าชนบทไค้ในภาคไค้จะเปลี่ยน

โฉมหน้าเหมือนดังที่ผู้เฒ่าเปลี่ยนไป และชนบทของสโร.เองต้องเปลี่ยนไป เพราะ ๑๕
ก่อนๆ นั้น สโร.ก็เป็นชนบท แต่เมื่อเครื่องมือกับไฟฟ้าเทคนิควิทยาศาสตร์พัฒนาไป
ชาวนีโกรในชนบทก็รับบาป คือต้องทิ้งชนบทเข้ามาเป็นคนในเมืองและชาวนาไทย
ในอนาคตจะเป็นเช่นนั้นหรือไม่ แม้ในเกาหลีใต้ ชาวนาก็ต้องประสบสภาพเช่น
นั้น และยังมีบางแห่งที่มักจะไม่มีใครกล้าวิจัยว่าเหตุใดชาวนาที่นั่นจึงนิ่งๆ อยู่ จะ
นึกว่าคงทำนาสมัยศักดินากระนั้นหรือ ถ้าเช่นนั้นคงไม่นิ่งอยู่ได้ คือต้องคิดหาแม่รัฐบาล
ที่นั่นไม่ช่วยเครื่องมือ แต่ตามระบบทุนนั้น พอขายอมหัวแหลม คือหาเครื่องมือมาขาย
หรือมีคนซื้อเอามารับจ้างชาวนาไถนา สภาพของคนชนบทก็เปลี่ยนไป

๔. สำหรับคนที่ที่สมองบริสุทธิข่มคิดไถ่อย่างว่า ไถนา ๒๐ ไร่
ให้เสร็จใน ๑ วันนั้น ถ้าใช้ความถี่ประมาณ ๒๐ - ๓๐ ตัวและใช้คน ๒๐ - ๓๐ คน แ
แต่ใช้แทรกเตอร์เพียง ๑ คันใช้คนๆ เคียวก็ไถนา ๒๐ ไร่เสร็จใน ๑ วันได้ แรงงาน
คนก็ลดคนน้อยลงอย่างมาก ในไม่ช้าคนที่ปลดปล่อยนั้นก็ต้องเข้ามาในเมือง เพื่อหา
กินเป็นกรรมกรหรือมาตกค้างเป็นกองทัพผู้ว่างงานดังที่ชาวนีโกรอเมริกันเป็นอยู่
และเมืองไทยก็ลงจะเป็นเช่นนั้นดังที่มีชาวยูบอยๆ แล้วว่า คนว่างงานในนครมาก
และมีอันซพาล

๕. คนธรรมดาสามัญย่อมรู้และได้สัคว่าคนน้อยจะไปทำวงล้อมคนมากกถา
ไคอย่างไร ขณะที่คนชนบทไคมีมากกว่าคนในเมืองก็ตั้งวงล้อมไค แต่ถาเมืองไคประ
ชากรเป็นตามกฎวิทยาศาสตร์ดังกล่าวข้างตน เช่น ญี่ปุ่น ซึ่งเมื่อเสร็จสงคราม
ครั้งที่สอง มีพลเมืองเพียง ๒ ล้าน ๕ แสนคน บัคนมีถึง ๑๐ ล้านคน เละเมืองอื่นๆ
ก็มีคนในเมืองเพิ่มมาก และนักประชากรศาสตร์ก็วิจัยว่าอีก ๒๐ ปี ชาวนาญี่ปุ่นจะ
มีเพียงร้อยละ ๕ ของพลเมืองทั้งหมด นีสภาพจะเป็นอย่างไรกัน ผร้างเศสก็เกิดทั้ง
ไคบอกตัวเลขชาวนามาแล้วลคลงอย่างรวดเร็วมาก ปรมเมธิไมลาสมัยคอก ขอให้
ศึกษาของท่านให้จริงๆ ถึงแก่งแห่งการเป็นวิทยาศาสตร์เถิด และกวาคกลางความคิด
ตามการณลศักดินาก็จะช่วยให้เขาใจว่าที่ทานกล่าวในสมัยทาน ซึ่งทุนนิยมกำลังพัช
นานั้น ชนบทกับเมืองมีความสัมพันธ์ในอัตราอย่างไร ปัญหาอยู่ที่การแกระบบทุนที่
กำลังพัฒนา ก็ต้องรูวาระบบทุนพัฒนาอย่างไร ชนบทและเมืองมีโฉมหน้าที่จะดำเนิน
อย่างไร

จดหมายของคุณปาล พนมยงค์ พร้อมด้วยบันทึกของท่าน
 ปรดิ พนมยงค์ ถึงผู้รวบรวม.

গুণগুণ নই

[illegible]

ប្រាកដជាជោគជ័យ ក្នុងការងាររបស់លោក ប្រសិនបើលោក
បានបំពេញតាមការណែនាំរបស់លោក ប្រាកដជាជោគជ័យ
ក្នុងការងាររបស់លោក ប្រាកដជាជោគជ័យ ក្នុងការងាររបស់លោក

အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကို အကူအညီ

ရဲဘော် ၁၁၉.၈၈၆

24 Jones

คุณพ่อผม ท่านขอฝากข้อความมายังคุณ ดังต่อไปนี้

๑. ขอบใจที่คุณได้แสดงความคิดเห็นที่ปรารถนาดีต่อท่าน อีกทั้งได้แสดงทัศนะในเอกสารตีพิมพ์ต่าง ๆ ในนามจริงและนามแฝง ที่สนับสนุนแนวทางของท่าน ท่านถือว่าแม้ทางกาย คุณจะอยู่ห่างไกลกับท่าน แต่ทัศนะของคุณนั้น อยู่ใกล้ท่าน ซึ่งดีกว่าผู้ทางกายใกล้ท่าน หรืออ้างว่าสนิทชิดเชื้อกับท่านแต่ทัศนะอยู่ไกลกับท่าน

๒. สภาพจริงที่บังเกิดขึ้นในระหว่างผู้ที่หวังดีตามอัธยาศัยซึ่งประจักษ์แก่คุณนั้น ก็ได้ประจักษ์แก่ท่านว่าเขาเหล่านั้นแตกสามัคคีกัน ถึงกับแย่งชิงเอาดีเอาเด่นระหว่างกัน และมีการผูกขาดตัดตอนความรักท่านเอาไว้เฉพาะของเขาคนเดียว จึงมีการกีดกันกันทำผู้อื่นตรงกับที่คุณได้แจ้งมายังผมให้เรียนกับท่านแล้ว ทั้งนี้ ก็เป็นเพราะเขาเหล่านั้นมีรากฐานจากความเห็นแก่ตัว หรือมาจากทัศนะ “อีโก” หรือ “อัตตา” นั้นเอง ซึ่งเป็นรากฐานให้เกิดความโลภในการอยากได้ของ ๆ ผู้อื่นมาเป็นของตน และต้องการเอาความดีความชอบมาเป็นของตน ผู้ที่มี “อัตตา” อย่างร้ายแรง ก็ทำการถึงขนาดใส่ความผู้หวังดีด้วยกัน แทนที่จะมุ่งต่อสู้ศัตรูและทำเพื่อประโยชน์ของอาจารย์ที่เขารักใคร่นับถือ แต่กลายเป็นรักอาจารย์เพื่อให้อาจารย์ทำตามแนวทางของเขา ทัศนะเช่นนี้ขัดต่อคำสอนของพระพุทธองค์และวิทยาศาสตร์สังคมที่ก้าวหน้า

ท่านจะพยายามที่สุดที่จะทำให้ผู้เดินทางผิดได้กลับประพฤติตนเป็นคนดีมีทัศนะที่เห็นแก่ส่วนรวมและแก่อาจารย์ที่เขารักนับถือ แต่ถ้าไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ ท่านก็จะใช้ความเด็ดขาด มิฉะนั้น ประวัติศาสตร์แห่งความพ่ายแพ้ในอดีตก็จะซ้ำรอย ในระหว่างนี้ ก็ขอให้คุณสุพจน์ช่วยสอดส่องระแวดระวังบุคคลเหล่านั้นด้วย และขอให้พยายามชี้แจงว่าทัศนะที่แท้จริงของอาจารย์นั้นขัดแย้งกับทัศนะของผู้ที่ถือ “อัตตา” เป็นใหญ่ ยิ่งผู้ที่ใกล้ชิดอาจารย์ที่แท้จริงแล้วก็ต้องมีทัศนะอย่างอาจารย์ มิฉะนั้นแล้ว ก็เป็นแต่เพียงผู้แอบอิงแอบอิง เพื่อ “อัตตา” ของเขาเท่านั้น ท่านหวังว่าคุณสุพจน์คงจะช่วยท่านได้แรงหนึ่งในการนี้ โดย คุศโลบายที่เหมาะสมเป็นคน ๆ ไป

(หน้านี้จดหมายตัวจริงเลื่อนลง จึงใช้ ตัวเรียง)

จดหมายของท่านปรีดีฯ มั่งถึงผู้รวบรวม เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับ
ข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์บางตอนแห่งยุคสมัยราชาธิปไตยภายใต้
รัฐธรรมนูญ จดหมายฉบับนี้ คุณปาล พนมยงค์ เขียนแต่เพียงคำ
ขณต้นและลงท้ายเป็นส้นถวไมตรด้วยลายมือตัวเอง ส่วนเนื้อหาที่
เป็นตัวพิมพ์คณนั้น ท่านปรีดีฯ เป็นผู้พิมพ์ จะสังเกตได้จากความ
ไม่ชำนาญในการพิมพ์ และข้อความบางตอนที่พิมพ์พลั้งเผลอไป
แล้วขีดฆ่า เช่นข้อความว่า

“.....อันที่จริง คนที่ร่วมประชุมครั้งแรก ยังมีชวต้อยอีก
นางคน ซึ่งต้องถือว่าเขาเป็นกนใกล้ชิดผมสมัยนั้น (ครนแล้วท่าน
ก็ขีดฆ่าคำว่า ผมสมัยนั้น แล้วใส่คำใหม่เป็นท่านองว่า เป็นจดหมาย
ของคุณปาลเองที่เขียนถึงผู้รวบรวมว่า) คุณพ่อสมัยนั้น”

๕ สิงหาคม ๒๕๑๔

คุณสุพจน์ ทรัก

หนังสือเกี่ยวกับคุณพ่อที่คุณสุพจน์เรียบเรียง ผมได้รับหลายวันแล้ว ด้วยความชอบคุณมาก วันนี้ได้รับ จ.ม. ของคุณฉบับ ๖ ส.ค. อีก ผมจึงขอตอบคุณทั้งข้อความต่อไปนี้

คุณพ่อขอให้แจ้งมายังคุณว่า ท่านขอขอบใจในการที่คุณได้จัดการรวบรวมเรื่องราวของท่านบางส่วนจัดเป็นเล่มหนังสือขึ้น และยินดีที่หนังสือนี้ได้จำหน่ายได้แพร่หลายถึงกับจะพิมพ์เป็นครั้งที่ ๒ ฉะนั้น จึงถือโอกาสรีบแจ้งมายังคุณว่า สารของหนังสือที่น่าเอกสารแท้จริงลงไปนั้นทำให้หนังสือมีคุณค่ามาก แต่น่าเสียดายที่มีข้อความซึ่งคุณอ้างว่าได้มาจากคนใกล้ชิดเขียนลงไป แม้ผู้ใกล้ชิดจะหวังดีต่อท่านแต่เมื่อข้อความที่คนนั้น ๆ บอกคลาดเคลื่อนต่อความจริง ก็ทำให้สิ่งเล็กน้อยนั้นทำให้คุณค่าของหนังสือลดลงไปจาก ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ที่ควรได้ ถ้าไม่มีคำบอกกล่าวที่คลาดเคลื่อน เท่าที่ผมได้อ่านไปจบหนึ่งนั้นก็พบว่า มีความคลาดเคลื่อนที่ควรตัดออกไปหรือแก้ไขให้ถูกต้องดังต่อไปนี้

๑. รายชื่อผู้ริเริ่มประชุมครั้งแรกที่กรุงปารีสเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๑๙๒๗ นั้น มีเพียง ๗ คน คือ (๑). นายปรีดี (๒). แปลก ชีตสังกะ (๓). ประยูร ภมรมนตรี (๔). ทศนัย มิตรภักดี (๕). หลวงสิริราชไมตรี (๖). ตัว ลพานุกรม (๗). แนน พหลโยธิน ต่อมาเมื่อคุณพ่อกลับจากฝรั่งเศสแล้ว เพื่อน ๆ ที่รับช่วงงานทางปารีสได้ชวนทวี บุญยเกตุ กับ สิ้น กมลนาวัน ร่วมด้วย แล้วต่อมา ไทยมุลสมิจากอียิปต์ คือ บรรจง ศรีจรูญ มาเข้าร่วมด้วยที่ปารีส ส่วนนายคองนั้นไม่มีใครชวนเขาเพราะหวังที่เขาอยู่ในฝรั่งเศส โดยเหตุผลบางประการ ซึ่งตัวเขาเองก็ได้เคยกล่าวที่สามัคยาจารย์ว่าเขาถูกเชิญให้เข้าร่วมไม่กี่เดือนก่อน ๒๔ มิถุนา ส่วนหลวงศกขรรณบทินั้น ไม่เคยชวนก่อน ๒๔ มิถุนาเลย แต่เชิญตัวไปร่วมทำงานภายหลังยี่สิบกว่าได้แล้ว อันที่จริง คนที่ร่วมประชุมครั้งแรก ยังมีชีวิตอยู่อีกบางคนซึ่งต้องถือว่าเขาเป็นคนใกล้ชิดคุณพ่อสมัยนั้น และบางคนก็ยังใกล้ชิดอยู่จนถึงทุกวันนี้ เช่นคุณหลวงสิริราชไมตรี ก็น่าจะรู้ความจริงได้และจำได้ เฉพาะเรื่องนี้ถ้าคุณจะพิมพ์ครั้งที่สองก็อย่าอ้างชื่อคุณพ่อว่าเป็นผู้บอก หรืออย่าอ้างชื่อใครเลย เขาเป็นเรื่องของคุณรู้มาเองจะตรงมากกว่า และจะไม่เป็นที่เสียใจแก่ผู้ก่อการคนอื่น ๆ ที่เขายังที่อยู่ บัญชีผู้ก่อการทั้งหมดนั้น เมื่อครั้งยังมีประชุมผู้ก่อการอยู่เป็นประจำก็ปรากฏอยู่ว่าใครบ้างเป็นผู้ก่อการ และเมื่อครั้งนั้นยี่สิบกว่าคนระงับการที่ประจำปียังออกอยู่ก็มีรายชื่อผู้ก่อการทั้งหมด ในทุกวันนี้ก็มีผู้จัดการออกหนังสือเวียนชวนผู้ก่อการไปทำบุญที่วัดพระศรีมหาธาตุ

เป็นประจำ ผู้จัดการก็เชิญคนตามบัญชีนั้นเอง ผู้ใดไม่ถูกเชิญไปก็มีใช้ผู้ก่อการที่เขาจัดเป็น
 ดี ๑ แต่อาจเป็น ดี ๒ ที่มาร่วมภายหลังวันที่ ๒๔ มิถุนา หรือเป็น ดี ๓ ก็ได้ตามกฎหมายที่
 ส่วนมากเขาต้องการเช่นนั้นซึ่งก็ไม่เหมาะสมอยู่ เพราะบางคน เช่นคุณเยื่อนซึ่งถูกชวนตั้งแต่
 พ.ศ. ๒๔๗๐ แต่วันนี้ค่านาจ คุณเยื่อนอยู่เชียงใหม่มาไม่ทัน แต่ได้มาช่วยงาน
 ภายหลัง ๒๔ มิถุนา และมีหิริโตะป๊ะไม่เรียกร้องเป็นผู้ก่อการ ก็เลยไม่มีชื่อในบัญชี
 นายทหารเรือบางส่วน เช่นคุณศรี คาราย ได้รับมอบหมายให้คุมอยู่ทางปากน้ำมิได้มา
 ณ พระที่นั่งอนันตฯ ในวันที่ ๒๔ ก็มีได้ถูกจัดเข้าอยู่ในบัญชีผู้ก่อการ ดี ๑ แต่บางคนใน
 ตอนเช้าวันที่ ๒๔ อ้างว่าป่วย แล้วเข้ามาพระที่นั่งภายหลังยึดพระที่นั่งแล้วพรรคพวกสายนั้น
 ก๊วยย่องให้เป็น ดี ๑ ยังมีอีกหลายคนที่ถูกลงร่วมไว้แล้วแต่เรานัดเขาไม่ทัน มิใช่เป็นความ
 ผิดของเขาที่มีได้มาในวันที่ ๒๔ ตอนเช้า เช่นมหาเบรื่อง เมื่อไม่จัดเข้าอยู่ใน ดี ๑ ก็มี
 หิริโตะป๊ะไม่อาจอ้างว่าเป็นผู้ก่อการ ดี ๑ ที่เล่ามานั้นเพียงให้คุณสำเหนียกไว้เท่านั้นโดย
 มิได้ขอให้คุณเขียนบัญชีผู้ก่อการ และขอให้แก้ไขผู้เข้าร่วมในฝรั่งเศสตามที่กล่าวแล้วให้ถูก
 ต้อง ขอย้ำว่าให้ถือว่าเป็นเรื่องที่คุ้นร่ำเอง

๒. เรื่องหม่อมเจ้าหญิงแก้ว อ้างว่าพระพันวสารับสั่งเช่นนั้นเช่นนั้น สมควรเอา
 ออกเสีย เพราะท่านหญิงองค์นี้อาจจะคัดค้านก็ได้ และคุณจะไปยันเอาคุณสนิทว่าไต่ยืนมา
 เรื่องก็จะไปกันใหญ่ และเมื่อถูกคัดค้านแล้วคนทั่วไปจะเชื่อคุณสนิทเพียงใด และเชื่อท่าน
 หญิงแก้วเพียงใด ก็ไม่คุ้มค่าที่คุณจะไปอ้าง และที่สำคัญ เมื่อหนังสือของคุณอ้างว่าคุณสนิท
 เป็นคนใกล้ชิดของคุณพ่อ ความเสียหายก็จะตกอยู่กับคุณพ่อด้วย ว่าเอาเรื่องเหลวไหลไป
 บอกกับคนใกล้ชิด เขาจะไม่เข้าใจว่าคุณสนิทเป็นผู้ไต่ยืนเอง เขาจะหาว่าคุณพ่อเป็นคนบอก
 คุณสนิท

๓. ความที่ว่าหลุดหลุยส์ เอาเรือบินมารับคุณพ่อที่ฝรั่งเศสนั้น คุณพ่อไม่รู้ว่
 ใครบอกคุณเช่นนั้น แม้ผู้บอกจะเจตนาดีเพื่อแสดงว่าคุณพ่อมิมีอิทธิพลแก่หลุดหลุยส์ แต่
 นักเรียนไทยในอังกฤษก็อาจเข้าใจผิดคุณพ่อว่าเอาเรื่องไม่จริงไปบอกคนใกล้ชิด เขาจะไม่
 เชื่อว่าผู้ใกล้ชิดพูดเอาเอง อันที่จริงนั้น หลุดหลุยส์มิได้ส่งเครื่องบินมารับคุณพ่อ เมื่อ
 คุณพ่อถึงอังกฤษ ท่านเชิญไปวิกเอนที่ปราสาทของท่าน ถ้าคุณลงเพียงเท่านั้น ก็ได้ประโยชน์
 แก่คุณพ่อโดยไม่ต้องเกินเลยไป และโดยเฉพาะคนเคยอยู่เมืองนอก รู้เรื่องเครื่องบินไปมา
 ว่าเขาทำกันอย่างไร ก็จะพากันสงสัย เรื่องการที่หลุดหลุยส์ ส่งเครื่องบินมารับคุณพ่อ

๔. เรื่องการเงิน การธนาคารที่คุณพ่อฝากเงินนั้น เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องแก้ไข

เพราะจะทำให้ผู้ที่เคยเป็นเลขาการของคุณพ่อหลายคน เสียใจ หรือหัวเราะเยาะได้ เพราะเป็นธรรมเนียมของเลขาการรัฐมนตรีที่เป็นผู้เบิกเงินเดือน แล้วทำบัญชีค่าใช้จ่ายที่กระทรวงหักออกเหลือเท่าใดก็นำไปมอบรัฐมนตรี ไม่ใช้หน้าที่ของคนใกล้ชิดอื่น ๆ ที่จะทำเช่นนั้น และเมื่อคุณพ่อได้รับเงินเดือนที่หักค่าใช้จ่ายออกแล้ว ก็มอบให้คุณแม่รักษาไว้เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว และแจกจ่ายแก่ผู้ที่มาขอบ้าง เหลือเท่าใดก็ฝากธนาคารไว้ โดยคุณแม่เป็นผู้รักษาสกุลฝากที่ธนาคาร ส่วนผู้อื่นบางคน เช่นคุณสนิท ก็อาจได้รับเงินเป็นบางครั้งจำนวนหนึ่ง เพื่อจ่ายให้แก่เพื่อนบางคนที่ต้องการความช่วยเหลือ เงินยอคนที่คุณสนิท จึงลดลง เพราะมีแต่รายจ่าย แต่นอกจากคุณสนิทแล้ว ก็ยังมีคนใกล้ชิดอื่น ๆ ที่คุณพ่อมอบเงินไว้ให้จ่ายแก่เพื่อน หากแต่เขาไม่แสดงว่า เขาเป็นผู้รับยอดการสมทบบัญชีของคุณพ่อ ฉะนั้น แม้ผู้บอกเล่าแก่คุณ เรื่องเงินในธนาคารของคุณพ่อว่าลดลงไปทุกที จะมีเจตนาที่ดีที่แสดงว่าคุณพ่อก็มิได้มีรายได้คึกคักไปไหน แต่ผลแห่งคำบอกเล่าก็อาจทำให้คุณพ่อเสียหาย ถ้าหากผู้บอกเล่ามีการค้าหรือการอื่นใดอันเป็นส่วนตัวของเขา อันจะทำให้คนอื่นเห็นไปว่าคุณพ่อเกิดพิวพันกับการค้าของคนอื่น ๆ ฉะนั้น ขอให้ตัดความหรือแก้ไขความโดยไม่ต้องไปอ้างชื่อว่าใครเป็นคนบอก คือให้เป็นเรื่องของคุณรูมาเองดีกว่า โดยตัดชื่อคนที่บอกคุณออกไป เพราะถ้าจะตัดเรื่องตอนนั้นเสียทั้งหมดก็จะทำให้คนเข้าใจผิด ว่าเหตุที่ต้องตัดออกทั้งหมดนั้น เพราะเป็นเรื่องที่ผมไปโกงใครมาจึงร้อนตัว

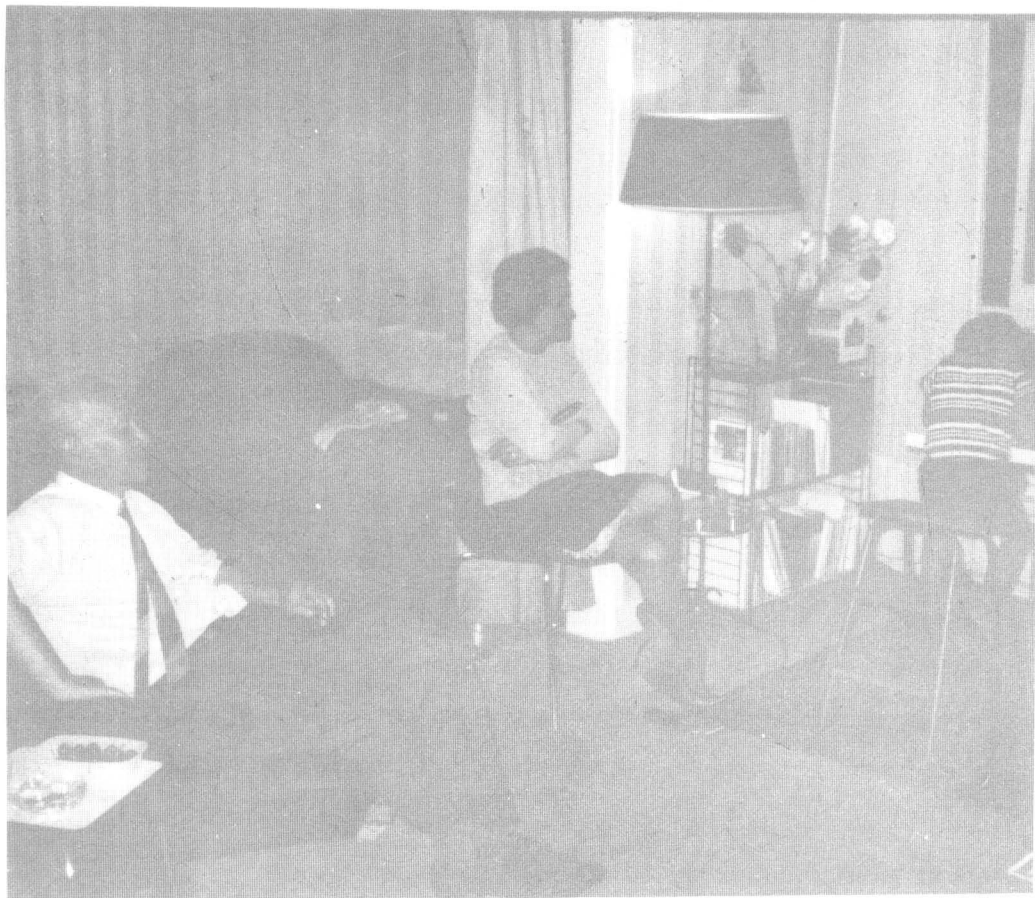
เรื่องคนใกล้ชิดที่คุณพ่อซึ่งมีงานทำมากหลายยุคหลายสมัย พร้อมมีคน ใกล้ชิดมากมาย ซึ่งคุณพ่อก็มอบงานไปคนละอย่างและตามกาลสมัยต่าง ๆ กัน ไม่มีผู้ใดที่จะผูกขาดทัศนคติว่าเป็นผู้ใกล้ชิดเสียคนเดียวรู้เรื่องของคุณพ่อไปทุกอย่าง ถ้าคนใดที่คิดจะเบียดการของผู้ออกการ ก็จะเข้าใจได้ ว่าในสมัยก่อนการนั้นได้ถือระเบียบเคร่งครัด ว่าแต่ละสาย หรืออนสาย ก็รู้งานเฉพาะที่ตนได้รับมอบหมายเท่านั้น คุณพ่อก็ได้ถือระเบียบนั้นเคร่งครัด

โดยเฉพาะคุณสนิทนั้น มีบางกรณีที่มีมอบหมายคุณสนิท แต่อีกหลายกรณีก็มีได้มอบหมาย คุณสนิทก็มีความค้อยู่มาก ที่ในระหว่างคุณแม่ได้ออกไปอยู่เมืองจีนกับคุณพ่อนั้น คุณสนิทก็เป็นผู้หนึ่งที่ได้ร่วมกับญาติมิตรอีกบางคนในการดูแลบ้าน และกิจการบางอย่างเกี่ยวกับทรัพย์สิน ส่วนทรัพย์สินเช่นการขายที่ดิน ก็ได้มอบไว้ทางคุณอัมพา และพี่สาวของผมคือคุณลลิตาก็ได้ฝากคุณอัมพาให้ดูแลและเป็นผู้พิทักษ์โดยชอบธรรม เพียงเท่านั้นคุณก็ย่อมเห็นแล้วว่า คุณพ่อและคุณแม่ มิได้มอบหมายทรัพย์สินและการดูแลพี่สาวของผมให้คุณสนิท แม้คุณสนิทจะหวังดีที่คุณพ่อ แต่ความเหมาะสม ว่าคุณพ่อควรมอบงานแก่ผู้ใดนั้นก็อยู่ในดุลยพินิจของคุณพ่อ ยังมีกรณีที่สำคัญอีกมากมายที่คุณพ่อรอชีวิตอยู่ได้โดยญาติมิตรได้ช่วยเหลือให้ออกไปจากประเทศไทยโดยปลอดภัย ท่านเหล่านั้นก็ทำการประจบสอประนอมหลังพระ ไม่อ้างความดี ว่าเป็นคนใกล้ชิด และยังไม่ต้องการเอาชื่อเสียงจนปัจจุบันนี้ และก็เป็นที่ธรรมดาที่คุณสนิทไม่รู้รายละเอียดว่าคุณพ่อปลอดภัยได้ด้วยใครบ้าง เพราะคุณสนิทมิได้รับมอบหมายให้จัดการในเรื่องนี้

ขอส่งความรักถึงมาซึ่งคุณและครอบครัว และขอฝากความคิดถึงมายังคุณพินิจด้วย

ปาล พนมยงค์

(จดหมายทิวจริงเดือนกลาง จึงใช้ตัวเรียง)

จดหมายท่านปรีดี พนมยงค์ ที่ท่านมั่งงึ้งผู้รวบรวมในนาม
ของตัวท่านเองโดยตรง

ของโทนี

วันที่ ๔ กันยายน ๒๕๑๔

๒๔

คุณสุพจน์ คำนวณกุล พี่รัก

ข้อความบทความของคุณที่ลงในนิตยสาร "ชาวบ้าน" และ "สังคมศาสตร์ปริทัศน์" ซึ่งคุณได้ชี้แจงความจริงและความเห็นที่เป็นธรรมเพื่อแก้การใส่ร้ายของนายสุลักษณ์ ศิวรักษ์ที่ทำคอมมูนและคณะราษฎรแล้ว ผมขอแสดงความขอบคุณมายังคุณเป็นอันมาก ขอแสดงความเป็นธรรมของคุณกลั่นคายให้คนประสอสิริสวัสดิศัพทืพิพัฒน์มงคล ประสบความสุขความเจริญในกิจการเพื่อชาติและราษฎรไทยและเพื่อส่วนตัวของคุณด้วยทุกประการ

ปัจจุบันนี้คนไทยในโลกตะวันตกจำนวนหลายพันคน อาทิ สหรัฐ ในส.ร.อ.ประมาณ ๒๕๐๐๐ คน ในอังกฤษประมาณ ๓๐๐๐ คน ในเยอรมนีประมาณ ๒๐๐๐ คน และประเทศอื่นๆ ในยุโรปอีกประมาณ ๓๐๐๐ คน คนไทยเหล่านี้พวกปฏิกริยาชนิกเหล่าเก่าในขบวนการพยายามที่จะปลุกปั่นเอาเป็นพวกเพื่อออกนอกคอกหลังเจ้าครอง โศดเฉพาะนายสุลักษณ์ได้เดินทางมายังอังกฤษไปน้อยกว่าปีละ ๑ ครั้ง และคิดถึงโอกาสแพร่หนังสือของเขาในต่างประเทศรวมทั้ง "ชนาค" ฉบับที่เราใส่ร้ายผมเมื่อเร็วๆ นี้ ส่วนสยามรัฐนั้นก็มีบางคนได้อ่านบ่อยๆ เนื่องจากญาติหรือเราหรือหนังสือพิมพ์นั้นส่งมาช่วย บางคนก็ถูกกรรอกสมองมาตั้งแต่ยังอยู่ในเมื่อไม่พบก็เคลิบเคลิ้มไป แต่หลายคนก็ใช้สติปัญญาพิจารณาว่าสิ่งใดควร เชื่อหรือไม่ควร เชื่อ นอกจากนั้นก็ยังมีพวกกลางๆ และมีพวกก้าวหน้าที่แท้จริงจำนวนหนึ่ง

เท่าที่แลแล้วสมาชิกคณะราษฎรส่วนมากได้ปล่อยปละละเลยให้มีใจมคติไม่เฉพาะภายในประเทศไทยเท่านั้น ก็ยังมีพวกศัตรูใจมคติในต่างประเทศอีกด้วย ส่วนพวกก้าวหน้าที่แท้จริงก็ขาดความเอาใจใส่ต่อปัญหาคนไทยในต่างประเทศโดยไม่ศึกษาประวัติของนักปฏิวัติที่พลอด ถ้าคุณมีโอกาสก็ขอให้ศึกษาเพิ่มขึ้นอีกคำหนึ่งด้วย ผมหวังว่าเมื่อคุณมีโอกาสก็ควรจะใช้เวลาเดินทางมายุโรปสักครั้งหนึ่งซึ่งจะได้เรื่องราวไปเขียนเพื่อประโยชน์ของราษฎรได้อีกบ้างตามสมควร เป็นที่รู้กันอยู่แล้วว่าปราชญ์แห่งพฤษภูมิที่ก้าวหน้าก็ได้อาศัยอยู่ในยุโรปตะวันตกหลายปี บางคนก็อยู่จนสิ้นอายุไข บางคนก็มาเริ่มก่อตั้งเขาวงกตที่ปารีสและเยอรมนีระหว่าง ค.ศ. ๑๙๒๐ ถึง ๑๙๒๓ หลัอิสลาม เติ้งเสี่ยวผิง จูเหอ ซ้ายข้างกับสามัคคีและที่ซ้ายก็มาเคลื่อนไหวในยุโรปตะวันตกก่อนกลับประเทศของตน ดังนั้นคนไทยในต่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญอยู่ไม่น้อย

บทความของคุณถ้าจะรวบรวมพิมพ์เป็นเล่มเล็กๆ ใช้กระดาษปรู๊ฟ ขอให้คุณปราโมทย์ช่วยจัดพิมพ์โดยพิมพ์ขึ้นประมาณ ๑๐๐๐ เล่มแล้วแจกมายังสถานทูต สถานกงสุล สำนักคุณสนักเรียนและสมาคมนักเรียน เพื่อให้เขาแจกจ่ายกันต่อไปก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก ส่วนที่อยู่ของผู้ที่จะส่งบทความของคุณให้นั้นก็ขอให้ท่านคุณเยื้องหรือคุณปราโมทย์ สืบถามจากกก.พ.และจากกระทรวงต่างประเทศ และจากนักเรียนที่กลับมาแล้วบางคน

ในที่สุดนี้ ขอส่งความรักและคิดถึงมาด้วย

คุณสุพจน์ คำนวณกุล ที่รัก

๒๕

ได้รับจ.ม.พร้อมทั้งหนังสือเรื่องรัฐบาลกับรัฐบาลแล้ว ชอบใจมากในความปรารถนาของคุณ เพื่อที่หนังสือที่คุณจะส่งต่อไป ผมมีข้อสังเกตที่ขอให้คุณรับไว้ดังต่อไปนี้

๑. ผมปรารถนาที่จะใคร่ให้หนังสือที่คุณแต่ง เป็นหนังสือที่เบาชนรุ่นนี้และรุ่นต่อไปอ้างเป็นหลักฐานที่เขาจะค้นคว้าต่อไปสมดังที่ผมได้กล่าวชมเชยกับนักเรียนในยุโรปหลายคนว่าพวกหัวหน้าอภิปัญญาสูงๆหลายคนที่ยื่นลงในนิคมสารนั้นสูงซึ่งมิได้มีปัญญาไม่ได้อาศัยคุณได้เคยหักท้วงสังคมศาสตร์ปริทัศน์ที่ผู้เขียนบางคนมิได้คุณหลักฐานจากราชกิจจานุเบกษา ขอให้คุณรักษาสถิติการนี้ไว้และปฏิบัติต่อไปตามที่ผมได้ชมเชยไว้ ดังนั้น

ก. ขอให้คุณถือเอาหลักฐานทางการที่ไม่อาจมีผู้ใดปฏิเสธได้เป็นหลักสำคัญ

ข. เรื่องที่มีคนอื่นเขียนก็ให้เล่าให้คุณฟังก็ขึ้น ขอให้คุณสอบสวนให้แน่นอนเสียก่อนรวมทั้งใช้เหตุผลอย่างเหมาะสม เช่นว่าข้อเขียนและคำบอกเล่านั้นจะเป็นจริงและจะเสียหายในค่านิยมกลับอย่างไร

ค. ข้อวิจารณ์ของคุณจากหลักฐานเอกสารแน่นอนและคำบอกเล่าซึ่งคุณจะได้แสดงความเห็นอย่างไรก็อย่าพลาด

๒. เรื่องผมกับรัฐบาลประหารนั้นมีคำบอกเล่าที่หลากหลายที่ขอให้คุณรวบรวมไว้คือ

ก. พระองค์เจดิมพลมิได้ไปติดตามผมที่บ้านเคนิสและมิได้เอาเครื่องบินไปติดตามเลย ถ้าผู้บันทึกนั้นจะทำให้หนังสือนั้นเสื่อมเสียไป สันนิษฐานในค่านิยมกลับแสดงว่าการลี้ภัยของผมจนถึงสิงคโปร์นั้นเร็ว ความเสียหายตกอยู่กับผู้ช่วยเหลือที่เรารักษาความลับเป็นอย่างดี

พระองค์เจดิมพลเป็นคนจับคุณเจดิมพลที่สนามม้า จ้าวที่ไปบ้านเคนิสคือ ม.จ.นิพัทธ์ที่เรียกกันว่า "ท่านบู" เขามิได้ไปเพื่อจับผม แต่มาเชิญผมไปบ้านเคนิส เขามีธุระมาหาเคนิสซึ่งขณะนั้นเป็นพหูพการเรือที่สถานีของเขาได้ให้ไปพบพิบลทั้งแคว้นแรกม.ป.

ข. ผู้จัดการบริษัทน้ำมันนั้นไม่ใช่ "อาคัม" คุณเหมือนชื่อ "อีเวนส์" ขอให้คุณสอบอีกครั้งไม่ควรเขียนหรือแปลจากหนังสืออื่นจะทำให้หนังสือที่คุณแต่งเสียหลักฐานไป พวกจักรวรรดิบริษัทน้ำมันนี้รู้จักผมดีเพราะผมเคยช่วยความเป็นธรรมเมื่อก่อนสงครามที่จอมพลจะเอาน้ำมันจากญี่ปุ่นมาแข่งขัน และระหว่างสงครามพวกนี้ถูกญี่ปุ่นจับไปเป็นเชลยทำทางรถไฟสายมรณะ พวกเราอดอดอดเงิน พวกเราเคยช่วยรับเชลยที่พวกเขาแอบเขียนไว้ เสร็จสงครามเรามาหาผมแสดงความชอบใจ ผมจึงมีไว้ว่าเราไม่เคยรู้จักหรือเคยได้ความช่วยเหลือจากผม ขอให้คุณเข้าใจว่าฝรั่งนายทุนนั้นไม่ใจถึงขนาดที่จะช่วยคนที่ไม่รู้จัก และเขาจะช่วยเหลือเพียงที่ไม่นานนักแล้วเขาก็จะทำอุบายให้เราออกจากสิงคโปร์โดยจับคุณเจดิมพลเป็นการตีวักกะทบราคา ดังนั้นก่อนวิจารณ์คำบอกเล่าจึงขอให้คุณกึกให้รอบคอบทั้งด้านตรงและค่านิยมกลับ

๓. เล่มต่อไปจากกรุงเทพฯ ถึงมก. นั้น มีช่วยเหลือหลายคนที่ยังสงวนความลับอยู่ ถ้าคุณคงไว้ชั่วคราวได้จะชอบใจมากเพราะถ้าคุณเขียนจากคำบอกเล่าและคำสันนิษฐานผิดพลาดไปแม้แต่น้อย ผู้ช่วยเหลือผมก็จะเข้าใจผิดว่าผมบอกให้คุณเขียนเช่นนั้นโดยลืมนึกถึงคุณช่วยชีวิตไว้ เรื่องนี้ยังเป็นความลับอีกมาก ผมขอรับรองให้คุณให้แน่ใจโดยยังมิได้บอกแก่ใคร

หนึ่งขอแจ้งให้คุณทราบว่าหนังสือที่ผมแต่งเกี่ยวกับชีวิตและการไปเมืองจีนเป็นภาษาฝรั่งหลายภาษาระพิมพ์ออกในไม่ช้านี้ ถ้าคุณเขียนอย่างหนึ่งและผมเขียนอีกอย่างหนึ่งก็จะทำให้หนังสือที่คุณแต่งหมดคุณค่าไป และจะเกิดเสียหายแก่ผมมากซึ่งสำนักพิมพ์ทางนี้ก็รู้ ผู้วิจารณ์ทางนี้ก็รู้จะพากันโจมตีผมทำให้หนังสือของผมหมดคุณค่าและราคาทุนย่อยยับทีเดียวเพราะการแต่งหนังสือทางนี้ผมต้องเอาบ้านนาทุ่งหญ้าจ้างคนพิมพ์โร เนียวหัว เล่มชั่วคราว จ้างเขียนและอีกภาพขอให้คุณถามคุณฮิสสระและคุณโอฬารตามสกุลที่ไ้มาเห็นควยควว่าเราทำงานนี้ยังรับผิดชอบหนี้จ หนี้จริงจริงอย่างไร จึงขอให้คุณรอไว้ว่าผมได้เขียนเพียงแค่นี้ได้อย่างไรแล้วจึงปรึกษากันว่าภาษาไทยจะพิมพ์แค่ไหน

นอกจากนี้ต้องขอบอกว่าอเมริกันในไทยบางคนได้ส่งทุนฉบับที่เขาส่งตามคำบอกเล่าและอ้างหนังสือของคุณที่แต่งมาแล้วควยนั้นส่งไปยังสำนักพิมพ์ที่อเมริกาเพื่อพิมพ์ที่หน้าหนังสือของผม เรื่องกำลังก่อว่ากันอยู่ ขอให้คุณเห็นใจผมด้วย

๔. เล่มต่อไปที่คุณปรึษามา คือ "ท่านปริทัศน์กับราชบัลลังก์และกรณีสวรรคต" นั้น คุณเขียนได้โดยใจเย็นใจว่า

ก. เขาหลักฐานทางการและรายงานพิจารณาของศาลตลอดคำฟ้องคำขมาจำเลยเป็นหลัก แล้ววิจารณ์โดยมิให้ศาลถือว่าสมิคว่านาศาลที่ยังมีบุคลากรให้ความเป็นธรรมแก่ผมอยู่ และอย่าให้พวกปรัษกิจก่อความยาวสาว ความยึกที่ผมจะต้องตามไปแก้

ข. ที่คุณอ้างหนังสือครู เกออร์นินที่ปรึกษาคุณฮิสสระและหมายของเราคือคุณซิกเวสประสิทธิ์ช่วยกันวิจารณ์และช่วยคุณอย่างละเอียดเพราะ เรื่องล่อแหลมมาก

อนึ่งครู เกออร์เขียนตามคำบอกเล่าที่คลาดเคลื่อนหลายตอน ผมได้แปลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู เกออร์อยู่แล้วเพื่อหาพิมพ์ใหม่ในภาษาต่างๆ ขอให้คุณนึกว่าหนังสือของคุณนั้นมีใช้คนในเมืองไทยที่ไม่รู้ภาษาฝรั่งเท่านั้นเป็นผู้อ่าน นักเรียนนอกที่รู้ภาษาฝรั่งก็อ่าน ซึ่งเวลานี้มีจำนวนกว่าหมื่นคน ถ้าเราอ่านครู เกออร์ฉบับใหม่กับของคุณที่อ้างครู เกออร์ฉบับเก่า เรื่องก็จะไปกันใหญ่

ค. ทางที่คิดผมเห็นว่าคุณเอาเรื่องจากหนังสือแจกวันคล้ายวันเกิดของผม ส่วนวนพิมพ์หาเปรี๊ยะพิมพ์ก็จะพองแก่การทำเล่มใหม่ของคุณได้

ขอขอบใจอีกครั้งหนึ่ง

ด้วยความรักและคิดถึง

ต่อไปนี้เป็นทรศนะของท่านปรีดีฯ ต่อบัญหาการเมือง เศรษฐกิจ และทรศนะสังคม ที่ท่านได้ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์หลายฉบับ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ ซึ่งเป็นทรศนะที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ต่อรบอบประชาธิปไตย และความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศไทย

ให้สัมภาษณ์ น.ส.พ. มหาราชกูร์

(โดยนายวีระ โอศถานนท์ ผู้สัมภาษณ์) ธ.ค. ๒๕๑๖

ในโอกาสที่ข้าพเจ้า นายวีระ โอศถานนท์ เดินทางไป
ทัศนศึกษาในยุโรป ได้ไปแสดงความเคารพศาสตราจารย์ ปรีดี
พนมยงค์ ที่บ้านพักของท่านที่ชานกรุงปารีสและได้ขอสัมภาษณ์
ท่านถึงการที่ปฎิบัติงานมูลนิธิ ซี.ไอ.เอ. ได้กล่าวหาท่าน
หลายเรื่อง : ศาสตราจารย์ปรีดี ได้กรุณาตอบคำถามของข้าพเจ้า
พร้อมทั้งแสดงหลักฐานเอกสารทางราชการ ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าเป็น
ประโยชน์แก่สาธารณชนจึงได้นำคำสัมภาษณ์และคำตอบมาลง
พิมพ์ไว้ต่อไปนี้.

๑. ความเห็นทั่วไปเกี่ยวกับคำกล่าวหาของ “รัตน ดวงแก้ว”

๑.๑ ถาม ท่านคงได้อ่าน น.ส.พ. ประชาธิปไตย ฉบับ ๒๒ ธ.ค. ๒๕๑๖ ถึงพิมพ์จดหมายของผู้ใช้ชื่อแฝงว่า “รัตน ดวงแก้ว” แล้ว มีความเห็นอย่างไรบ้าง

ตอบ ผมเห็นว่าผู้ใช้ชื่อแฝงคนนี้ได้ใส่ความผมด้วยความเท็จและด้วยการบิดเบือนอันเป็นกลวิธีของเขาที่จะทำให้ผู้หลงเชื่อตามไม่รับฟังความเห็นของผมที่มีความปรารถนาส่งเสริมประชาธิปไตย คุณย่อมสังเกตได้ว่า เขามีได้เขียนได้แย้งหลักการประชาธิปไตยที่ผมได้แสดงไว้ในบทความที่ผมพิมพ์แพร่หลายอยู่ในขณะนี้เลย เมื่อเขาจำนนในหลักการ เขาจึงใช้วิธีฟันเอาเรื่องที่มีใจความคล้ายคลึงกันกับที่นายประสิทธิ์ ณ พัทลุง เคยเขียนใส่ร้ายผมตั้งแต่ครั้งเขาทำงานที่ธนาคารแห่งประเทศไทย สมัย ม.จ. วิวัฒนไชย ไชยันต์ เป็นผู้ว่าการ (ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ก็เคยเป็นพนักงานที่ธนาคารนั้น) ต่อมา คุณประสิทธิ์ฯ ไปเรียนเศรษฐกิจที่อังกฤษ แล้วก็ปรากฏว่ามีคนใช้ชื่อแฝงว่า “บางกอกเกียน” เขียนโจมตีผมตลอดมาใน น.ส.พ. ประชาธิปไตยสมัยก่อน ๆ นั้น ผมไม่ทราบว่าเป็นผู้ใช้ชื่อแฝงว่า “รัตน ดวงแก้ว” จะเป็นนายประสิทธิ์ ณ พัทลุง หรือมิใช่ ฉะนั้นผมจึงกล่าวเพียงแต่ว่า การใส่ร้ายของ “รัตน ดวงแก้ว” มีใจความมากมายหลายอย่างคล้ายคลึงกับที่นายประสิทธิ์ ณ พัทลุง เคยเขียนโจมตีผม

ผมขอขอบใจคุณเทพวิฑูร นุชเกษม และ “ผู้รู้เรื่องดี” และ “ผู้ซื้อ น.ส.พ. ประชาธิปไตย วันละ ๒ ฉบับ” ที่มีใจเป็นธรรมได้เขียนชี้แจงความจริงตามที่ท่านทั้งสองนั้นทราบ ซึ่ง น.ส.พ. ประชาธิปไตยได้นำลงในฉบับ ๒๖ และ ๒๗ ธ.ค. ๒๕๑๖ และฉบับ ๑ ม.ค. ๒๕๑๗ แล้ว และผมขอขอบใจท่านผู้อ่านไว้ล่วงหน้าที่จะช่วยความเป็นธรรมให้แก่ผมนด้วย

คุณรู้บ้างหรือไม่ว่า เวลานี้คุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง ทำงานอะไร

๑.๒. ถาม เวลานี้คุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง เป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของนักธุรกิจที่รับจ้าง ซี.ไอ.เอ. ขนส่งพัสดุและคนไปรบในเมืองลาว ผมจึงอยากทราบว่า เขาเคยมาพบท่านที่ปารีสบ้างหรือเปล่า และเขามีความไม่พอใจท่านอย่างไรบ้าง

ตอบ ผมรู้ว่าชื่อของเขายู่ในบัญชีพวกลาว ในฐานะที่คุณกล่าวนั้นแล้ว ส่วนการที่เรามาหาคนที่ปารีสนั้น คือเมื่อวันที่ ๒๑ พ.ค. ๒๕๑๕ ชาวธรรมศาสตร์ที่สถานทูตไทย ไทรศพ์ทมาว่าคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง จะนำคุณทวิช กลิ่นปทุม กับคณะมาพบผมโดยไม่บอกให้ผมรู้ตัวจึงขอให้ผมระวังไว้ ผมจึงตอบชาวธรรมศาสตร์นั้นว่า เพื่อมรรยาทต่อคุณทวิช ฯ ซึ่งเป็นอดีตผู้แทนราษฎรก็เชิญคุณทวิช ฯ มาพบผมได้ ครั้นถึงเวลาชาวธรรมศาสตร์นั้นก็พาคุณทวิช ฯ กับคณะมาพบผมโดยมีคุณประสิทธิ์ ฯ ตามมาด้วย คุณประสิทธิ์ใช้เวลาพูดมากกว่าคนอื่น แสดงว่าเขารู้จักคนในบ้านท่านเจ้าพระยามหาษวราธิราชผู้ใหญ่ของภรรยาผม เพื่อแสดงว่าเขาเป็นคนสนิทก็เชื่อกับครอบครัวผม เขาพูดมากซึ่งผมเห็นว่า เขาพูดเท็จให้คนอื่นฟังหลายอย่าง แต่ผมมิได้หักท้วงคำเท็จของเขา เพราะไม่อยากหักหน้าเขาต่อหน้าคุณทวิช ฯ กับคณะ และผมอยากให้ผู้ที่มาในคณะคนอื่น ๆ ได้มีโอกาสสนทนากับผมบ้าง ครั้นแล้วเขาได้พูดแสดงปวราณาตนว่า ถ้าผมมีอะไรใช้เขาเขาก็ยินดี ขอให้ผมบอกเขาไป ผมทราบภายหลังว่าเมื่อคณะได้อำลาจากผมขึ้นรถกลับไปที่พักนั้น บุคคลหนึ่งในคณะได้ต่อว่าคุณประสิทธิ์ ในการที่คุณประสิทธิ์กล่าวแนะนำนายกสุมาคมเครื่องถมไทยที่มาด้วยให้ผมฟัง เป็นที่เสียหายแก่คนนั้น

๑.๓ ถาม เมื่อท่านกล่าวถึงว่าคุณประสิทธิ์ เคยไปเรียนเศรษฐกิจที่อังกฤษ ผมจึงขอข้ามคำถามอื่น ๆ ของผมไปถามความในตอนท้าย ๆ ตามจดหมายของ “รัตน์ ดวงแก้ว” ที่มีว่า “ฯพณฯ มีปมเชื่อว่า มีความรู้เรื่องการเศรษฐกิจดีกว่าคนทั้งหลายในประเทศไทย” และ “นี่หรือฝีมือของนักเศรษฐกิจเอก”

ตอบ เมื่อคุณจะถามตอนนี้นัก่อนก็ได้ เสร็จแล้วผมก็จะตอบชี้แจงตอนอื่น ๆ พร้อมด้วยหลักฐาน

ผมไม่เคยอวดอ้างที่ไหนอย่างที่ว่า “รัตน์ ดวงแก้ว” กล่าวหา ซึ่งเขาพูดเอาเอง อันที่จริง ประโยคที่เขากล่าวหานั้นเคยปรากฏในบทความของบางคนก็แสดงตนว่า เป็นนักเศรษฐกิจใช้โจมตีคุณปวย อังภากรณ์ มาก่อน แต่จะเป็นคนเดียวกันกับ “รัตน์ ดวงแก้ว” หรือไม่ผมไม่ทราบ ผมมีบทความของคุณปวย เรื่อง “หญิงอื่นในชีวิตแม่” จึงขอให้คุณอ่านดูตอนที่มีความว่า

“วันปีใหม่นี้หนึ่ง เผอิญผม (คุณปวย ฯ) ไม่อยู่บ้าน มีพนักงานธนาคารเราคนหนึ่ง (ซึ่งเกี่ยวนี้ลาออกไปแล้ว) นำเอากระเช้าผลไม้ไปให้ที่บ้าน พนักงานคนนั้นเมื่อปีก่อนได้นำกระเช้าผลไม้ไปให้ที่หนึ่งแล้ว ผมก็บอกว่าอย่าเอามาอีกเลยขอบคุณมาก เขาก็บอกว่า

เขานำมาด้วยความนับถือจริง ๆ ในโลกนี้เขานับถือคนอยู่สองคน ผมเป็นคนหนึ่งในสองคนนั้น ผมก็ชอบใจแล้วบอกว่านับถือไว้ในใจก็ได้ บิหน่าอย่านำมาอีกเลย มาถึงบิที่จะเกิดเหตุ เมื่อผมรับหน้าที่ปฏิบัติอย่างเคย คือขอให้เขาของขวัญนั้นกลับไปเสีย พูดเป็นภาษาฝรั่ง พนักงานคนนั้นก็เข้าใจอยู่นั่นแหละ เมื่อผมนึกว่าไม่เข้าใจภาษาอังกฤษ จึงใช้ภาษาไทยแทน แต่ภาษาไทยของเมื่อผมใคร ๆ ก็รู้ว่าจำกัดมาก ดังพูดได้ว่า “ไปซิ-ไปซิ” พนักงานคนนั้นก็โกรธหาว่าขี้บไล้ แล้วจึงผูกใจเจ็บพยายามทำต้งแต่นั้นมาจนถึงทุกวันนี้ มีโอกาสที่ใด ก็พยายามเอาความเท็จมาผสมกับความจริงเล่นงานผมทุกที เช่นกล่าวหาว่าผมทำงานด้านอื่นเสียจนไม่ทำหน้าที่ผู้ว่าการธนาคารชาติ รวกรับว่าตนนั้นรู้จักหน้าที่ผู้ว่าการธนาคารชาติเคยทำมาเป็นอย่างดี และเมื่อจะเล่นงานคำผมก็แฉ่งเลยไปจำถึงเมื่อผมเสมอ ประหลาดมากที่เป็นนักมวยชกได้เข้มข้ม”

๒. เรื่องผู้รับสนองฯ แต่งตั้งรัฐบุรุษอาวุโส

ตาม “รัตน กววงแก้ว” กล่าวว่า ตำแหน่งรัฐบุรุษอาวุโสนั้น เป็นบริวารของท่านตั้งแต่งให้ ผมขอทราบ ว่า ใครเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ตอบ ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช ซึ่งไม่ใช่บริวารของผม เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ มีความเต็มตามที่ปรากฏในราชกิจจานุเบกษาฉบับ ๑๓ ธ.ค. ๒๔๘๘ เล่ม ๖๒ ตอนที่ ๗๐ หน้า ๕๖๘๘ มีความเต็มดังต่อไปนี้.—

ประกาศ

อานันท์มหิตล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญมาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และปรากฏว่าตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่ง

๓.๒ ถาม คำแถลงการณ์ฉบับแรกกรณีสวรรคตเป็นของใคร

ตอบ คำแถลงการณ์สวรรคตฉบับแรกลงวันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๔๙ นั้น ลงชื่อ “สำนักพระราชวัง” เป็นผู้แถลง คุณครูได้จากราชกิจจานุเบกษาว่า ผู้ลงชื่อในคำแถลง นั้นคือ “สำนักพระราชวัง” แต่สำนักพระราชวังขึ้นต่อสำนักนายกรัฐมนตรี ผมจึงขอรับผิดชอบ

แต่ผู้ต้องการตั้งจะจำต้องศึกษาหลักฐานของทางการว่า เหตุใดจึงแถลงเช่นนั้นก็จะพบว่า กรมตำรวจได้จับบันทึกไว้ในวันที่ ๙ มิถุนายน บันทึกนี้ได้แถลงต่อมหาชนและปรากฏในบันทึกของกองการประชุมและสโมสรรัฐสภา เรื่อง คำอภิปรายญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปของ พ.ต. ทง อภัยวงศ์ ระหว่าง ๒๓ พ.ค. ๒๕๔๐ ถึง ๒๗ พ.ค. ๒๕๔๐ หน้า ๑๐๘๐ ว่าดังนี้

“วันเวลา ๑๕ น. มีพระบรมวงศานุวงศ์หลายพระองค์ อาทิ พระวรวงศ์เธอ กรมขุนชัยนาทนเรนทร พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลมงกุฏ พระองค์เจ้าภาณุพันธุ์ พระองค์เจ้าวรรณ พระองค์เจ้าธานี กับท่านนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีอีกหลายท่าน และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ ได้ไปชุมนุมกันพิจารณารายงานของอธิบดีกรมตำรวจ เกี่ยวกับการสอบสวนสืบสวนกรณีสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในระหว่างกำลังชุมนุมดังกล่าว อธิบดีกรมตำรวจ ได้ทูลขอประทานความเห็นของสมเด็จพระมนุญนาท สมเด็จพระมนุญนาท ได้รับสั่งว่า สำหรับพระองค์ท่านเองทรงเข้าใจว่า เป็นอุบัติเหตุจริงคงแถลงการณ์ของทางราชการ เหตุผลที่เช่นนั้น ก็เพราะพระองค์ทราบดีว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโปรดพระแสงปืนมาก และเคยเห็นสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงกระชากพระแสงปืน และทรงหันล่าถอย เอาปากกระบอกมาทางพระหัตถ์ เพื่อส่องดูล่าถอย และสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเคยรับสั่งว่า ปืนกระบอกนี้ ใก้ล่อน ลื่นง่าย จึงบรรเทาไว้ พ.ต.ท. (ลิมปอักษร)”

๓.๓ ถาม แถลงการณ์ฉบับแรกแล้วท่านเร่งปิดตำนานจริงหรือไม่

ตอบ (๑) ผมมิได้เร่งปิดตำนาน คือในวันต่อมาได้สั่งให้อธิบดีกรมตำรวจกับผู้บังคับการสันติบาล (ขุนประสงค์ ฯ) พร้อมด้วย พ.ต.ท. เอ็จ ณ บ่อมเพ็ชร พ.ต.ท. ประเสริฐ ลิมปอักษร ไปเฝ้าขอพระราชทานพระราชกระแสในหลวงองค์ปัจจุบัน ปรากฏ

ความในรายงานการประชุมรัฐสภา เล่มที่อ้างข้างต้นหน้า ๙๖๕-๙๖๖ ว่าดังนี้

อธิบดีกรมตำรวจ : มีผู้เข้าใจว่า ถ้าจะมีการลอบปลงพระชนม์ คนร้าย “ตรงเข้ายิงทางพระเคียร แต่เมื่อพระวิสุทร (มั่ง) ไม่มีรูปทะลุ แสดงว่าไม่ได้มีการยิงจาก “ข้างนอก””

พระราชกระแสร : ถ้ายิงในพระวิสุทร (มั่ง) ก็ไม่มีรอยทะลุ

อธิบดีกรมตำรวจ : เวลาเกิดเหตุเป็นเวลา ๙.๐๐ น. เศษ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์เข้าห้องทรงแล้ว กลับมาขึ้นพระแท่น ทรงมีอาภากรอ่อนเพลียบ้าง อาจจะบรรทมหลับหรือไม่หลับก็ได้ ถ้ามีผู้ร้ายจะต้องเข้าไปในพระวิสุทร หยิบปืนที่ตุนีก่อนแล้วเดินเข้าไปทางคานพระเคียร (อธิบดีกรมตำรวจได้ให้นายพันตำรวจโท เอ็จ ณ บ่อมเพชร ทำท่าทางของผู้ที่สมมุติว่าจะลอบเข้าไปปลงพระชนม์ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์ ซึ่งเข้าไปทางคานพระเคียร นายพันตำรวจโท เอ็จ ณ บ่อมเพชร ทำท่ายิง หันสันกระบอกลงไปทางคานปลายพระแท่น จับปืนด้วยมือขวา อธิบดีถามนายพันตำรวจโท เอ็จ ๖ ว่า ถ้ายิงอย่างนั้นปลอกกระสุนจะต้องตกคานขวาของพระแท่น) อธิบดีกราบบังคมทูลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวต่อไปว่า

อธิบดีกรมตำรวจ : ในขณะที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระบรมโกษฐ์เสด็จออกจากห้องทรงนั้น ถ้าผู้ร้ายจะแอบเข้ามา คณะกรรมการก็คงจะมองเห็นแล้วว่า จะเข้ามาชุมนุมอยู่ได้หรือไม่ ซึ่งสมมุติว่าจะเข้าชุมนุมอยู่ ก็จะต้องคอยเป็นเวลาทั้งชั่วโมง คงจะมีความลำบากอยู่มาก เพราะเหตุว่ามีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่

พระราชกระแสร : ปลอกกระสุนปืนที่ว่า เก็บได้ตรงข้างซ้ายพระที่นั่ง คนร้ายอาจจะหยิบเอามาจากที่อื่นก็ได้ (เมื่อผู้อภิปรายในรัฐสภาอ่านบันทึกการตรวจถึงตอนนี้แล้ว คนได้พูดสอดขึ้นมากว่า “นี่อธิบดีแย้งกันทีที่เดียว” แล้วจึงอ่านคำของอธิบดีตำรวจต่อไปว่า) นั้นไม่ทราบเกล้า ๖ รู้ระยะเวลาเร็วเหลือเกิน พ.ท.ท. ประเสริฐ ๖ ขอพระราชทานกราบทูลว่า ตามธรรมดาคนเราไม่น่าที่จะมีเวลาติดตามที่ไต่ฝาดองรูปพระบาทรับสั่ง

พระราชกระแสร : แต่ผู้ร้ายจะต้องเป็นคนทีเก่งมาก ถ้าผู้ร้ายนี้ก็จะปลงพระชนม์พระเจ้าอยู่หัวจะต้องเป็นคนฉลาดมีไหวพริบมาก

พ.ท.ท. ประสงค์ : ถ้าสมมุติว่า ผู้ร้ายจะเข้าไปยิงอย่างนั้นก็ต้องเลิกพระวิสุทร (มั่ง) เข้าไป แต่ถึงแม้ว่าจะไม่เข้าทางคานซ้าย จะเข้าทางคานพระเคียร ก็รู้สึกว่าการ

ความลำบากให้มาก เพราะอาจจะเกิดมีเสียงอะไรขึ้นก็ได้ พ.ท.ท. ประสงค์ ฯ ทำท่า
เล็กพระวิสูตร (มั่ง) ทางเบื้องพระเศียร แล้วเข้าไปยืนอยู่เหนือพนักระแท่น จ่อเป็น
ลงบนพระเขนย (หมอน)

พ.ท.ท. ประสงค์ : หรือบางทีผู้ร้ายอาจจะยิงทางช่องพนักระแท่นก็ได้ (จ่อปืนลอค
ช่องพนักระแท่น)

พระราชกระแสร : ถ้าหากยิงทางนั้น เราก็จะรู้กันแล้วว่า คนร้ายลอบ
เข้ามาปลงพระชนม์ แต่ที่เราไม่รู้ จึงต้องมีกรรมการสอบสวน ส่วนป็นนั้นคนร้าย
อาจจะไม่ต้องหนีบ แต่อาจอยู่ในกระเป๋าคคนร้ายก็ได้

(๒) อธิบดีกรมตำรวจรายงานผมว่า เห็นด้วยกับพระราชกระแสร
ตอบพนักงานสอบสวนว่า ถ้าผู้ร้ายยิงรัชกาลที่ ๘ นอกพระวิสูตร (มั่ง) แล้ว มั่งนั้นต้องมี
รอยไหม้ อธิบดีตำรวจจึงเห็นว่า ถ้าเป็นการลอบปลงพระชนม์ ผู้ร้ายต้องผ่านเจ้าหน้าที่
หลายคนซึ่งรักษาการพระที่นั่งและหน้าห้องบรรทมนั้น ได้อย่างสะดวกผิดปกติ เข้ามาแล้วยก
ชายมุ้งขึ้นจ้องยิงที่หน้าพระพักตร์ของพระองค์ ยิ่งเสร็จแล้วก็ออกจากห้องบรรทมผ่านเจ้า
หน้าหลายคนออกมาได้อย่างสะดวกผิดปกติอีก โดยไม่มีผู้ใดเห็นหรือแม้แต่ได้ยินเสียง
ฝ่าเท้าเดินหรือวังของผู้ร้ายเลย

ผมเห็นว่าเรื่องนี้ประชาชนสนใจมากจึงมิได้รับปิดสำนวน คือ ได้ขออนุญาตคณะ
ผู้สำเร็จราชการ ซึ่งกรมขุนชัยนาท ฯ เป็นประธาน ทั้งคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคต
ขึ้น ถึงปรากฏความในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๒๓ ตอนที่ ๔๕ วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๔๘๘
มีความเต็มบริบูรณ์ดังต่อไปนี้.—

ประกาศ

เรื่อง ตั้งกรรมการสอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
อานันทมหิดลเสด็จสวรรคต

ด้วยคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้อนุมัติให้ตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งให้มี
หน้าที่สอบสวนพฤติการณ์ในการที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเสด็จ
สวรรคต แล้วให้เสนอรายละเอียดเพื่อนำความกราบบังคมทูลต่อไป

กรรมการคณะนี้ประกอบด้วย

๑. ประธานศาลฎีกา	เป็นประธานกรรมการ
๒. อธิบดีศาลอุทธรณ์	เป็นกรรมการ
๓. อธิบดีศาลอาญา	เป็นกรรมการ
๔. อธิบดีกรมอัยการ	เป็นกรรมการ
๕. ประธานพฤษสภา	เป็นกรรมการ
๖. ประธานสภาผู้แทนราษฎร	เป็นกรรมการ
๗. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า จุมพฏพงศ์บริพัตร	เป็นกรรมการ
๘. พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า ภาณุพันธุ์ยุคล	เป็นกรรมการ
๙. พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้า ธาณีนวิตร	เป็นกรรมการ
๑๐. พลตรี วิเชียร สุตันทานนท์	เป็นกรรมการ
๑๑. พลเรือตรี แชน บัจจุสานนท์	เป็นกรรมการ
๑๒. พลอากาศตรี หลวงเชิดวุฒากาศ	เป็นกรรมการ
นายสัญญา ธรรมศักดิ์	เป็นเลขาธิการ
นายสอาด นาวิเจริญ	เป็นผู้ช่วยเลขาธิการ

ให้อธิบดีกรมตำรวจนำพยานมาสอบสวนต่อหน้ากรรมการ และถ้ากรรมการประสงค์จะสอบถามเพิ่มเติมก็ให้สอบถามได้ และหากประสงค์ให้อธิบดีกรมตำรวจนำพยานหลักฐานอื่นมาพิสูจน์ ก็ให้อธิบดีกรมตำรวจออกหมายเรียกหรือพยานหลักฐานนั้นมาพิสูจน์ต่อหน้ากรรมการ

ในการนี้ ให้กระทรวงยุติธรรมจัดบัลลังก์กรรมการและให้ประชาชนฟังได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๔๘๔

ปรีดี พนมยงค์

นายกรัฐมนตรี

๓.๔ ถาม คณะกรรมการที่เรียกว่า ศาลกลางเมืองนั้นพิจารณาแล้วรายงานท่านว่าอย่างไร

ตอบ ผมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๒ สิงหาคม ๒๔๘๔ คณะกรรมการศาลกลางเมืองนั้นก็ยังมิได้เสนอความเห็นมา

๓.๕ ถาม รัฐบาลธำรงฯ ได้รับรายงานเมื่อใด

ตอบ เมื่อสองสามเดือนมานี้ ๖ พ.ค. ๒๔๘๔ รัฐบาลธำรงฯ ได้ส่งสำเนารายงานการประชุม คณะรัฐมนตรีมาเพื่อประกอบความทรงจำของผม ถ้ารัฐบาลปัจจุบันไม่ขัดข้องก็ขอให้คุณไปขอ คัดรายงานการประชุมนั้นได้ เพื่อแสดงให้เห็นประชาชนเห็นสัจจะตามรายงานการประชุมนั้น ปรากฏว่าในปลายเดือน ตุลาคม ๒๔๘๔ รัฐบาลธำรงฯ ได้รับรายงานคณะกรรมการนั้น คณะ รัฐมนตรี ฯ จึงได้ประชุมเมื่อวันที่ ๑ พ.ย. ๒๔๘๔ ในคณะรัฐมนตรีนั้นมี หม่อมเจ้า เหนือยวดี สวัสดิวัตน์ รัฐมนตรี และพระยาสุรทรรพพิพิธ เคยเป็นมหาดเล็กถวายงานรัชกาล ที่ ๕ และข้าหลวงเดิมรัชกาลที่ ๖ รัฐมนตรีเข้าร่วมประชุมด้วย ที่ประชุมได้ตั้งอนุกรรมการ รัฐมนตรีขึ้นคณะหนึ่งเพื่อพิจารณารายงานของคณะกรรมการ

๓.๖ ถาม คณะกรรมการ ฯ (ศาลากลางเมือง) มีความเห็นอย่างไร ท่านเห็นด้วย หรือไม่ รัฐบาลธำรงฯ ดำเนินต่อไปอย่างไร

ตอบ (๑) คณะกรรมการ ฯ (ศาลากลางเมือง) ได้กล่าวไว้ในรายงานดังต่อไปนี้.-

“คณะกรรมการเห็นว่า ในกรณีอื่นจะพึงเป็นต้นเหตุให้พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเสด็จสวรรคตได้นั้น สำหรับกรณีอุบัติเหตุ คณะ กรรมการมองไม่เห็นทางว่าจะเป็นไปได้เลย ส่วนอีกสองกรณี คือ ถูกลอบปลง พระชนม์ และปลงพระชนม์พระองค์เองนั้น การถูกลอบปลงพระชนม์ไม่มีพยาน หลักฐานและเหตุผลที่แน่นอนแสดงว่าจะเป็นไปได้ แต่ก็ไม่สามารถที่จะคัด ออกเสียได้โดยสิ้นเชิง เพราะว่ายังมีท่าทางของพระบรมศพค้ำอยู่ ส่วนในกรณี ปลงพระชนม์เองนั้น ลักษณะของบาดแผลแสดงว่าจะเป็นไปได้ แต่ไม่ปรากฏเหตุผล หรือหลักฐานอย่างใดว่าได้เป็นเช่นนั้นโดยแน่ชัด คณะกรรมการจึงไม่สามารถ จะชี้ขาดว่าเป็นกรณีหนึ่งกรณีใดในสองกรณีนี้ ทั้งนี้เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจ หน้าที่ของพนักงานที่จะดำเนินการสืบสวน และปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญาต่อไป”

(๒) ผมเห็นว่า การสวรรคตเกิดขึ้นในพระวิสุตร(มุ้ง) และประเด็นคง ให้ถือว่าปลงพระชนม์เอง หรือถูกลอบปลงพระชนม์โดยผู้ร้ายผ่านเจ้าหน้าที่มาก หลายเข้ามาถึงห้องบรรทมเปิดพระวิสุตร (มุ้ง) ยิง แล้วออกไปได้อย่างสะดวกผิด ปกติตามความเห็นที่อธิบดีตำรวจรายงานผม แต่การดำเนินต่อไปนั้นผมพ้นจาก ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว รัฐบาลธำรงฯ จึงดำเนินเรื่องต่อมา คือ

(๓) ครั้นถึงวันที่ ๒๕ พ.ย. ๒๕๔๘ คณะรัฐมนตรีร่างฯ ในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๔๘ ได้มีการประชุมกันพิจารณาความเห็นของคณะกรรมการ ฯ และอนุกรรมการรัฐมนตรีที่เสนอว่า “ถ้าเป็นการปลงพระชนม์เองลักษณะบาดแผลเป็นไปได้ แต่ถ้าให้เป็นการลอบปลงพระชนม์แล้วลักษณะบาดแผลก็ไม่มี การที่คณะกรรมการ ฯ เห็นว่าอยู่ในอำนาจหน้าที่เจ้าพนักงานสอบสวนนั้น คณะรัฐมนตรีเห็นชอบด้วย หากเป็นไปตามประชาชนประสงค์ต้องส่งเรื่องให้เจ้าหน้าที่ตำรวจดำเนินการตามประมวลการพิจารณาคดีอาญาต่อไป”

ในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีปรากฏว่า นายกรัฐมนตรีขอให้คณะรัฐมนตรีวินิจฉัยว่าจะจับนายชิต, นายบุญย์ มาสอบสวน

พระยาสุนทรพิพิธ แสดงว่า “ถ้าจะจับเขาไปทันทีแล้วปล่อยที่หลังโดยสืบไม่ได้ ความไม่มีอะไร จะไม่น่าดู” แล้วพระยาสุนทรพิพิธ แสดงอีกตอนหนึ่งว่า “บัญชาว่ามีว่า จะจับหรือไม่จับ ตำรวจเขาอาจติดตาม แต่ไม่ได้มูลฐานอะไรเพิ่มขึ้นมา ถ้าไม่มีมูลฐานอะไรแล้วก็ไม่ควรจับ”

นายกรัฐมนตรีแสดงว่า “ไม่จับเขาก็ว่าตำรวจไม่ทำงาน ถ้าไม่ส่งตำรวจจะให้ทำอย่างไร ถ้าจะเอาอย่างพระยาสุนทร ฯ ว่าอีก ๓ ปีก็ไม่สำเร็จ”

นายดิเรก ชัยนามแสดงว่า “อยากให้จับอีก ๒ คน ต้องจับพระพี่เลี้ยงกับนางสาวจรรยาด้วย”

พล.ท. วิชิตสงครามแสดงว่า “มีอยู่ ๒ ประเด็น ๑. สืบว่าถูกปลงพระชนม์หรือเปล่า หรือ ๒. ลอบปลงพระชนม์ ถ้าสืบทางว่า ไม่มีแนวทางจะถูกปลงพระชนม์ได้ เรื่องก็เรียบร้อยไป”

นายกรัฐมนตรี แสดงว่า” เรื่องนี้ถ้าพูดถึงถึงคณะกรรมการทำงานกันจริง ๆ แล้วเมื่อเหตุการณ์เกิดกรรมการจะต้องวินิจฉัยว่า ถูกฆ่าตายหรือเปล่า แล้วปลงพระชนม์เองหรือเปล่า ถ้าไม่มีแล้วก็ต้องไปอุบัติเหตุ แต่ที่เขาตัดอุบัติเหตุเสียก่อน บัญหาจึงมีว่าความเห็นในรูปการณ์ที่เขาเสนอว่ามีเหตุผลใหม่ เขาว่าปลงพระชนม์เอง แต่ที่มีเหตุ ๒ อัน ๑. ไม่มีโมดิฟ ซึ่งการปลงเองไม่จำเป็นต้องมีโมดิฟก็ได้ แต่การสืบโมดิฟนั้นสืบยาก ๒. เมื่อเช่นนั้นก็มีอยู่อันเดียวว่า ใครฆ่า สืบมือเท่านั้น”

พล.ท. จีระ วิชิตสงคราม รัฐมนตรีแสดงว่า “เมื่อเรื่องกลับมา ตำรวจก็สืบ

เรื่องลอบปลงพระชนม์หรือไม่เท่านั้น”

นายกรัฐมนตรี แถลงว่า “ถ้าสามารถสืบกำมือให้รู้ทำมืออันเดียวเท่านั้น ปลงเองมืออยู่อย่างไร ก็เป็นเรียบร้อยเอาเป็นตกลงส่งตำรวจ ถ้างั้นกราบบังคมทูลไป

ที่ประชุมตกลงเห็นชอบด้วยการพิจารณาของคณะกรรมการ (อนุกรรมการรัฐมนตรี ๑ ท่าน) ให้กราบบังคมทูล ฯ คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ต่อไป

๓.๗ ถาม รัฐบาลร่าง ฯ ดำเนินต่อไปอย่างไรอีก

ตอบ ผมทราบว่า รัฐบาลร่าง ฯ ได้นำเรื่องเสนอคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งมีกรมขุนชัยนาท ฯ เป็นประธาน พร้อมกันนั้นรัฐบาลได้ส่งเรื่องให้กรมตำรวจสืบสวนเอาตัวการที่แท้จริงในการปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ ตำรวจที่มีหน้าที่สืบสวนได้เริ่มวิธีสืบสวนตามหลักการที่เคยทำกันมาในกรณีที่มีผู้ถูกลอบฆ่าตายว่า ในกรณีลอบปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ นั้น พระองค์ได้มีสาเหตุขัดแย้งกับผู้ใดถึงขนาดที่ผู้นั้นต้องปลงพระชนม์ท่านแล้วสถาปนาตนเป็นราชวงศ์ใหม่ขึ้นตามประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในพระราชพงศาวดารตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นต้นมา ปรากฏว่าเมื่อรัชกาลที่ ๘ สวรรคตแล้ว รัฐบาลในสมัยนั้นได้เชิญพระราชอนุชาขึ้นทรงราชย์เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๙ องค์ปัจจุบันโดยความเห็นชอบของรัฐสภาตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๕ พนักงานสืบสวนจึงเห็นว่าสาเหตุแห่งการปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ มิใช่เพราะเหตุดังกล่าแล้ว พนักงานสืบสวนจึงสืบสวนถึงสาเหตุอื่นว่ามีผู้ใดบ้างที่ได้รับประโยชน์จากการที่ปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ ก็เห็นว่า มหาเล็กที่ใกล้ชิดกับบุคคลที่บางพวกการเมืองโฆษณาชวนเชื่อไว้ก็มีไม่เป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการปลงพระชนม์รัชกาลที่ ๘ เลย ดังนั้นจึงสืบถึงบุคคลอื่นที่ได้รับประโยชน์จากการปลงพระชนม์นั้น ซึ่งก็มีการพุดซุบซิบกันว่าเป็นผู้นั้นผู้นี้ พนักงานสืบสวนจึงได้สอบถามปากคำของบางคนไว้ แต่ไม่สามารถที่จะเปิดเผยในขณะนั้น เมื่อข่าวนี้ได้แพร่หลายออกไปก็ได้เกิดรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ ซึ่งพรรคประชาธิปัตย์ได้ร่วมมือกับคณะรัฐประหารทำขึ้น แล้วพรรคประชาธิปัตย์ได้

เป็นรัฐบาลเมื่อ ๑๐ พ.ย. ๒๔๙๐ ครั้นแล้วรัฐบาลนี้ก็แต่งตั้งให้พระพิณิจชนคดี พิเศษของ ม.ร.ว. เสนีย์ และ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งออกจากราชการรับบำนาญไปแล้วนั้น เข้ากลับรับราชการทำหน้าที่สืบสวนกรณีสวรรคต ซึ่งได้ส่งจับนายเฉลียว ปทุมรส, นายชิต สิงหเสนี, นายบุญย์ ปัทมศรินทร์ และขอให้รัฐบาลอังกฤษที่สิงคโปร์ส่งตัว ร.ต.อ. เจียมชัยสงค์ ซึ่งฝ่ายประชาธิปัตย์จึงเกลียดจึงชัง เพราะเป็นผู้ที่เคยจับสมาชิกประชาธิปัตย์บางคน อาทิ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช นั้นกลับมาเมืองไทยในข้อหาว่า ร.ต.อ. เจียม ฯ ฆ่าคนตาย

แต่ศาลอังกฤษที่พิจารณาคดีไปพิจารณาหลักฐานที่รัฐบาลประชาธิปไตยส่งไปให้แล้วเห็นว่า หลักฐานไม่มีมูล จึงสั่งยกคำร้องของฝ่ายรัฐบาลประชาธิปไตย ครั้นแล้วฝ่ายตำรวจประชาธิปไตยก็พยายามหาหลักฐานเพื่อจะใส่ความอดีต ร.ม.ท. ทองอินทร์ ภูริพัฒน์ ดังปรากฏในหลักฐานสำนวนศาลที่ข้าพเจ้าเป็นโจทก์ฟ้อง ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช กับพวกสข. เมรุจำเลย ซึ่งนายเปื้อง ศิริภัทร อดีตผู้ถวายพระอักษรภาษาไทยแต่รัชการที่ ๘ ได้รวบรวมพิมพ์เป็นเล่มขึ้นแล้ว

๓.๘ ถาม มีผู้พูดกันว่า จอมพล ป. และ พล.ต.อ. เผ่า ได้หลักฐานใหม่นั้น ท่านจะบอกได้หรือไม่ว่าอะไร

ตอบ แม้ศาลฎีกาซึ่งมีผู้พิพากษาคณะเดียวโดยมิได้มีการประชุมใหญ่ของผู้พิพากษาศาลฎีกาได้ตัดสินประหารชีวิตนายเฉลียว ปทุมรส, นายชิต สิงหเสนี, นายบุญ ปัทมศิริวัณท์ ไปแล้วก็ตาม แต่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ส่งตัวแทนไปพบผมในประเทศจีน อ้างว่าได้หลักฐานใหม่ที่แสดงว่า ผู้ถูกประหารชีวิตทั้งสามคน และผมเป็นผู้บริสุทธิ์ ฉะนั้น จอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงจะเสนอผู้แทนราษฎรให้ออกกฎหมายให้มีการพิจารณาคดีใหม่ด้วยความเป็นธรรม ครั้นแล้วก็มีผู้ยุยงให้จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ กับพวกทำรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ โฉนดล้มรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม ครั้นแล้วในระหว่างที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ไปลี้ภัยอยู่ใน ส.ร.อ. ข้าราชการได้กล่าวต่อหน้าคนไทยไม่น้อยกว่า ๒ คน ถึงหลักฐานที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม กับ พล.ต.อ. เผ่า ศรียานนท์ ได้มานั้น อีกทั้งในระหว่างที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ย้ายจาก ส.ร.อ. มาอยู่ที่ประเทศญี่ปุ่นก็ได้แจ้งแก่บุคคลไม่น้อยกว่า ๒ คน ถึงหลักฐานใหม่นั้นพร้อมทั้งมีจดหมายถึงผม ๒ ฉบับ ขอให้ผมให้ออโหสิกรรมแก่การที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ทำผิดพลาดไปในหลายกรณีรวมทั้งในการที่มิได้ขอพระราชทานอภัยโทษแก่ผู้บริสุทธิ์ที่ถูกประหารชีวิตไปแล้วนั้นด้วย ผมได้ถือคติของพระพุทธองค์ว่า เมื่อผู้รู้สึกตนผิดพลาดได้ขออโหสิกรรม ผมก็ได้ให้ออโหสิกรรมและขออนุโมทนาในการที่จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้ไปอุปสมบทที่วัดพุทธคยา

พวกฝรั่งก็สนใจกันมาก เพราะเป็นเรื่องประวัติศาสตร์ที่ไม่มีอายุ ความความจริงอาจปรากฏขึ้นแม้จะล่วงเลยหลายร้อยปีก็ตาม ทุกวันก็มีคนพูดซุบซิบกัน ถึงกับนักเรียนหลายคนถามผม ผมก็ขอตัวว่า เป็นเรื่องที่พูดไม่ออกบอกไม่ได้ขณะนี้ จึงขอฝากให้ชนรุ่นหลังและประวัติศาสตร์ตอบแทนด้วย

๔. เคยเสนอความเห็นรัฐบาลก่อน ๆ เรื่องใดบ้าง

๔.๑ ตาม “รัตน คงแก้ว” กล่าวถึงท่านที่แสดงความเห็นไปยังรัฐบาล ๒ ตอน
ตอนแรกว่า ในระยะเวลาที่ผ่านมาท่านได้ส่งคำแนะนำข้อราชการมายังรัฐบาลต่าง ๆ สม่าเสมอ
หรือไม่ ถ้าไม่เคยทำขอให้ท่านสบายใจอย่าฉวยโอกาสจากผลงานของเด็กเลย ตอนสองใน
วรรค ๓ ก่อนสุดท้ายแสดงความไม่พอใจมากถึงกับใช้คำว่า “...มาบัดนี้จะยื่นหน้ามาเสนอ
แนะเพื่อเหตุใด....” ท่านมีความเห็นต่อกำลั่วนั้นอย่างไร

ตอบ ผู้กล่าวนั้นอยู่ในเมืองไทยเจนจัดในวงการหนังสือพิมพ์ย่อมรู้ว่า หนังสือ
พิมพ์รวมทั้งฉบับที่เป็นปากเสียงของบางพรรคได้นำลงหลายครั้ง ระหว่างที่ผมลี้ภัยอยู่ในต่าง
ประเทศถึงสัมภาษณ์ของฝ่ายรัฐบาลต่าง ๆ เมื่อผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ไปถามว่า ได้รับความ
เห็นนั้น ๆ ของผมหรือไม่ เพราะผมได้ส่งสำเนาให้หนังสือพิมพ์และผู้แทนกบฏฉิมาชิก
หลายคน ผมเห็นใจหนังสือพิมพ์ที่ไม่อาจลงพิมพ์ข้อความที่ผมส่งสำเนามาได้ แต่ก็มิผู้สื่อข่าว
ซึ่งมีใจเป็นธรรมได้ไปสัมภาษณ์รัฐบาลซึ่งสมัยจอมพล ถนอม กิตติขจร ก็ได้มอบให้ จอมพล
ประภาส จารุเสถียร เป็นผู้ตอบหลายเรื่อง โดยยอมรับว่าได้รับความเห็นของผม แต่ก็ตอบ
วิจารณ์บิดเบือนไป หนังสือพิมพ์ที่เป็นปากเสียงของบางพรรคก็พลอยใจเมตผมไปตามรัฐบาล
และเคยทำหนังสือด้วยถ้อยคำคล้าย ๆ กับที่ “รัตน คงแก้ว” ใช้ ผมหวังว่าผู้สื่อข่าวหนังสือ
พิมพ์ที่มีใจเป็นธรรมสามารถชี้แจงความจริงที่ได้สัมภาษณ์รัฐบาลก่อน ๆ

๔.๒ ตาม ในบรรดาความเห็นของท่านนั้น มีเรื่องใหญ่อะไรบ้าง

ตอบ เมื่อจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงแก่กรรมแล้ว หนังสือพิมพ์ได้เปิด
โป่งการที่ จอมพล สฤษดิ์ ฯ นำเงินของชาติไปฉ้อฉลมหาศาลไปใช้ส่วนตัว ผมได้ส่งจดหมาย
จากเมืองจีนถึง จอมพล ถนอม ฯ ขอให้ดำเนินการตามกฎหมายเอาทรัพย์สินของชาติกลับคืน
มารวมทั้งชี้ข้อกฎหมายว่าถ้าไม่ปฏิบัติดังนี้ จอมพล ถนอม ฯ จะมีความผิดทางอาญา ผม
ได้ทำหนังสือถึงพนักงานสอบสวนด้วย สำเนาคำแนะนำนั้นได้ส่งให้แก่หนังสือพิมพ์หลายฉบับ
และแก่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขณะนั้นหลายคน บางคนที่มาพบผม ณ กรุงปารีส เมื่อประ
มาณ ๒ ปีมาแล้ว อาทิ คุณसानนท์ สายสว่าง ได้ยืนยันต่อหน้าหลายคนว่า เขายังเก็บสำ
เนาหนังสือผมที่อ่านไว้ ฉะนั้น จึงหวังว่าถ้ามีผู้ใดต้องการสำจะโดยปราศจากอคติ ไปขอกู
จากคุณसानนท์ สายสว่าง ก็คงจะแสดงให้เห็นได้

เมื่อวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๑๖ ผมได้ทำบันทึกในหัวข้อว่า “ถ้าเตือนสติผู้รัก
ชาติให้สำนึกถึงการมีสถานะสงครามโดยไม่ประกาศสงครามระหว่างประเทศไทยกับสาธารณรัฐ

ประชาธิปไตยเวียดนาม” โดยมอบให้ศาสตราจารย์ วิจิตร ลุทิตานนท์ นำไปเสนอรัฐบาล เมื่อกลับไปรายงานเรื่องการอพยพชาวเวียดนามกลับถิ่นฐานเดิม เพื่อให้รัฐบาลนั้นจัดการโดยเร็ว เพื่อเลิกสถานะสงครามกึ่งกล่าว สำนาคำแนะนำนี้ได้มอบให้นาย ประเสริฐ ศิริพิพัฒน์ กรรมการธนาคารกรุงเทพ จำกัด และ นายสุนทร โกคำชัยพัฒน์ ทนายความ ที่ได้มาร่วมฟังการสนทนาเรื่องอพยพชาวเวียดนามด้วย ผู้สนใจอาจขยู่ได้จากบุคคลดังกล่าวนี้ หรืออาจอ่านจากหนังสือพิมพ์ที่คุ้นสุพจน์ ท่านตระกูล จักพิมพ์ขึ้นให้ชื่อว่า “แถลงการณ์ของนายปรีดิพนมยงค์ และ คำเตือนสติผู้รักชาติ” เพราะเรื่องนี้เป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องดำเนินเพื่อสันติภาพระหว่างไทยกับเวียดนาม

๕. ได้ทำอะไรบ้างในการส่งเสริมประชาธิปไตย

๕.๑ ถาม “รศ. ทวงแก้ว” ย้อนไต่บทความวิธีส่งเสริมประชาธิปไตยของท่าน ว่ารัฐธรรมนูญชั่วคราว ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕, รัฐธรรมนูญ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ เป็นประชาธิปไตยจริงหรือไม่

ตอบ ผมได้กล่าวไว้ในบทความของผมที่กล่าวแล้ว ซึ่งมีสำเนาอยู่ที่ท่านบรรณาธิการองค์การนักศึกษารวมศาสตร์และสำเนาโรเนียวที่คุ้นปราโมทย์ ฟังสุนทร จักพิมพ์ขึ้น และจะมีผู้อื่นพิมพ์ขึ้นอีก ผมขอให้ผู้สนใจอ่านจากท่านที่กล่าวนามมานั้น

ผมขอเพิ่มเติมว่า การพิจารณารัฐธรรมนูญได้ว่า เป็นประชาธิปไตยหรือไม่นั้น ต้องพิจารณาจากบทถาวร ไม่ใช่จะพิจารณาเพียงบทชั่วคราว หรือ บทเฉพาะกาล ซึ่งก็เป็นเรื่องชั่วคราว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๓ ตามมาตรา ๑๐ แห่งฉบับ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ ก็คือ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในทบถาวรตามมาตรา ๑๖ ของฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ก็คือ ได้กำหนดไว้ชัดแจ้งว่า “สภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกตั้ง”

ส่วนบทชั่วคราวตามฉบับ ๒๗ มิถุนายน และ บทเฉพาะกาลตามฉบับ ๑๐ ธันวาคม นั้นเป็นเรื่องชั่วคราว ซึ่งเมื่อพ้นกาลแล้วก็หมดสิ้นไป การมีบทชั่วคราวหรือเฉพาะกาลนั้น เป็นสิ่งจำเป็นในระหว่างหัวต่อของระบบสมบูรณาฯ ที่เป็นมาช้านานหลายร้อยหลายพันปีกับระบบประชาธิปไตยที่เริ่มขึ้นใหม่ ผู้อ่านที่มีใจเป็นธรรมย่อมสังเกตได้ว่า แม้ระบบสมบูรณาฯ จะสุดสิ้นโดยนิตินัย แต่ซากหักสะที่สืบต่อกันมาแต่โบราณยังไม่หมดสิ้นไปง่าย ๆ และยังฝังอยู่ในจิตใจของคนบางจำพวกที่พยายามฟื้นฟูระบบนั้นในรูปการอื่น เช่น เผด็จการหรือระบบ

อภิสิทธิ์ชนที่มีลักษณะหรือคล้ายคลึงกันจนปัจจุบันนี้ซึ่งข้าพเจ้าได้กล่าวไว้ในหลายบทความแล้ว นับประสาอะไรกับในช่วงเวลาไม่กี่เดือนต่อจาก ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ และในช่วง ๑๔ ปี ต่อจากนั้นจะไม่มีบทเฉพาะกาลที่มีชากระบอบเก่าคงมีอยู่ร่วมกับระบบประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นใหม่ เพราะคณะราษฎรไม่ประสงค์ล้มสถาบันพระมหากษัตริย์

๕.๒ ตาม “รัตน กวณแก้ว” กล่าวว่า ท่านมีโอกาสเสริมสร้างประชาธิปไตยหลายครั้ง ให้สถิตสถาพรในประเทศไทยหลายครั้ง ท่านทำแล้วหรือ

ตอบ ถ้าผู้มีใจเป็นธรรมกล่าวอย่างรับผิดชอบต่อราษฎร โดยอ่านเอกสารทางราชการอันเป็นประวัติแห่งความเป็นมาของระบบรัฐธรรมนูญอย่างถี่ถ้วน แทนที่จะรับฟังการโฆษณาชวนเชื่อแล้วก็จะพบความจริงหลายประการ อาทิ

เมื่อวันที ๒๕ พ.ย. ๒๔๗๕ สมาชิกแทนราษฎร (ชั่วคราว) ได้อภิปรายญัตติ เรื่อง ให้ยกเลิกบรรดาศักดิ์เพื่อให้บุคคลมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน สมาชิกส่วนมากที่เป็นเจ้าพระยา พระยา เห็นว่า ถ้าจะยกเลิกบรรดาศักดิ์ จะบังเกิดรู้สึกสะเทือนใจผู้ได้รับพระราชทาน จึงมีมติของสภาให้ถือว่าคำว่า “บรรดาศักดิ์” นั้นเป็นคำนำหน้านามชนิดหนึ่งเท่านั้น ฉะนั้นการจัด ที่นั่งในที่ประชุมสภาให้เรียงตามลำดับอักษรชื่อ ให้ยกเลิกตามลำดับบรรดาศักดิ์ ต่อมาเมื่อก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ได้มีกฎหมายเลิกบรรดาศักดิ์ยกเว้นผู้ที่สงวนของตนไว้ แต่รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๙๒ ได้เปิดทางให้บรรดาศักดิ์ไว้อย่างไรนั้น ขอให้ผู้สนใจพิจารณาดูให้ดี

การประชุมสมาชิกแทนราษฎร (ชั่วคราว) เมื่อ ๒๔ มกราคม ๒๔๗๖ สมาชิกแทนราษฎรได้ลงมติเห็นชอบให้ใช้ พ.ร.บ. ยกเลิกการปรับโทษตามศักดิ์นา โดยถือว่าบุคคลทุกคนเสมอกันโดยกฎหมาย

การยกเลิกสารบบสังกัดกระทรวงวังอันเป็นระบบพิเศษสำหรับพิจารณาคดีที่พระบรมวงศานุวงศ์เป็นผู้ต้องหาโดยเฉพาะ

ในส่วนที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างให้รัฐธรรมนูญเป็นประชาธิปไตยยิ่งขึ้นนั้น ต่อจากฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ นั้นก็มีหลักฐานปรากฏอยู่ในพระราชปรารภแห่งรัฐธรรมนูญ ๒๔๘๘ ดังต่อไปนี้:-

“ต่อมานายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในขณะนั้นได้ปรารภกับนายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรี ว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้พระมหากษัตริย์ได้พระราชทานแก่ชนชาวไทยมาแล้วเป็นปีที่ ๑๔ ถึงแม้ว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญเป็นหลักนี้ จะไต่ความเจริญให้เกิดแก่ประเทศ

ชาตินับเป็นเอกประการ ทั้งประชาชนจะได้ทราบซึ่งถึงคุณประโยชน์ของการปกครองระบอบนี้เป็นอย่างดีแล้วก็จริง แต่เหตุการณ์บ้านเมืองก็เปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก ถึงเวลาแล้วที่ควรจะได้เลิกบทเฉพาะกาลอันมีอยู่ในรัฐธรรมนูญนั้น แล้วปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นายกรัฐมนตรีจึงนำความนั้นปรึกษากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ พร้อมคณะผู้ก่อการขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ เมื่อได้ปรึกษากันแล้ว รัฐบาลคณะนายควง ภัยวงศ์ จึงเสนอญัตติต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ ขอให้ตั้งกรรมาธิการวิสามัญคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาค้นคว้าตรวจสอบว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ สมควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไร เพื่อให้เหมาะสมกับสถานการณ์ของบ้านเมือง และเพื่อให้การปกครองระบอบประชาธิปไตยเป็นผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สภาผู้แทนราษฎรจึงตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อพิจารณาค้นคว้าตรวจสอบรัฐธรรมนูญตามคำแนะนำข้างต้นนี้ กรรมาธิการคณะนี้ได้ทำการทดลองสมัยของรัฐบาลคณะนายควง ภัยวงศ์ คณะนายทวี บุญยเกษตร และคณะหม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช

ต่อมารัฐบาลคณะหม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช ได้ตั้งกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเพื่อรวบรวมความเห็น และเรียบเรียงบทบัญญัติขึ้นเป็นร่างรัฐธรรมนูญ เมื่อกรรมการคณะนี้ทำสำเร็จเรียบร้อยแล้ว คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาแก้ไขอีกชั้นหนึ่ง แล้วนำเสนอผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้ประชุมปรึกษากับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ และคณะผู้ก่อการขอพระราชทานรัฐธรรมนูญ ที่ประชุมได้ตั้งกรรมการขึ้นพิจารณา เมื่อกรรมการได้ตรวจพิจารณาแก้ไขแล้ว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ จึงได้เสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยต่อสภาผู้แทนราษฎรพิจารณาลงมติรับหลักการแล้ว จึงตั้งกรรมาธิการวิสามัญขึ้นคณะหนึ่ง

บัดนี้ คณะกรรมาธิการวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาและแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร สภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาเป็นการสำเร็จบริบูรณ์ จึงได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เมื่อทรงพระราชวิจารณ์ถึงถ้วนทั่วกระบวนความแล้ว ทรงพระราชดำริเห็นว่า ประชากรของพระองค์ประกอบด้วยวุฒิปัญญาในรัฐาภิบาลนโยบาย สามารถจรรโลงประเทศชาติของตนในอันที่จะก้าวหน้าไปสู่สากลอารยธรรมแห่งโลกได้โดยสวัสดิ

จึงมีพระบรมราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อม โดยคำแนะนำและยิน

ยอมของสภาผู้แทนราษฎร ให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ประสิทธิ
 ประสาทประกาศให้ใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘ เป็นต้นไป และให้ใช้
 รัฐธรรมนูญฉบับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนี้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 ๒๔๗๕ รัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศ พุทธศักราช ๒๔๘๒ รัฐธรรมนูญ
 แก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยบทเฉพาะกาล พุทธศักราช ๒๔๘๓ และรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่า
 ด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พุทธศักราช ๒๔๘๕”

๖. พระปกเกล้า ฯ กับการร่างรัฐธรรมนูญ ๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕

๖.๑ ถาม “รัตน์ คงแก้ว” กล่าวว่า “บ๊วยการที่จะอ้างว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้า ฯ ทรงยกร่างรัฐธรรมนูญด้วยพระองค์เอง ลองค้นเอกสารต่าง ๆ ทบทวนความ
 ทรงจำของ ฯพณฯ คุณบังชีศรีบ๊วย ลองถามตัวเองว่า ความจำของ ฯพณฯ เลอะเลือนหลงเสีย
 แล้วหรือว่า ฯพณฯ ตั้งใจหลอกลวงชาวไทย”

ตอบ ก่อนอื่นผมขอให้ผู้อ่านวินิจฉัยด้วยคำและท่วงท่าของ “รัตน์ คงแก้ว”
 ที่แสดงนั้นว่า มีนิสัยอย่างไรที่ไม่อ่านบทความของผมให้ถี่ถ้วนว่า ผมกล่าวไว้อย่างไรเกี่ยวกับ
 สมเด็จพระปกเกล้า ฯ ผมกล่าวไว้ว่าตอนไหนได้ถวายทรงยกร่างด้วยพระองค์เอง คือ
 พระราชปรารภอันเป็นสังคมสัญญาที่พระองค์ในฐานะแทนระบบสมบูรณา ฯ โอนพระราช
 อำนาจให้ปวงชนดำรง “อิสตาริปไทยบริบูรณ์” และการทรงพิทักษ์รัฐธรรมนูญและทรง
 ดำรงตำแหน่งจอมทัพ นอกจากนั้นก็มีเรื่องที่พระราชทานคำริแก้พระยามโนปกรณณ์ แก้
 พระยาพหล ฯ บ้าง กับผมบ้าง

๖.๒ ถาม นักวิชาการสมัยใหม่ยังไม่มีใครเอาหลักฐานที่พระปกเกล้าฯ สนพระทัย
 ใกล้ชิดในการร่างรัฐธรรมนูญ ๑๐ ธ.ค. ๒๔๗๕ มาแสดงแก่นักศึกษา ท่านจะมีหลักฐาน
 ไก่บ้าง

ตอบ ผมคิดว่า นักวิชาการแท้จริงย่อมได้อ่านหลักฐานการประชุมสภาผู้แทน
 ราษฎรเกี่ยวกับการร่างรัฐธรรมนูญ นั้น

ผมขอแนะนำคุณอ่านหนังสือของศาสตราจารย์ ไพโรจน์ ชัยนาม อภินิหารบรรยาย
 กฎหมายรัฐธรรมนูญ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ฯ ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๘ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๘
 รัฐบาลปัจจุบันมิได้ตั้งเป็นกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามนักศึกษาสมัยใหม่อาจใช้
 คำบรรยายของท่านผู้นี้เป็นที่อ้างอิงแล้วสอบสวนอีกครั้งหนึ่งว่ากล่าวโดยมีหลักฐานหรือสันนิษ
 ฐาน ศาสตราจารย์ผู้นี้ได้รวบรวมคำบรรยายของตนพิมพ์เมื่อ ตุลาคม ๒๔๑๕ คือ ๑ ปีก่อน

เหตุการณ์ ตุลาคม ๒๕๑๖ มีความตอนหนึ่งว่า

“๖ รัฐธรรมนูญฉบับที่ ๒ ของเรา (๑๐ ธ.ค. ๒๕๑๕) เป็นฉบับที่ได้รับการร่างมาดีที่สุดและใช้ได้ยาวนานกว่าฉบับอื่น ๆ

“นอกจากจะมีปรากฏอยู่ในรายงานการประชุม ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้พิมพ์ขึ้นสามารถทำให้ทราบที่มาของบทบัญญัติต่างๆ ได้ดี รวมทั้งการอภิปรายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ตามคำแถลงของประธานอนุกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ) ยังมีว่า ในการร่างรัฐธรรมนูญนั้น อนุกรรมการได้ติดต่อทราบเหตุผลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ตลอดเวลา ทรงเห็นชอบด้วยในร่างนี้ทุกประการ และว่าไม่ใช่แค่เพียงทรงเห็นชอบด้วย แต่ยังเป็นที่ยกย่องพระทัยมาก (ดูรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๑๕)”

ฉะนั้นขอให้ “รัตน์ คงแก้ว” ที่ขอให้ผมดูหลักฐานความทรงจำ จงดูรายงานการประชุมสภาตามที่ศาสตราจารย์ ไพโรจน์ ชัยนาม อ้างนั้น

๗ ความเป็นมาของ ๒ สภากับความเห็นสภาเดียว

๗.๑ ตาม “รัตน์ คงแก้ว” กล่าวว่า รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๔ ที่ “วฒนฯ” และบริวารอย่างกันหนัดหนาว่า เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริงนั้น โดยทางปฏิบัติเป็นอย่างไรก็ยอมรับว่ากันอยู่แล้ว ปัจจุบัน “วฒนฯ” ว่า สภาเดียวดี แต่เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ เหตุใด “วฒนฯ” จึงยกร่างเป็น ๒ สภาเล่า”

ตอบ แม้รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๔ เป็นประชาธิปไตย เพราะคำว่า “ประชาธิปไตย” นั้น พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานให้ความหมายไว้ว่า “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่” ทั่วบทถาวรกำหนดว่า ราษฎรเลือกตั้งผู้แทนโดยตรงและเลือกตั้งผู้แทนสมาชิกโดยทางอ้อม แต่ผมไม่เคยขออ้างในบทความหรือที่ใดเลยตามที่ “รัตน์ คงแก้ว” กล่าวหาเอง ส่วนบุคคลใดนั้นจะมีความเห็นว่าเป็นประชาธิปไตยแท้จริง ก็เป็นความเห็นของแต่ละคนที่มีสิทธิแสดงความเห็น ผมหวังว่านักประชาธิปไตยแท้จริงคงไม่เหมาเอาว่า คนที่มีความเห็นเช่นนั้น เป็นบริวารของผม ถ้าถือตามคำกล่าวของ “รัตน์ คงแก้ว” ศาสตราจารย์และคนในโลกอีกหลายร้อยหลายพันหลายล้านคนที่เข้าใจความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ตรงกับพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานว่า “แบบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่” นั้นก็จะกลายเป็นบริวารของผมไปเสียแล้ว ซึ่งไม่ตรงกับความจริง

ผมไม่ได้คัดค้านที่สอนให้บุคคลมี "ทฤษฎีมานะ" ชนิดที่รู้ตัวว่า ผิดพลาดก็ยังคงรันทดทำตามความผิดพลาด ผมสำรวจตนรู้สำนึกว่า ในอดีตผมมีความผิดพลาดหลายประการ และไม่มีเวลามากพอที่จะหันมาทบทวนตัวเองที่จะควรจะทำอย่างที่ดี ๆ ดังนั้นเมื่อผมทราบว่า องค์การนักศึกษาได้เถียงรัฐธรรมนูญไว้ก่อนเหตุการณ์ตุลาคมนั้น ว่าให้มีสภาเดียวและเมื่อได้แลกเปลี่ยนความเห็นกับนักศึกษาแล้ว ผมเห็นว่าของนักศึกษาที่ให้มีสภาเดียวนั้น เป็นประชาธิปไตยยิ่งกว่าฉบับ ๒๕๕๙ ผมจึงไม่มีทฤษฎีมานะคือวันนี้เขาแต่ละฉบับที่ผมมีส่วนร่างเป็นสำคัญ ประกอบด้วยทางโน้นหลายราชอาณาจักรปัจจุบันเปลี่ยนจาก ๒ สภามาเป็นสภาเดียว ผมจึงสนับสนุนองค์การนักศึกษาที่มีความเห็นเช่นนั้น

ผมได้อธิบายเหตุผลไว้ในบทความวิธีส่งเสริมประชาธิปไตยแล้ว ซึ่งผู้สนใจขอยกได้จากผู้พิมพ์ตามที่ออกนามมาแล้วในตอนก่อน

๔. การโจมตีนอกเรื่องอย่างนิทานอีสป เรื่องหมาป่ากับลูกแกะ

๔.๑ ตาม "รัตน คงแก้ว" ไม่มีอะไรกีดกันท่านในลักษณะประชาธิปไตยของรัฐธรรมนูญที่ท่านมีส่วนร่าง จึงใช้วิธีหมาป่ากับลูกแกะในนิทานอีสป ทว่าท่านเป็นผู้กำกับนายกรัฐมนตรี ชำรงนาวาสวัสดิ์ คือว่า ถ้าท่านไม่ทำเอง รัฐบาลดำรง ๆ ที่อยู่ได้กำกับก็เป็นผู้ทำ ท่านต้องรับผิดชอบด้วย

ตอบ คำกล่าวนั้น ผิดทั้งข้อกฎหมายและข้อเท็จจริง เพราะรัฐบาลของเรามีหน้าที่เพียงรับปรึกษาข้อราชการแผ่นดินตามที่รัฐบาลขอปรึกษามา ส่วนคำแนะนำนั้น เมื่อรัฐบาลขอเห็นสมควรเรื่องสำคัญใดก็ได้แนะนำ เพื่อให้รัฐบาลรับไปประกอบพิจารณา มิใช่ในฐานะผู้กำกับสั่งการให้รัฐบาลปฏิบัติ ส่วนรัฐบาลจะเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็เป็นเรื่องของรัฐบาลที่จะวินิจฉัยรับผิดชอบของตนเอง ขอให้ดูประกาศพระบรมราชโองการตั้งให้ผมเป็นรัฐบาลของรัฐบาลที่จำกัดอำนาจหน้าที่ไว้เพียงเท่านั้น ถ้าหากมีบทกฎหมายกำหนดให้รัฐบาลของเรามีอำนาจสั่งการได้ ผมก็จะไม่ละเว้นหน้าที่ซึ่งควรปฏิบัติได้ เรื่องนี้ผมก็ได้กล่าวไว้ในบทความต่าง ๆ ว่า ในระหว่างผมดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น มีกติกามติบทกฎหมายให้ผมปฏิบัติอำนาจหน้าที่แทนองค์พระมหากษัตริย์ได้ ผมก็มีได้เคยละเว้นหน้าที่การปฏิบัติ

ส่วนปัญหาข้อเท็จจริงนั้น ขอให้คุณถามผู้รู้จัก ขณฯ ชำรง ฯ ว่า ท่านผู้นี้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถทั้งในทางวิชาการและในทางปฏิบัติ เพราะนอกจากท่านสำเร็จการศึกษาโรงเรียนนายเรือและโรงเรียนนายทหารเรือแล้ว ก็สอบไล่วิชากฎหมายได้เป็นเนติบัณฑิต

ได้เคยเป็นเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นต้นมา จนกระทั่งดำรงตำแหน่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยใน พ.ศ. ๒๔๗๘ และเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ยุติธรรม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๘๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๘๗ และเป็นอาจารย์วิชาว่าด้วยระเบียบปฏิบัติ ราชการที่ ม.ธ.ก. หลายปี ต่อมาเมื่อได้มีพรรคการเมืองเกิดขึ้นแล้ว ท่านธำรง ฯ เป็นหัวหน้า แนวรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีหลายพรรคเข้าเป็นแนวร่วม จึงมีเสียงสนับสนุนจำนวนมากในรัฐสภา นอกจากคุณวุฒิและประสบการณ์ทางการเมืองแล้ว ท่านธำรง ฯ มีนิสัยเป็นตัวของตัวเอง ไม่ใช่เป็นคนที่ยอมให้ผู้อื่นรวมทั้งตัวผมมามีอำนาจกำกับการทำงานท่านธำรง ฯ

๙. กรณีนายโง สุวรรณทัต ถูกขว้างลูกระเบิด

๙.๑ ตาม "รันทน กวงแก้ว" กล่าวหาว่า นายโง สุวรรณทัต และพวกถูก ขว้างด้วยระเบิดมือขณะปราศรัยอยู่แถววัดทองนงการาม ไม่ปรากฏว่าได้มีการจับกุมผู้กระทำผิด หรือตัวการมาลงโทษ

ตอบ ผู้กล่าวจงใจใส่ความผมอย่างชัดแจ้ง เพราะตำรวจจับกุมผู้ต้องหาได้ และส่งตัวให้อยู่การฟ้องที่ศาลอาญาคัดสินลงโทษจำเลย (คุณเทพวิฑูร นุชเกษม ไข่มุกเหล็ก ไว้ในประชาธิปไตย ๒๖ ธ.ค. ๒๕๑๖ แล้ว)

๑๐. กรณีนายชั้น โรจนวิภาต ถูกยิงตาย

๑๐.๑ ตาม "รันทน กวงแก้ว" หว่านายนชั้น ฯ มีความเห็นขัดแย้งกับท่านจึง ถูกยิงตาย แล้วตำรวจจับตัวคนร้ายไม่ได้

ตอบ นายนชั้น โรจนวิภาต ถูกยิงตายนั่น ผมมิได้อยู่ในประเทศไทย คือ ขณะนั้นผมไป ส.ร.อ. แล้วมาประเทศฝรั่งเศสตามคำขอร้องของรัฐบาลไทย - ให้ช่วย ผู้แทนไทยในการพิจารณาของอนุญาโตตุลาการเรื่องดินแดนพระตะบองและการฟื้นฟู สัมพันธภาพกับฝรั่งเศส เมื่อผมกลับมาประเทศไทยแล้ว ได้ยื่นฝ่ายตรงข้ามโฆษณาชวน เชื่อว่า นายนชั้น ฯ ถูกยิงตายเพราะเหตุการณ์เมือง ผมจึงตาม พ.อ. ชว่ง เซวงคักก็ส่ง กรม ร.ม.ต. มหาดไทยถึงความจริง ก็ได้รับคำชี้แจงว่า ตำรวจกำลังสืบสวนเอาตัวผู้กระทำผิด กามประวัติกายปรากฏว่า เป็นคนเลวต้องโทษอาญาคดีสามัญ พันโทชโยพระราช- กฤษฏีกาอภัยโทษหลังสงคราม ในระหว่างที่นายนชั้น ฯ ต้องโทษอยู่ในเรือนจำนั้น ได้มีอิริยาบถเพื่อนนักโทษที่ได้พันโทชครวญเดียวกัน นายนชั้น ฯ ไม่เคยมีอาชีพทาง หนังสือพิมพ์มาก่อน และเพิ่งรับจ้างพวกการเมืองเป็นบรรณาธิการนิตยสารฉบับหนึ่ง

เมื่อไม่กี่เดือนก่อนถูกยิงตาย นักเขียนหนังสือพิมพ์คนหนึ่งซึ่งเป็นพวกการเมืองหนึ่ง จึงฉวยโอกาสเอาความตายของนายชัน ๖ ใส่ร้ายรัฐบาลอ้าง ๖ ว่านายชันถูกฆ่าตายเพราะเขียนโจมตีรัฐบาล คำใส่ร้ายนี้ขัดแย้งกับข้อกล่าวหาของ “รัตน คงแก้ว” ในพรรคเดียวกันที่มีความว่า “ผู้ไม่เห็นพ้องกับ ๖ พบว่าถูกจับกุมในข้อหาขบถโดยใส่มาตรา ๑๐๔ ให้ มีจำนวนมากกว่าสมัยของสามทรวงที่ถูกเต็กไล่มีใช้หรือ” ผมจึงขอให้ผู้อ่านที่มีใจเป็นธรรมวินิจฉัยว่า เมื่อผมมีอำนาจเกลี้ยจับคนได้เช่นนี้แล้วผมก็ไม่จำเป็นต้องใช้วิธีสังคนไปฆ่านายชัน ๖ ซึ่งทำได้ยากกว่าที่จะสั่งให้ตำรวจไปจับเอามาลงโทษตามมาตรา ๑๐๔

อีกประการหนึ่ง นายชัน วิจารณ์ภาค ถูกฆ่าตายระหว่าง มิถุนายน-กรกฎาคม ๒๔๙๐ อันเป็นเวลาประมาณ ๔ เดือนก่อนรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ แล้วพรรคประชาธิปไตยได้เป็นรัฐบาลเมื่อวันที่ ๑๐ พ.ย. ปีนั้น กรณีฆ่านายชัน ๖ ยังสด ๆ ร้อน ๆ อยู่และยังไม่ขาดอายุความ รัฐบาลประชาธิปไตยได้ส่งปลตนายตำรวจสอบสวนหลายคน โดยแต่งตั้งนายตำรวจใหม่ที่เป็นพวกของตนทำการสอบสวนก็ยังไม่สามารถจับตัวคนร้ายที่ฆ่านายชัน ๖ ได้ และเมื่อมารัฐบาลประชาธิปไตยได้ลาออกโดยมีรัฐบาลพิบูลสงครามขึ้นมาแทนที่ แต่ก็ยังมีรัฐสภาซึ่งประกอบด้วยวุฒิสมาชิก ซึ่งรัฐบาลประชาธิปไตยเองเป็นผู้รับสนองแต่งตั้งและมีผู้แทนที่ได้รับเลือกตั้งโดยวิธีรวมเขต ซึ่งสมาชิกพรรคประชาธิปไตยก็ได้รับเลือกหลายคน มีจำนวนพอที่จะเสนอให้สภาผู้แทนหรือวุฒิสภาคณะกรรมธิการวิสามัญสอบสวนการกระทำของรัฐบาลพิบูลสงครามและรัฐบาลในอดีตได้ พรรคประชาธิปไตยก็มีได้ทำตามหน้าที่ หรืออย่างน้อยก็ควรตั้งกระทู้ถามรัฐบาลพิบูลสงคราม แต่พรรคประชาธิปไตยก็ได้ทำเช่นนั้น หากใช้วิธีโฆษณาชวนเชื่อนอกวุฒิสภา ซึ่งผู้ใช้ชื่อว่า “รัตน คงแก้ว” เป็นผู้ที่ได้เจริญรอยตามวิธีหลอกลวงเช่นนี้จนถึงขณะนี้

ผมได้อ่านหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตย ฉบับ ๒๖ ธ.ค. ๒๔๙๖ ซึ่งคุณเทพวิฑูร นุชเกษม นักกีฬาเรือบดที่มีความกล้าใช้ชื่อจริงเขียนมาลงพิมพ์ ได้ชี้แจงความจริงตามที่ คุณเทพวิฑูร ทราบ

ผมไม่ได้อ่านข้อเขียนของนายชัน ๖ แต่ถึงแม้ว่าจะมีผู้อ่านก็คงเห็นได้ว่า นายชัน ๖ ย่อมมีจิตใจไม่กล้าใส่ความผมถึงขนาดขนาดที่คุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง หรือบางกอก เกียน เสกสรรคั่นแบ่ง แต่คุณประสิทธิ์ ๖ ก็ยังมีชีวิตอยู่ได้จนถึงเวลานี้และไม่เคยถูกจับกุม

๑๑. ผู้ถูกจับกุมข้อหา มาตรา ๑๐๔

๑๑.๑ ถาม “รัตน คงแก้ว” กล่าวว่า “ผู้ไม่เห็นพ้องกับ ๖ พบว่า ถูกจับกุม

ในข้อหาขบถโดยใส่มาตรา ๑๐๔ ให้ มีจำนวนมากกว่าสมัยของสามทรวงที่ถูกเด็กไล่มิใช่หรือ”

ตอบ โดยที่คุณเทพวิฑูร นุชเกษม ได้เคยชี้แจงไว้แล้ว ผมจึงขอให้ คุณเทพวิฑูร นุชเกษม ช่วยไปพบคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง ซึ่งเคยเขียนเรื่องนี้อยู่ในสมัยนั้นให้ บอกรายชื่อแม้จะไม่ครบถ้วน จะขอเพียงสัก ๑๐ คนก็ได้ซึ่งคงไม่เกินความจำของคุณประสิทธิ์ฯ แล้วสอบถามทางกรมตำรวจว่า รายชื่อที่คุณประสิทธิ์ ฯ บอกนั้นมีตัวจริงหรือไม่ ได้ความอย่างไรขอให้คุณเทพวิฑูร ฯ ที่มีใจเป็นธรรมช่วยแจ้งแก่ท่านบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยด้วย จะขอบคุณมาก

เท่าที่ผมจำได้นั้นมี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ที่ตำรวจเชิญมาสอบสวนที่สันติบาล แล้วให้ประกันตัวไป คุณไสว พรหมิ, คุณเสมพันธ์ ชันธชวนะ, คุณยอชธรรม บุญบันกาล, คุณเตียง ไชยกาล, คุณสละ ลิขิตกุล และอีก ๒-๓ ท่านที่ผมจำไม่ได้ซึ่งถูกตำรวจจับกุมแล้ว ให้ประกันตัวไปบ้างหรือถูกขังและฝากขังที่เรือนจำบ้าง เมื่อสอบสวนแล้วไม่มีหลักฐานพอที่จะขอหมายศาลปล่อยตัวพ้นข้อหาไป โดยมีได้สร้างพยานเท็จนำตัวขึ้นฟ้องร้องให้ศาลลงโทษ ตามมาตรา ๑๐๔ ทั้งที่ “รัตน์ ดวงแก้ว” เก็บเอาคว้นหลงของผู้เสกสรรค์ปั้นแต่งเรื่องมา หลอกลวงเด็กรุ่นใหม่ ผมจำได้ว่ามีคนหนึ่ง ตำรวจสอบสวนมีหลักฐานส่งอัยการฟ้องศาลด้วย คือ กร. โชติ กุ่มพันธ์ สมาชิกประชาธิปไตยที่ได้นัดประชุมให้คนมาฟังคำปราศรัยของเขาที่ ริมถนนเพชรบุรี กร. โชติ ฯ ได้ปราศรัยว่า “ขอให้ทุกคนช่วยกันสาปแช่งให้พฤษภาภิรมย์ จีบหาย” มีผู้ได้ยินคำปราศรัยเป็นพยานหลายสิบคน คดีจึงมีหลักฐานเป็นความผิดตามกฎหมายอาญาชั้น ๑๐๔ ที่ใช้อยู่ในขณะนั้น แต่ศาลก็ได้ลงโทษ กร. โชติ ฯ ด้วยความปรานี ให้จำคุกเพียงไม่กี่วันหรือให้ปล่อยตัวไป เพราะถูกขังมาพอแล้วก่อนคำพิพากษา ถ้ายังมี บุคคลอื่นอีกที่ถูกศาลตัดสินในข้อหาขบถสมัยผมเป็นนายกรัฐมนตรี ก็ขอให้คุณเทพวิฑูร ฯ ช่วยถามคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง บอกรายชื่อเพิ่มเติมตามความสัจจริงด้วย อนึ่ง ขอให้ คุณเทพวิฑูร ฯ ช่วยร่วมมือคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง (ที่ปวารณาต่อหน้าคุณทวิช กลิ่นปฐม กับคณะเมื่อ ๒๑ พ.ค. ๒๕๑๕ ว่าถ้าผมมีเรื่องอะไรก็ขอรับใช้นั้น) ค้นหาหลักฐานทางกรม ราชทัณฑ์หรือทางสำนักนายกรัฐมนตรีหรือทางสำนักราชเลขาธิการในพระองค์ว่า เมื่อพรรค ประชาธิปัตย์เป็นรัฐบาลเมื่อ ๑๐ พ.ย. ๒๔๙๐ ได้เคยขอพระราชทานอภัยโทษให้แก่บุคคลที่ “รัตน์ ดวงแก้ว” อ้างว่า มีจำนวนยิ่งกว่าสมัย ๓ ทรวงนั้นคือผู้ใดบ้าง ถ้าไม่ปรากฏว่ามีการ ขอพระราชทานอภัยโทษก็แสดงว่า ข้อกล่าวหาของ “รัตน์ ดวงแก้ว” เป็นการใส่ความผม

โดยไม่เป็นธรรม หรือมีเจตนาที่แสดงว่ารัฐบาลประชาธิปไตยเองก็เห็นชอบก๊วยแล้วในการที่ผู้ก่อการนั้นมีฝีมือจริงตามคำพิพากษาของศาล

๑๒. เรื่องการตรวจข่าวหนังสือพิมพ์

๑๒.๑ ตาม “รัตน ทวงแก้ว” กล่าวว่า ในสมัยท่านเป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการตรวจข่าวหนังสือพิมพ์และข่าวให้ลองค้นหาหนังสือพิมพ์สมัย ๒๔๘๘ มาดูเล่นกันก็จะเห็นรอยต่างขาวทั่วไป ผมอยากทราบว่าความจริงเป็นอย่างไร

ตอบ ผมเป็นนายกรัฐมนตรี ๓ ครั้ง คือ ครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๘ ถึง ๗ มิถุนายน ๒๔๘๘ เป็นเวลา ๒ เดือนกับ ๑๔ วัน และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๔๘๘ ถึงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๔๘๘ เป็นเวลา ๓ วัน ในระหว่างนี้ผมได้เคารพเสรีภาพสมบูรณ์ของหนังสือพิมพ์ โดยมีให้มีการจับกุมผู้ใดหรือตรวจข่าวหนังสือพิมพ์เลยขอให้คุณตอบหลักฐานความจริงได้

แต่เมื่อผมเป็นนายกรัฐมนตรี ครั้งที่ ๓ คือระหว่างวันที่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๘ ถึง ๒๒ สิงหาคม ๒๔๘๘ เป็นเวลา ๒ เดือน ๑๑ วันนั้น ฝ่ายปรัญชาของผมได้อาศัยหนังสือพิมพ์บางฉบับปลุกปั่นให้เกิดระส่ำระสายในบ้านเมืองโดยอาศัยกรณีสวรรคตเป็นบิตเบือน เช่น เปลี่ยนคำว่า “พระที่นั่ง” เป็น “พระที่” ซึ่งมีความหมายไปคนละอย่าง โดยเฉพาะระหว่างนั้นคณะกรรมการสอบสวนกรณีสวรรคตที่เรียกกันว่า “ศาลกลางเมือง” กำลังทำการสอบสวนอยู่อย่างเปิดเผยจึงควรที่หนังสือพิมพ์จะต้องเขียนข่าวอย่างตรงไปตรงมาเพื่อคณะกรรมการนั้นจะได้ดำเนินการสอบสวนโดยไม่อยู่ใต้อิทธิพลของคำโฆษณาใด ๆ ทำนองเดียวกันกับการพิจารณาของศาลยุติธรรม ซึ่งถ้าหนังสือพิมพ์ใดเขียนเรื่องที่ไม่ตรงกับความจริงของคดีที่ศาลกำลังพิจารณาอยู่บนหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ก็อาจถูกศาลสั่งลงโทษได้ ผมจึงเห็นว่าวิธีที่จะจัดการให้หนังสือพิมพ์ลงข่าวที่เป็นจริงในระหว่างนั้นก็มียุ ๒ วิธี คือวิธีที่ ๑ ปฏิบัติอย่างที่เคยทำมาในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราช คือสั่งปิดหนังสือพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์วายุไกร กับ มั่นใจ และเช่นกรณีที่หนังสือพิมพ์ศรีกรุงลงบทความของคุณกุหลาบ สายประดิษฐ์ ในชื่อแฝง “สุภาพบุรุษ” ก็ต้องถูกปิดเมื่อก่อน ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๘ และก่อนนั้นมากก็มีรัฐบาลชุดก่อนสงครามโลก

ครั้งที่ ๒ ได้ใช้วิธีนี้แก้หนังสือพิมพ์บางฉบับ ผมเห็นว่าถ้าใช้วิธีแก้หนังสือพิมพ์แล้ว คนงานในโรงพิมพ์ซึ่งเป็นผู้บริสุทธิ์จำนวนมากก็จะพากันเดือดร้อน ผมจึงไม่ใช้วิธีนั้น คือใช้วิธีตรวจข่าว ซึ่งไม่เป็นที่เดือดร้อนแก่คนงาน

ผมยินดีให้คุณทำตามที “รัตน คงแก้ว” กล่าวว่าให้สองคน น.ส.พ. สมัย ๒๔๘๔ มาดูเล่นกัน คุณก็จะเห็นรอยต่างขาวนั้นมีแต่เฉพาะบางฉบับเท่านั้น ส่วนอีกหลายฉบับก็มีได้มีรอยต่างตามที่ “รัตน คงแก้ว” กล่าวหาเลย โดยเฉพาะฉบับที่ยอมลงการใส่ร้ายของคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง กับพวกอีกบางฉบับนั้นมีรอยต่างขาวจริง

เมื่อหลายเดือนมานี้ ผมได้อ่านหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งลงบทความซึ่งคุณเฉลิม วุฒิโมชิต ได้เขียนหรือชี้แจงไว้เกี่ยวกับการตรวจข่าวสมัยที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีว่า ผมให้ความเป็นธรรมอย่างไร จึงขอให้คุณสอบถามความจริงจากคุณเฉลิม วุฒิโมชิต ด้วย

๑๓. ข้อกล่าวหาเรื่องคำสั่งโบว์ดำ

๑๓.๑ ตาม “รัตน คงแก้ว” กล่าวว่ารัฐบาลของท่านมีเสถียรภาพสูง โดยวิธีประชาธิปไตยบริสุทธิ์กระนั้นหรือ คำสั่งโบว์ดำทำให้ข้าหลวงประจำจังหวัดช่วยเหลือลูกพรรคสหชีพและแนวรัฐธรรมนูญอย่างไรกัน

ตอบ ผมขอให้คุณหรือคุณเทพวิฑูร ฯ ช่วยไปพบคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง เพราะผู้นี้ได้เสนอตนว่า ผมมีอะไรจะใช้ให้บอกไป ผมจึงขอให้ไปขอตำเนาคำสั่งที่อ้างว่าเป็นคำสั่งโบว์ดำนั้นที่กระทรวงมหาดไทย แล้วนำมาเสนอท่านบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ประชาธิปไตยให้ช่วยลงพิมพ์ด้วย ถ้าท่านบรรณาธิการสามารถเจียจหน้ากระดาษได้เพื่อให้คนรุ่นใหม่ได้ทราบสัจจะว่า คำสั่งนั้นมีข้อความจริงอย่างไร

เท่าที่ผมจำได้นั้น กระทรวงมหาดไทยได้มีคำสั่งฉบับหนึ่งถึงข้าหลวงประจำจังหวัดให้สอดคล้องบุคคลที่อาศัยกรณีสวรรคตมาใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อเพื่อประโยชน์ในการต่างๆ ถ้าปรากฏว่ามีผู้ใดทำผิดก็ให้จัดการตามกฎหมาย คำสั่งนี้ไม่เป็นที่พอใจของผู้สมัครฝ่ายประชาธิปไตย จึงตั้งฉายาว่าเป็นคำสั่งโบว์ดำ

พรรคประชาธิปไตยได้ผูกใจเจ็บอธิปไตยมหาดไทย หลวงนรกิจบริหาร ซึ่งได้รับคำสั่งจากผมให้ระงับคำสั่งนั้น ฉะนั้น เมื่อพรรคประชาธิปไตยได้เป็นรัฐบาลโดยความร่วมมือกับคณะรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ แล้ว ในบรรดาคำสั่งชุดแรก ๆ จึงมีคำสั่ง ๑ ฉบับสั่งให้หลวงนรกิจบริหาร พ้นจากตำแหน่งอธิปไตยมหาดไทย แล้วตั้งหม่อมทวิวงศ์ ถวัลยศักดิ์ (ม.ร.ว. เฉลิมลาภ ทวิวงศ์) เป็นอธิปไตยมหาดไทย ซึ่งดำเนินการเลือกตั้งผู้แทน ตาม

กฎหมายเลือกตั้งใหม่ของฝ่ายประชาธิปไตย ที่กำหนดอายุขั้นต่ำของผู้สมัครรับเลือกตั้งไว้ ๓๕ ปี เวลานี้หลวงนริขรบริหารยังมีชีวิตอยู่ ส่วนหม่อมทวิวงศ์ ถวัลยศักดิ์ นั้นต่อมาได้เลื่อนตำแหน่งเป็นเลขาธิการสำนักพระราชวัง และเมื่อถึงกระเชียรอายุแล้ว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นองคมนตรี ดำรงตำแหน่งองคมนตรีจนถึงแก่กรรม เมื่อประมาณ ๓-๔ ปีมาแล้ว

ขอให้ผู้อ่านโปรดสังเกตว่า ถ้าคำสั่งที่ว่านั้นเป็นการสั่งให้ข้าหลวงประจำจังหวัด ช่วยเหลือลูกพรรคสหชีพ แนวรัฐธรรมนูญแล้ว ผู้สั่งคือผม มีความผิดทางอาญา คำสั่งนั้นได้ออกก่อนการเลือกตั้ง วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๘๔ ซึ่งต่อจากนั้นมาผมก็ยังอยู่ในประเทศไทยอีก ๑ ปี ๓ เดือน จึงเกิดรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๘๐ ระหว่างเวลาดังกล่าวนั้นก็เป็นการเพียงพอที่สมาชิกประชาธิปไตยสามารถยื่นฟ้องผมเป็นคดีอาญาต่อศาลได้ ทั้ง ๆ ที่รู้กันอยู่ทั่วไปว่า ฝ่ายประชาธิปไตยมิได้มีความปราณีแก่ผม แต่เหตุใดพวกนั้นจึงไม่ใช้วิธีที่ถูกต้องตามกฎหมายฟ้องผมให้ติดคุกไป ส่วนพระยารามราชภักดี ปลัดกระทรวงมหาดไทยในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ออกคำสั่งให้ผู้ว่าราชการจังหวัดนครสวรรค์ช่วยผู้สมัครเลือกตั้ง ก็ได้นายใหญ่ ศวิตชาติ แห่งพรรคประชาธิปไตยฟ้องผู้้นั้นเป็นคดีอาญาซึ่งศาลตัดสินลงโทษยิ่งกว่านั้นในกฎหมายเลือกตั้งก็มีบัญญัติไว้ชัดเจนว่า ผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิร้องต่อศาลขอให้สั่งว่าการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๘๔ เป็นโมฆะ แต่ก็ไม่ปรากฏว่าฝ่ายประชาธิปไตยได้ใช้วิธีตามกฎหมาย หากใช้วิธีปลุกปั่นหลอกลวงนอกกฎหมาย ซึ่ง “รัตน์ คงแก้ว” เจริญรอยตามวิธีไม่ใช่ประชาธิปไตยนั้นจนถึงปัจจุบันนี้

๑๔. คำกล่าวหา เรื่องจอบเสียม

๑๔.๑ ตาม “รัตน์ คงแก้ว” กล่าวว่า “วิธีการซื้อ ส.ส. โดยให้สินน้ำใจ เช่น จอบ เสียม ผ้าเวสเปยต์ เป็นเหตุให้มีคำว่า กินจอบ กินเสียม มาจนกระทั่งทุกวันนี้ เริ่มขึ้นในสมัยที่ ๖ พญา เป็นหัวหน้ารัฐบาลใช่หรือไม่”

ตอบ (๑) ในระหว่างผมเป็นนายกรัฐมนตรี รัฐบาลไม่เคยซื้อ “เสียม” ในประเทศหรือซื้อจากต่างประเทศแม้แต่อันเดียว คุณและผู้ต้องการสัจจะสามารถดูสถิติสินค้าเข้าของกรมศุลกากรได้แล้วโปรดวินิจฉัยว่า พวกปฏิกิริยาจงใจจะใส่ร้ายเรื่องจอบ (HOE) ก็เอา “เสียม” เติมเข้าไปเพื่อใส่ร้ายให้หนักยิ่งขึ้น คนไทยส่วนมากรู้ว่า “เสียม” เป็นเครื่องมืออีกชนิดหนึ่งต่างหากจาก “จอบ”

(๒) พวกปฏิกิริยาและสมุน ซี.ไอ.เอ. พยายามใส่ร้ายว่าผมต้องการ

เป็นนายกรัฐมนตรี โดยให้สินน้ำใจ ส.ส. ซึ่งมีคนเป็นจำนวนหนึ่งยังหลงเชื่อโดยไม่ศึกษาหลักฐานทางราชการและข้อเท็จจริงว่า ผมต้องเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเพราะเหตุใด และเมื่อใด แม้นักวิชาการบางคนก็ยังหลงเชื่อสิ่งซึ่งเขาสามารถค้นหาได้ แต่พากันส่งสอนทฤษฎีให้หลงเชื่อไปตาม อุปสรรคหนึ่งว่าผมเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่เป็นเวลาช้านาน ผมจึงขอให้คุณและผู้สนใจดูราชกิจจานุเบกษาว่า ผมเป็นนายกรัฐมนตรีต่อกัน ๓ ครั้งรวมเป็นเวลา ๑๕๒ วันเท่านั้น คือ

ครั้งที่ ๑ เมื่อ ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๘ ถึง ๗ มิถุนายน ๒๔๘๘ เป็นเวลา ๒ เดือน ๑๔ วัน

ครั้งที่ ๒ เนื่องจากผมได้กราบบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพราะเห็นว่าได้ทราตรำทำงานเหน็ดเหนื่อยมามากแล้ว สมควรได้พักผ่อน รุ่งขึ้นวันที่ ๘ มิถุนายน ไปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งให้ผมเป็นนายกรัฐมนตรีอีก แต่ยังมีวันที่ผมแต่งตั้งรัฐบาลร่วมคณะ คือในวันที่ ๘ เดือนนั้นเอง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๘ ก็ได้สวรรคต และในวันนั้นเองผมก็ได้ยื่นใบลาออกต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ชั่วคราวอีกครั้งหนึ่ง ครั้นถึงวันที่ ๑๑ เดือนนั้น คณะผู้สำเร็จราชการในพระปรมาภิไธยรัชกาลที่ ๘ ก็ได้แต่งตั้งให้ผมเป็นนายกรัฐมนตรีอีก จึงเป็นอันว่าผมเป็นนายกรัฐมนตรี ครั้งที่ ๒ เป็นเวลา ๓ วันเท่านั้น

ครั้งที่ ๓ ตั้งแต่ ๑๑ มิถุนายน ๒๔๘๘ ถึง ๒๒ สิงหาคม ๒๔๘๘ เป็นเวลา ๒ เดือนกับ ๑๑ วัน ผมกราบบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วยความสมัครใจของผม ตามความประสงค์ที่ผมต้องการพักผ่อนจึงได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เมื่อผมลาออกแล้ว ผู้แทนราษฎรส่วนมากได้ร่วมกันขอร้องให้ผมเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป ผมก็ได้ยื่นกราบไม่ขอเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไปอีก ฉะนั้น ผมจึงไม่มีความจำเป็นอย่างใดที่จะไปซื้อสินน้ำใจ สมาชิกสหชีพและแนวรัฐธรรมนูญ เพื่อผมจะดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป

(๓) ผมขอย้อนกล่าวว่าภายหลังการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๔๘๘ แล้ว รัฐบาลเสนีย์ ฯ ได้ลาออกตามวิธีทางรัฐธรรมนูญ ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่างอยู่ จึงได้มีผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ มากหน้าหลายตาได้พากันไปหาผมที่ท่าเทียบท่าช้าง ผมจึงได้ให้ท่านที่มาพบฉันนั่งที่ห้องโถงใหญ่ที่ติดรับรอง ผมจำได้ว่า ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ขณะนั้นเป็นหัวหน้าพรรคที่เรียกชื่อว่า “พรรคก้าวหน้า” ก่อนเปลี่ยนสภาพเป็นพรรคประชาธิปไตย และคุณเลียง ไชยกาล, คุณเลื่อน พงษ์โสภณ กับอีกหลายท่านได้ไปร่วมร้องขอและสนับสนุนให้ผมเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ผมก็ได้ปฏิเสธไป เพราะต้องการ

พักผอนภายหลังที่ได้ทราบการทำงานมานานมาแล้ว ครั้นแล้วท่านที่มาขอร้องผมจึงได้สนับสนุนให้นายทอง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่ง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ มกราคม ๒๔๘๘ ถึง ๒๔ มีนาคม ๒๔๘๘ รัฐบาลนายทอง ฯ ก็ได้ลาออก เพราะแฟ้มคดีของที่ประชุมสภาในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์ เป็นผู้เสนอให้มีการคุ้มครองการใช้จ่ายของประชาชนในภาวะคับขัน ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่างอยู่จึงมีสมาชิกผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๒ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ ส่วนมาก ยกเว้นฝ่ายที่กำลังเตรียมที่จะจัดตั้งเป็นพรรคประชาธิปไตย ได้มาร้องขอให้ผมรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ในชั้นแรกผมก็ได้ปฏิเสธไม่ยอมรับตำแหน่งนั้น แต่สมาชิกส่วนมากที่สืบทอดมาแล้วได้แสดงเหตุผลว่า ถ้าผมไม่รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วจะเกิดความยุ่งเหยิงในรัฐสภา เพราะสมาชิกส่วนมากไม่พอใจที่จะให้นายทอง ฯ กลับเป็นนายกรัฐมนตรีอีก เพราะเขาประกอบรัฐบาลโดยเอาขุนนางเก่าเข้ามาร่วมคณะ ซึ่งจะเหนียวรั้งให้ประเทศไทยถอยหลังเข้าคลองอีก ผมจึงยอมรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยมีเงื่อนไขว่า ผมขออยู่ในตำแหน่งเพียงชั่วคราวเท่านั้น เมื่อสภาพบ้านเมืองเป็นปกติแล้วก็จะลาออกทันที

ผมขอให้คุณและนักศึกษาผู้สนใจช่วยพิจารณาประวัติระบบรัฐธรรมนูญไทยอย่างถูกต้องว่า ขณะที่ผมรับเป็นนายกรัฐมนตรีนั้นยังใช้รัฐธรรมนูญ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ อยู่ คือสภาผู้แทนราษฎรประกอบด้วยสมาชิกประเภทที่ ๑ และประเภทที่ ๒ ซึ่งมีจำนวนกึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด ฉะนั้นคุณก็ย่อมเห็นได้ว่า ผมมีสมาชิกประเภทที่ ๒ สนับสนุนอยู่แล้วเป็นจำนวนกึ่งหนึ่งของเสียงทั้งหมดในสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้นถ้ามีสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ อีกหนึ่งคนเท่านั้นมาสนับสนุนผมก็ได้เสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎร ขอให้ผู้มีใจเป็นธรรมวินิจฉัยว่า ผมมีความจำเป็นอย่างไรที่จะขอสนับสนุนผู้แทนราษฎร ตามที่ปฎิกริยาสมุณ ชี. ไอ. เอ. กล่าวหา

ในการที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีครั้งที่ ๒ สามวัน และเป็นครั้งที่ ๓ อีก ๒ เดือนกับ ๑๑ วันนั้น ภายหลังที่ได้ใช้รัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๘ แล้ว ในตอนนั้นพวกแพ้การเลือกตั้งพดุมสมาชิกเคยกล่าวว่า พดุมสมาชิกเป็นผู้สนับสนุนผมซึ่งนับว่าผมก็มีเสียงข้างมากในรัฐสภาอยู่ในตัวแล้ว ผมจึงไม่มีความจำเป็นอย่างไรที่จะขอสนับสนุนผู้แทนตามที่ปฎิกริยาและสมุณ ชี. ไอ. เอ. กล่าวหา

(๔) เมื่อผมได้เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีทั้งกล่าวใน (๒) และ (๓) แล้วผมได้สั่งให้กระทรวงพาณิชย์ ซึ่ง ม.ล. กริ เกษาคิวศ์ (หลวงเกษาคิวศ์) เป็นรัฐมนตรีว่าการและนายอื่น บุนนาค (พระยาสุรพันธ์เสนี แห่งพรรคที่ใช้ชื่อว่า “ก้าวหน้า” ซึ่งมี ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นหัวหน้าพรรคก่อนเปลี่ยนสภาพเป็นพรรคประชาธิปัตย์) เป็นรัฐมนตรีสั่งราชการนั้นสั่งซื้อ “จอบ” ไม่ใช่ “เสียม” จากอังกฤษเพื่อจำหน่ายให้แก่ชาวนาที่ขาดเครื่องมือเพาะปลูกในรากาย่อมเยา โดยสั่งให้ข้าหลวงประจำจังหวัดแจ้งแก่ชาวนาว่า ผู้ใดต้องการซื้อจอบโดยรากาย่อมเยาในราคาจอบละไม่เกิน ๑๒ บาท ก็ให้นำเงินมามอบทางจังหวัดเพื่อจัดส่งจอบไปขายให้ และอีกส่วนหนึ่งได้เจรจากับฝ่ายอเมริกันขอซื้อเครื่องแบบทหารอเมริกันและผ้าเวสปอยนท์ซึ่งเป็นของเหลือใช้สงครามโดยรากาย่อมเยา เพื่อเอามาจำหน่ายแก่ราษฎรโดยรากาย่อมเยา

สิ่งของดังกล่าวนี้ส่วนหนึ่งจำนวนเล็กน้อยได้มาถึงกรุงเทพ ฯ สมัยที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีอีกส่วนหนึ่งได้มาถึงภายหลังที่ผมออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว รัฐบาลธำรง ฯ ก็ได้จัดตั้งองค์การ อ.จ.ส. โดยให้พระพิศาลสุขุมวิท เป็นผู้อำนวยการ

(๕) ต่อมาได้มีผู้แทนแจ้งว่า ราษฎรได้ร้องทุกข์แก่ผู้แทนว่า จอบที่ซื้อขายโดยผ่านทางราชการส่วนจังหวัดนั้น กว่าจะถึงมือราษฎรก็ล่าช้ามากและเกรงว่าจะได้ไม่ทันในฤดูเพาะปลูก ผู้แทนจึงขอร้องรัฐบาลว่าจะเป็นผู้จ่ายเงินของตนเองซื้อจอบตามราคาที่ทางการกำหนดเพื่อนำไปจำหน่ายจ่ายแจกให้แก่ราษฎรโดยเร็ว รัฐบาลจึงพิจารณาว่าเพื่อที่จะให้ราษฎรได้มีจอบเพื่อใช้เพาะปลูกทันฤดูกาล จึงรับข้อเสนอของผู้แทนที่จะช่วยทางการราชการอีกแรงหนึ่ง แต่เนื่องจากจอบที่สั่งเข้ามานั้นมีจำนวนไม่มาก กระทรวงพาณิชย์จึงได้พิจารณาว่านอกจากกันไว้ให้ส่วนจังหวัดจำหน่ายแก่ราษฎรแล้ว ก็มีเหลือที่จะจำหน่ายให้แก่ผู้แทนได้เพียงคนละ ๕๐๐ จอบเท่านั้น โดยเงื่อนไขว่า จะต้องนำไปให้ถึงมือราษฎรที่ขาดเครื่องมือเพาะปลูกโดยตรง ห้ามมิให้เอาไปจำหน่ายแก่พ่อค้าคนกลาง ในการนี้มิได้จำกัดว่าจะมอบให้แก่เฉพาะสหชีพและแนวรัฐธรรมนูญเท่านั้น คือให้ผู้แทนทุกพรรคทุกกลุ่มที่ต้องการจะช่วยทางการในเรื่องนี้ ดังนั้น จึงมีผู้แทนแห่งหลายพรรครวมทั้งแห่งพรรคประชาธิปัตย์ที่ได้ถึงขั้นแล้วนั้นมาขอซื้อจอบจากกระทรวงพาณิชย์ตามเงื่อนไขดังกล่าวแล้ว ขอให้คุณและผู้สนใจตรวจสอบรายงานการประชุมสภาผู้แทนสมัยรัฐบาลธำรง ฯ ซึ่งมีผู้แทนคนหนึ่งกระทำตามกระทรวงพาณิชย์ว่า มีผู้แทนคนใดบ้างที่ซื้อจอบไปจากกระทรวงพาณิชย์ นายจำลอง ดาวเรือง รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงพาณิชย์ ก็ได้ตอบกระทำตามนั้น แสดงรายชื่อผู้แทนที่ซื้อจอบไปจากกระทรวงพาณิชย์เป็นจำนวน ๓๐ หรือ ๔๐ คน ในรายชื่อนั้นปรากฏว่า นายชวลิต

อภัยวงศ์ หลานอาร์ของนายควง อภัยวงศ์ (ต่อมาเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลนายควง ฯ ภาย
หลังรัฐประหาร ๒๔๙๐) ก็เป็นผู้หนึ่งที่ขี้อจบไปจากกระทรวงพาณิชย์ และยังมีสมาชิก
ประชาธิปไตยกับพรรคอื่น ๆ อีกหลายคน ทั้งนี้ย่อมแสดงว่ารัฐบาลที่ผมเป็นนายกรัฐมนตรีที่ดี
หรือรัฐบาลธำรง ฯ ที่เป็นก่อนมาก็ดี มิได้เอาจบเป็นการซื้อน้ำใจ ส.ส. ตามที่ปฏิกริยาสมุ
น ซี.ไอ.เอ. กล่าวหา

(๖) ผมขอให้ผู้ชำนาญการรัฐสภาลองเอาตัวเลขมาคำนวณดูว่า รัฐสภาตามรัฐ
ธรรมนูญ ฉบับ ๒๔๘๘ ประกอบด้วยพวustumสมาชิก ๘๐ คน ผู้แทน (รวมทั้งเลือกตั้งเพิ่มเติม)
๑๗๘ คน เท่ากับ ๒๕๘ คน เสียงข้างมากเท่ากับ ๑๓๐ เสียง พวกปฏิกริยากล่าวไว้แล้วว่า
พวustumสมาชิกสนับสนุนผม ผมจึงมีเดิมพัน ๘๐ เสียง ฉะนั้นผมหาเสียงจากผู้แทนอีก ๕๐
เสียงจากจำนวนผู้แทน ๑๗๘ คน ผมก็ได้เสียงข้างมากแล้ว ถ้าหากหักจำนวนผู้แทนที่ซื้อ
จอบ ๔๐ คน และประชาธิปไตยกับพวกอย่างมาอีก ๖๐ คนแล้วก็ยังมียเสียงอีก ๗๘ เสียงที่ไม่
ถูกโจมตีว่าซื้อจอบที่สนับสนุนผม

(๗) ผมขอให้คุณและผู้สนใจสังเกตไว้ด้วยว่าระหว่างวันที่ ๑๔ พ.ค. ๒๔๙๐ ถึง
วันที่ ๒๗ พ.ค. ๒๔๙๐ พรรคประชาธิปไตยได้เปิดอภิปรายทั่วไปเป็นเวลา ๘ วัน ๘ คืน เพื่อ
อภิปรายนโยบายของรัฐบาลธำรง ฯ ซึ่งหวังจะคว่ำรัฐบาลธำรง ฯ ในหัวข้ออภิปรายนั้นก็มีเพียง
๘ หัวข้อ คือ ๑. ความสงบเรียบร้อยภายใน ๒. ความมั่นคงทางการคลัง ๓. การเศรษฐกิจ
(ค่าครองชีพ) ๔. การต่างประเทศ ๕. การแทรกแซงในราชการประจำ ๖. การรักษารัฐาณะ
ของข้าราชการ ๗. การศึกษาของชาติ ๘. กรณีสวรรคต

แต่ไม่มีผู้ใดอภิปรายถึงเรื่องจอบ เสียง ผั่วเวสปอยท์ในรัฐสภา แต่ใช้วิธีใส่ความ
นอกสภา เพื่อหลอกลวงให้คนหลงเชื่อ

(๘) อนึ่ง เมื่อพรรคประชาธิปไตยได้ร่วมกับรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ เป็น
รัฐบาลขึ้นในวันที่ ๑๐ เดือนนั้นแล้ว ถ้าหากมีการโกงเรื่องจอบ เสียง ผั่วเวสปอยท์ ตาม
ปฏิกริยาสมุ น ซี.ไอ.เอ. ใช้วิธีโฆษณาใส่ร้าย ในทางกฎหมายย่อมถือได้ว่ารัฐมนตรีที่รู้
อยู่ แล้วว่ามีการกระทำผิดเกิดขึ้นและคดียังไม่ขาดอายุความ แต่คนไม่สั่งให้พนักงานสอบสวน
ดำเนินคดีก็มีความผิดฐานตัวการ หรือผู้สมรู้กับพนักงานสอบสวนที่ปล่อยปละละเลยให้ผู้
กระทำผิดไม่ต้องรับโทษ รัฐมนตรีนั้นจึงมีความผิดตามกฎหมายลักษณะอาญา ร.ก. ๑๒๗
ที่ใช้อยู่ในขณะที่รัฐมนตรีประชาธิปไตยดำรงตำแหน่งนั้น อันตรงกับประมวลกฎหมายอาญา

พ.ศ. ๒๕๐๐ มาตรา ๒๐๐

๑๔.๒ ถาม องค์การ อ.จ.ส. เป็นองค์การอะไร และดำเนินการอย่างไร

ตอบ องค์การนี้มีหน้าที่จัดซื้อสินค้าเหลือใช้จากสงคราม เช่น เครื่องแบบ เวสปอยต์และพัสดุอื่น ๆ ในราคาย่อมเยา ประชาชนคนใดมีเงินซื้อก็มาขอซื้อได้ทั่วไป มิใช่ว่าจะเป็นผู้แทนราษฎรหรือเป็นนครธรรมดาสามัญก็ได้

เมื่อพรรคประชาธิปัตย์เป็นรัฐบาลโดยร่วมมือกับรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ แล้วก็ได้นำดำเนินการนี้ต่อไปโดยวิธีออกคำสั่งปลดพระพิศาลสุขุมวิท ออกจากตำแหน่งผู้อำนวยการองค์การนั้น แล้วแต่งตั้งให้ ดร. โชติ คุ่มพันธ์ สมาชิกประชาธิปัตย์เป็นผู้อำนวยการ

เมื่อประมาณ ๑-๒ ปีมานี้ ผมได้อ่านหนังสือพิมพ์ว่า ดร. โชติ ๖ ได้ถึงแก่กรรมแล้ว ทายาทได้ยื่นคำร้องต่อศาลเกี่ยวกับมรดกของท่านผู้เป็น ส.ส. ประชาธิปัตย์ผู้นี้ มีหนังสือพิมพ์บางฉบับได้ลงข่าวกระแนะกระแหนดร. โชติ ๖ ที่เคยอ้างว่าท่านเป็นผู้แทนคนยากเมื่อครั้งสมัครเลือกตั้งเป็น ส.ส. พระนคร ผมจึงขอร้องคุณช่วยค้นข้อความจากหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นและการพิจารณาคำร้องของทายาท ดร. โชติ ๖ แล้วส่งมาให้ผมเก็บไว้เพื่อเตือนความจำด้วย

๑๕. เรื่องข้าวสารมีราคาแพงและสรรพอาหาร

๑๕.๑ ถาม “รัตน กวงแก้ว” กล่าวหาว่าท่าน “มีปมเชื่อว่ามีความรู้เรื่องการเศรษฐกิจดีกว่าคนทั้งหลายในประเทศไทย เมื่อปล่อยสมุดปกขาวออกมาให้เป็นชนวนวิวาทแล้ว ๖ พดว ทำสิ่งใดเมื่อเป็นนายกรัฐมนตรี สมัยนั้นข้าวแพง ของแพง มีผู้ลักลอบนำข้าวไปขายต่างประเทศแบบเดียวกันกับเมื่อต้นปี ๒๕๑๖ ประชาชนต้องเข้าคิวซื้ออาหารเลวกันเป็นประจำ ๖ พดว ทำอย่างไรบ้าง นอกจากองค์การสรรพอาหารให้บริวารของ ๖ พดว (ดร. ทองเปลว ชลภูมิ) รับประทาน ๕๐ ล้านเรียบ ไม่มีเหลือแม้แต่แดงเดียว นี่หรือฝีมือนักเศรษฐกิจเอก

ตอบ โดยเหตุที่คุณเทพวิฑูร นุชเกษม ได้เขียนชี้แจงไว้ในหนังสือพิมพ์ประชาธิปัตย์ ฉบับ ๒๕ ธ.ค. ๒๕๑๖ ตามที่ท่านผู้นี้ทราบความจริงที่เป็นธรรมอยู่พอสมควรแล้ว แก่มีสิ่งใดผมควรชี้แจงเพิ่มเติม จึงขอให้คุณเทพวิฑูร ๖ ขอโอกาสพบคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง ให้ได้ เพราะคุณประสิทธิ์ ๖ ได้เล่าเรียนวิชาเศรษฐกิจจนเป็นที่ปรึกษาทางเศรษฐกิจของท่านผู้มีชื่อซึ่งรู้จักกันทั่วไป ตามหัวข้อตั้งต่อไปนี้ด้วย เพื่อคุณเทพวิฑูร ๖ จะได้ความรู้เพิ่มเติมจากคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง ด้วย

(๑) ขอให้คุณเทพวิฑูร ๖ ช่วยบอกคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุงว่าหนังสือเค้าโครงการเศรษฐกิจของผมนั้นปกดีเหลือ จึงมีผู้ให้ฉายาว่า “สมุคปกเหลือของหลวงประดิษฐ์” ส่วนสมุคปกขานั้นถือเป็นหนังสือพระราชวิจารณ์ของพระปกเกล้าฯ ที่มีต่อเค้าโครงการเศรษฐกิจของผมซึ่งรัฐบาลพระยามโนปกรณ โผมิพชั่นใช้ปกสีขาว จึงเรียกพระราชวิจารณ์นั้นว่า “สมุคปกขาว” ผู้อ่านก็จะเห็นได้ว่าเป็นเพียงแต่สีของปกก็สลับกันเสียแล้ว ก็แสดงว่า “รัตนวงแก้ว” วิจารณ์เค้าโครงการเศรษฐกิจอย่างชนิดหลับตาแล้วยกเมฆขึ้น

(๒) ขอให้คุณเทพวิฑูร ๖ ช่วยคัดรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๔๗๕ (ปัจจุบันเข้าอยู่ใน พ.ศ. ๒๔๗๖) แล้วคัดสำเนาให้คุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง ดูด้วยว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชั่วคราวได้ตั้งกระตุ้มตามคณะรัฐมนตรี เรื่องโครงการเศรษฐกิจว่าได้ดำเนินการไปเพียงใด คณะรัฐมนตรี ได้ตอบว่า

“หลวงประดิษฐ์มนูธรรม ได้ร่างโครงการเศรษฐกิจขึ้นเสร็จแล้ว และได้นำเสนอคณะรัฐมนตรี แต่รัฐมนตรีได้ตั้งคณะกรรมการการคณะหนึ่งเพื่อพิจารณาโครงการดังกล่าวนี้ ถ้าหากคณะกรรมการเสนอมาเมื่อใดคณะรัฐมนตรีจะได้ดำเนินการต่อไป”

ผู้อ่านก็จะเห็นได้ว่า พระยามโนปกรณ เป็นผู้ขอร้องให้ผมร่างโครงการเศรษฐกิจเพื่อให้เป็นไปตามหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรตามที่ผู้แทนราษฎรชั่วคราวได้ปฏิญาณตนเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕

(๓) คณะ “ผู้แทนราษฎรชั่วคราว” จำนวน ๗๐ คน ประกอบด้วยสมาชิกคณะราษฎร ๓๑ คน และอีก ๓๙ คนเป็นผู้มีบรรดาศักดิ์ตามระบบสมบูรณาฯ อาทิ เจ้าพระยาวงศาอนุประพัทธ์ (ม.ร.ว. สท้าน สนิทวงศ์) ซึ่งเป็นพระอัยยิกา (ท่านตา) ของสมเด็จพระบรมราชินีนาถองค์ปัจจุบัน, เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน), เจ้าพระยาพิชัยญาติ (กัน บุนนาค), พระยา, พระ, หลวง และผู้แทนหลายราชตระกูลและราชินิกุล ผู้แทนอาชีพเกษตรกร กรรมกร พ่อค้า

ถ้าปฏิญาณของผู้แทนราษฎรชั่วคราวในการเข้ารับตำแหน่งว่าดังนี้.—

ข้าพเจ้า (ออกนามผู้ปฏิญาณ) ขอให้คำมั่นปฏิญาณว่า จะซื่อสัตย์ต่อคณะราษฎร และจะช่วยกันรักษาหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรไว้ให้มั่นคง

๑. จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง, ในทางศาล, ในทางเศรษฐกิจ ของประเทศไว้ให้มั่นคง

๒. จะต้องรักษาความปลอดภัยภายในประเทศ ให้การประทุษร้ายต่อกันลดลง

ให้มาก

๓. จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอคอย

๔. จะต้องให้ราษฎรมีสิทธิเสมอภาคกัน

๕. จะต้องให้ราษฎรได้มีเสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพนี้ไม่ขัดต่อหลัก ๔ ประการดังกล่าวข้างต้น

๖. จะต้องให้การศึกษาย่างเต็มที่แก่ราษฎร

(๔) . ขอให้คุณเทพวิฑูร ฯ ช่วยไปถามคุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง ว่า นักเศรษฐกิจที่แม้จะไม่ใช้ฝีมือเอกนั้น เขาวิจัยเศรษฐกิจอย่างผิวเผินหรือเขาต้องการอาศัยสถิติมาพิจารณาเทียบเคียง เช่น การวิจัยราคาข้าวในระหว่างสงครามโลกนั้นมีราคาอย่างไร และเมื่อเสร็จสงครามแล้วในสมัย ๓ รัฐบาลก่อนผมนั้น มีตรารชนี่แสดงว่าราคาข้าวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับมาอย่างไร แล้วเขาวิจัยถึงเหตุแห่งราคาข้าวที่แพงขึ้นตามลำดับนั้น เพราะเหตุใดบ้าง เราก็รู้กันอยู่ทั่วไปว่าในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ นั้น การผลิตข้าวของประเทศไทยได้ลดน้อยลงและฝ่ายอังกฤษก็บังคับไม่ให้ปฏิบัติตามสัญญาสมบูรณ์แบบให้รัฐบาลไทยต้องส่งข้าวสารให้อังกฤษจำนวน ๑,๕๐๐,๐๐๐ ตัน ถ้านักเศรษฐกิจคนใดมีความซื่อสัตย์หรือแสวงหาเป็นลิมโดยไม่ชี้แจงให้ชนรุ่นใหมรรู้ความจริง แสดงว่าผู้นั้นถือหลักวิชาโฆษณาชวนเชื่อเป็นสำคัญยิ่งกว่าหลักวิชาและข้อเท็จจริงทางเศรษฐกิจ เมื่อผมเป็นนายกรัฐมนตรีได้เจรจากับฝ่ายอังกฤษให้จ่ายเงินค่าข้าวสารที่ส่งให้อังกฤษแทนที่จะส่งให้เปล่าเหมือนรัฐบาลก่อน ๆ ที่ผมรับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นผลให้ชาวนามีกำลังใจในการผลิตข้าวให้มาก ผมได้กล่าวว่า ผมเป็นนายกรัฐมนตรีเพียง ๔ เดือนเศษ แล้วท่านธำรง ฯ ได้เป็นนายกรัฐมนตรีต่อมา ซึ่งได้ฝากผมให้ไปเจรจากับรัฐบาลอังกฤษที่ลอนดอนขอเพิ่มราคาข้าวขึ้นอีก ผมยินดีรับคำขอร้องของรัฐบาลเพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของชาติ จึงได้เจรจากับฝ่ายอังกฤษได้เพิ่มราคาข้าวที่ส่งให้อังกฤษขึ้นอีก

ขอให้ผู้อ่านที่มีใจเป็นธรรมพิจารณาว่า ถ้าราคาข้าวสารที่มีราคาถูกเกิดแพงขึ้นในสมัยผมเป็นนายกรัฐมนตรี ๔ เดือนเศษนั้น ก็แสดงว่าผมถูกก่อการวินาศกรรมจากฝ่ายตรงกันข้าม ซึ่งแทนที่จะช่วยชี้แจงความจริงให้ราษฎรเข้าใจสาเหตุดังกล่าวแล้ว แต่กลับปลุกปั่นให้ฝ่ายปรีภคระส่ำระสายเพื่อประโยชน์ทางการเมืองของฝ่ายตรงกันข้ามกับผม อนึ่ง ในสมัยผมเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ปรากฏว่ามีการเข้าคิวซื้อข้าวสาร

๑๕.๒ ถาม “รัตน คงแก้ว” ซึ่งนอกจาก เย้ยหยันท่านว่า “นี่หรือฝีมือนัก

เศรษฐกิจเอก” และเย้ยหยันคุณเป๋ว อังภากรณ์ แล้ว ก็ใช้วาตะเช่นเดียวกันนี้เย้ยหยัน ดร. ทองเปลว ชลภูมิ ที่ศึกษาเศรษฐศาสตร์จากฝรั่งเศส โดยกล่าวว่า “วพณฯ ทำอย่างไรบ้าง นอกจากองค์การสรรพอาหารให้บริวารของ วพณฯ (ดร. ทองเปลว ชลภูมิ) รับประทาน ๕๐ ล้านเรียบ ไม่มีเหลือแม้แต่แดงเดียว นี่หรือฝีมือนักเศรษฐกิจเอก”

ตอบ คุณเทพวิฑูร นุชเกษม ได้กล่าวไว้ถูกต้องตรงกับความจริงแล้วใน น.ส.พ. ประชาธิปไตย ฉบับ ๒๖ ธ.ค. ๒๕๑๖ ว่า องค์การสรรพอาหารได้จัดตั้งขึ้นในสมัยรัฐบาลธำรงฯ และในระหว่างที่ผมไป ส.ร.อ. ผมมิได้มีส่วนแม้แต่เล็กน้อยตามที่ “รัตน์ คงแก้ว” หรือนักเศรษฐกิจแห่ง ซี. ไอ. เอ. ใส่ความผมว่าให้คุณทองเปลวฯ เป็นผู้จัดตั้งขึ้น ส่วนข้อกล่าวหาว่า คุณทองเปลวฯ รับประทาน ๕๐ ล้านเรียบไม่มีเหลือแม้แต่แดงเดียวนั้น เป็นการหมิ่นประมาทคุณทองเปลวฯ ซึ่งทนายทมิฬสิทธิ์ฟ้อง “รัตน์ คงแก้ว” เป็นคดีอาญาได้ เพราะความจริงปรากฏตามที่คุณเทพวิฑูร ได้กล่าวไว้

๑๖. เรื่องใส่ความว่า โกงประชาชน

๑๖.๑ ตาม เมื่อ “รัตน์ คงแก้ว” รื้อฟื้นคำโฆษณาใส่ความที่คุณประสิทธิ์ ณ พัทลุง กับพวกเคยทำมาในอดีตแล้ว เขาเขียนเพื่อหวังให้มีคนหลงเชื่อว่า ท่านเป็นคนโกง โดยเขากล่าวว่า “วพณฯ เกิดในตระกูลสามัญมิได้มีสมบัติมหาศาล เมื่อเป็นใหญ่ วพณฯ มิได้โกงให้ประจักษ์ เช่น สามทรวง การที่ วพณฯ ไปใช้ชีวิตอยู่ในต่างประเทศนานถึง ๒๖ ปี วพณฯ เอาทรัพย์สินส่วนใดมาดำรงชีพ” และก่อนจบจดหมายเขาเขียนเป็น ป.ล. ไว้ชื่อว่า “เมื่อ ๒๖ ก.พ. ๒๕๑๒ วพณฯ และพรรคพวกยึดกระทรวงการคลังไว้ทั้งคืน ทำอะไรกัน มิทราบ” ผมอยากทราบว่าท่านมีความเห็นอย่างไร

ตอบ ผมขอตอบข้อกล่าวหาใน ป.ล. ของเขาก่อนว่า ขบวนการ ๒๖ กุมภาพันธ์ มิได้แต่ต้องที่เก็บทรัพย์สินสมบัติของกระทรวงการคลังและของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เลย รัฐบาลก็ได้แถลงภายหลังเหตุการณ์นั้นแล้วว่า ไม่มีทรัพย์สินนั้นสูญหาย มิฉะนั้นผู้ที่ถูกจับก็จะถูกฟ้องฐานปล้นทรัพย์สินของรัฐอีกกระทรวงหนึ่ง

ส่วนค่าใช้จ่ายของผมอยู่ในต่างประเทศนั้น ระหว่างอยู่ในเมืองจีน รัฐบาลจีนได้รับรองผมอย่างผู้มีเกียรติที่ลี้ภัย เพราะถูกข่มเหงโดยไม่เป็นธรรมจากปฏิกิริยาในเมืองไทย รัฐบาลจีนจึงกรุณาให้บ้านพักและค่าใช้จ่ายความเป็นอยู่เช่นเดียวกับผู้ลี้ภัยอื่นๆ ในฐานะเดียวกัน

ส่วนค่าใช้จ่ายนอกจากนั้น ก็อาศัยเงินของภรรยาผมที่ได้จากส่วนแบ่งกองมรดก

คุณหญิงชัชวาลิตา ๖ มกราคม ๑ ล้านบาทเศษ และรับเป็นงวด ๆ ต่อมาอีกกระทั่งเมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ได้อีก ๑๕๐,๐๐๐ บาทเศษ และใน พ.ศ. ๒๕๑๐ ภรรยาผมขายที่ดินริมถนนสีลมที่เราถืออยู่ก่อนวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๕ เป็นเงิน ๔ ล้านบาท และเมื่อกุมภาพันธ์ ๒๕๑๖ เราได้ขายที่ดินริมถนนสาทรเหนือ ตรงข้ามสถานทูตอเมริกันเดิม ซึ่งซื้อจาก ม.ล. นวม สนิทวงศ์ ให้เงินเข้าทำสวนคันฝรั่ง เลี้ยงหมูตามราคาสัณยานั้นตารางวาละ ๑๕ บาท และซื้อสวนร้างด้านหลังจากอีกเจ้าของหนึ่งในราคตารางวาละ ๑๐ บาท ในปัจจุบันราคาอย่างต่ำตารางวาละ ๙,๐๐๐ บาทจึงตกลงขายให้แก่บริษัท ภัทรสัมพันธ์ จำกัด (มรดกล้ำค่า) เป็นเนื้อที่ ๑,๖๕๔ ตารางวา ภรรยาผมได้ใช้เงินส่วนหนึ่งซื้อที่ดินกองมรดกคุณหญิงชัชวาลิตา ที่ซื้อสวนพลูเพื่อสร้างหอพักนักศึกษาและข้าราชการหญิง อีกส่วนหนึ่งจะสร้าง “วัดสยามวงศ์” และขออนุญาตธนาคารแห่งประเทศไทยมาเป็นค่าใช้จ่ายในต่างประเทศ

นอกจากนี้ผมได้เคยให้สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าวต่างประเทศซึ่ง น.ส.พ. ไทยบางฉบับเคยคัดเอามาลงพิมพ์ว่า ผมหาเลี้ยงชีพโดยเขียนหนังสือขาย ผมจึงได้ค่าลิขสิทธิ์เป็นเงินตราต่างประเทศหลายสกุล โดยเฉพาะบันทึกความทรงจำของผมที่จะออกสู่ตลาดเป็นภาษาฝรั่งเศสในไม่ช้า ซึ่งผมก็จะได้ค่าลิขสิทธิ์จำนวนหนึ่ง และจะได้จากการแปลเป็นภาษาอื่นๆ อีก ซึ่งทำให้ผมได้เงินตราต่างประเทศอีกหลายสกุล

๑๖.๒ ถาม ผมอยากเรียนถามว่า ในหลักวิชาเศรษฐกิจการมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินอย่างโคบริสุทธ์และไม่บริสุทธ์

ตอบ ททรัพย์สินที่ได้มาโดยแรงงานนั้นเป็นบริสุทธ์ และที่ได้มาโดยการทำมาหากินอย่างสม่ำเสมอในสังคมนั้นก็เป็นทรัพย์สินได้มาโคบริสุทธ์ เช่น เองเกลส์ (ผู้ร่วมมือคู่กันกับมาร์กซ) ได้รับมรดกมหาศาลจากบิดาซึ่งเป็นเจ้าของโรงทอผ้าในเยอรมัน แล้วใช้เงินนั้นซื้อหุ้นโรงทอผ้าที่แมนเชสเตอร์ในอังกฤษ ได้เงินปันผลมาเลี้ยงชีพตั้งอยู่ในอังกฤษจนสิ้นอายุขัย ฉะนั้น รายได้ของผู้มีทุนน้อย, นายทุนกลาง, นายทุนรักชาติ ที่ประกอบสัมมาชีพ จึงบริสุทธ์ ส่วนบุคคลที่อาศัยตำแหน่งมีบับบังคับเอาทรัพย์สินของราษฎรจึงเป็นทรัพย์สินไม่บริสุทธ์

๑๖.๓ ถาม ท่านกับภรรยา มีทรัพย์สินโดยบริสุทธ์อย่างไร

ตอบ เมื่อนำหลักนี้มาประยุกต์แก่ทรัพย์สินของผมแล้ว นักกฎหมายและทนายความรุ่นเก่าที่ยังมีชีวิตอยู่ย่อมระลึกได้ว่า เมื่อผมกลับจากการศึกษาในฝรั่งเศส ผมเป็นข้าราชการได้ค่าจ้างเป็นเงินเดือนตำแหน่งผู้พิพากษา และได้ค่าสอนที่ ร.ร. กฎหมาย ต่อมาอีก

ประมาณ ๖ เดือนได้ตำแหน่งผู้ช่วยเลขานุการกรมร่างกฎหมายเทียบเท่าหัวหน้าหัวเมือง ได้
เลื่อนเงินเดือนทุกปีจนถึงเดือนละ ๓๖๐ บาท (สมัยที่ก่วยเที่ยวแห่งสามละ ๓ สตารางค์)

ครั้นถึง พ.ศ. ๒๔๗๕ เศรษฐกิจของชาติตกต่ำจึงไม่มีการขึ้นเงินเดือนข้าราชการทั่วไป
ใครได้เท่าใดก็คงเท่านั้น รวมเงินเดือนกับค่าสอนประมาณเดือนละ ๕๒๐ บาท ผมสามารถ
ประหยัดค่าใช้จ่ายได้เดือนละ ๓๐๐ บาทเศษเพราะอาศัยอยู่กับท่านเจ้าคุณและคุณหญิงชัยวิจิต
บิณฑาคารของภรรยาผม จึงไม่ต้องจ่ายค่าเช่าบ้านและค่ากินอยู่

นอกจากนั้นผมใช้แรงงานแต่งคำอธิบายกฎหมายหลายเรื่อง เฉพาะหนังสือ “ประ-
ชุมกฎหมาย” ซึ่งรวบรวมตัวบทกฎหมายตั้งแต่รัชกาลที่ ๑ จนถึง ๒๔๗๕ จำหน่ายโดยราคา
ย่อมเยาชุดละ ๕๒ บาท ซึ่งสำนักพิมพ์อื่นขายชุดละ ๒๕๐ บาทนั้น มีผู้นิยมซื้อมาก ขายได้
ประมาณ ๑,๔๐๐ ชุด ได้ค่าลิขสิทธิ์ชุดละ ๒๐ บาท ผมจึงขอให้คุณลองกึกคิดว่า ผมมีรายได้
จากแรงงานทางสมองของผมประมาณเท่าใด ภรรยาผมยืนยันกับคุณได้ว่า เงินที่เราเรามีอยู่
ครั้งนั้นสามารถสร้างตึกในที่ดินถนนสีลม ตรงข้ามตรอกพระยาพิพัฒน์ ซึ่งท่านบิณฑาคาร
ของภรรยาผมได้ยกให้ ๑ แปลง จากเงินบริสุทธ์ที่ผมกับภรรยาประหยัดได้ก่อน ๒๔๗๕ นั้น
ได้ฝากธนาคารอย่างหนึ่ง และเมื่อมีผู้เสนอขายที่ดินในราคาสมควรก็รับซื้อไว้ ครั้นนานปี
เข้าราคาที่ดินสูงขึ้นก็ขายไปตามราคาตลาด ตามสภาพของระบบสังคมที่ยังเป็นระบบทุนนิยม

๖๖.๔ ถาม ผมขอทราบเรื่องมรดกกว่าเป็นทรัพย์สินได้มาโดยบริสุทธ์หรือไม่ และ
จะควรสืบไปถึงต้นตระกูลของบรรพบุรุษที่ทำมรดกให้นั้นก็ช่วยคน

ตอบ หลักสำคัญอยู่ที่ว่า บรรพบุรุษได้เงินมาโดยแรงงานและโดยการ
ทำมาหากินอย่างสัมมาชีพ มรดกนั้นก็เป็นทรัพย์สินบริสุทธ์

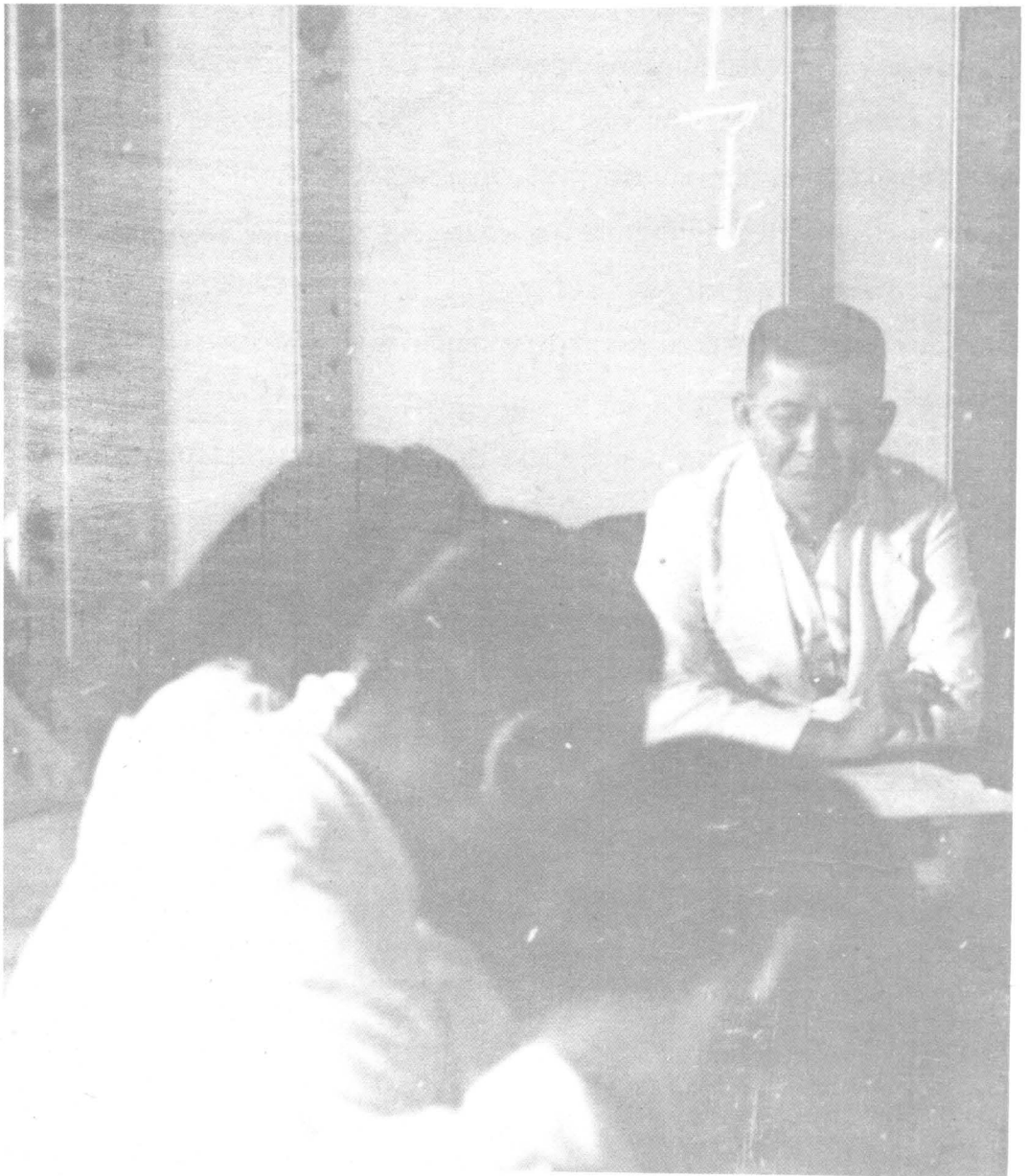
ส่วนมรดกได้สืบจากบรรพบุรุษหากินไม่บริสุทธ์ก็ดี ใช้อำนาจตำแหน่งเบียดเบียน
หรือบังคับเอามาจากราษฎรก็ดี ราษฎรแห่งกรรมสิทธิ์นั้นไม่บริสุทธ์มาตั้งแต่ต้น ฉะนั้นไม่
ว่าจะสืบมากี่ชั่วคนมรดกนั้นก็ไม่ใช่บริสุทธ์

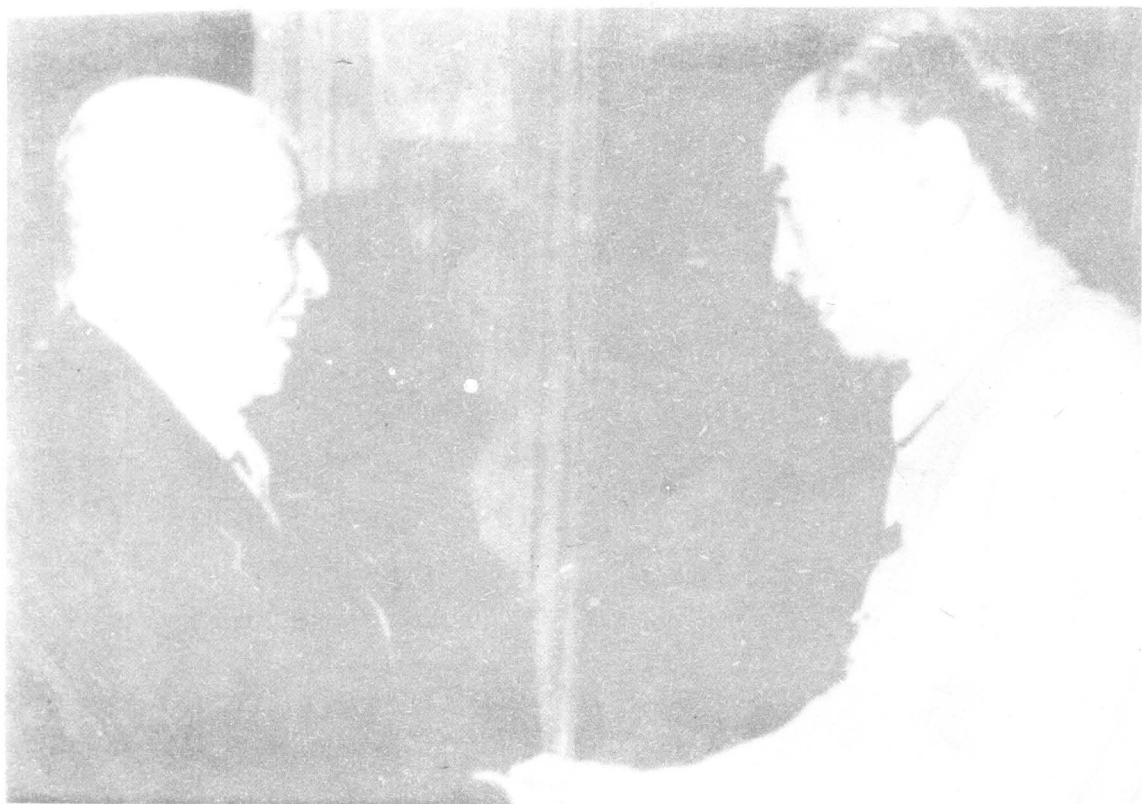
ผมยินดีที่ “รัตน์ ดวงแก้ว” กล่าวถึงบรรพบุรุษผมว่า เป็นตระกูลสามัญไม่มี
สมบัติมหาศาล ซึ่งแสดงว่า บรรพบุรุษของผมทำมาหากินอย่างบริสุทธ์ มิได้เบียดเบียน
บังคับเอามาจากราษฎร ท่านบิดาของภรรยาผมก็มีทรัพย์สินโดยบริสุทธ์ดังกล่าวแล้ว เหลือให้
เป็นมรดกแก่ลูกหลาน

๖๖.๕ ถาม ผมอยากทราบว่า ตั้งแต่มีประวัติศาสตร์ชาติไทยเป็นต้นมา มีใคร
โกงประชาชนยิ่งกว่า ๓ ทรรศนบ้าง

ตอบ ผมไม่อาจประมาณใครโดยไม่มีหลักฐาน จึงขอให้ผู้สนใจ

สืบ ๆ คุให้ได้หลักฐานทั้งสังหาริมทรัพย์และอสังหาริมทรัพย์ของแต่ละบุคคลว่า ได้
 มาโดยวิธีหรือไม่ ตามหลักที่กล่าวข้างบนนี้ แต่สำหรับคนสามัญที่ไม่มีทางรู้
 อย่างธนาคารแห่งประเทศไทย ก็อาจอาศัยสิ่งที่เห็นแก่ตาตนเอง เช่นที่คินกับอาคาร
 ในพระนคร และในหัวเมือง และอ่านชุมชนต่าง ๆ ว่า สิ่งนั้นเป็นของใครและ
 เจ้าของได้มาโดยแรงงานของตนหรือโดยทางมรดกที่บริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์ โดย
 เบียดเบียนหรือใช้ตำแหน่งบังคับเอามาจากราษฎร ก็พอจะวินิจฉัยได้เป็นอย่างดี
 ว่า เห็นเห็นด้วยตาเปล่านี้ มีการโกงมากหรือน้อยกว่า “สามทศน”

ให้สัมภาษณ์แก่นักข่าว

เอ.เอฟ.พี.

ณ บ้านพักชานกรุงปารีส

เมื่อ 28 ก.ค. 2514

(ก่อนที่ประธานาธิบดี
นิกสันจะไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน)

ปารีส, 28 กรกฎาคม (เอ.เอฟ.พี.)
อดีตผู้สำเร็จราชการฯ และอดีตนายก-
รัฐมนตรีแห่งประเทศไทย ปรีดี พนมยงค์
ได้แถลงต่อผู้แทนแห่ง เอ.เอฟ.พี. วันนี้ ที่
ถูกถามระหว่างสัมภาษณ์ โดยเฉพาะถึง
การเยือนปักกิ่งของประธานาธิบดีนิกสัน
ที่จะมีขึ้น

“ข้าพเจ้าเชื่อความจริงใจของผู้นำจีน
ในการคงอยู่ด้วยกันอย่างสันติระหว่าง
ประเทศ ที่มีระบบการเมืองต่างกัน แต่
ข้าพเจ้าไม่ว่าประธานาธิบดีนิกสัน มีความ
จริงใจเช่นเดียวกันหรือไม่ เพราะเขาค
เป็นเคลือบแห่งความคิดรุกรานมาช้านาน
แน่นอน, การเยือนนี้ ก่อให้เกิดก้าวหนึ่ง

ไปข้างหน้าและเป็นสิ่งที่ดี ถ้าประธานาธิบดีนิกสัน เป็นผู้เห็นแก่สภาพแท้จริงก็เป็นวิธีเดียวที่จะลุล่วงทางตันในปัญหาอาเซี่ยอาคเนย์ คือการไปพบผู้นำจีน แต่จะต้องรอคอยระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งบางทีอาจนานหน่อยที่จะได้ผลในการพบปะกันนั้น”

นายปรีดี พนมยงค์ ถูกโค่นล้มเมื่อ ค.ศ.1947 โดยรัฐประหารนำโดยจอมพลพิบูลสงคราม ซึ่งถือเอาอำนาจตั้งแต่นั้น กระนั้น ครั้นแล้วนายปรีดีได้ไปลี้ภัยการเมืองในขณะแรกที่สิงคโปร์ ต่อมาก็ไปอยู่ปักกิ่งเป็นเวลา 22 ปี เขาได้มาถึงปารีสในเดือนพฤษภาคม ค.ศ.1970 เขาได้อยู่ในฐานะผู้ลี้ภัยการเมือง ณ บ้านพักชานกรุงปารีส ด้านใต้คืออองโตนี ซึ่งเขาได้อยู่กับภรรยาและบุตร

เมื่อถูกถามถึงความสัมพันธ์หรือการติดต่อซึ่งเขาสามารถมีได้ที่ปารีส นายปรีดี พนมยงค์ เน้นถึงการที่เขาไม่ได้ทำการเคลื่อนไหวทางการเมืองก็ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า “ข้าพเจ้ารักษาความสัมพันธ์ฉันท์มิตรอยู่เสมอ กับสถานเอกอัครราชทูตแห่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยเวียดนาม ข้าพเจ้าได้รับเชิญไปในงานรับรองของสถานเอกอัครราชทูตไทย และได้รับเชิญให้ไปอังกฤษ ข้าพเจ้าก็ได้ไปตามคำเชิญนั้น”

เมื่อถูกร้องขอให้ชี้แจงถึงการดำเนินชีวิตปัจจุบัน นายปรีดี พนมยงค์ ตอบว่า “ข้าพเจ้าได้รับบำนาญเล็กน้อยจากรัฐบาลไทย ข้าพเจ้าขายบ้านที่กรุงเทพฯ และด้วยการอนุญาต

ของธนาคารชาติแห่งประเทศไทย ข้าพเจ้าได้นำเงินที่ขายได้นั้นมาซื้อบ้านนี้ในนามของภรรยาข้าพเจ้า”

“ขณะนี้ข้าพเจ้าเตรียมเขียนบันทึกความจำเพื่อการดำรงชีพ จะมีการพิมพ์ 2 ชุด ชุดหนึ่งเป็นภาษาไทย อีกชุดหนึ่งเป็นภาษาอังกฤษ ชื่อเรื่อง “รู้ ผู้สำเร็จราชการและนายกรัฐมนตรีแห่งสยาม” ข้าพเจ้าติดต่อกับสำนักพิมพ์อังกฤษและอเมริกัน”

เมื่อถูกถามถึงความคิดเห็นต่อสถานการณ์ปัจจุบันในแหลมอินโดจีนและในประเทศไทย โดยเฉพาะภายหลังที่ประธานาธิบดีนิกสันประกาศเยือนปักกิ่ง อดีตนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศไทยตอบว่า “ในประเทศเรามีการคาดคะเนปะทะกันมาก ที่ข้าพเจ้าเห็นว่ามีเหตุผลน้อย ในส่วนที่เกี่ยวกับเวียดนาม ข้าพเจ้าเชื่อว่า ชาวเวียดนามมีความจริงจังเหมือนกัน สิ่งที่เราปรารถนาคือสันติภาพและการฟื้นฟูสถาปนาประเทศ ในการเจรจานั้น เบื้องต้นเราจะต้องค้นหาว่าอะไรเป็นอุปสรรคที่ทำให้ไม่ตกลงกันได้ ขอให้ดูตัวอย่างการริเริ่มของนายปีแอร์ มงเดส-ฟร็องส์ (ในการประชุมเขเนวว่าด้วยอินโดจีนแห่ง ค.ศ.1954) นั่นเป็นการกระทำที่กล้าหาญ เพราะการยอมรับความผิดพลาดที่แล่วมาของรัฐบาลมิใช่เป็นการเสียเกียรติ และประเทศฝรั่งเศสก็ถอนตัวออกได้ด้วยเกียรติภูมิอันยิ่งใหญ่ ถ้าชาวอเมริกันดำเนินตามวิธีเจรจาที่ฝรั่งเศสดำเนินกับชาวเวียดนาม สันติภาพก็จะพึงบังเกิดขึ้น”

ต่อไปนี้เป็นคำให้สัมภาษณ์ตัวจริงที่ให้แก่มุสส์ซาว เอ.เอฟ.พี. เป็นภาษาฝรั่งเศส

Document communiqué par l'Agence France Presse

Paris, 30 juillet (voies ferrées de l'Indochine)

HAIPHONG, 30 juillet (A.P.F.) -

HAIPHONG, 30 juillet (A.P.F.) - "Je crois à la sincérité des dirigeants chinois sur la coexistence pacifique entre pays ayant des systèmes politiques différents, mais je ne sais pas si le président LINCH aura la même sincérité car il a été pendant très longtemps prisonnier d'idées agressives", a déclaré aujourd'hui à un représentant de l'A.P.F. l'ancien ministre et ancien premier ministre de l'Indochine PAHET PANGCHONG, interrogé au cours d'une interview exclusive sur la prochaine visite à Peking du Président LINCH.

"Certes cette visite constitue un pas en avant et on s'est une bonne chose, si le président LINCH est réaliste, et si l'est, il peut moyen de sortir de cette impasse dans le Sud-Est asiatique où à aller voir les dirigeants chinois, mais il faudra attendre un certain temps, peut-être long, le résultat de cette rencontre".

M. PAHET PANGCHONG, qui fut renversé en 1947 par un coup d'état dirigé par le maréchal PHUOC KONGHAR qui prit alors le pouvoir, s'est réfugié à Singapour puis à Peking où il a vécu pendant vingt-deux ans. Il est arrivé en France en mai 1970 où il s'est installé en tant que réfugié politique dans un pavillon de la banlieue sud de Paris, à Antony où il vit avec sa femme et ses enfants.

Interrogé sur les relations ou les contacts qu'il pourrait avoir à Paris, M. PAHET PANGCHONG, fait en soulignant qu'il ne se livre à aucune activité politique et démentant ainsi "Je maintiens toujours des relations amicales avec l'ambassade de la République populaire de Chine, avec la délégation générale de la République démocratique du Vietnam. J'ai accepté des invitations à des réceptions à l'ambassade royale d'Espagne et j'ai reçu une invitation à se rendre en Grande Bretagne à laquelle je ne puis répondre".

Prié de préciser ses activités actuelles, M. PAHET PANGCHONG a répondu : "Je reçois une petite pension du gouvernement, mais, j'ai vendu une de mes maisons à Bangkok et avec l'autorisation de la Banque nationale du Thaïlande, j'ai pu faire venir l'argent. En cette vente, j'ai pu acheter ce pavillon qui est

à Antony, en banlieue sud de Paris".

ให้สัมภาษณ์ สัมฤทธิ์ อินทปັນตี และ

น.อ. ศิริ พงศ์ทัต ร.น.
ณ บ้านพักخانกรุงปารีส ฝรั่งเศส

สัมฤทธิ์ อินทปັນตี ได้รายงานข่าวสัมภาษณ์ท่านปรีดี พนมยงค์ ในหนังสือพิมพ์
เดอะเนชั่น ฉบับวันที่ 16 สิงหาคม 2514 โดยพาดหัวข่าวว่า

“ปรีดีว่า - ประเทศจีนพร้อมที่จะผูกมิตร
กับไทย” แล้วดำเนินเนื้อหาต่อไปว่า

อดีตนายกรัฐมนตรี ปรีดี พนมยงค์
ซึ่งขณะนี้พำนักถาวรอยู่ในกรุงปารีส เชื่อ
ว่าประเทศจีนคอมมิวนิสต์ พร้อมที่จะ
สถาปนาความสัมพันธ์กับประเทศไทย

อดีตนายกรัฐมนตรีวัย 71 ปี ได้บอก
แก่ผู้สื่อข่าวเดอะเนชั่นในระหว่างการสัมภาษณ์

เป็นเวลาประมาณ 3 ชั่วโมง เมื่อต้น
เดือนนี้ ณ ที่พักของท่านเอง ซึ่งอยู่ห่างจาก
ตัวเมืองปารีสออกไปประมาณ 4 ไมล์ ท่าน
บอกว่า ถ้าหากประเทศไทย “ยุตินโยบาย
แข็งกร้าว “ต่อประเทศจีนคอมมิวนิสต์ก็จะ
ไม่มีปัญหาอะไรเลยเกี่ยวกับการสถาปนา
ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งสอง

ท่านกล่าวว่า “ผมอยู่ในกรุงปักกิ่งมา

นานพอควร และมีความสนิทสนมกับเจ้าหน้าที่ชั้นสูงของจีนคอมมิวนิสต์เป็นอย่างดี ผมอาจกล่าวได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างย่อมขึ้นอยู่กับเจตนาไม่ว่าจะเป็นเจตนาดีหรือเจตนาร้าย

“ถ้าหากประเทศไทยมีเจตนาดีกับเขาแน่นอน เขาก็ย่อมสนองตอบด้วยดี อ้ายเรื่องที่แล้วก็ขอให้แล้วกันไป ผมไม่เชื่อว่าจะมีปัญหาอะไรกับประเทศจีนคอมมิวนิสต์ ผมคิดว่ามันเป็นของประเสริฐที่บุคคลสองคนซึ่งเคยทะเลาะกันนั้น สามารถหันมาประสานรอยร้าวกันได้”

ท่านปรีดี ผู้ได้จากประเทศไทยไปกว่า 20 ปี ภายหลังรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 ได้ไปขอลี้ภัยอยู่ในกรุงปักกิ่ง และได้ออกจากจีนแผ่นดินใหญ่เมื่อประมาณ 2 ปี มานี้มาพำนักในกรุงปารีส

นักการเมืองผู้มีชื่อเสียงท่านนี้ได้ให้คำแนะนำว่า ประเทศไทยควรรู้จักดำเนินนโยบาย “ยึดหยุ่น” เพื่อความอยู่รอดของประเทศชาติ

เมื่อถามถึงการสู้รบในอินโดจีน ท่านปรีดีกล่าวว่า มันเป็นปัญหาภายในของแต่ละประเทศในแหลมอินโดจีน

“เราไม่ควรเข้าไปยุ่งเกี่ยว ควรปล่อยให้เขาแก้ปัญหาของเขาเอง เพราะถ้าเราเข้าไปสอดแทรกด้วย เขาก็ย่อมจะสอดแทรกเราเข้าให้มั่ง”

“เราควรดูจากตัวอย่างในอดีตที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้ารัชกาลที่ 5

ได้ทรงกระทำไว้ ในสมัยนั้นไทยเราดำเนินนโยบายเป็นกลาง แล้วก็นำประเทศชาติรอดมาได้ เพราะมีการถ่วงดุลแห่งอำนาจกันอยู่”

“เราต้องยอมรับว่า ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านทั้งหลายตกอยู่ใต้อำนาจของประเทศมหาอำนาจต่างชาตินั้น พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 สามารถช่วยให้ประเทศไทยรอดพ้นจากอำนาจของระบบจักรวรรดินิยมได้ ก็เพราะพระองค์ทรงดำเนินนโยบายยึดหยุ่นนั่นเอง”

“และเมื่อใดเราดำเนินนโยบายนอกแนวทางที่ พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ทรงวางไว้ เมื่อนั้นเราก็จะประสบกับความยุ่งยากทุกคราวไป ดังกรณีที่เราเข้าข้างฝ่ายญี่ปุ่นในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้น”

ท่านปรีดีฯ ถัดค้านอย่างแข็งขันต่อทฤษฎีที่ว่าประเทศหนึ่งควรจะไปทำสงครามสู้รบนอกดินแดนประเทศตนดีกว่าทำในประเทศตน โดยจัดส่งกองทัพออกไปทำการสู้รบกับผู้ที่เชื่อได้ว่าเป็นศัตรูของตนในดินแดนของประเทศนั้น

ท่านว่า “ข้าพเจ้ามิได้ศึกษาวิชายุทธการทางทหารมาก่อน แต่ข้าพเจ้าได้เคยอ่านตำหรับตำราทางทหารมาหลายเล่ม แต่ก็ไม่เคยพบว่ามามีที่ใครรับรองความถูกต้องของทฤษฎีที่ว่านั้น”

“หากเราจะย้อนหลังไปดูประวัติศาสตร์ก็จะพบว่า ผู้ที่ส่งกองทัพออกไปทำการรุกรานและสู้รบนอกดินแดนประเทศของตน

นั้น ในที่สุดมันก็จะประสบกับความปราชัย ย่อยยับทุกคราวไป ไม่ว่าจะเป็นกองทัพอากาศเล็กรหรือของนาโปลีเลียน”

เมื่อถามถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับทฤษฎีที่ว่า เมื่อสหรัฐอเมริกาถล่มทหารออกจากประเทศไทยอย่างสิ้นเชิงแล้ว จีนคอมมิวนิสต์ก็จะเข้ามาแทนที่ถือประโยชน์เหนือคนไทย ท่านปรีดีกล่าวว่า .-

“เราต้องรู้จักแยกแยะปัญหาให้ดี เราถล่มพวกกันถึงจีนประเภทไหน? จงดูคนจีนพ่อค้าในประเทศไทยเรา ทำไมจึงร่ำรวยกันนัก ถ้าเราจะค้ากับประเทศจีน การค้าก็จะอยู่บนพื้นฐานของรัฐบาลต่อรัฐบาล ประเทศจีนมีงานแสดงสินค้าปีละ 2 ครั้งทุกปี พ่อค้าต่างประเทศที่ไปชมงานแสดงสินค้า เมื่อเซ็นสัญญาการค้า ก็เซ็นในนามของรัฐบาล รัฐบาลไทยอาจมอบหมายให้องค์การหนึ่งองค์การใดโดยเฉพาะก็ได้ทำการค้ากับจีนคอมมิวนิสต์ ไม่ใช่ให้พ่อค้าเอกชนทำการค้า”

ท่านปรีดี แนะนำว่า “ประเทศไทยควรจะทำการค้ากับทุกประเทศ โดยไม่ต้องไปมัวพะวงอยู่กับเรื่องการเมืองของประเทศนั้น ๆ ”

เมื่อถามถึงเรื่องที่ประธานาธิบดีนิกสันมีโครงการจะเยี่ยมชมเยือนกรุงปักกิ่ง ท่านปรีดีกล่าวว่า: “เพราะสหรัฐอเมริกาไม่สามารถเพิกเฉยต่อประเทศที่มีพลเมือง 800 ล้านคนได้ เพราะนั่น หมายถึงตลาดขนาดมหึมาทีเดียว”

เกี่ยวกับปัญหาการกลับประเทศไทยของท่าน และเมื่อกลับไปแล้วท่านตั้งใจว่าจะทำอะไร ท่านปรีดีบอกว่า

“การกลับประเทศไทยเป็นความปรารถนาของผม แต่เมื่อพิจารณาสภาพแวดล้อมแล้วยังเป็นปัญหาอยู่ว่า ผมจะทำประโยชน์ให้แก่ประเทศได้มากเพียงใดหากผมกลับไปแล้ว มีบุคคลเป็นอันมากที่ปรารถนาดีต่อผม แต่ก็ยังมีบุคคลอีกหลายคนเหมือนกันทั้งที่เป็นชาวต่างประเทศ และข้าราชการของรัฐบาลไทยปัจจุบันแนะนำว่า ผมยังไม่สมควรกลับบ้านเกิดเมืองนอนในระยะนี้ แต่สำหรับผมเองนั้น ผมเห็นว่าไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตาม ผมยอมรับใช้ประเทศชาติได้เสมอ”

เมื่อถูกถามถึงสุขภาพ ความเป็นอยู่ และชีวิตประจำวันของท่าน ท่านปรีดีชี้แจงว่า

“ผมได้ขายบ้านของผมในกรุงเทพฯ ไป แล้วก็ได้ซื้อบ้านหลังหนึ่งในกรุงปารีส นี่ ปัจจุบันนี้ผมมีรายได้อยู่ 2 ทาง คือเงินบำนาญของผมที่ส่งมาจากกรุงเทพฯ เดือนละ 3,653 บาท ซึ่งเงินจำนวนนี้นับว่าเล็กน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพในกรุงปารีส ด้วยเหตุนี้ผมจึงจำเป็นต้องทำมาหาเลี้ยงชีพอีกทางหนึ่งด้วยการเขียนหนังสือขายแก่ชาวฝรั่งเศสที่นี่ และชาวอเมริกันที่เขาสนใจ ผมได้เขียนหนังสือเสร็จไปแล้ว 2-3 เล่ม ซึ่งสำนักพิมพ์เขากำลังจัดพิมพ์อยู่ ในจำนวนนี้มีอยู่เล่มหนึ่ง

ซึ่งผมเขียนขึ้นเป็นภาษาไทยให้ชื่อว่า “ความเป็นอนิจจังของสังคน” ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษและกำลังจัดพิมพ์อยู่ นอกจากนั้นขณะนี้ผมกำลังเขียนบันทึกความทรงจำของผมอยู่ เพื่อนชาวอังกฤษของผมบางคนได้แนะนำผมว่า ควรจะเขียนขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อจะได้สืบทอดภาษาอังกฤษของผมทั้ง ๆ ที่ภาษาอังกฤษของผมก็ไม่น่าจะดีนักเขาบอกว่าถ้าผมเขียนเป็นภาษาไทยแล้วให้คนอื่นแปล มันก็จะกลายเป็นว่าคนอื่นเขาเขียนขึ้นด้วยเหตุนี้ผมจึงได้เขียนบันทึกความทรงจำขึ้นเป็นภาษาอังกฤษแล้วจะได้แปลเป็นภาษาไทยสำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นคนไทยต่อไป ขณะนี้ผมกำลังเร่งการเขียนอยู่ทุกวัน ผมจะลงมือเขียนตั้งแต่เช้าจนเที่ยง เมื่อหยุดรับประทานอาหารกลางวันแล้วผมก็จะลงมือเขียนต่อไปจนถึงตอนเย็น”

เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของท่านกับรัฐบาลฝรั่งเศส ท่านปรกติตอบว่า

“รัฐบาลฝรั่งเศสเขาไม่ได้เกี่ยวข้องกับอะไรกับผม ทั้งผมก็ไม่เคยคิด และไม่ได้แสวงหาความช่วยเหลืออะไรจากรัฐบาลฝรั่งเศส รวมทั้งไม่เคยคิดจะทำงานอะไรให้กับรัฐบาลฝรั่งเศสด้วย.

อย่างไรก็ดี ผมต้องขอบคุณรัฐบาลฝรั่งเศสเป็นอย่างมาก ที่ได้แสดงน้ำใจกว้างขวางด้วยการออกวีซ่าให้ผมอยู่ที่นี้ได้แต่ผมก็ขอเอาเกียรติเป็นประกันได้ว่า ผมไม่เคยและจะไม่แสวงหาความช่วยเหลือจาก

รัฐบาลต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นประเทศไหน นี่คือนิสัยที่ผมพากภูมิใจ และยึดถือปฏิบัติตลอดมา”

(หมายเหตุของผู้สัมภาษณ์ : ถึงแม้ว่าท่านปรกติจะมิได้รับความช่วยเหลืออะไรเป็นพิเศษจากรัฐบาลฝรั่งเศสก็ตาม แต่ท่านก็ได้รับการปฏิบัติอย่างบุคคลสำคัญจากรัฐบาลฝรั่งเศสและสถานเอกอัครราชทูตของประเทศต่าง ๆ ที่อยู่ในกรุงปารีส ในระยะ 2 ปีที่ล่วงมาท่านได้รับการเชื้อเชิญจากแหล่งต่าง ๆ ตลอดมาที่ท่านอยู่ในกรุงปารีส)

เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับนักเรียนไทยและคนไทยอื่น ๆ อย่างไรบ้าง ท่านชี้แจงว่า

“จริงทีเดียว มีคนไทยหลายคนได้มาเยี่ยมเยียนผม รวมทั้งบุคคลที่กำลังอยู่ในคณะรัฐบาลปัจจุบันนี้ด้วย เช่น คุณถนัด คอมันต์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ และคุณสง่า กิตติขจร รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ก็ได้เคยมาเยี่ยมเยียนผมในระหว่างแวะกรุงปารีส บรรดานักเรียนไทยในปารีสและยุโรป ก็พากันมาเยี่ยมเยียนผมเป็นประจำ เรารับประทานอาหารกลางวันร่วมกันทุกสัปดาห์”

(หมายเหตุของผู้สัมภาษณ์ : ในระหว่างที่สัมภาษณ์อยู่นี้ มีคณะนักเรียนไทยจากสหรัฐอเมริกาขอเข้าพบท่านปรกติเพื่อเชื้อเชิญท่านไปพบปะกล่าวคำปราศรัยแก่นักเรียนไทยในสหรัฐอเมริกา นักเรียนไทยในสหรัฐอเมริกาเหล่านี้ถึงกับลงทุน

บริจาคเงินเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางและระหว่างพำนักอยู่ในอเมริกาให้แก่ท่านด้วย รวมทั้งรับปากจะติดต่อกับกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐ เพื่อให้ความอารักขาแก่ท่าน)

สำหรับคำเชื่อเชิญดังกล่าวนั้น ท่านปริตติกล่าวว่า: “ผมขอขอบคุณนักเรียนไทยเหล่านั้นเป็นอย่างมาก ที่ได้กรุณาเชื่อเชิญผมมา ผมขอน้อมรับเจตนาดีของพวกเขา และจะพิจารณาการเดินทางเมื่อถึงโอกาสอันเหมาะสมอันควร”

ท่านปริตติกล่าวต่อไปว่า “มร.เคนเนธ ที.ยั้ง อดีตเอกอัครราชทูตอเมริกันประจำประเทศไทย ซึ่งเคยผ่านการศึกษาในประเทศจีน ได้เคยมาติดต่อกับผม และเคยเชิญผมไปสหรัฐอเมริกา ท่านบอกกับผมว่า ถ้าผมรับคำเชิญไปสหรัฐอเมริกาแล้ว ผมจะได้รับอนุญาตให้พูดทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามต้องการ แต่ผมก็ยังไม่พร้อมที่จะไปในขณะนี้”

จบคำสัมภาษณ์ของสัมฤทธิ์ อินทปັນตี เพียงเท่านี้

น.อ.ศิริ พงศทัต ร.น. ได้รายงานข่าวสัมภาษณ์ท่านรัฐบุรุษอาวุโส ปริตติพนมยงค์ ไว้ในหนังสือพิมพ์สยามไทม์ ฉบับประจำวันวันที่ 1 ตุลาคม 2514 มีเรื่องราวที่น่าสนใจ และมีคุณค่าต่อการดำเนินวิเทศนโยบายของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง ถ้าหากว่าผู้มีอำนาจในบ้านเมืองของเรา จะให้ความสนใจต่อทัศนะของท่านตั้งแต่

บัดนั้น

น.อ.ศิริ พงศทัต อดีตผู้ช่วยทูตทหารเรือประจำกรุงปารีส ได้เรียนถามถึงปัญหาการรับรองสาธารณรัฐประชาชนจีนเป็นประเด็นแรก ซึ่งท่านปริตติได้ให้ทัศนะว่า

“จีนแผ่นดินใหญ่มีประชากรถึง 800 ล้านคน เราไทยเป็นชาติเอกราชมาตั้งหลายร้อยปี ควรจะใช้ดุลยพินิจของตนเองบ้าง ไม่ควรจะตามกันใคร ดูชาติเล็ก ๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ซี ทำไมเขาจึงตัดสินใจโดยไม่ต้องรับบัญชาจากใคร ทั้งนี้เพราะเขาคำนึงถึงผลประโยชน์ทางการเมืองและการเศรษฐกิจแห่งชาติของเขาเป็นเรื่องสำคัญ”

ต่อปัญหาเรื่องการรับรองสาธารณรัฐประชาชนจีนจะเกิดผลสะท้อนสู่ชาวจีนในประเทศไทยเพียงใดหรือไม่ ท่านปริตติชี้แจงว่า

“พวกชาวจีนในเมืองไทยส่วนใหญ่เป็นพวกทำมาหากินและมีความผูกพันทางด้านจิตใจอยู่กับแผ่นดินใหญ่ เพราะญาติพี่น้องของเขาส่วนใหญ่ก็อยู่ที่นั่น และอย่าลืมว่าทัศนะของจีนใหม่กับจีนเก่านั้นย่อมแตกต่างกัน ดังนั้นการที่เราจะกล่าวว่าคนจีนในเมืองไทยจะกำเริบนั่นย่อมฟังไม่ขึ้น เป็นการกล่าวเกินเหตุ”

เกี่ยวกับการติดต่อทางการค้ากับจีนแผ่นดินใหญ่ จะเป็นผลดีแก่ไทยเราแค่ไหนเพียงใด ต่อปัญหานี้ท่านปริตติให้ทัศนะว่า

“ถ้าเราค้าขายกับเขาเป็นทางการโดยอาศัยบริษัทมหาชนซึ่งมีรัฐบาลเป็นประ-

กันในด้านความซื่อสัตย์และคุณภาพสินค้า ก็ย่อมจะดีกว่าปล่อยให้มีการลักลอบสินค้าเถื่อนจากจีนใหม่เข้าเมือง โดยที่รัฐต้องสูญเสียรายได้ไปเป็นจำนวนหลายสิบล้านบาทต่อปี เพราะถ้าเปิดการค้ากันโดยตรงแล้ว รัฐก็มีโอกาสเก็บภาษีศุลกากรได้เต็มที่”

น.อ.ศิริฯ ได้เรียนถามถึงเหตุผลที่ท่านปรีดีฯ เดินทางออกจากสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งท่านปรีดีฯ ได้ให้ความกระจ่างในประเด็นนี้ว่า

“มีคนอยากทราบว่า ทำไมผมจึงเดินทางออกจากประเทศจีน บางทีก็สงสัยว่าผมขัดใจกับคณะผู้นำจีนใหม่ แต่ความจริงเป็นเพราะเขาเห็นใจผมที่จากบ้านเมืองมา 20 ปีเศษ แม้แต่ท่านประธานเหมาเองเคยถามผมว่า ไม่คิดถึงบ้านเมืองเลยหรือ เห็นจากบ้านเมืองมานาน ตัวท่านเองได้รีบเชิญไปเยือนโซเวียตเพียง 3 เดือน คิดถึงบ้านใจแทบขาด ผมตอบว่าคิดถึง ครั้นเมื่องานวันชาติจีนใหม่ ผมได้รับเชิญไปร่วมในงานด้วย พบนายกรัฐมนตรีโจวเอินไหล ท่านถามว่าผมอยากจะไปเที่ยวไหนบ้าง ผมตอบว่า ผมท่องเที่ยวไปทั่วประเทศจีนรวมทั้งเขตที่คนเผ่าไทยอยู่ด้วย ผมจึงอยากจะไปสแกนดิเนเวียเพราะไม่เคยไป หากจะไปอยู่ปารีสได้ก็จะเป็นการดี จะได้มีโอกาสพบครูบาอาจารย์และมิตรสหายที่ร่วมสำนักเดียวกันมา เพราะเหตุนี้แหละครับ ที่ผมออกเดินทางมาพำนักในประเทศฝรั่งเศส”

“อันที่จริงผมคิดว่า อาจารย์คิดถูกแล้ว ที่มาอยู่ฝรั่งเศส เพราะนอกจากจะเป็นประเทศประชาธิปไตยแล้ว ยังเป็นศูนย์กลางการเมืองของโลกในปัจจุบัน” น.อ.ศิริฯ ให้ความเห็นและเรียนสัมภาษณ์ท่านถึงผู้ที่มาเยี่ยมเยียน ท่านปรีดีฯ ชี้แจงว่า

“มีกลุ่มฝ่ายซ้ายใหม่ของสหรัฐที่ต้องการให้ผมมีส่วนในการเจรจาสันติภาพเวียดนาม และนายเคนเนดี ที่. ยัง อดีตเอกอัครราชทูตอเมริกันประจำประเทศไทย ท่านผู้นี้สำเร็จจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ซึ่งชำนาญในกิจการประเทศจีนมาก ก็ได้มากุญและเชิญผมไปให้เล็คเชอร์ที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ทั่วสหรัฐ แต่ผมได้ตอบปฏิเสธไป เพราะกำลังเขียนบันทึกความจำอยู่ และความปลอดภัยในสหรัฐก็ยังมีไม่มากพอ ผมทราบว่าทั้งฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาของสหรัฐพอใจในการที่ผมมาอยู่ในปารีส เพราะสถานที่ประชุมสันติภาพเวียดนามตั้งอยู่ปารีส และผมคุ้นเคยกับฝ่ายเวียดนามเหนือ และรู้จักท่านฟามวันดง นายกรัฐมนตรีเวียดนามเหนือเป็นอย่างดี นอกจากนั้นผมยังได้รับเชิญไปในงานวันชาติของจีนใหม่ และของเวียดนามเหนือบางโอกาส”

“ท่านอาจารย์คงจะคุ้นเคยกับอดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์เป็นอย่างดี” น.อ.ศิริฯ เรียนถาม

“ท่านโฮจิมินห์เคยบวชเป็นพระภิกษุ และเคยมาพำนักในประเทศไทย” ท่านปรีดีฯ ชี้แจงและกล่าวต่อไปว่า “ท่านได้แสดงความขอบใจรัฐบาลไทยหลังสงครามที่มีส่วนสนับสนุนการกู้เอกราชของเวียดนาม และยังรำลึกถึงบุญคุณของชาวไทยสมัยนั้นอยู่เสมอ ครั้งหนึ่งผมเดินทางโดยเครื่องบินไปเยือนเวียดนามเหนือ พอเครื่องบินร่อนลงที่ฮานอย รู้สึกตกใจที่เขาจัดตั้งกองเกียรติยศรับค่านับผมอย่างไม่คาดคิดมาก่อน

น.อ.ศิริฯ ได้เรียนถามท่านปรีดีฯ ต่อไปอีกว่า ท่านมีความเห็นอย่างไร ต่อคำสัมภาษณ์ของประธานาธิบดีนิกสัน เมื่อวันที่ 16 เดือนนี้ว่า สหรัฐจะลงมติให้จีนแผ่นดินใหญ่มีที่นั่งในคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติ แต่จะลงมติคัดค้านไต้หวันได้หรือไม่ออกจากสหประชาชาติ ท่านปรีดีฯ ให้ทัศนะว่า

“คำสัมภาษณ์ของประธานาธิบดีนิกสันแสดงให้เห็นผู้ที่อ่านคำสัมภาษณ์ของท่านผู้นี้ในครั้งก่อนไม่เข้าใจ ได้มีความเข้าใจดีขึ้น โดยเฉพาะคนไทยเราส่วนมากที่ไขความคืดอย่างสามัญสำนึกตามธรรมดา ก็สามารถเข้าใจได้ คุณคงจำได้ว่า คุณเคยมาถามผม และเคยร่วมกับผู้แทนหนังสือพิมพ์บางฉบับ มาถามผม ถึงคำสัมภาษณ์ของประธานาธิบดีนิกสันครั้งก่อนว่า สหรัฐอเมริกาจะสนับสนุนให้สาธารณรัฐแห่งราชฎรจีนมีที่นั่งในสหประชาชาติ แต่ถ้าจะขับไต้หวัน

ออกไปแล้ว จะยืนยันให้ไต้หวัน 2 ใน 3

ผมก็ได้บอกกับคุณว่า วิธีการปฏิบัติเช่นนั้นจะทำให้ได้อย่างไร และให้ข้อสังเกตแก่คุณว่า การอ่านคำสัมภาษณ์ทางการทูตนั้นต้องมองถึงวิธีปฏิบัติที่จะเป็นไปได้อันทั้งต้องอ่านไต่บรรทัด และให้ข้อสังเกตว่า สหรัฐสนับสนุนจีนไต้หวันมาช้านาน ดังนั้นพอขึ้นต้นเปลี่ยนท่าทีที่ถกยากที่นิกสันจะพูดอย่างขวานผ่าซากว่า ต่อไปฉันจะสนับสนุนสาธารณรัฐแห่งราชฎรจีน และจะปล่อยให้ไต้หวันดำเนินไปตามยถากรรมเถื่อน นิกสันจึงพูดเป็นจังหวะ ๆ เมื่อคุณได้มาถามความเห็นเกี่ยวกับคำสัมภาษณ์นิกสันจังหวะแรก ผมก็ตอบคุณว่าให้สังเกตต่อไปเถิด ไม่ช้าก็จะลงเอยที่สาธารณรัฐแห่งราชฎรจีน ได้ที่นั่งคณะมนตรีความมั่นคงสหประชาชาติ มิใช่จะได้ที่นั่งอย่างสมาชิกสามัญทั่วไป ซึ่งเท่ากับเป็นการกำจัดไต้หวันไต่ในตัว ปัญหาขับไต้หวันด้วยคะแนน 2 ใน 3 ก็ไม่มีทางจะเกิดขึ้นได้ ผมตอบเท่านี้เห็นจะพอแล้ว ปล่อยไว้ให้คุณคิดเองบ้างว่า สภาพความเป็นจริงจะเป็นอย่างไร เราจะต้องดำเนินวิเทโศบายให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง”

ต่อคำถามที่ว่า ไทยเราจะหวังพึ่งสหรัฐอเมริกาได้เพียงไหนแค่ไหน ท่านปรีดีตอบว่า

“ผมเคยให้คติแก่เพื่อนไทยจำนวนไม่น้อยที่เคยมาพบผมว่า เราเป็นชาวพุทธ

จึงต้องปฏิบัติตามคติของพระพุทธองค์ให้
มัน พระพุทธเจ้าทรงสอนว่า อัตตาหิ อัต-
โนนาโถ ตนของตนเป็นที่พึ่งแก่ตน ชาติ
ไทยอยู่รอดจากการเป็นเมืองขึ้นมาได้ใน
อดีต ก็คือคตินี้เป็นหลัก คือเราต้องพึ่งราษฎร
ไทยนี้เป็นหลัก ส่วนชาติอื่นก็เพียงอาศัย
ได้บ้างเป็นอุปกรณ์เท่านั้น ศาสนาคริสต์
ก็มีคติว่า “ช่วยตนเองก่อนพระเจ้าจึงช่วย
ท่าน” ขอให้คุณตั้งสติศึกษาประวัติศาสตร์
ให้ดีว่า ชาติอื่น ๆ นั้น เขาถือประโยชน์
แห่งชาติของเขาเหนือความช่วยเหลือชาติ
อื่น ดังเช่นสหรัฐต้องประสบความยุ่งยาก
ทางการเงินและการภายในหลายอย่าง เขาก็
ต้องช่วยตัวเขาเองก่อน จะหวังให้เขาทุ่มเท
กำลังคนกำลังทรัพย์มาช่วยไทยเราอย่าง
ไม่อันประทุษร้ายนั้นย่อมเป็นไปได้

“คุณระลึกให้ดีว่าสมัยก่อนนั้นเราพึ่ง
ราษฎรไทยของเราเอง เรามีรายได้อย่างไร
เราก็จ่ายตามควรแก่สภาพของเรา เราก็
อยู่เป็นเอกราชมาได้ สมัยก่อนนั้นเราไม่เคย
ได้รับเงินช่วยเปล่าจากต่างประเทศแม้
สตางค์แดงเดียว เรามีรายได้ไม่น้อยก็ใช้น้อย
หน่อย ปีใดมีรายได้มากเราก็ใช้มากหน่อย
จริงอยู่ในสมัยก่อนเราเคยกู้เงินจากต่าง
ประเทศมาลงทุน อาทิ กู้มาสร้างทางรถไฟ
บ้าง สร้างชลประทานบ้าง ก็เป็นการกู้เพื่อ
ส่งเสริมการผลิตและความสะดวกในการ
ขนส่ง แต่เราไม่เอาเงินของเขามาเปล่า

คือเราเสียดอกเบี้ยให้ บางครั้งเสียดอกเบี้ย
แพงไปเราก็จบราคาขอลดดอกเบี้ยเงินกู้ แต่
สมัยปัจจุบันต่างประเทศมีวิธีการช่วยให้
เปล่า ทั้งนี้ก็เป็นประโยชน์ ถ้าหากการช่วย
นั้นไม่มีเงื่อนไขทางตรงหรือทางอ้อมที่จะ
ทำให้ชาติเรากลายเป็นลูกสมุนของเขาไป
ฉะนั้น ที่คุณถามว่าจะพึ่งสหรัฐได้เพียงใด
ก็คือเพียงที่เราเป็นตัวของเราเองตามพุทธ-
วัจนะดังกล่าวแล้ว และความช่วยเหลือนั้น
จะต้องไม่ก่อให้เกิดเงื่อนไขที่ทำให้เราก
เป็นสมุนของเขาไป

เกี่ยวกับปัญหาวิเทศนโยบายของประเทศ
ไทย ท่านปรีดีฯ ได้ชี้ให้เห็นว่า ทางที่ดีที่
สุดคือเจริญรอยตามพระพุทธเจ้าหลวง
นั่นคือเป็นมิตรกับทุกฝ่าย ท่านปรีดีฯ
กล่าวว่า

“นโยบายที่ดีที่สุดคือความเป็นกลาง
ไม่เข้าข้างฝ่ายใด ถ้าเราหันไปดูพระพุทธ-
เจ้าหลวง (ร.5) ก็จะเห็นว่าท่านได้ถือนโย-
บายท่านองนี้ ซึ่งเวลานั้นเราเรียกว่า Balance
of Powers เปลี่ยนแปลงการครองปี 2475 เป็น
การเปลี่ยนแปลงภายในส่วนนโยบายต่าง
ประเทศเรามีได้เปลี่ยนแปลง แต่เป็นการ
เสริมกำลังภายในในนโยบายต่างประเทศ
สัมฤทธิ์ผลยิ่งขึ้น และสามารถทำให้เราเลิก
สิทธิพิเศษต่าง ๆ ได้ แต่คราวใดที่รัฐบาล
เปลี่ยนแปลงนโยบายต่างประเทศเข้าข้าง
ฝ่ายใดก็นำความยุ่งยากมาสู่ประเทศชาติ
ทันที เช่นเมื่อครั้งมหาสงครามเข้าข้างญี่ปุ่น

แต่ก็แก้ไขด้วยขบวนการเสรีไทย” ท่านปรีดีฯ ย้ำต่อไปว่า “ความเป็นกลา่งนั้นประเสริฐ
แม่ ขอให้ดูตัวอย่างประเทศเนปาล ซึ่งมีระบอบกษัตริย์และอยู่ติดกับประเทศจีน และ
ประเทศ อาฟกานิสถานซึ่งอยู่ติดกับจีนและโซเวียตที่ดี ก็ยังรักษาความเป็นกลา่งไว้ได้”

คำสัมภาษณ์ท่าน ปรีดี เกี่ยวกับ ประสบการณ์ชิลี

นับเป็นครั้งแรกของประวัติศาสตร์การปกครองสมัยใหม่ที่ฝ่ายซ้าย (หรือคอมมิวนิสต์โดยเฉพาะ) สามารถเข้ามาใช้อำนาจปกครองรัฐได้โดยวิธีถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ เหตุการณ์นี้ได้เกิดขึ้นในประเทศประชาธิปไตยเก่าแก่มากประเทศหนึ่งในลาตินอเมริกา หลังการเลือกตั้งเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1970 ประธานาธิบดี

มาร์กซิสต์อัลเบิร์ตได้ตั้งรัฐบาลอันประกอบด้วยพรรคฝ่ายซ้ายต่าง ๆ เรียกว่าปอปูลาร์ยูนิตี แต่รัฐบาลนี้ก็อยู่ได้ไม่นาน ถูกทหารทำรัฐประหารล้มล้าง (เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การปกครองสมัยใหม่ของชิลีอีกเหมือนกัน) เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 1973 สิ่งที่มาหลังจากรัฐประหารก็คือสงครามกลางเมืองอันยืดเยื้อมาทุกวันนี้

ความล้มเหลวของ “*ประสบการณ์-ชิลี*” เป็นที่ถกเถียงกันไปทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย และยังหาข้อยุติเป็นเด็ดขาดไม่ได้ เพื่อเป็นการเพิ่มพูนข้อมูลในการถกเถียงอันมีลักษณะในเชิงวิชาการ ดังกล่าวข้างต้น บรรณาธิการ “*ส.น.ท.ผ.สาร*” จึงเข้าทำการสัมภาษณ์ อดีตนายกรัฐมนตรีนายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้รอบรู้ลัทธิการปกครองต่าง ๆ ณ บ้านพัก ชานกรุงปารีส

นี่คือความเป็นมาของบทสัมภาษณ์ที่ผ่านหน้าเห็นอยู่ ณ บัดนี้

ถาม: ถ้าจะยืมศัพท์ของท่าน ชิลีในระหว่างเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1970 ถึงเดือนกันยายน ค.ศ. 1973 คือระยะซึ่งฝ่ายซ้ายขึ้นมามีอำนาจปกครองอย่างถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีอัลเลนเด่เป็นผู้นำ ประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในระบอบเวลานั้น เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์ทั้งการเมืองและเศรษฐกิจหรือไม่?

ตอบ: สำหรับผู้ที่เข้าใจทฤษฎีวิทยาศาสตร์ สังคมและการปฏิบัติตามทฤษฎีนั้น ผมอาจตอบสั้น ๆ ได้ แต่โดยคำนึงว่าคำตอบของผมจะลงพิมพ์ใน “*ส.น.ท.ผ.สาร*” ซึ่งสมาชิกกำลังศึกษาวิชาต่าง ๆ กัน ฉะนั้น เพื่อให้ผู้อ่านส่วนมากที่ยังไม่เคยศึกษาทฤษฎี และปฏิบัติการเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองของสังคม ผมจึงเห็นว่าสมควรที่จะวางพื้นฐานของปัญหานี้ก่อน แล้วจึงจะตอบตรงตามคำถามในตอนสุดท้าย

ก่อนอื่น ขอให้ผู้อ่านหาโอกาสอ่านปรากฏการณ์ของหมิ่นที่อังกฤษ เมื่อวันที่ 28

กรกฎาคม 2516 ซึ่งผมได้ชี้แจงไว้ว่า ประชาธิปไตยโดยสมบูรณ์นั้นหมายถึงประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นรากฐานของสังคม และประชาธิปไตยทางการเมืองซึ่งเป็นโครงร่างปกครอง และทัศนะประชาธิปไตยที่เป็นหลักนำมาให้มนุษย์ปฏิบัติเพื่อประชาธิปไตยเศรษฐกิจและการเมืองของสังคม

ผมได้กล่าวไว้ด้วยว่า สังคมนิยมกว่า 80 ชนิด และขอให้พิจารณาว่าชนิดใดเป็นไปถูกต้องตามกฎหมายชาติ อันเป็นกฎที่นำมาใช้แก่นมนุษย์ชาติหรือมนุษยสังคมได้ ประชาธิปไตยสมบูรณ์ก็ทำนองเดียวกัน คือเราจะต้องพิจารณาว่าเป็นไปตามกฎหมายชาติที่นำมาประยุกต์แก่นมนุษยสังคมได้หรือไม่

ผมได้กล่าวไว้อีกว่า จะต้องพิจารณาสภาพของแต่ละสังคมว่าจากสภาพที่กำลังเป็นอยู่นั้น จะเปลี่ยนจากระบบเดิมเข้าระบบสังคมนิยมทันที หรือจะต้องดำเนินเป็นขั้น ๆ ไป ในเรื่องนี้ลัทธิสังคมนิยมต่าง ๆ มีความเห็นขัดแย้งกัน รวมทั้งลัทธิคอมมิวนิสต์ต่างก็มีความเห็นขัดแย้งกัน เช่นลัทธิคอมมิวนิสต์ของบอลเชวิคเห็นว่า คอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสสมัยกลางศตวรรษที่ 19 นั้น เมื่อยึดอำนาจรัฐได้แล้ว ก็จัดการให้สังคมเข้าสู่ระบบคอมมิวนิสต์ได้ทันที ส่วนคอมมิวนิสต์มาร์กซิสต์เห็นว่าต้องดำเนินเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างระบบทุนกับระบบสังคมนิยม ระยะนี้ต้อง

เวลา ซึ่งจะเห็นได้ว่า สหภาพโซเวียตที่แม้มีชื่อว่า เป็นประเทศสังคมนิยม ก็ต้องใช้ระยะเวลาที่ 1 เป็นเวลาประมาณ 19 ปี จาก 1917 - 1936 ประเทศจีนใหม่ ก็ต้องใช้เวลาประมาณ 8 ปี จาก 1949-1957 จึงเข้าระบบสังคมนิยมทางนิตินัย เมื่อเข้าสู่ระบบสังคมนิยมอันเป็นระยะที่สองแห่งวิวัฒนาการของสังคมแล้วก็ต้องดำเนินไปอีกหลายชั่วคน จึงจะบรรลุเงื่อนไขที่เข้าสู่ระบบคอมมิวนิสต์ทางนิตินัยและทางพฤตินัยได้ ประชาธิปไตยสมบูรณ์ก็ทำนองเดียวกันที่จะบรรลุทันทีไม่ได้ ก็ต้องดำเนินเป็นขั้น ๆ ไป เมื่อฝ่ายอภิวัดน์ได้อำนาจอรัฐแล้ว

นักอภิวัดน์ชนิดที่ถือลัทธิมาร์กซ์-เลนินเป็นหลักนำย่อมศึกษาลัทธินี้อย่างเป็นระบบตามวิธีศึกษาที่เลนินวางไว้ ฉะนั้นจึงย่อมเข้าใจทฤษฎีการวิวัฒน์ที่จะต้องดำเนินเป็นขั้น ๆ ไปตามวิถีทางวิทยาศาสตร์สังคม มิฉะนั้นพวกเขาก็นับถือลัทธิคอมมิวนิสต์อื่น ๆ เช่นของบอลเชวิกและอื่น ๆ ปัญหาที่ควรพิจารณาต่อไปคือ อัลเลน เดย์ ได้นำทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินมาประยุกต์แก่สังคมชาติ เมื่อก่อนได้อำนาจอรัฐ และเมื่อได้อำนาจอรัฐแล้วอย่างไร

เลนินได้กล่าวไว้ในบทความหลายบทความว่าด้วยการต่อสู้ทางพลพรรค และในบทความว่าด้วย “คอมมิวนิสต์ปักชำย ความคิดระส่ำระสายอย่างเด็กไร้เดียงสา” แนะนำให้พิจารณาตามสภาพท้องที่กาลสมัยของแต่ละสังคม สตาลิน

และเหมาเจ๋อตุงก็ได้แนะนำตามแนวทางของเลนินว่า ชาวมาร์กซิสต์ จะคัดลอกทฤษฎีและตัวอย่างของประเทศอื่นมาทั้งดุ้นไม่ได้ แม้เหมาเจ๋อตุงจะได้นำทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินมาประยุกต์เป็นผลสำเร็จในประเทศจีน แต่ในตำราของเหมาเจ๋อตุง (ไม่ใช่ตำราที่คนอื่นนำมาบิดเบือน) เหมาเจ๋อตุงก็ได้กล่าวกำชับไว้เสมอว่าการประยุกต์ทฤษฎีแก่ประเทศจีนนั้น เป็นไปตามสภาพของสังคมจีน เหมาเจ๋อตุงตั้งแต่ปี 1926 ได้ศึกษาแยกแยะสภาพของชนชั้นวรรณะในประเทศจีน และในหนังสืออื่น ๆ รวมทั้งหนังสือเกี่ยวกับการทหาร ก็พิจารณาสภาพของประเทศจีนตามกาลสมัยที่ปฏิบัติ

โดยที่ในคำถามในข้อที่ว่า ระหว่างเวลา 3 ปี นับตั้งแต่พรรคและแนวร่วมของอัลเลน เดย์ ได้อำนาจอรัฐเมื่อกรกฎาคม 1970 ถึงการฟ่ายแพ้แก่ฝ่ายปฏิกริยาทหารสมุนจักรวรรดินิยมใน ค.ศ. 1973 นั้น เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์หรือไม่ จึงขอตอบตอนนี้ก่อนว่ายังไม่เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์เลย เพราะยังอยู่ในระยะแรกที่เป็นระยะหัวต่อระหว่างระบบทุนและระบบซากศักดินาฝ่ายหนึ่ง กับระบบสังคมนิยมอีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนในระหว่างเวลาก่อนได้อำนาจอรัฐ และวิธีได้อำนาจอรัฐนั้นเกี่ยวกับปัญหาคำถามหลังซึ่งจะต้องตอบในตอนนั้น เพราะมีวิธีการนำประชาธิปไตยไปประยุกต์ต่างกันหลายประการ

เราจำต้องศึกษาสังคมชาติเมื่อก่อน ค.ศ. 1970 ว่าชาติมีพลเมืองประมาณ ๑

ล้านคน มีคนงานชนิดต่าง ๆ ประมาณ 2 ล้าน 5 แสนคน และมีชาวนายากจนและชาวนากลางอีกประมาณ 2 ล้านคนเศษ (ตัวเลขทั้งหมดนี้ไม่นับเด็กเข้าร่วมด้วย) คนงานและชาวนาดังกล่าวแล้ว แม้จะถูกกดขี่ขูดรีดจากนายทุนและซาคส์กินา แต่ก็ยังไม่มีจิตสำนึกในชนชั้นวรรณะที่ถูกกดขี่ขูดรีด อิทธิพลของศาสนาคริสต์ลัทธิมืออยู่มาก คนงานและชาวนาจึงมิได้มีความเป็นปึกแผ่น และแบ่งออกเป็นหลายจำพวกหลายอันดับ ส่วนพรรคการเมืองฝ่ายสังคมนิยม นั้น ก็แยกกันเป็นหลายฝ่าย อาทิ พรรคมาร์กซิสต์ พรรคคอมมิวนิสต์ พรรคราติกลี พรรคโซเชียลดีโมคราต พรรคขบวนการราษฎรเอกภาพ พรรคกิจกรรมราษฎรอิสระ และชาวมาร์กซิสต์อิสระ แต่ละพรรคเป็นอิสระของตน ไม่ขึ้นต่อการนำของพรรคอื่น ปัญหาที่ควรพิจารณาจึงมีอยู่ว่า อัลเลนเดซึ่งเป็นผู้นำพรรคมาร์กซิสต์ จะนำทฤษฎีมาร์กซ์-เลนินมาประยุกต์อย่างไรต่อสภาพของสังคมชิลีที่มีอยู่ก่อนการเลือกตั้ง และภายหลังการเลือกตั้งกันยายน 1970 สิ่งที่อัลเลนเดสามารถทำได้ คือ การสมานพรรคสังคมนิยมต่าง ๆ ให้ร่วมมือกันในการเลือกตั้งเพื่อต่อสู้ฝ่ายขวาปฏิกริยา สิ่งที่เราเรียกว่าแนวร่วมของชิลีนั่นต่างกับของจีนเพราะพรรคต่าง ๆ ของชิลีที่เข้าอยู่ในแนวร่วมนั้น ยังดำรงความเป็นเอกเทศของตนอยู่ มิได้ยอมขึ้นแก่พรรคของอัลเลนเด จึงมีลักษณะเป็นพันธมิตรชั่วคราว มากกว่าแนวร่วมของ

จีน ซึ่งพรรคที่เข้ามาอยู่ในแนวร่วมยอมรับนับถือการนำของพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในการนั้นพรรคคอมมิวนิสต์จีนจึงมีองค์การแนวร่วมขึ้นต่อพรรคคอมมิวนิสต์จีนโดยตรง ถือเป็นแผนกหนึ่งของพรรคคอมมิวนิสต์จีนซึ่งมีหน้าที่ให้คำแนะนำแนวทางของพรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาอยู่ในแนวร่วม ขอให้สังเกตว่าพรรคต่าง ๆ ที่เข้ามาอยู่ในแนวร่วมนั้น มีข้อบังคับหรือธรรมนูญของแต่ละพรรคโดยเฉพาะก็จริงอยู่ แต่เราจะพบว่า ในข้อบังคับหรือธรรมนูญนั้น ๆ ได้มีระบุไว้ชัดเจนว่าพรรคนั้น ๆ นับถือพรรคคอมมิวนิสต์จีนเป็นพรรคนำ ส่วนพรรคต่าง ๆ ของชิลีที่เป็นพันธมิตรกันนั้น มิได้ยอมรับพรรคมาร์กซิสต์ของอัลเลนเดเป็นพรรคนำ หากเพียงแต่ยอมให้อัลเลนเดเป็นหัวหน้าของพันธมิตรเท่านั้น ฉะนั้น วิธีต่อสู้เพื่อได้อำนาจรัฐก็ดีหรือเมื่อได้อำนาจรัฐในชิลีแล้วก็ดี ฝ่ายสังคมนิยมต่าง ๆ รวมทั้งฝ่ายคอมมิวนิสต์จึงต้องใช้ยุทธวิธี ที่ผิดแปลกไปจากคอมมิวนิสต์จีน ภายหลังที่เหมาเจ๋อตุงได้เป็นหัวหน้าพรรคแล้วได้ปฏิบัติ

ในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติที่เป็นมาในประวัติศาสตร์ ย่อมแสดงชัดแจ้งว่าไม่ว่าการได้อำนาจรัฐจะใช้วิธีใดก็ตาม แต่วิธีรักษำอำนาจรัฐไว้ให้ได้ โดยเฉพาะในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อนั้นเป็นความสำคัญอย่างยิ่ง เลนินได้แสดงปาฐกถาต่อสันนิบาตเยาชนรัสเซียเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 1920 ไว้ว่า “ไม่เป็นการยากที่จะขับไล่

ระบบซาร์ซึ่งต้องการเวลาเพียงไม่กี่วัน
ไม่เป็นการยากเลยที่จะกวาดล้างเจ้าที่ดิน
ซึ่งทำได้เพียงไม่กี่เดือน ไม่เป็นการยาก
เลยที่จะกวาดล้างระบบทุน แต่เป็นการ
ยากที่สุดในการลบล้างชนชั้นวรรณะ เพราะ
เรายังมีการแบ่งแยกแรงงานกับชาวนา...”

การปฏิวัติรัสเซียได้ประสบความสำเร็จ
ซึ่งยากลำบากในการรักษาอำนาจรัฐจาก
ภาคกลางแห่งระบบศักดินา และระบบ
ทุนที่ใช้กำลังทหารจากหัวเมือง เข้าทำ
สงครามภายในต่อสู้ระบบโซเวียต โซเวียต
จึงเข้าสู่สงครามภายในเป็นเวลาหลายปี
สิ้นแล้วก็ต้องต่อสู้กับพวกซาคศักดินา
และชากระบบทุน ที่ใช้วิธีต่าง ๆ ต่อสู้
กันองวินาศกรรม และต้องต่อสู้ภายใน
พรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตจากสมาชิก
ภายในพรรคที่ยังมีซากเก่าติดเหลืออยู่
และสมาชิกที่มีทัศนคติเยี่ยงซ้ายเยี่ยงขวา
โดยมิได้ตั้งใจ แต่เป็นผลที่พวกเหล่านี้
ต้องการฟื้นฟูระบบเก่าขึ้นมาอีก ในประเทศ
จีน และในประเทศสังคมนิยมที่ปลดแอก
แล้ว ก็ประสบปัญหานี้ทำนองคล้ายกัน
เราจะได้ยินว่า ในประเทศจีนได้มีผู้คิด
ทำลายอำนาจรัฐ และพวกที่ถือแนวทาง
สังคมนิยม เช่น หลิวเซ่าฉี หรือพวกเยี่ยง
ซ้ายจัดเช่นหลินเปียวเป็นต้น ในประเทศ
ฝรั่งเศส ฝ่ายขวาภายในพรรคก็พยายาม
ลบระบบทุน และยึดอำนาจรัฐไว้ได้ชั่ว
คราว ซึ่งสหภาพโซเวียตต้องส่งทหาร
โซเวียตมาช่วยปราบปราม เพื่อรักษา
อำนาจรัฐซึ่งมีนายกาดาเป็นหัวหน้า ใน

เช็กโกสโลวาเกีย ก็มีการต่อสู้ระหว่างฝ่าย
เยี่ยงซ้ายเยี่ยงขวาหลายครั้งและในครั้ง
หลังสุด รัฐบาลโซเวียตกับรัฐบาลสังคม
นิยมบางประเทศในยุโรปตะวันออก ก็
ต้องส่งกองทหารมาเพื่อสถาปนาอำนาจ
รัฐตามแนวทางของโซเวียตไว้ ทั้งนี้เรา
ย่อมเห็นว่า มิใช่ว่าประเทศสังคมนิยมที่
ยกตัวอย่างมานี้ ได้อำนาจรัฐโดยวิธีต่อสู้
ทางอาวุธแล้ว ก็จะรักษาอำนาจรัฐนั้นไว้
ได้โดยตลอด การรักษาอำนาจรัฐจึงมียุทธวิธี
แปลกออกไป ซึ่งต้องนำทฤษฎีมาประยุกต์
ให้เหมาะแก่ท้องที่กาลสมัยภายหลังได้
อำนาจรัฐแล้ว โดยเฉพาะการรักษาอำนาจ
รัฐของฝ่ายสังคมนิยมในจีนนั้น มีปัญหา
ยุ่งยากตามสภาพของชาติ ดังได้กล่าวมา
แล้ว และในช่วงเวลาสามปีอันเป็นระยะ
หัวต่อระหว่างระบบทุนกับสังคมนิยมนั้น
มิใช่ว่าอัลเลนเด้นจะไม่ใช้กำลังอาวุธแห่ง
อำนาจรัฐที่ตนได้ไว้แล้ว หากแต่ผู้บังคับ
บัญชาทางทหารบางคน ที่แม้จะเป็นที่
ไว้วางใจของอัลเลนเด้นว่ามีทัศนคติสังคมนิยม
แต่ก็เป็นสังคมนิยมแต่เปลือกนอก ส่วน
ในจิตใจและจิตสำนึกยังมีซากทัศนคติเก่า
อยู่ ซึ่งเราจะเห็นได้ว่าก่อนที่ฝ่ายปฏิวัติ
ทหาร นำโดยปีโนเช ทำรัฐประหารยึดแย่ง
อำนาจรัฐไปจากฝ่ายอัลเลนเด้น อัลเลนเด้น
ต้องเปลี่ยนผู้บังคับบัญชาหลายครั้ง แล้ว
ตั้งผู้บังคับบัญชาทหารคนใหม่ รวมทั้ง
ปีโนเชและผู้บัญชาการทหารเรือ ผู้บัญชาการ
ทหารอากาศ และผู้บัญชาการตำรวจ ซึ่ง
พวกเหล่านี้เองเป็นผู้ทำรัฐประหารโค่นล้ม

รัฐบาลของอัลเลนเด้

อนึ่ง ขอให้บททวนศึกษาว่า เมื่อ ก่อนเกิดรัฐประหารนำโดยปีโนเช้นั้น กรรมกรขนส่งของชิลีนั่นเอง ได้พากัน นัดหยุดงาน ทั้งนี้แสดงว่ากรรมกรส่วน นั้นก็ดี พรรคสังคมนิยมที่เป็นองค์การนำ ของกรรมกรส่วนนั้นก็ดี ยังไม่ยอมอยู่ ใต้การนำของฝ่ายอัลเลนเด้ อันเป็นเหตุ ให้ฝ่ายปีโนเช้ถือเป็นข้ออ้างในการทำรัฐ- ประหาร

จริงอยู่ จักรวรรดินิยมอเมริกันอยู่ เบื้องหลังปีโนเช้ แต่เราต้องพิจารณาอย่าง ถี่ถ้วนว่า โดยลำพังอเมริกันเองจะทำได้ก็ โดยการแทรกแซงส่งทหารมาอย่างเปิดเผย แต่จักรวรรดินิยมอเมริกันใช้วิธีเอากรรมกร และนายทหารที่ยังไม่มีจิตสำนึกเพียงพอ ทางสังคมนิยมวิทยาศาสตร์นั้น เป็นสมุน เครื่องมือ

ถาม: เมื่อรัฐบาลฝ่ายซ้าย (หรือที่เรียก กันว่า ปอปูลาร์ ยูนิตี้) ซึ่งนำโดยอัลเลนเด้ ถูกทหารทำการรัฐประหารล้มล้างลงใน เดือนกันยายน ค.ศ. 1973 นั้น นักสังเกตการณ์ทางการเมืองพากันตระหนกตกใจ ไปทั่วโลก ในเวลาเดียวกันฝ่ายซ้ายจัดใน หลายประเทศพากันตั้งสมมติฐานว่า ความ ล้มเหลวของ “ประสบการณ์ชิลี” ชี้ให้เห็นว่า นับแต่นี้ไป ฝ่ายซ้ายจะยึดอำนาจ การปกครองรัฐโดยวิธีถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ได้ วิธีเดียวที่ใช้ได้คือกำลัง หรือความ รุนแรง ท่านเห็นว่าสมมติฐานข้อนี้หนัก เน้นเพียงใด? มีข้อสังเกตว่า คาสโตร

และเหมาเจ๋อตุงเอง ก็ขึ้นมามีอำนาจด้ว การใช้กำลัง และรักษาอำนาจของตนม ด้จนทุกวันนี้ ในฐานะที่ท่านมีประสบ การณ์เกี่ยวกับประเทศจีนเป็นอันมาก ท่าน มีทัศนะต่อข้อสังเกตที่ว่านี้อย่างไร?

ตอบ: คำถามของคุณมีทั้งความสับสน และความละเอียดอ่อนเป็นอันมาก ผม พยายามลองตอบให้เข้าใจเป็นลำดับดังนี้

1. การที่มีบุคคลกล่าวว่า เพราะฝ่ าสังคมนิยมในชิลีไม่ใช้วิธีต่อสู้ทางอา รจึงพ่ายแพ้แก่ฝ่ายปฏิกิริยาภายหลังได้ อำนาจรัฐแล้วนั้น เป็นคำกล่าวจากอุปาทาน (p- conceived Idea) ที่ตั้งในทัศนะมาก่อ ว่าจะชอบวิธีต่อสู้ทางอาวุธ ทั้งนี้เป็นทัศ น์ที่ผิดจากคำสอนของเลนินที่กล่าวไว้ หลายบทความว่า ผู้ใดคิดเอาแต่วิธีนั้น

ไม่เอาวิธีนี้ เป็นผู้ที่ไม่เข้าใจ แม้เพียงห ดเบื้องต้นแห่งสสารธรรมประติการ และวิวร การ เลนินว่า ลัทธิมาร์กซ์สอนให้ พิจารณาสภาพของแต่ละสังคม และว่าอ มีวิธีที่ไม่เคยมีใครใช้มาก่อน แต่เป็น ที่เหมาะสมแก่สภาพของสังคมในกา ต่อสู้เพื่อได้อำนาจรัฐนั้นก็ได้ ดังนั้นเล จิงแนะนำพรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรป ะบบรัฐสภา ให้ใช้วิธีต่อสู้ทางรัฐสภาด้ ตามหลักที่ว่าให้สมานวิธีถูกกฎหมาย ะวิธีไม่ถูกกฎหมาย (ดูหนังสือว่าด้วย “คอ มมิวนิสต์ปีกซ้าย ความคิดระส่ำระสายของ เด็กไร้เดียงสา”) เมื่อราว ๆ ค.ศ. 19 นายมิโกยัน อดีตรองนายกฯ โซเวียต นำเอาคำกล่าวของมาร์กซ์แก่กรรม

คนมาร์กมาลงพิมพ์ในนิตยสารขององค์การ
“โคมินฟอรึม” ซึ่งมาร์กซ์กล่าวว่า “ใน
คนมาร์ก ที่มีระบบสถาปนาประชาธิปไตยนั้น
พรรคคอมมิวนิสต์อาจได้ชัยชนะโดยวิธีรัฐสภา”

ทั้งนี้ควรเข้าใจว่า ถ้าประเทศใดมี
ระบบรัฐสภาที่ให้โอกาสแก่ทุกคนชั้น
วรรณะสู่ทางรัฐสภาได้ ฝ่ายสังคมนิยม
ก็ต้องสู่ทางรัฐสภาประกอบด้วย คือไม่
ควรละทิ้งโอกาส แต่ก็เป็นธรรมดาที่บาง
ประเทศตั้งข้อกีดกันทางกฎหมายและ
ทางปฏิบัติ มิให้ฝ่ายสังคมนิยมแท้จริง
ไม่ใช่พวกอ้างว่าตนเป็นสังคมนิยม แต่
เมื่อแท้เป็นสังคมนิยมทาส สักดินนายทุน)
เข้าสู่ทางรัฐสภาแล้ว ก็ไม่มีทางเลือกอย่าง
นอกจากวิธีต่อสู้สู่นอกรัฐสภา

2. ก่อนพิจารณาว่าเหตุใดฝ่ายสังคม-
นิยมในชาติถือทฤษฎีต่อสู้ทางการเลือกตั้ง
ประธานาธิบดี ซึ่งตามระบอบปกครองของ
ชาติ ประธานาธิบดีมีอำนาจเป็นประมุขรัฐ
และเป็นประมุขฝ่ายบริหารด้วยนั้น เรา
ควรให้ข้อสันนิษฐานในเบื้องต้นว่า นัก
สังคมนิยมชาติที่อยู่ในองค์การนำย้อมศึกษา
ทฤษฎีแห่งการอภิวัฒน์ ที่เป็นอยู่ก่อนและ
ภายหลังเกิดลัทธิมาร์กซ์-เลนิน เพราะ
ลัทธิมาร์กซ์-เลนิน เลนินได้กล่าว
ไว้ว่า องค์ประกอบของลัทธิมาร์กซ์มีอยู่
สามประการ คือ (1) ปรัชญาแบบฉบับเยอรมัน
(2) เศรษฐวิทยาแบบฉบับของอังกฤษ
ตั้งแต่อาดัมสมิธและผู้สืบทอดเรื่องคุณค่า
ของแรงงาน) (3) สังคมนิยมฝรั่งเศส
และทฤษฎีการอภิวัฒน์ฝรั่งเศส

เลนินได้สอนวิธีศึกษาไว้แก่เยาวชน
รัสเซียว่า จะศึกษาเพียงสูตรสำเร็จหรือคำขวัญ
เท่านั้นไม่พอ เลนินอธิบายว่าแม้มาร์กซ์
เป็นอัจฉริยบุคคล แต่ลัทธิมาร์กซ์เป็นผล
แห่งคลังสรรพวิชา ซึ่งมนุษยชาติได้สะสม
มาก่อนสมัยมาร์กซ์ เลนินจึงได้เตือนเยาวชน
ว่า ต้องศึกษาโดยรวมแห่งความรู้ของ
มนุษยชาติอย่างเป็นระบบ และต้องนำมา
ขัดเกลาสมานกับการปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม
โดยมิให้แยกทฤษฎีต่างหากออกจากการปฏิบัติ
และมิให้ดำเนินการปฏิบัติโดยไม่มีทฤษฎีเป็น
หลักนำ สตาลินได้กำชับหลักนี้ไว้ต่อมาว่า
ให้สมานทฤษฎีกับการปฏิบัติที่เป็นกิจกรรม
ในสังคม เราควรเชื่อได้ว่าฝ่ายสังคมนิยม
ในชาติได้ศึกษาวิธีอภิวัฒน์ต่าง ๆ ของ
มนุษยชาติ แล้วนำมาประยุกต์แก่สังคมชาติ
ส่วนจะประยุกต์ถูกหรือผิด ก็เป็นเรื่องที่
เราวิจารณ์ได้โดยไม่มีอคติอุปาทานตั้งต้น
จากวิธีใดวิธีหนึ่งที่เป็นสูตรสำเร็จ

เราจำต้องค้นคว้าต่อไปอีกว่า พรรค
มาร์กซิสต์และพรรคคอมมิวนิสต์ในชาติ
มีพรรคใดบ้างที่ร่วมอยู่ในองค์การคอม-
มิวนิสต์สากลครั้งที่ 3 ที่ได้ตั้งขึ้นภายหลัง
สงครามโลกครั้งที่หนึ่ง และยุบเลิกโดย
สตาลินระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง
เพราะขณะที่มีองค์การคอมมิวนิสต์สากล
ครั้งที่ 3 นั้น ได้มีประชุมกันระหว่างพรรค
ต่าง ๆ ที่เข้าร่วมในองค์การนั้นหลายครั้ง
หลายหน ซึ่งกำหนดแนวทางการต่อสู้ไว้
ตามประเภทของสังคมต่าง ๆ เช่นในสังคม
ที่มีระบบรัฐสภา ก็ให้มีการต่อสู้ทางรัฐสภา

ได้ เช่นพรรคคอมมิวนิสต์ฝรั่งเศสที่ต่อสู้ทางรัฐสภาตลอดมา ก็ดำเนินตามแนวทางที่ตกลงกันในองค์การคอมมิวนิสต์สากล ครั้งที่ 3 ส่วนในประเทศเมืองขึ้นหรือกึ่งเมืองขึ้นที่ไม่มีระบบรัฐสภาก็ได้มีแนวทางการต่อสู้ทางอาวุธสุดแต่จะเหมาะ มิใช่จะให้ต่อสู้จากชนบทเข้ามาในเมืองเท่านั้น ตัวอย่างของการอภิวัฒน์ตุลาคม 1917 แห่งโซเวียต ได้ใช้วิธีต่อสู้โดยลุกขึ้นสู้ที่เมืองหลวงกรุงเปโตรกราด (บัดนี้เปลี่ยนเป็นเลนินกราด) ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ได้มีองค์การที่เรียกว่า “คอมโฟร์ม” ซึ่งได้ตกลงแนวทางการต่อสู้ของแต่ละสังคมน และของแต่ละพรรคที่เข้าอยู่ในองค์การนี้ ต่อมาประมาณ ค.ศ. 1958 องค์การคอมินฟอรัมได้ยกเลิกไป แต่บรรดาพรรคคอมมิวนิสต์และประชาธิปไตยแผนใหม่ ก็ได้มีการประชุมกันที่มอสโกว์ โดยจีนก็ได้เข้าร่วมด้วย ที่ประชุมได้ศึกษาแนะนำวิธีต่อสู้ทั้งทางรัฐสภาและทางอาวุธไว้ ซึ่งพรรคนำของแต่ละประเทศจะพิจารณานำไปประยุกต์แก่ประเทศของตนได้เพียงใดก็สุดแท้แต่พรรคนั้น ๆ (ควรพิจารณาเอกสารการประชุมต่าง ๆ ประกอบวินิจฉัยกรณีชิลี) เป็นธรรมดาที่ประเทศจีนสมัยก๊กมินตั๋งไม่มีระบบรัฐสภา ฉะนั้นจึงไม่มีตำราจีนอธิบายวิธีต่อสู้ทางรัฐสภาไว้ แต่ในรัสเซียสมัยซาร์นั้นมีสภาที่ล้มล้างคือสภาดูมา ดังนั้นเลนินจึงแนะนำให้คอมมิวนิสต์ในประเทศยุโรปที่มีรัฐสภา ใช้โอกาสที่ทางกฎหมายเปิดช่องไว้ให้ต่อสู้

ทางรัฐสภาดังได้กล่าวมาแล้ว

เท่าที่รู้จักนายเวन्दูเรรา ผู้แทนคอมมิวนิสต์ชิลี ซึ่งอยู่ในประเทศจีนในฐานะผู้แทนสันติภาพ ตั้งแต่ ค.ศ. 1949 เป็นต้นมา และยังคงอยู่ในประเทศจีนจนถึงปัจจุบันนี้ ก็ไม่ทราบว่ามีผู้ได้แนะนำให้พรรคคอมมิวนิสต์ชิลีใช้วิธีต่อสู้ทางอาวุธจากชนบทเข้ามาในเมือง ทั้งนี้ต้องศึกษาถึงเหตุผลและภูมิประเทศของชิลีประกอบด้วย เพราะการต่อสู้ทางอาวุธนั้น เกี่ยวข้องกับการต่อสู้ทั้งในทางยุทธศาสตร์ และยุทธวิธีทางทหาร ซึ่งจะต้องพิจารณาภูมิประเทศและสภาพแวดล้อมประกอบด้วย

3. การต่อสู้ทางอาวุธจากชนบทเข้ามาในเมืองนั้น จำต้องจัดตั้งกองทัพของประชาชน ซึ่งมีโซ่จัดตั้งกันได้ง่าย ๆ แต่เลนินก็ยังไม่สามารถจัดตั้งกองทัพประชาชนขึ้นได้ จึงอาศัยกำลังกรรมกรชาวนา พลทหาร และนายทหารผู้นำจำนวนหนึ่งเท่าที่จัดตั้งได้ภายในเมือง ลุกขึ้นสู้ยึดอำนาจภายในเมือง ส่วนประเทศจีนนั้น ได้ผ่านการจัดตั้งชาวนาและชนบทให้เป็นกองทหารของประชาชนเป็นลำดับ ๆ มาหลายปี ทั้งนี้ประเทศจีนก็มีพื้นฐานความชำนาญจากราษฎรจีนชนบท ที่ต่อสู้ทางอาวุธมาแล้วในระยะเวลาเกือบ 2000 ปี และก่อนตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีนขึ้น ชาวนาจีนที่ได้รับการจัดตั้งสนักก็ได้รวมกันเป็นกองถืออาวุธต่อสู้กระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง ก่อให้เกิดการพัฒนาของขบวนการไต้ผิงเมื่อกล

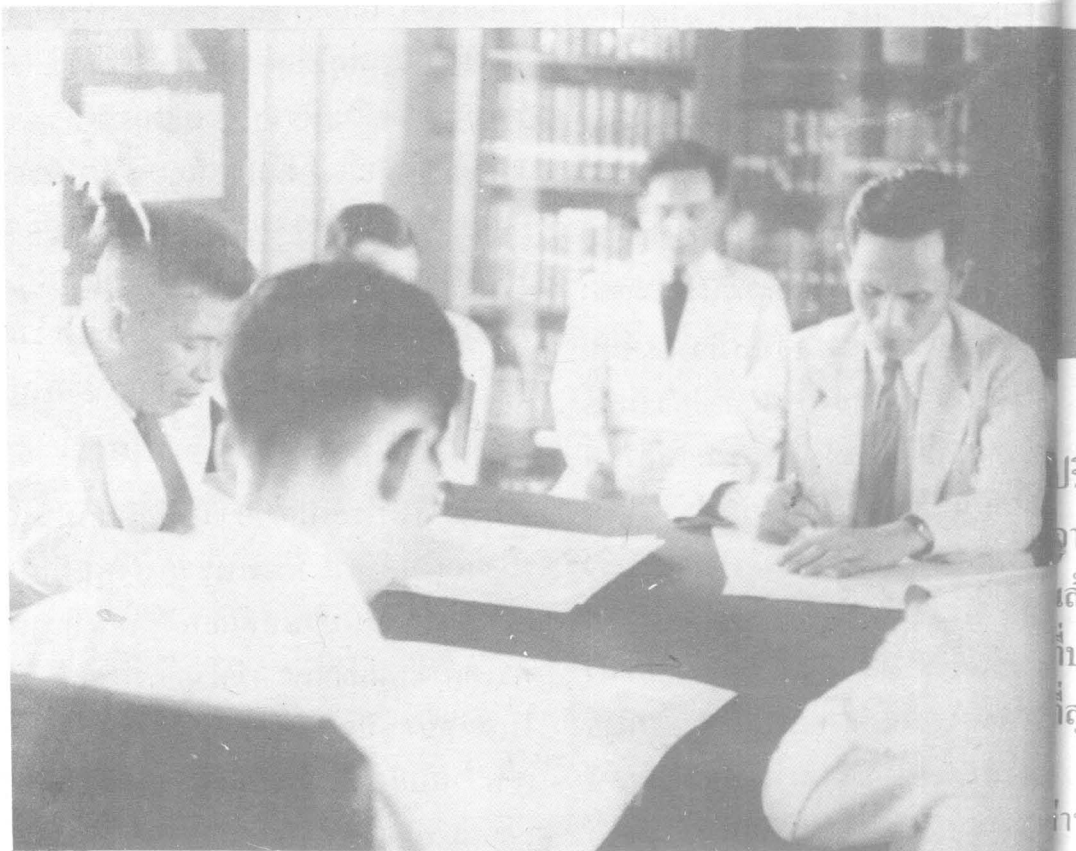
ศตวรรษที่ 19 และของขุนยัดเซ็นในสมัย
ต่อมาก็ยังมีซากการใช้อาวุธในชนบทเข้า
มาในเมืองเหลืออยู่ สิ่งสำคัญในการที่จะ
ทำให้งองทัพประชาชนเข้มแข็ง มีความ
จำเป็นที่จะต้องทดสอบอีกมากมายหลาย
อย่าง อันเป็นยุทธวิธีที่สมานการอภิวัฒน์
กับการต่อสู้ทางทหาร รวมทั้งทำให้งองทัพ
ประจำการบางส่วนของฝ่ายปฏิกริยา ได้
ละทิ้งไม่ยอมเป็นเครื่องมือของฝ่ายปฏิกริยา
แล้วหันมาสามัคคีต่อฝ่ายคอมมิวนิสต์
จีน เช่น เย่เจียนอิง รัฐมนตรีกลาโหมจีน
ปัจจุบัน สามารถทำให้ทหารก๊กมินตั๋ง 13
กรม หรือ 13 กองพลน้อย เข้ามาสามัคคี
อยู่ภายใต้คอมมิวนิสต์ที่เมืองหันไค้ ท่าน
จูเต๋ก็เคยนำกำลังทหารและตำรวจภายใต้
การบังคับบัญชาของท่านเข้ามาสมทบกับ
กองทหารชาวนานำโดยเหมาเจ๋อตุงที่
ร่อกังซาน นอกจากนี้ยังมีตัวอย่างอีกมาก
หลายที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนสามารถเอา
กองทหารประจำการก๊กมินตั๋งเข้ามาร่วมอยู่
กับกองทัพอประชาชน อยู่ใต้การบังคับบัญชา
ของกองทัพอหรือพรรคคอมมิวนิสต์จีน
เช่น ทางเด็ดขาด และยังมีนโยบายปรานีต่อ
จีนลัทธิก๊กมินตั๋ง ซึ่งทำให้หลายเหล่านั้น
ในจิตสำนึกเข้าร่วมกับกองทัพอประชาชน
เช่นนั้นในกองทัพอประชาชนของจีน ซึ่ง
พรรคจากมีนายทหารที่อบรมโดยพรรค
คอมมิวนิสต์จีนแล้ว ก็ยังมีทหารก๊กมินตั๋ง
อาวุธเปลี่ยนใจจากเดิม มาเข้าอยู่ข้างฝ่าย
คอมมิวนิสต์ ซึ่งเป็นการเพิ่มกำลังคน
กลาโหมอาวุธ และการใช้อาวุธสมัยใหม่จาก

อาวุธที่ทหารก๊กมินตั๋งได้รับจากอเมริกัน
อีกด้วย เพราะแม้ว่าทหารประชาชนจะมี
กำลังใจสูงก็ตาม และได้อาวุธทันสมัย
จากหลายก็ตาม ถ้าหากไม่รู้จักใช้อาวุธ
สมัยใหม่ อาวุธนั้นก็คือท่อนเหล็กท่อน
หนึ่งเท่านั้นเอง ดังนั้นการจัดตั้งกองทัพอ
ประชาชนให้มีประสิทธิภาพทั้งในด้าน
จิตสำนึก และในด้านอาวุธวิธี และยุทธ-
ศาสตร์ยุทธวิธีทางทหาร จึงมีช่างยนต์นักที่
ทุกประเทศจะทำได้เหมือนอย่างประเทศ
จีน เหตุฉะนั้น เราจึงพิจารณาทางภววิสัย
ของสังคมนิยมในซี้ลว่า เขาสามารถจัด
ตั้งกองทัพอประชาชนอย่างประเทศจีนได้
หรือไม่ แล้วจึงวินิจฉัยว่าเขาทำได้ ทั้ง ๆ
ที่เขาที่มีผู้แทนอยู่ในประเทศจีน ซึ่งรู้อยู่
แล้วว่าการมีกองทัพอประชาชนทำให้จีน
ได้ชัยชนะ เหตุใดเขาจะไม่ใช้วิธีต่อสู้จาก
ชนบทเข้ามาในเมือง ซึ่งเป็นการผิดวิสัย
ของนักอภิวัฒน์ ดังนั้นคำสอนของมาร์กซ์-
เลนิน-สตาลิน รวมทั้งของเหมาเจ๋อตุง
ที่ให้สมานทฤษฎีกับการปฏิบัติ และการ
พิจารณาเรื่องใด ๆ ต้องให้เป็นไปตาม
ภววิสัยไม่ใช่ทางอัตวิสัย จึงเป็นหลักใน
การพิจารณาปัญหาซี้ล

4. ในประเทศที่ยังไม่ปลดแอกนั้น
มีใช้แต่ในซี้ลเท่านั้นที่พรรคสังคมนิยม
และพรรคคอมมิวนิสต์แยกกันเป็นหลาย
พรรคต่างเป็นเอกเทศ มีตัวอย่างมากมาย
ในอดีตและปัจจุบันนี้เองที่พรรคต่าง ๆ
เช่นว่านั้นยังแยกย้ายกันอยู่ เช่นในพม่า
มีคอมมิวนิสต์ชวากับคอมมิวนิสต์ชงแดง

ในลังกา มีพรรคคอมมิวนิสต์ที่ถือตามแนวทางโซเวียต กับพรรคคอมมิวนิสต์ที่ถือตามแนวทางจีน และพรรคคอมมิวนิสต์ที่ถือแนวทางทรีดสกี ที่เรียกเป็นภาษาสิงหลว่า สมาสมัชชะในประเทศฝรั่งเศสเอง ก็มีพรรคคอมมิวนิสต์หลายพรรค ในอินโดจีนก็เคยมีหลายพรรค ในประเทศจีนก่อนปลดแอกก็มีพรรคสังคมนิยม และพรรคประชาธิปไตยหลายพรรค แต่การที่พรรคต่าง ๆ จะยอมอยู่ภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ใดแต่พรรคเดียวนั้น พรรคที่จะได้เป็นองค์การนำต้องบำเพ็ญตนตามหลักที่เลนินได้ให้ไว้ ก็ต้องมีลักษณะอย่างพรรคบอลเชวิค ซึ่งมีวินัย

เหล็กแห่งพรรคอภิวัดน์ของวรรณะโสมบัติ ที่รักษาไว้ได้อย่างมั่นคง และการทดสอบ ก็มีการส่งเสริมให้แข็งแกร่งโดยหลัก 3 ประการคือ (1) มีจิตสำนึกของวรรณะแห่งการเป็นกองหน้าของวรรณะไร้สมบัติ อุทิศตนเพื่อการอภิวัดตนจนเด็ดเดี่ยว เสียสละและกล้าหาญ (2) สมานและติดต่อกัลลัษิตประกาศแรกกับวรรณะผู้ไร้สมบัติ และรวมมวลชนผู้ทำงานซึ่งไม่ใช่ผู้ไร้สมบัติ (3) มีการนำอย่างถูกต้อง ทั้งในทางยุทธศาสตร์การเมืองและยุทธวิธี โดยเงื่อนไขว่าราษฎรอย่างกว้างขวางเข้าใจ เชื่อโดยความสัตย์จัดเจนของตนเองว่า การนำของพรรคนั้นถูกต้อง

ให้สัมภาษณ์คลอเดียรอสส์

ณ บ้านพักย่านกรุงปารีส ฝรั่งเศส
ตีพิมพ์ครั้งแรกใน นสพ. บางกอกโพสต์
วันที่ ๑๓ มกราคม ๒๕๑๓

ข้าพเจ้าทำความเข้าใจให้ ดร.
รดี ที่เต็มใจตกลงสนทนากับข้าพเจ้า
ภายหลังที่ได้แนะนำโดยย่อทางโทรศัพท์
แล้ว ข้าพเจ้าได้รับการต้อนรับเป็นอย่างดี
บ้านพักปารีสของรัฐบาลไทยที่น่าสนใจ
ที่สุด

ดร. ปรีดีกล่าวว่า “ข้าพเจ้าขอ
อย่างหนึ่ง คือโปรดลงพิมพ์ตรงตาม

ที่ข้าพเจ้าพูด ท่านรู้อยู่แล้วว่าถ้อยคำถูก
บิดเบือนบ่อย ๆ โดยตั้งใจหรือโดยประการ
อื่น”

ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงเปิดเครื่องอัดเสียง
บันทึกลงในเทปพร้อมทั้งเสียงของจักร-
ยานยนต์ รถบรรทุกและรถดับเพลิงที่ผ่าน
ไปมา ถ้อยคำของบุคคลที่ต้องถูกเนรเทศ
21 ปี ยังเรียกประเทศไทยว่า “บ้านเมือง

ของข้าพเจ้า”

ในการฟังเทปอัดเสียงเวลานี้เป็นการง่ายที่ระลึกถึงป้ายวันหนึ่งในฝรั่งเศส เรา กินขนมฝรั่งเศส ถูกกวาดไทย และขนม เบื้องซูเซทท์ทำที่บ้านนั่นเอง ชาอังกฤษ แล้วต่อมาก็ชาจีน บุหรี่ฝรั่งเศสและบุหรี่จีน

ยิ่งกว่าสิ่งอื่นใด ในการฟังเทปอัดเสียงทำให้เราระลึกถึงภาพของปรีดี อายุ 73 ปี เขาได้ระมัดระวังเลือกคำพูดที่ไม่ มากไม่น้อยต่อความเชื่อในรัฐบาลใหม่ เขาหัวเราะในการอธิบายถึงผู้เผด็จการหรือนักประชาธิปไตยที่เขียนรัฐธรรมนูญเพื่อให้เป็นไปตามอำเภอใจของตน เขาระลึกถึงอย่างเจ็บ ๆ ต่อตัวเขาเองยิ่งกว่าข้าพเจ้า เกี่ยวกับการงานของเขาในประเทศไทย สมัยก่อน และระหว่างสงครามและภายหลังสงคราม เขากล่าวบางสิ่งซึ่งเขาคิดว่า อาจเป็นราดีกัลมมากเกินไป เขาได้เอียงตัวไปข้างหน้าจากเก้าอี้ของเขาแล้วขอร้องอย่างจริงจังว่า “ท่านเขียนเช่นนั้นได้หรือไม่”

สำหรับข้าพเจ้า ป้ายวันนั้นสั้นมาก แต่ ดร.ปรีดีเป็นคนมีฐานะมาก มีสิ่งหนึ่งคือเขาเพิ่งเขียนต้นฉบับสำเร็จลงว่าด้วยชีวิตอดีตของเขาประมาณ 300 หน้า จะเริ่มพิมพ์เป็นภาษาฝรั่งเศส แต่เขารับรองว่าจะแปลขึ้นเป็นภาษาอื่น ๆ โดยเร็ว

เป็นการไม่ถูกต้องที่จะเรียก ดร.ปรีดี อย่างหนึ่งอย่างใด เช่นเรียกว่า “เป็นบุรุษมีชีวิตแห่งนิยาย” แต่ยิ่งกว่านั้นเขาเป็นคน ทะมัดทะแมง กิรรวดเร็ว และยิ่งกว่าสิ่ง

อื่นใดเป็นคนที่น่าสนใจ และเมื่อชีวิตประวัติของเขาเปิดเผยขึ้นในที่สุดแล้วก็อาจทำให้ ตื่นเต้นยิ่งกว่านิยายซึ่งนักเขียนได้ฝันแต่ สมมุติขึ้น

บางกอกโพสต์ที่ : ดร.ปรีดี แม้ท่าน ถูกเนรเทศจากประเทศไทย 21 ปี และ เมื่อมีการตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นแต่ละครั้ง ชื่อของท่านก็ได้ยินกล่าวถึงบ่อย ๆ ท่านจะ กลับประเทศไทยหรือไม่ ถ้าท่านถูกร้องขอ

ดร.ปรีดี พนมยงค์ : ยังไม่กลับ เพราะประการที่ 1 ข้าพเจ้าชรามากแล้ว ประการที่ 2 สภาพการณ์แวดล้อมปัจจุบัน ยังไม่ชัดเจน ข้าพเจ้าไม่อาจทำงานหนัก แม้การงานทางสมอง แต่ถ้าบุคคลใดขอ ร้องความเห็นข้าพเจ้า...

ถาม : ท่านตั้งใจจะกลับประเทศไทย กระนั้นหรือ

ตอบ : ยังไม่กลับ

ถาม : ตามตรงในปัจจุบันนี้ประเทศไทยสันตะเทือนนิดหน่อย ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับขนาดของการเปลี่ยนแปลง ตัวอย่างการพิจารณาบุคคลในคณะรัฐมนตรี

ตอบ : ท่านรู้อยู่แล้วว่าในคณะรัฐมนตรีมีบุคคลใหม่ และมีหลายคนเก่า ตอบเท่านั้นแหละ

ถาม : ท่านมองถึงการเปลี่ยนแปลง ใหญ่อันเนื่องจากประสบการณ์ตุลาการ อย่างไรบ้าง

ตอบ : ดีละ ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการครอบครองรูปธรรมเพื่อดูว่ารัฐบาลใหม่ตั้งไป

ปฏิบัติตามความประสงค์ของราษฎรหรือไม่ เหตุการณ์ตุลาคมหมายความว่า ราษฎรปรารถนาได้ประชาธิปไตย ขณะนี้ยังเร็วเกินไปที่จะดูว่ารัฐบาลปัจจุบันจะดำเนินการในทางนั้นหรือไม่

ถาม : ท่านมีคำตอบอย่างไรต่อบุคคลที่อ้างเหตุอาศัยการไม่รู้หนังสือว่าประเทศไทยยังไม่พร้อมที่จะมีรัฐธรรมนูญหรือประชาธิปไตย

ตอบ : ข้าพเจ้า ขอกล่าวว่า เป็นเวลาช้านานมาแล้วที่ชาวสยามเป็นประชาธิปไตย แม้ในสมัยโบราณราษฎรก็รู้จักการออกเสียง เช่น เมื่อเจ้าอาวาสสมณภาพพระและราษฎรในหมู่บ้านก็เลือกตั้งว่าผู้ใดสมควรเป็นเจ้าอาวาสแทน และในกรณีที่หัวหน้าหมู่บ้านตายหรือถูกเกลียดชัง ราษฎรในหมู่บ้านก็มีโอกาสเลือกคนอื่นขึ้นแทน มีตัวอย่างอีกมากหลายซึ่งถ้าได้ปฏิบัติตามประเพณีในชนบท คือประเพณีของฆราวาสหรือของพระภิกษุก็ตามเราก็จะเห็นว่าชาวสยามเป็นประชาธิปไตย

ไม่ประหลาดใจ

ระบบเผด็จการที่เลวมากกล่าวหาราษฎรว่า ไม่ไปออกเสียงลงคะแนน แต่ท่านเห็นได้ว่ารัฐบาลเผด็จการไม่จัดให้มีหน่วยลงคะแนนเพียงพอ ท่านย่อมรู้ว่าท่านไม่ต้องการไปหน่วยลงคะแนนอย่างใดที่จะต้องเดินทางไปหลายชั่วโมงแล้วจะต้องทิ้งอาชีพไปเป็นเวลานาน เพราะเหตุนี้พวกเผด็จการจึงชี้ว่าผู้ไปลงคะแนนเสียงมีประมาณ 25 - 28% แต่ท่านจะเห็นได้ว่า

ถ้าท่านจัดให้ราษฎรได้รับความสะดวกในการ ออกเสียง จำนวนผู้ออกเสียงก็จะมากกว่า 50%

ถาม : ท่านประหลาดใจหรือไม่ในการลุกขึ้นเมื่อเดือนตุลาคมหรือท่านคาดคะเนว่าจะเกิดขึ้น

ตอบ : เปล่า, ไม่เป็นที่ประหลาดใจแก่ข้าพเจ้าเลย เพราะถ้าบุคคลใดศึกษาประวัติศาสตร์ บุคคลนั้นก็จะเห็นว่าราษฎรที่ไม่อาจอดทนต่อความอดคิดและการกดขี่ได้แล้ว และเมื่อราษฎรไม่มีทางสันติที่จะเลือกก็ต้องใช้วิธีไม่สันติ การอภิวัฒน์ทุกอย่างย่อมมาจากการขูดรีดทางเศรษฐกิจ เป็นเบื้องต้น ขอให้ดูตัวอย่างการอภิวัฒน์ฝรั่งเศส ค.ศ. 1789 ภายใต้อายุ 16 และมารี อองตัวแนต ซึ่งราษฎรได้ถูกขูดรีดจนกระทั่งไม่มีอาหารกิน ดังนั้นแล้วการอภิวัฒน์ฝรั่งเศสก็เกิดขึ้น พระเจ้าซาร์ก็เหมือนกันที่พยายามป้องกันการอภิวัฒน์ แต่เขาก็ไม่อาจป้องกันได้ซึ่งการลุกขึ้นสู้ของราษฎรที่ต้องการชีวิตที่ดีขึ้น

ในประเทศจีนบุคคลย่อมเห็นได้ว่าการก่อนการอภิวัฒน์นั้นราษฎรได้รับความลำบากแสนสาหัสภายใต้แอกของจักรวรรดินิยมและศักดินานิยม ราษฎรไม่มีทางอื่นที่จะเลือกในการปลดแอกตน ดังนั้นพวกเขาจึงเลือกวิธีอภิวัฒน์

ท่านถามข้าพเจ้าว่าเหตุการณ์นั้น (ตุลาคม 2516) เกิดขึ้นด้วยความประหลาดใจหรือไม่ เปล่า ไม่ใช่ เพราะเหตุว่าหลายปีมาแล้วและแม้หลายเดือนก่อนเกิดเหตุการณ์

ความลำบากยากแค้นในค่าครองชีพได้สูงขึ้น ยิ่งกว่านั้นการฉ้อราษฎร์บังหลวงได้ขึ้นถึงขีดสูงสุด อันเป็นการฉ้อราษฎร์ที่ร้ายแรงยิ่งกว่าการฉ้อราษฎร์ในประเทศจีนก่อนชัยชนะของราษฎรจีน

ข้าพเจ้าอยู่ในประเทศจีน ภายหลังการไต่อาชญากรรมของพวกปฏิวัติ (ไทย) ใน ค.ศ. 1947 ข้าพเจ้าเห็นว่าก่อนคอมมิวนิสต์ได้ชัยชนะนั้นราษฎรจีนยากจนและถูกขูดรีด แม้กระนั้นก็ดี ยังไม่เลวขนาดที่ชาวสยามเป็นอยู่ก่อนเหตุการณ์ตุลาคม

ถาม : จริงหรือ

ตอบ : ครับ, ครับ แม้แต่อดีตเอกอัครราชทูตอเมริกันประจำกรุงเทพฯ นายเคน เนธ ยัง ก็ยอมรับความจริง เพราะเขาศึกษาอยู่ในประเทศจีนหลายปี เขาได้มาหาข้าพเจ้าภายหลังที่ ข้าพเจ้าถึงปารีส ใน ค.ศ. 1970 และเราได้สนทนากันถึงการกดขี่ขูดรีดราษฎรจีนในสมัยเก่า เคนเนธยังเข้าใจดี

ครับ, ถ้าข้าพเจ้าเปรียบเทียบความอึดอัดขัดสนของราษฎรจีนภายใต้ก๊กมินตั๋งกับฐานะของชาวสยามโดยทั่วไป ยกเว้นคนจำนวนน้อยที่แสวงหาความสุขสำราญอย่างดีแล้ว ชาวสยามได้รับความลำบากยากแค้นก่อนเหตุการณ์ตุลาคมยิ่งกว่าในประเทศจีนสมัยก่อนนั้น

แม้ในเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง ซึ่งก๊กมินตั๋งมีชื่อรู้จักกันอยู่ในเรื่องการฉ้อราษฎร์บังหลวง แต่ข้าพเจ้าคิดว่ายังน้อยกว่าในประเทศไทยก่อนเหตุการณ์ตุลาคม

ทั้งนี้ด้วยที่การลุกขึ้นจึงไม่เป็นประหลาดใจ นี่เป็นวิถีทางตามธรรมชาติ

ถาม : หลายคนสังเกตว่าเหตุการณ์ตุลาคมต่างกับการอภิวัฒน์ เช่นในประเทศจีนหรือรัสเซีย เพราะเหตุว่าในประเทศจีนเป็นการก่อการของปัญญาชนยิ่งกว่าสนับสนุนภายนอกจำนวนน้อยที่เข้ารีตและนำอาหารมาให้ให้นักศึกษา แต่ในรัสเซียแล้วนักศึกษาเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้หมายความว่ายังจะมีการต่อสู้ทางอาวุธที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นหรือไม่

ตอบ : เราจะต้องวินิจฉัยเหตุการณ์ตามกฎธรรมชาติและกฎธรรมชาติย่อมดำเนินไปตามวิถีทางของกฎนั้น เหตุฉะนั้นเราจะต้องสังเกตและศึกษาว่าต่อไปจะเป็นอย่างไร

ถาม : ท่านมองเห็นก้าวต่อไปอย่างไร
หยุดการเป็นขอลาทาน

ตอบ : ดังที่ข้าพเจ้ากล่าวแล้วว่า จะต้องศึกษากฎธรรมชาติ เพื่อดูว่าผู้ที่กำลังครองอำนาจรัฐสามารถทำอะไรพอใจให้แก่ความปรารถนาของราษฎรหรือไม่

ถาม : มองดูบุคคลเหล่านี้ ท่านว่าเขาจะทำเช่นนั้นหรือไม่

ตอบ : ข้าพเจ้าไม่รู้ ข้าพเจ้าไม่อาจวินิจฉัยพวกเขาและข้าพเจ้าไม่อาจคาดเดาพวกเขา เป็นเรื่องที่พวกเขาจะตอบเอง

ถาม : เกี่ยวกับประเทศไทยใน

ในประเทศที่ 3 ของโลก ประเทศนี้จะ
อย่างไรที่จะประกันความปลอดภัยของ
มันได้ดีที่สุด และในขณะเดียวกันก็ยก
ฐานะระหว่างประเทศของตนให้สูงขึ้น

ตอบ : คำตอบของข้าพเจ้ามีดังนี้
ข้าพเจ้าได้กล่าวแก่นักศึกษาจำนวน
หมกรวมทั้งผู้ที่ถูกปั่นหัวให้เชื่อว่าสยาม
มีอาจยืนอยู่ด้วยลำพังตนเองโดยปราศ
จากความช่วยเหลือต่างประเทศ ตั้งแต่
กดำบรรพมาแล้ว เราสามารถรักษาเอกราช
ได้โดยปราศจากความช่วยเหลือจาก
ต่างประเทศ แม้ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิ
ราชย์ โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์จุฬาร
จักรณ์และพระมหากษัตริย์รามาที่ 6 (หมาย
พระปกเกล้าฯ รัชกาลที่ 7 มากกว่า)
สยามไม่เคยร้องขอความช่วยเหลือทาง
การเงินจากต่างประเทศ สิ่งที่ทำนผู้นำ
ดำเนินได้กระทำคือการกู้เงินจากต่างประเทศ
โดยเสียดอกเบี้ยที่เป็นธรรม แต่บางครั้ง
ดอกเบี้ยสูงเกินไป จึงไม่ใช่ความช่วยเหลือ
กรุณาปราณี

ภายหลังการรัฐประหารปฏิกริยา 8
ตุลศจิกายน 1947 เพื่อขอร้องขอความช่วยเหลือ
จากต่างประเทศโดยเฉพาะจาก ส.ร.อ.
โดยปฏิกริยาจึงได้ทำความตกลงกับอเมริกา
ขอความช่วยเหลือทางการเงิน การทหาร
และการเศรษฐกิจ จากตั้งแต่นั้นมาจึง
กลายเป็นประเพณีของทุก ๆ ปีในการ
รับยืมงบประมาณอาศัยจากเงินที่อเมริกัน
ให้ยิ่งกว่าอาศัยพลังของตนเอง

ในการนี้ เราจะกล่าวถึงความเป็น

กลางในฐานะเช่นนี้ได้อย่างไร เพราะฉะนั้น
ข้าพเจ้าจึงกล่าวว่า ถ้าเราถือจิตสำนึกขอ
ทานเราก็ไม่อาจจะพบความกล้าหาญที่จะ
รักษาความเป็นเอกราชของชาติไว้ได้ ใน
การรักษาความเป็นเอกราชนั้น เราจะต้อง
มีกำลังใจต่อสู้ให้ได้มา

ข้าพเจ้าเชื่อว่าด้วยทรัพยากรของเรา
เราสามารถยืนโดยลำพังได้ แต่ทั้งนี้ไม่
หมายความว่าเราปฏิเสธความช่วยเหลือ
ทั้งหมด เราปฏิเสธความช่วยเหลือที่มี
พันนาการ ความช่วยเหลือของอเมริกัน
มาพร้อมกันกับสิ่งที่ยิ่งกว่าพันนาการ
เพราะพวกเขาได้กลับฟื้นฟูสภาพนอกอาณา
เขต *Extra-territoriality* นี้หมายความว่ายิ่ง
กว่าพันนาการ

ภายหลังการอภิวัฒน์ ค.ศ. 1932
(พ.ศ. 2475) คณะราษฎรซึ่งข้าพเจ้าเป็น
สมาชิกได้ดำเนินการ ตัวอย่างนโยบาย
เกี่ยวกับความช่วยเหลือทางการเงินจาก
ต่างประเทศด้านที่เราเจรจาลดดอกเบี้ย
เงินกู้ เช่นมีเงินกู้รายหนึ่งมีดอกเบี้ยร้อยละ 6
ต่อปีให้ลดลงเหลือร้อยละ 4 ต่อปี
เมื่อข้าพเจ้าได้เดินทางไปยังลอนดอนเพื่อ
เจรจาในการนั้น นอกจากนั้นแล้วเราไม่
เคยกู้เงินจากต่างประเทศเลย และนี่เรา
มิได้ถือนโยบายขอทานเพื่อความช่วยเหลือ
ดังนั้นเราจึงยืนบนตัวของเราเอง ถ้าปีใด
มีการเก็บเกี่ยวพืชผลดีเรามีรายได้มาก
เราก็มีเงินมากเพื่อใช้จ่าย

ถาม : ท่านมีอะไรจะเสนอเพื่อป้องกัน
ไว้ในรัฐธรรมนูญใหม่มิให้ถดถอยและประภาส

ได้กลับขึ้นมา และป้องกันมิให้บุคคลชนิดเดียวกันเกิดขึ้นมาอีก

ตอบ : ข้าพเจ้าคิดว่าบุคคลใดจะเขียนไว้ตามที่เขาชอบใจในรัฐธรรมนูญก็ได้ แต่ความจริงเป็นอีกเรื่องหนึ่ง ภายหลังสงครามเราได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยแท้จริง สมาชิกของสภาล่างและสภาสูง ได้รับเลือกตั้งจากราษฎร ซึ่งเราคิดว่าเป็นประชาธิปไตย แม้กระนั้นพิบูลกับพันธมิตรปฎิกริยาของเขาก็ได้ทำรัฐประหาร ซึ่งพิบูลได้ปกครองประเทศร่วมกับบุคคลที่ร่วมรัฐประหารรวมทั้งถนอมและประภาส

ถาม : ดังนั้นถ้อยคำเป็นการง่ายที่จะเขียน...

ตอบ : ครับ, ครับ, แต่ก็เป็นการดีที่เขียนอย่างใดไว้ ดีกว่าไม่เขียนเสียเลย แต่การป้องกันมิให้บุคคลเหล่านั้นกลับขึ้นมา หมายความว่าเราจะต้องใช้วิธีการยิ่งกว่าเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ

ถาม : ท่านจะยกตัวอย่างได้หรือไม่

ตอบ : เราคิดว่าอะไรเป็นวิธีที่พวกเหล่านั้นจะใช้ในการกลับฟื้นคืนมาและด้วยการสนับสนุนของใคร และเราต้องพยายามมิให้พวกเขาได้ความสนับสนุน

ดังนั้นข้าพเจ้าอาจกล่าวว่า เราต้องพยายามจัดระบบทหารเสียใหม่ ทั้งในกองทัพประชาชน และกองทัพตำรวจ (ประชาชน) นั่นเป็นสิ่งเดียวที่ข้าพเจ้าอาจกล่าวได้เวลานี้

เขียนบางเรื่องไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น แต่เราต้องมีวิธีการอื่นด้วย เพื่อควบคุมปฏิบัติการให้เป็นไปตามบทบัญญัติ ข้าพเจ้าคิดว่าทั้งนี้ขึ้นต่อคณะกรรมการที่ร่างรัฐธรรมนูญ

ในที่สุดท่านรู้ว่าสยามเป็นระบบกษัตริย์ และเราต้อง “rely” ในพระมหากษัตริย์ บางทีพระองค์อาจช่วยประเทศชาติได้นั้นเป็นความหวังของเรา

ไม่มีพลัง

ข้าพเจ้าไม่มีพลัง ท่านรู้ว่าข้าพเจ้าพูดกล่าวหาที่ไม่จริงหลายประการ ดังนั้นข้าพเจ้าไม่มีพลัง แต่พระมหากษัตริย์ได้รับความไว้วางใจจากราษฎร

ถาม ท่านคิดว่าพระมหากษัตริย์จะต้องเกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่

ตอบ ครับ ข้าพเจ้าคิดว่าเพื่อประโยชน์ของชาติพระองค์จะต้องช่วย

ถาม พระองค์จะประสงค์เปิดพระองค์ต่อการวิพากษ์วิจารณ์ที่อาจตามจากการเกี่ยวข้องกับการเมืองหรือไม่

ตอบ นี่ก็อีก, พระองค์ต้องพิจารณาถึงประโยชน์ของชาติ ทั้งนี้เคยทำมาก่อนแล้ว ข้าพเจ้าเคยเป็นผู้สำเร็จราชการแทนสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล แต่เมื่อเราตัดสินใจต่อสู้และต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น ข้าพเจ้ารู้สึกว่หน้าที่ของข้าพเจ้าในฐานะปฏิบัติการแทนองค์พระมหากษัตริย์นั้นมีใช่นั่งอยู่เฉย ๆ เพราะฉะนั้นข้าพเจ้าจึงรับผิดชอบในการจัด

บวนการสยามและเสรีไทยต่อสู้ญี่ปุ่น
 ด้วยร่วมมือกับสัมพันธมิตร ในกรณีนั้น
 มีสงครามสิ้นสุดลง ไม่มีผู้ใดกล่าวหา
 ข้าพเจ้าปฏิบัติภารกิจขอบเขตพระราช
 านาของพระมหากษัตริย์ เพราะทุกคน
 ำใจว่าเราปฏิบัติเพื่อประโยชน์ของชาติ
 ข้าพเจ้าไม่กลัวว่าจะต้องถูกชำระโทษ
 วยรัฐบาล หรือโดยราษฎร ข้าพเจ้าหวัง
 ารัฐสภาและราษฎรคงจะเข้าใจว่าสิ่งที่
 ข้าพเจ้าได้ทำไปหลายประการนั้น สอด
 คล้องกับหน้าที่ของข้าพเจ้าในฐานะผู้สำเร็จ
 ราชการที่ต้องปฏิบัติ

ข้าพเจ้าคิดว่าเราต้องฝากความหวัง
 ของเรา (Rely our hope) ในพระมหา-
 ษัตริย์ มีตัวอย่างมากหลายนอกจากตัว
 ายการเป็นผู้สำเร็จราชการของข้าพเจ้า
 ข้าพเจ้าอาจอ้างตัวอย่างของจักรพรรดิ-
 ธิโต ภายหลังที่อเมริกันทิ้งระเบิดปรมาณู
 ินฮิโรชิมาและนางาซากิแล้ว มีปัญหาว่า
 ุญี่ปุ่นจะยอมรับการจำนนโดยไม่มีเงื่อนไข
 ือสัมพันธมิตรหรือไม่ ฝ่ายทหารต้อง
 รรบจนถึงที่สุด แต่ฮิโรชิโตเพื่อประโยชน์
 องชาติได้กระทำการกล้าหาญในการ
 อมรับการจำนนโดยไม่มีเงื่อนไขต่อสัม-
 ันมิตร พระองค์ได้ช่วยประเทศญี่ปุ่น
 ีรอดพ้นจากการทำลายล้างเชิง โดยการ
 ะทำนี้ ฮิโรชิโตสามารถป้องกันสงคราม
 กลางเมืองระหว่างทหารที่ต้องการรบต่อ
 กับราษฎรญี่ปุ่นที่ต้องการเลิกสงคราม
 ะองค์มีความกล้าออกคำสั่งแก่ทหารมิ
 ให้อาวุธต่อฝ่ายสันติในรัฐบาลญี่ปุ่น

แต่ท่านก็เห็นบัดนี้แล้วว่า ญี่ปุ่นได้เจริญ
 ไพบูลย์

ถาม : การยึดครองประเทศไทยที่
 ญี่ปุ่นกระทำในระหว่างสงครามโลกครั้งที่
 2 เหมือนกับการขูดรีดทางเศรษฐกิจ
 ของญี่ปุ่นและอเมริกันในทุกวันนี้หรือไม่

ตอบ : ดีละ, ตามที่ท่านรู้ว่า คำว่า
 จักรวรรดินิยมหมายถึงระบบทุนที่พัฒนา
 ถึงขีดสูงสุด จักรวรรดินิยมสมัยเก่ากับ
 จักรวรรดินิยมสมัยใหม่เหมือนกันในชั้น
 พื้นฐาน แต่จักรวรรดินิยมสมัยใหม่สวม
 หน้ากากเพื่อแสดงว่า เป็นคนใจบุญสุนทร
 ทาน ส่วนจักรวรรดินิยมสมัยเก่าเป็นคน
 หน้าด้านกว่า แต่รากฐานก็เหมือนกัน
 ท่านเขียนอย่างนั้นได้หรือไม่ ระบบอาณานิคม
 สมัยใหม่กับระบบอาณานิคมสมัยเก่า
 เหมือนกันในด้านพื้นฐาน หากต่างกัน
 ิธีการเท่านั้น ระบบอาณานิคมสมัยเก่า
 นั้นควบคุมประเทศเล็กอย่างเปิดเผยหน้า
 ด้าน ๆ แต่ระบบอาณานิคมสมัยใหม่ กัด
 เลือกอคนในประเทศนั้นเองในการปฏิบัติ
 การเพื่อพวกเขา (เจ้าอาณานิคม) โดย
 จักรวรรดินิยมอยู่เบื้องหลัง

แต่ข้าพเจ้าต้องกล่าวเพิ่มเติมว่า ข้าพเจ้า
 ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อราษฎรอเมริกัน ท่าน
 ต้องเขียนเช่นนั้น ข้าพเจ้าเป็นปฏิปักษ์ต่อ
 อเมริกันผู้กระหายสงคราม ซึ่งตรงกัน
 ข้ามกับอุดมการณ์ของราษฎรอเมริกัน ซึ่ง
 ถูกนำไปให้ออกนอกแนวทางของอุดมการณ์
 แห่งยอร์ช วอชิงตัน

ตั้งแต่เสร็จสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็น

ต้นมา อเมริกาได้ออกนอกแนวทางอุดม-
การณ์ที่กำหนดไว้โดยยอร์ช วอชิงตัน
อย่างไรก็ตาม ส่วนมากของราษฎรอเมริกัน
เป็นราษฎรที่ดี หากพวกเขาถูกนำผิดไป
โดยฉันทิปไตยจำนวนน้อย เราต้องแยก
ราษฎรออกจากหากจากพวกกระหายสง-
คราม ซึ่งไม่ใช่ประชาธิปไตยและซึ่งทรยศ
ต่อเพื่อนร่วมชาติของเขาเอง

ข้าพเจ้าไม่มีนโยบายเสนอให้ประเทศ
ของเราตัดความสัมพันธ์กับ ส.ร.อ. งาม
ได้ เราต้องการเป็นเพื่อนที่ดีของ ส.ร. อ.
บนเงื่อนไขที่รัฐบาลอเมริกันไม่กดขี่ข่มเหง
เรา ไม่ขูดรีดเรา และไม่ใช้ประเทศเรา
เป็นฐานทัพรุกรานประเทศอื่น

ถาม : ประเทศที่สามส่วนน้อยใน
โลกมีความสำเร็จในการบังคับให้ ส.ร.อ.
ถอนออกไปอย่างเรียบร้อย ประเทศส่วน
น้อยเหล่านี้ที่ได้ทำนั้นได้แก่ประเทศใน
ตะวันออกกลาง

ตอบ : ข้าพเจ้าคิดว่า ด้วยรัฐบาล
อเมริกันมีเหตุผลในภายหน้า เราอาจมี
ชัย (สำเร็จ) เราต้องพยายาม แต่ขึ้นอยู่กับ
ความตั้งใจของเราด้วย ถ้าเรามีความ
ตั้งใจเจรงากับราษฎรอเมริกันในแนวทาง
เพื่อพิทักษ์ความเป็นเอกราชสมบูรณ์ของ
เราอย่างเด็ดเดี่ยว ข้าพเจ้าคิดว่าเราอาจมี
ความสำเร็จได้ แต่ถ้าเราขาดความกล้าหาญ
ถ้าเราพูดว่าเราไม่อาจเจรงากับมหาประเทศ
เช่น ส.ร.อ. เราไม่มีใครจะช่วยเราทาง
การเงินแล้ว ก็นั่นแหละ เราจะไม่อาจ
บรรลุความเป็นเอกราช

จะต้องศึกษาอบรมและสอนกันอ
มาก แต่ในที่สุดก็ขึ้นอยู่กับรัฐบาลขอ
ประเทศ ถ้ารัฐบาลเข้าใจความจำเป็น
รัฐบาลก็อาจนำราษฎรให้เข้าใจได้ แทน
จะปล่อยให้ราษฎรเป็นฝ่ายริเริ่ม ถ้าการ
หลังนี้เกิดขึ้น ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าผลจะเป็น
อย่างไร มี 2 ทางที่จะริเริ่มคือโดยรัฐบาล
หรือโดยราษฎรเอง ท่านเขียนเช่นนั้นใน
หรือไม่

ถาม : ดร.ปรีดี เหตุใดท่านเรีย
ประเทศไทยว่าสยาม และเรียกราษฎร
ชาวสยามแทนที่จะเรียกว่าไทย

ตอบ : สยามเป็นที่รู้จักในโลกหล
ศตวรรษแล้วพระมหากษัตริย์ก่อน ๆ
ทรงทราบว่าประเทศของเราประกอบด้วย
หลายเชื้อชาติและเผ่าชน แม้นคนเชื้อช
ไทยเป็นพลเมืองส่วนข้างมาก แต่ก็มีหล
เชื้อชาติประกอบเป็นประเทศของเรา เ
ฉะนั้น พระมหากษัตริย์ไทยแต่โบราณ
ตั้งแต่สมัยอยุธยาจึงเรียกประเทศของเร
ว่าสยาม ชื่อของประเทศถูกเปลี่ยนไปต
อาการคลั่งชาติ เพื่อส่งเสริมระบบเผด็จก
ฟาสซิสต์ และทำให้เชื้อชาติไทยมีลักษณะ
เหมือนเชื้อชาติอารยันของเยอรมันนา

ถาม : เป็นความจำเป็นหรือไม่
ประเทศต้องสมานกันเป็นเอกภาพสมบูรณ์
ภายในประเทศเพื่อต่อสู้ศัตรู

ตอบ : ดิละ, ในประเทศจีนในกา
ต่อสู้สงครามกับญี่ปุ่นนั้น พรรคก๊กมินตั
กับพรรคคอมมิวนิสต์ได้ทำแนวร่วมระหว

กันบางชนิด แต่มีความแตกต่างในทาง
คตินิยมระหว่างกัน แม้ในเวียตนามใน
ระยะต้นแห่งการต่อสู้ ก็มี 3 พรรคคอม-
มิวนิสต์ซึ่งต่อมาได้รวมกันเข้าภายใต้
โฮจิมินห์ แต่ญี่ปุ่นหรือจักรวรรดินิยม
เหมือนกัน และเจ้าอาณานิคมเหมือนกัน
ก็พอพวกเขาทั้งหมดเป็นจักรวรรดินิยม

ถาม : ท่านเห็นว่าใครในประเทศไทย
จะโผล่ขึ้นและนำประเทศได้อย่างเหมาะ
หรือโฮ

ตอบ : ข้าพเจ้าไม่รู้ว่าจะเป็นใคร แต่
ประวัติศาสตร์แสดงว่าผู้นำปรากฏขึ้นเมื่อ
ต้องการ

ประธานเหมาบอกข้าพเจ้าอย่างถ่อมตน
เหมาเป็นผู้ถ่อมตนมาก บอกว่าท่านเป็น
เพียงครูโรงเรียนสามัญ ไม่เคยไปศึกษา
ต่างประเทศ แต่ท่านศึกษาลัทธิมาร์กซ์-
เลนิน โดยการศึกษาเองและสมานทฤษฎี
กับการปฏิบัติ เหมาบอกข้าพเจ้าว่าเพื่อน
ทนายบางคนของท่านได้ศึกษาที่โรงเรียน
ทหารเป็นเวลา 3 ปี แต่เหมาต้องศึกษาถึง
10 ปี และทำไมจึงนานเช่นนั้น เพราะท่าน
ศึกษาในสนามรบ และคำสอนของเหมา
สอดคล้องด้วยการทหารนั้นได้รับการยกย่อง
แม้กระทั่งจากบุคคลทหารชั้นสูง ว่าเป็น
ทหารที่ดีที่สุดตำราหนึ่งทางยุทธวิธี เพราะ
เหมาได้สมานทฤษฎีกับการปฏิบัติ
ทนายเจ้าคิดว่าโดยการนำทางปฏิบัติให้ราษฎร
ช่วยชนะ ราษฎรจึงรักเขาและนับถือเขา
เป็นผู้นำ

แต่นี้ก็เป็นประวัติของโฮจิมินห์ด้วย

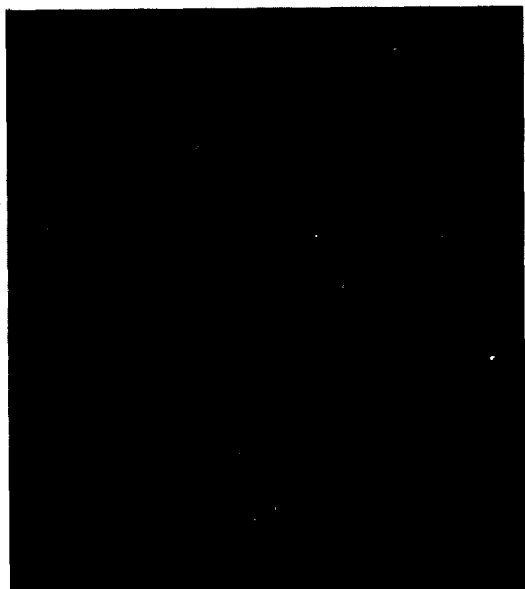
เหมือนกัน โฮมายุโรปทำงานเป็นคนรับใช้
ในห้องคนโดยสารในเรือเดินทะเลฝรั่งเศส
ต่อมาก็เป็นคนรับใช้ในห้องครัวของโฮเต็ล
แห่งหนึ่งในอังกฤษ โฮทำงานหลายอย่าง
แต่เขาก็ศึกษาอยู่เสมอ โฮได้รับความอดคัด
มาก แต่เขาก็ตั้งหน้าในทางดีที่สุดเพื่อ
ช่วยประเทศของเขา

ดังนั้นในทุก ๆ ประเทศ บุคคลย่อม
หาผู้นำได้ซึ่งพร้อมที่จะนำในการรบ

ถาม : แต่หมายความว่า ท่านต้อง
มีการรบ

ตอบ : เปล่า, สนามรบมิได้หมาย
ความเพียงสนามรบทางทหาร เป็นสนาม
รบทางการเมือง, สนามรบทางเศรษฐกิจ
และสนามรบทางทัศนคติธรรม รวมทั้ง
สนามรบทางทหารด้วย, สนามรบทาง
การเมือง ทางเศรษฐกิจ, ทางทัศนคติ-
ธรรม รวมทั้งทางทหาร

ขอใจ ดร.ปรีดี (จบคำสัมภาษณ์)

ท่านปรีดี พนมยงค์

ให้สัมภาษณ์

น.ส.พ. บางกอกโพสต์

พ.ศ. ๒๕๑๓

เท่าที่ จงคดีกิจ บรรณาธิการใหญ่หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ในกรุงเทพฯ ได้มีโอกาสไปสัมภาษณ์ นายปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโสของไทยที่ปารีสเมื่อเดือนเมษายน สกนี้ต่อไปนี้เป็นคำสัมภาษณ์ที่ถอดจากเทปบันทึกเสียงซึ่ง เท่าที่ จงคดีกิจ เอื้อเฟื้อมอบให้เรา ตอนนี้เป็นตอนแรกของคำสัมภาษณ์

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรใน

สถานการณ์เศรษฐกิจปัจจุบันของบ้านเมือง?

ตอบ : ปัญหานี้ผมกลัวรายละเอียดไม่ได้ เพราะว่าผมยังไม่มีตัวเลขสถิติและข้อเท็จจริงที่แน่นอน ผมจะกล่าวได้แต่หลักทั่ว ๆ ไปว่า เท่าที่ได้ระดับรับฟัง และได้ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ก็มีความเป็นห่วงอยู่ถึงสภาพความอึดอัดขาดแคลนของราษฎรไทย โดยเฉพาะชาวนา กรรมกร

มีรายได้น้อย รวมทั้งผู้มีทุนน้อยด้วย
ยังได้รับความเดือดร้อนทั้งในทางอาชีพ
และการหาเครื่องอุปโภคบริโภคด้วย
ค่าที่ย่อมเยา เมื่อสภาพเป็นเช่นนี้ ปัญหา
สำคัญสำหรับประเทศชาติก็จำเป็นที่จะ
องอาศัยความร่วมมือของผู้ที่มีเจตนาดี
ความรักชาติ มีความรักประชาธิปไตย
อย่างแท้จริง ที่จะได้ศึกษาหาหรือกันแก้ไข
ปัญหาเศรษฐกิจนี้ เพื่อให้ราษฎรได้มี
สามัคคีอยู่ดีทั่วหน้ากัน ปัญหาเศรษฐกิจ
ผมเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะเป็น
พื้นฐานของสังคม ถ้าเราแก้ปัญหานี้ไม่
สำเร็จก็ย่อมกระทบถึงทางการเมือง

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไร ที่มี
ว่านักเรียนนักศึกษาเดี๋ยวนี้แตกแยก
เป็นกลุ่ม ๆ

ตอบ : ปัญหานี้ผมได้เขียนไว้ใน
บทความเรื่อง "จงพิทักษ์เจตนารมณ์ประชา
ไทยสมบูรณ์ของวีระชน 14 ตุลาคม" ให้
ชาวธรรมศาสตร์ในสหราชอาณาจักร
ในประเทศอังกฤษ ซึ่งได้มีการนัดประชุม
ในวันที่ 10 ธันวาคมปีที่แล้ว และใน
วันนั้นก็พิมพ์หนังสือที่ระลึกในงาน
ย บทความนั้นได้นำลงในวารสารของ
ชาวธรรมศาสตร์ในสหราชอาณาจักร
ว่า นอกจากนั้นยังมีญาติมิตรและนัก
ชาวมธรรมศาสตร์ได้เอาไปลงพิมพ์เป็น
ม่ออีก ในบทความนั้นผมได้กล่าวถึง
ปัญหาเรื่องความแตกแยกในหมู่นักศึกษา
ผมเห็นว่าเรื่องการแตกแยกนี้เป็นเรื่อง
ธรรมดา เพราะเหตุว่า มนุษย์เราที่มีฐานะ

ในการดำรงชีพและมีวิถีดำรงชีพต่าง ๆ
กันนั้นก็มีความแตกต่างกันอยู่แล้วในชั้น
พื้นฐานทางเศรษฐกิจ และความแตกต่าง
ในชั้นพื้นฐานทางเศรษฐกิจนี้ย่อมนำไปสู่
ความแตกต่างในทางการเมือง แล้วก็นำ
ไปสู่ความแตกแยกในทางพรรคชน ความ
ขัดแย้งระหว่างมนุษย์นี้เป็นธรรมชาติใน
สังคมที่บุคคลยังมีความแตกต่างกันอยู่
จริงอยู่ ความแตกต่างของบุคคลทั้งหลาย
นี้อาจจะรวมกันได้เพื่อจุดประสงค์ร่วมกัน
เฉพาะกาลและเฉพาะชั้น แต่เมื่อเสร็จชั้น
นั้นแล้ว ความแตกแยกก็ย่อมที่จะเกิดมี
ขึ้น จะหวังให้ทุกคนทุกกลุ่มสมานฉันท์
กำลังอยู่ตลอดไปนั้น ในสังคมที่มีความ
แตกแยกกันในทางชนชั้นวรรณะเป็นไป
ไม่ได้ แล้วเรื่องนี้ก็ขอให้คุณดูเถาะว่ามี
พรรคใดองค์การใด และลัทธิปรัชญาใด
หรือลัทธิศาสนาใดที่ไม่มีความแตกแยก
กันบ้าง ไม่ต้องดูเฉพาะเหตุการณ์ของ
นักศึกษาในปัจจุบันนี้ ขอให้ดูรอบบ้าน
ถ้าคุณพิจารณาจากทางฝ่ายยุโรปตะวันตก
คุณก็จะเห็นว่าภายในพรรคการเมือง
ของยุโรปตะวันตก จะเป็นในฝรั่งเศส ใน
เยอรมันหรือในที่อื่น ๆ ความแตกแยกย่อมมี
และก็มีอยู่เสมอ ส่วนถ้าคุณจะดูในฝ่าย
สังคมนิยมและในฝ่ายพรรคคอมมิวนิสต์
นั่นนะ คุณก็จะแลเห็นอีกว่าภายในลัทธิ
คอมมิวนิสต์นี้ก็มีแตกแยกกัน เช่นเดิมก็
มีสหรักับเองเกลส์ และภายหลังเมื่อมาร์ก
-เองเกลตายแล้ว สาธุศิษย์ก็แตกแยกกัน
ออกเป็นหลายฝ่าย ก็มีทั้งลัทธิแก้อย่าง

เก่า และลัทธิที่ดำเนินตามเลนิน เลนินตาย
แล้วก็ยังมิแตกแยกกันไปอีกเช่นฝ่าย-
ทรอตสกี แล้วก็ฝ่ายสตาลิน ภายหลังเมื่อ
สตาลินตายแล้วก็มีแตกแยกกันอีก แม้แต่
ในประเทศจีนคุณก็จะเห็นว่าก่อนที่ประธาน
เหมาเจ๋อตุงได้มารับตำแหน่งเป็นประธาน
พรรคคอมมิวนิสต์จีน ได้มีหัวหน้าพรรค
อื่น ๆ มาก่อนแล้วทั้งนั้น แต่ว่าเขาได้ทำ
ล้มเหลวไป พรรคจึงได้ลงมติเชิญเหมา-
เจ๋อตุงให้เป็นประธานพรรค แล้วในบรรดา
ผู้ที่ร่วมกับเหมาเจ๋อตุงเช่นอย่างหลิวซ่าวฉี
ก็แตกแยกไป และเมื่อเร็ว ๆ นี้หลินเปียว
ก็แตกแยกไปอีก หรือไม่ก็คุณจะดูในทาง
ปรัชญา ถึงแม้ว่าเป็นปรัชญาที่จะไม่เกี่ยว
โดยตรงกับในทางสังคมก็ตาม ก็มีแตกแยก
กันหลายฝ่าย ภายหลังที่ปรัชญาเมธีผู้เป็น
ต้นฉบับนั้นได้ตายไปแล้ว ศาสนิกษย์ก็
แยกกัน ศาสนาคริสต์ก็เห็นอยู่แล้ว ภายหลัง
พระเยซูตายแล้วก็ได้แตกแยกกันอย่างไร
ศาสนาพุทธนี้เราก็เห็นแล้ว ภายหลังที่
พระพุทธเจ้าเข้าสู่ปรินิพพานแล้ว สาวก
ของท่านก็แตกแยกกันมีหลายนิกาย ใน
เมืองไทยเรานี้ก็มีทั้งมหานิกาย ธรรมยุตติ
นิกาย พวกมูสลิมเขาก็มีแตกแยกกันหลาย
คณะ เพราะฉะนั้นความแตกแยกของใน
กลุ่มนักศึกษานี้ เราจะต้องถือว่าเป็นของ
ธรรมดา ปัญหาอยู่ที่ว่า ส่วนที่แตกแยก
ออกไปนั้น ส่วนไหนรักษาคติของ
วีรชน 14 ตุลาคม คือประชาธิปไตยสมบูรณ์
ฝ่ายนั้นก็ย่อมจะได้ชัยชนะในที่สุด เพราะ
เหตุว่าคนเราก็คงยอมที่จะได้ประชาธิปไตย

สมบูรณ์ คือสมบูรณ์ทั้งทางเศรษฐกิจ
ทางการเมืองและทางวรรณคดี ส่วน
แตกแยกออกไปซึ่งตั้งเอาระบบที่คว
ก้าวหน้าให้ถอยหลังกลับไป ส่วนนี้
เป็นปฏิกริยานั่นเอง ปัญหาอยู่ตรงนี้ เพ
ฉะนั้นไม่ต้องวิตกในสิ่งซึ่งย่อมจะต้อง
ไปตามกฎธรรมดา

ถาม : ปัญหาที่มีในบ้านเรา เกี่ยว
ผู้ก่อการร้ายที่เขาเรียกว่าคอมมิวนิสต์
แหละ ท่านเห็นว่าเราควรจะมีท่าทีอย
ควรจะเปลี่ยนนโยบายอย่างไร จึงจะ
ปัญหานี้ได้

ตอบ : ก่อนอื่นเราจะต้องทำค
เข้าใจ คอมมิวนิสต์คืออะไร ถ้าหากว
ไม่ทำความเข้าใจว่าคอมมิวนิสต์คือ
แล้ว เราก็แก้ปัญหามาไม่ถูก คอมมิวน
คืออะไรนี้ก็สุดแท้แต่ว่าแต่ละคนนี้จะ
ความจริงอย่างไร ผมได้ฟังแล้ว รัฐม
บางคนก็พูดอย่างชนิดที่ควรจะเข้าใจ
อย่างว่ามีรัฐมนตรีคนหนึ่ง นี่ผมอ่าน
หนังสือพิมพ์ ว่าคอมมิวนิสต์นั้นเป็นร
ที่ทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ ถ
ตามวิเคราะห์ศัพท์ของรัฐมนตรีคน
แล้ว วอชิงตันก็เป็นคอมมิวนิสต์ อเม
ทุกคนเป็นคอมมิวนิสต์หมด คอมมิวน
หาได้หมายความว่าชนิดที่พูดถึง
ไม่ และคอมมิวนิสต์นี้ไม่ใช่เป็นของ
จะมาเดากัน เมื่อเดือนสิงหาคม ผมไ
แสดงปาฐกถาตามคำเชิญของนัก
ไทยในสหพันธรัฐเยอรมัน ในปัญห
เราจะได้ประชาธิปไตยแบบตะวันตก

ใด และปาฐกถานั้นผมก็ได้ชี้แจงให้
ตั้งแต่ว่า ประชาธิปไตยเกิดขึ้นมาอย่าง
ในยุคปฏิรูปกาลอะไรตลอดมาแล้ว ก็ได้
ขยายต่อไปจนกระทั่งถึงว่า เมื่อตอนที่
งเกลกับมาร์กซ์จะเขียนแถลงการณ์
รคอมมิวนิสต์ฉบับแรกในปี 1847
เวลานั้นที่เยอรมันพวกเจ้าศักดินาเรียก
สิ่งที่คัดค้านระบบเจ้าศักดินานั้น ว่าเป็น
ลัทธิคอมมิวนิสต์ คนให้กู้เงินก็เป็นคอม-
มิวนิสต์ ใคร ๆ ที่คัดค้านระบบการปกครอง
เยอรมันนั้นก็เป็นคอมมิวนิสต์ เรื่องมัน
มันเช่นนี้ เพราะฉะนั้นเราจะต้องศึกษา
ได้ว่าคอมมิวนิสต์นี้หมายความว่าอะไร
ว่าคอมมิวนิสต์นี้มีลักษณะเป็นโซเชล-
ลิสต์หรือว่าก้าวหน้ากว่าโซเชลลิสต์อย่างไร
เราจะต้องศึกษาแล้วคอมมิวนิสต์มีก
ษา หาใช้สาขาเดียวไม่ ถึงแม้ว่าใน
หว่างที่มาร์กซ์ยังอยู่ ก็ยังมีคอมมิวนิสต์
ง บลองก็ ซึ่งเป็นคอมมิวนิสต์ของ
งเศส นั่นเขาก็ไปอีกลัทธิหนึ่ง ก็เป็น
มมิวนิสต์เหมือนกัน บลองก็นี้เขาก็มี
มเห็น่า เมื่อเราจะเปลี่ยนระบบนายทุน
โดยพลังกรรมกรแล้ว ก็เข้าสู่คอมมิวนิสต์
กันที่ ซึ่งต่างกับมาร์กซ์ มาร์กซ์บอก
จะทำเป็นขั้น ๆ ไปคือในขั้นแรก จะ
ยังมีเรียกว่า ระยะเวลา ซึ่งยังคงมีระบบ
อยู่ แต่ว่าก็มีธาตุใหม่แห่งสังคมนิยม
ขึ้น เมื่อผ่านระบบหนึ่งแล้วจึงจะไปสู่
คมนิยม และสังคมนิยมนี้อีกหลาย ๆ
คนนัก กว่าจะไปถึงระบบคอมมิวนิสต์
ระบบคอมมิวนิสต์นี้มาร์กซ์ได้กล่าวไว้ว่า

ไม่ใช่ว่าใครจะมาบอกได้ว่ามันจะไปถึง
เมื่อไร มันสุดแท้แต่เงื่อนไข เงื่อนไขนี้
ยากมาก คือเงื่อนไขที่จะถึงคอมมิวนิสต์
นี้ต่อเมื่อ การทำงานด้วยแรงกาย กับด้วย
ทางสมองนี้ ไม่มีความแตกต่างกันแล้ว แล้ว
ก็ ผลักการผลิต พัฒนาไปจนกระทั่งมีผลผลิต
มากมายกายกองไหลมาเทมา และความ
แตกต่างในระหว่างชนบทกับในเมืองหมด
ไป เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วละก็หลายชั่วคน
ทีเดียว เด็กนักเรียนในประเทศจีนเขา
เข้าใจดี ผมได้ดูโทรทัศน์เมื่อหลายเดือน
มาแล้วมีนักข่าวฝรั่งเศสคนหนึ่ง ไปสัมภาษณ์
นักเรียนผู้หนึ่งคนหนึ่งที่มาหาวิทยาลัย
นักเรียนผู้หนึ่งนั้นชี้แจงได้ว่า ถูกแล้ว เธอ
มีหวังที่จะอยู่ด้วยความผาสุกในสังคม
คอมมิวนิสต์ แต่ว่าจะต้องรออีกหลายรุ่น
หลายชั่วคน ไม่ใช่พรวดจีนมาทันที นี้
แหละถ้าพูดโดยทั่ว ๆ ไป คอมมิวนิสต์
นี้ก็มีใช้ความหมายเป็นอย่างอื่น แต่หมายถึง
ถึงกรณีขูดรีดระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์
หมดสิ้นไปแล้ว มันจะหมดไปได้อย่างไร
มันต้องทำเป็นขั้น ๆ และพร้อมกันนั้นก็
จะพัฒนาจิตใจคนให้ถือคติเห็นแก่ประโยชน์
ส่วนรวม อันนี้ต้องการใช้เวลามาก เพราะ-
ฉะนั้นในประเทศจีนจึงได้ทำการปฏิวัติ
ทางวัฒนธรรมกันขึ้น จุดประสงค์นี้ทำเพื่อ
เปลี่ยนอันนี้ต่างหาก เราอย่าไปหัวร่อเยาะ
เขา ไปหัวร่อเยาะเขาโดยที่ไม่เข้าใจดี ใน
โซเวียต ก่อนที่จะเข้าสู่สังคมนิยมก็ต้อง
ใช้เวลา ผ่านอยู่หลายปี เถนินเห็นว่าประกาศ
สังคมนิยมเร็วไป โอนโน่นโอนนี่เป็นของ

รัฐเร็วไป ภายหลังจึงกลับให้มีสมบัติส่วนตัวกันได้ ต้องวางแผนเศรษฐกิจกันใหม่เรียกว่า โครงการเศรษฐกิจแผนใหม่ เวลานั้นพวกซ้ายจัดตำหนิเลินว่าถอยหลังเข้าคลอง เลินบอกไม่ใช่ เราถอยหลังมาหนึ่งก้าว เพื่อจะกระโดดสองก้าวต่างหาก อย่างในเมืองจีนต้องใช้เวลาหลายปีเหมือนกันจึงมาเข้าสังคมนิยม ที่เข้านี้ก็แปลว่าเข้าไปในทางนิตินัย แต่ในทางปฏิบัติยังอยู่อีกหลาย ๆ ๆ ๆ ชั่วคน เพราะฉะนั้นเขาจึงอภิวัฒน์วัฒนธรรมอยู่เสมอ เพื่อให้การขุดรื้อระหว่างมนุษย์หมดสิ้นไป ถ้าใครเป็นคอมมิวนิสต์จริงแล้วเราไม่กลัวสิ่งที่ควรกลัวก็คือคอมมิวนิสต์ไม่จริง ถ้าคอมมิวนิสต์จริงแล้วย่อมเป็นผู้เคารพต่อหลักวิทยาศาสตร์ ค่อย ๆ ไปตามศรัทธา คุณจะไปกลัวอะไรเขาไม่ใช่จะมาหักอกเมื่อไร ส่วนคอมมิวนิสต์ไม่แท้ไม่ใช่วิทยาศาสตร์อาจจะทำบุ่มบ่าม ผิด ๆ ถูก ๆ อันนี้สืควรกลัว

ถาม : กฎหมายปราบคอมมิวนิสต์ของเราสู้กันว่าไม่ได้ผล ท่านว่าเป็นเพราะอะไร

ตอบ : ใครเป็นคนเขียนก็ไม่รู้ พลิกตำราเขียนเอา

ถาม : เขียนสมัยคุณเผ่า

ตอบ : จะไปโทษเผ่าก็ไม่ถูก ก็ใครละเป็นนักกฎหมายช่วยกันเขียน โดยไม่ได้อ่านตำรา แล้วก็อีกอันหนึ่งคณะกรรมการที่สอบสวนผมว่า เป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่ ทั้งเซอร์โรเบิร์ต ฮอดล์แลนด์ อาร์ก็ญอง

ใคร ๆ นั้นเขาก็ได้วิจารณ์ไปอ่านดูซึ่งทำไมไม่เอา เขาเป็นผู้ชำนาญการ กลับไม่พิจารณาแล้วออกมาอย่างนี้ ยิ่งกว่าโอเดียนลิสต์ โอเดียนลิสต์นั้นยังมีคดีมีแบบแผนใช้ความคิด อย่างนี้ไม่ใช่ อะไรก็ไม่อันนี้อันตรายนักหนา ผมขอบอกเท่านั้น

ถาม : ผมอยากจะถามท่านว่า ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายต่อประเทศใกล้เคียง ผมยังจำได้ท่านเคยมีส่วนสนับสนุนการกู้เอกราชของอินโดจีนมาก่อน

ตอบ : ถูกแล้ว ผมได้เคยสนับสนุนเพื่อนบ้านใกล้เคียงให้หลุดพ้นจากการเป็นอาณานิคมของจักรวรรดินิยม เพื่อให้เกิดความสามัคคีกันในเอเชียอาคเนย์ซึ่งเป็นเอกราช

ถาม : ผมจำได้ว่า ท่านอยากจะตั้งกลุ่มประเทศเอเชียอาคเนย์มาก่อนใช่ไหม

ตอบ : วิธีของผมนั้นปรารถนาจะเริ่มจากประชาชนขึ้นไปก่อน ไม่ใช่เริ่มจากรัฐต่อรัฐทีเดียว เพราะประชาชนในเอเชียอาคเนย์ยังมีความแตกต่างกันอยู่ในทางภาษา และศาสนา เมื่อเข้าใจกันดีแล้วจะดำเนินการโดยรัฐก็ย่อมจะแน่นอนหนามันคง สำหรับเหตุการณ์ในสมัยต่อมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ เวลาก็ยังไม่สวຍเกินไปที่เราจะเป็นมิตรกัน อย่างเวียตนามเหนือเช่นนี้ เขาก็ต้องการที่จะให้ประเทศไทยเราเลิกความเป็นศัตรูกันเสียที การที่เราเอาตัวถล่มเข้าไปในชาติอื่นนั้น ก็เห็น

กันอยู่แล้วว่าเป็นอย่างไร ผลสุดท้ายอเมริกา
ก็ต้องออกจากเวียดนามใต้ นี้ออนไปส่วน
หนึ่งแล้ว ยังอยู่บ้างในระหว่างนี้ก็ทำ
ไปยังนั่นเอง สุดท้ายเขาก็นึกถึงประโยชน์
ของประเทศเขาสูงสุดยิ่งกว่าจะไปช่วย
เวียดนามใต้หรือยิ่งกว่าจะมาช่วยเรา เรา
จะกลายเป็นลูกสมุนให้เขาใช้มากกว่าที่
เราจะไปอาศัยเขา ฉะนั้นหนทางที่ดีสำหรับ
กับประเทศเพื่อนบ้านนั้น ผมคิดว่าเราควร
จะมีการทักถามกันถึงทรรศนะของเขา
ของเราเป็นอย่างไร เพื่อที่จะแก้ไขให้เกิด
สภาพปกติต่อกัน เลิกการเป็นศัตรูกัน
เสียที ฝ่ายเขาก็จะได้ตั้งหน้าทำมาหากิน
ไป ฝ่ายเราก็จะได้ตั้งหน้าทำมาหากินไป
วนที่เรากลัวว่าเขาจะมาเผยแพร่ลัทธิ
คอมมิวนิสต์นั้น เขาก็บอกอยู่เสมอว่าเขา
ไม่เอ็กซปอร์ตลัทธิคอมมิวนิสต์หรอก เรา
จะไปกลัวลัทธิคอมมิวนิสต์ทำไม คุณแต่
ไปปลานเป็นราชอาณาจักรยังตั้งอยู่ได้ระหว่าง
กับอินเดีย เรายังกลัวคอมมิวนิสต์ คอม-
มิวนิสต์ก็ยังมา ดูอย่างรัสเซียกลัวคอม-
มิวนิสต์ แล้วก็ปราบคอมมิวนิสต์อย่าง
ดุดัน ผลสุดท้ายก็ได้คอมมิวนิสต์มาทั้ง
ประเทศ จีนก็เหมือนกัน ก็กมินตั้งกลัว
คอมมิวนิสต์หนักหนา ผลสุดท้ายก็เอาไว้
ไม่อยู่ ปัญหาสำคัญอยู่ที่พื้นฐานทางเศรษฐกิจ
ของเราแก้ไขไหม ถ้าแก้ไขไม่ไหวราษฎร
อดร้อน ไม่รู้จะพึ่งใคร อะไรที่เขาเห็น
ช่วยได้ เขาก็ไปเป็นธรรมดา ที่ฝรั่งเศส
ตานี้ พรรคคอมมิวนิสต์ก็มีอยู่ กำลัง
เข้าร่วมกับโซเชลิสต์เพื่อชิงตำแหน่ง

ประธานาธิบดี นอกจากนั้นยังมีพรรค
คอมมิวนิสต์ของฝ่ายทรอสกี มีฝ่ายนิยม
คัสโตร เซเกอวาก็มี ในอังกฤษก็มีพรรค
คอมมิวนิสต์โดยเปิดเผย อยากจะพูดไฮด์-
ปาร์กก็ไปพูด ราษฎรไม่โง่เขลา เขาวิจารณ์
ได้เองว่าอะไรดีอะไรไม่ดี ผมคิดว่าปล่อย
ฟรีดีกว่า อย่าเป็นห่วงจนเหลือเกิน มุ่ง
แก้ปัญหาเศรษฐกิจและให้การเมืองเป็น
ประชาธิปไตย อย่างเช่นร่างรัฐธรรมนูญ
ปัจจุบันนี้ ผมก็ให้ความเห็นแนะไปแล้ว
คนอื่นก็วิจารณ์กันแล้ว ผู้พิพากษาก็พูด
แล้วว่าไม่ใช่ประชาธิปไตย เมื่อตัดสินใจ
เป็นประชาธิปไตย ก็ต้องให้ประชาธิปไตย
เขาไป เมื่อตอนเสร็จสงครามนั้นระหว่าง
ที่ผมเป็นผู้สำเร็จ ได้เรียกนายควงเขามา
ขอให้พิจารณาเลิกบทเฉพาะกาลแล้วทำ
รัฐธรรมนูญปี 89 ให้วุฒิสมาชิกเลือกตั้ง
โดยผู้แทนราษฎร ให้เขามีเสรีภาพกันทีเดียว
พรรคการเมืองก็ไม่ต้องจดทะเบียน เอาไป
เถอะ จะมีพรรคอะไร อยากจะถือลัทธิ
อะไรก็สุดแต่ใจชอบ เวลานั้นคอมมิวนิสต์
ไม่มีผู้แทนสักคน ก็เอา คุณประเสริฐ
ทรัพย์สุนทร เคยเป็นสมาชิกพรรคประ-
ชาธิปัตย์ มาเป็นคอมมิวนิสต์ไปคนหนึ่ง
แล้วคุณประเสริฐแก่ไปทำอะไร แก่กว่า
ของแก่ไป ผมก็ไม่เห็นว่าจะมีอะไรเลย

ถาม : รู้จักเจ้าสุภานุวงศ์ดีไม่ใช่หรือ
ครับ ?

ตอบ : รู้จัก ท่านเคยเข้ามาเมืองไทย
ท่านไม่ยอมชุชกให้จักรวรรดินิยม ท่าน
ต่อสู้อยู่ตลอดเวลาอย่างเด็ดเดี่ยวจนกระทั่ง

ประสบความสำเร็จในที่สุด

ถาม : ท่านมีความเห็นอย่างไรที่ลาวตั้งรัฐบาลผสมได้สำเร็จ

ตอบ : ผมว่าดีสำหรับลาวเขาแล้ว

ถาม : แล้วดีสำหรับประเทศไทยเราเหมือนกันใช่ไหมครับ

ตอบ : มันก็ดีเหมือนกัน แต่ก็อย่างที่ท่านสุภานุวงศ์แกลงนั่นแหละ บางทีความยุ่งยากอาจจะมียู่ สำหรับผมนะ ยินดี แต่คงจะมีพวกที่เดินตามอเมริกันคงจะไม่พอใจ ที่นี้ก็ต้องดูว่าจะมีการแทรกแซงกันใหม่ เหมือนอย่างเวียตนามได้เมื่อเซ็นสัญญาสงบศึกแล้ว ก็ยังมีการรบกันอยู่

ถาม : แล้วเราควรจะทำอะไรที่จะลดการที่เหลืออกทั้งหมดหรือไม่ ตอนนี้อยู่สักว่าเรามีเหลืออกอยู่ราว 5,000 คน

ตอบ : เรื่องจะถอนหรือไม่ถอนนี้ ขอให้คิดดูให้มาก ผมเห็นว่า ควรถอนถึงแม้ว่าเข้าไปแล้วก็ยังดี ถ้าขึ้นทั้งไว้ มีอะไรเกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

ถาม : แล้วทางด้านฮานอยล่ะครับ เราควรจะทำอย่างไรดี

ตอบ : อันนี้ก็ต้องดูท่าทางเขา ว่าเขามีอะไรก็ลองทาบถามดู แต่ว่าเราก็ไม่กล้าสำคัญอยู่ที่ว่าจุดประสงค์ของเราอยู่ที่มีน้ำใจจะเป็นมิตรหรือไม่มีเป็นสำคัญ

ถาม : รัฐบาลปัจจุบันนี้เท่าที่ผมถามรู้สึกว่ามีน้ำใจที่จะเป็นมิตร

ตอบ : ที่คุณว่านี่ใครล่ะ มีตัวแน่นอนไหม รับผิดชอบเต็มที่ได้อะไรไหม มีเตอะ ๆ เตอะ ๆ มีเล่น ๆ ถ้าหากว่าแน่ เราก็หาทางเข้าชี้

ถาม : ท่านรู้จักกับนายกรัฐมนตรีมนตรี ไขวเอินไหลดี อยากทราบว่าเท่าที่ท่านรู้จักกันนั้น รู้สึกว่าไขวเอินไหลมีเจตอะไรต่อประเทศเรา ?

ตอบ : ไขวเอินไหลไม่มีเจตนาที่รุกรานใคร เขาจะมารุกรานเราเรื่องอะไรสำคัญเราไปช่วยเขาหรือเปล่าล่ะ ไม่ใช่ช่วยเขามาช่วยเรา ผมไปอยู่เมืองจีน ได้ยินวิทยุของเราโจมตีดำ่ว่าเขาตลอดเวลา 10 ปี ทางโน้นนั่งเงียบ ที่หลังนาน ๆ เขาได้ตอบบ้างเราก็รู้ว่า วิทยุปักกิ่งเข้าแล้วผมว่าถ้าไขวเอินไหลไม่ใช่คนอดคิดดูก็แล้วกันว่าจะเป็นอย่างไร ถ้าเป็นคนอย่างเยอรมันหรือมุสโสลินี เราลองไปเขาอย่างนี้ เขายอมไหม มิตรตามกันไปแล้วหรือ ผมว่าเรื่องนี้พยายามทำความเข้าใจกันดีกว่า

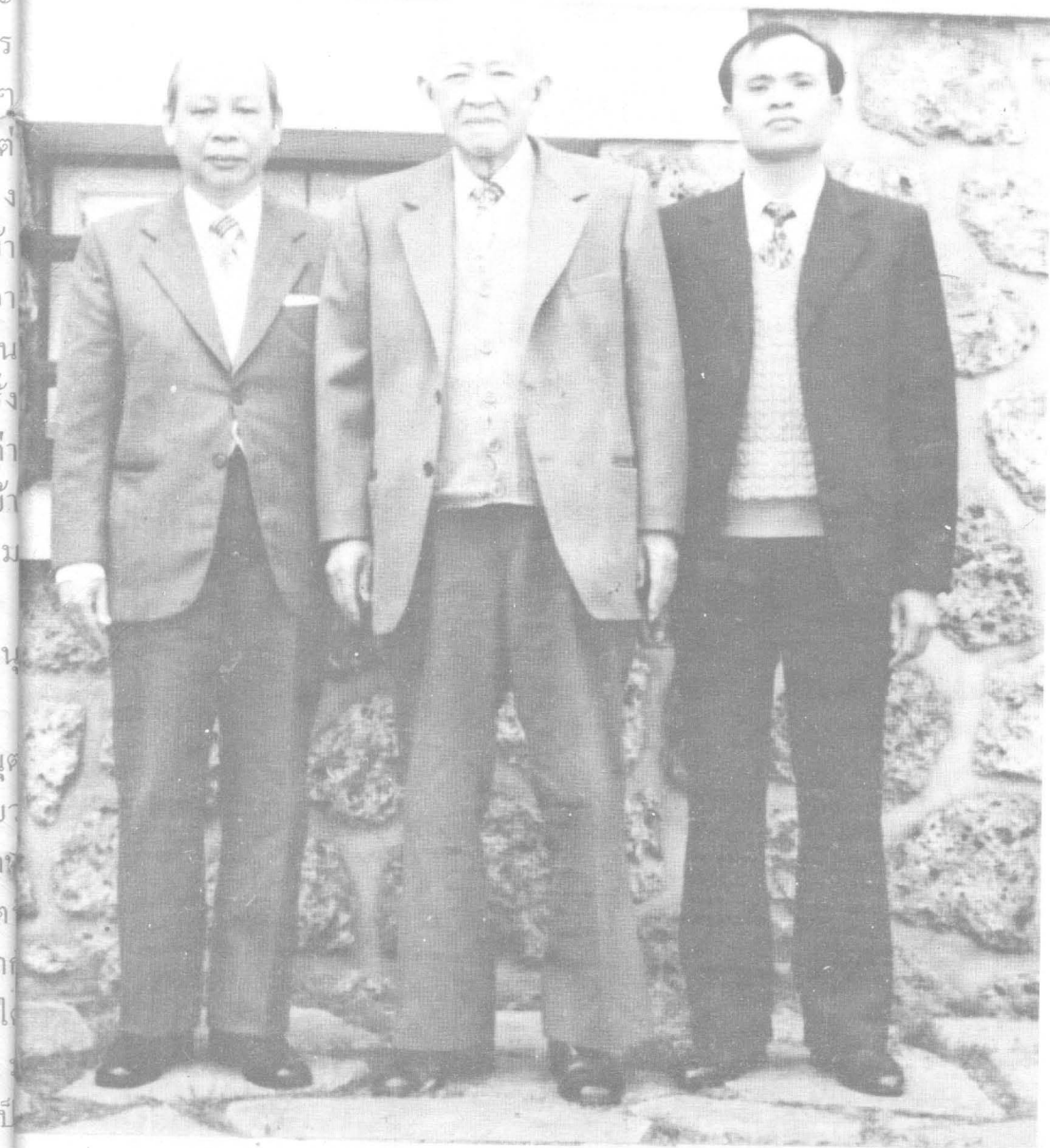
ถาม : ผมอยากจะทราบเรื่องสี่ท่านเคยพบสี่หนูแล้วรู้สึกอย่างไร ?

ตอบ : สี่หนูเป็นประมุขรัฐ มีแฟนเป็นนายกรัฐมนตรี มีแก้วสัมพันธมิตร (แก้วสมพอน) เป็นรองนายกรัฐมนตรี เป็นคนมีความรู้ดีเป็น ดร. ทางเศรษฐศาสตร์คนรอง ๆ จากแก้วสัมพันธมิตร การศึกษาดี ๆ กันหลายคน เรื่อย่านักว่าสู้เราไม่เสมอไป ถึงแม้พวกลาวก็เช่นเดียวกัน ความรู้ดี ๆ ไม่ใช่บ่อย พวกเวียตนาม

ปรเฟสเซอร์สอนฝรั่งในฝรั่งเสสนี้ก็หลายคน

ถาม : ท่านรู้จักแก้วสัมพันธ (เกี่ยว
เมพอน) ไหมครับ

ตอบ : ผมไม่รู้จัก เขาอายุอ่อนกว่า
ผม รู้ดีกว่าเขาเก่งเหมือนกัน

ให้สัมภาษณ์ คอนเท็มเปอร์รี่ เอเชีย

๐ ๒๒ เม.ย. ๒๕๒๐

คำตอบของ นายปรีดี พนมยงค์ ต่อคำถามสัมภาษณ์ของปีเตอร์ ลิมเกริกโก (วารสาร "คอนเท็มเปอร์รี่ เอเชีย") 22 เมษายน 2520

1. คำถาม: ในช่วงเวลา 3 ปีที่ล่วงมาประเทศไทยได้ล้มรสของระบอบประชาธิปไตยในระยะเวลาอันสั้น มีมูลปัจจัยอะไรหรือที่ทำให้การปกครองฝ่ายพลเรือนดังกล่าวต้อง

ล้มคว่ำไป ?

คำตอบ ก.) ระบบการเมืองในประเทศไทยที่ได้เผยโฉมออกมาตามรัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ. 2517 จนกระทั่งได้เกิดการรัฐประหารเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2519 นั้น ยังไม่ถึงขนาดเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์มันเป็นเพียงกึ่งประชาธิปไตยเท่านั้น ทั้งนี้เพราะรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีบทบัญญัติ

ผู้ดีอันเป็นการถาวรเกี่ยวกับวุฒิสภาที่ทรง
แต่งตั้งโดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ตามคำแนะนำของรัฐบาล จะมีก็แต่สภา
สูงเท่านั้นที่มีการเลือกตั้ง

จริงอยู่, ในอดีตรัฐธรรมนูญฉบับลง
วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 เคยกำหนด
ให้มีช่วงระยะก้าวผ่านโดยครึ่งหนึ่งของ
สมาชิกวุฒิสภาได้มาจากการเลือกตั้ง และ
ครึ่งหนึ่งได้รับการแต่งตั้ง แต่บทบัญญัติ
ก็มีได้เป็นการถาวร ในปี 2489 เมื่อพิจารณา
แล้วเห็นว่าเป็นการสมควร บทบัญญัติที่
มีช่วงระยะก้าวผ่านนั้นก็ได้อุยกยกเลิกไป
วุฒิสภาอันประกอบด้วยวุฒิสภาและสภา
แทนราษฎร ล้วนมีสมาชิกที่มาจากการ
เลือกตั้งทั้งสองสภา แต่แล้วต่อมาการรัฐ
ประหารอันเป็นปฏิกริยาก็ได้เลิกล้มระบบ
เสีย แล้วนำเอาระบบเผด็จการเข้ามา
แทนที่จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2517

ข. การที่จะวินิจฉัยว่า ระบบการ
ปกครองใดเป็นประชาธิปไตยหรือว่าเป็น
เผด็จการนั้น เป็นการไม่ถูกต้องที่จะไป
มุ่งเล็งกันที่หัวหน้าคณะรัฐบาลว่า มีหัวหน้า
เป็นพลเรือนหรือว่าเป็นทหาร (ข้าพเจ้า
ขอชี้แจงปัญหาข้อนี้แก่บรรดานักศึกษา
แล้วเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน 2519)

โปรดสังเกตดูก็จะเห็นได้ว่า ซาลา-
การ์นั้น เป็นผู้เผด็จการพลเรือนของปอร์-
ตุเกส, มุสโสลินี ก็เป็นนายร้อยโทกอง
ปืนมาก่อน ซึ่งต่อมาก็เป็นพลเรือนก่อน
นี่เป็นผู้เผด็จการของอิตาลี ฮิตเลอร์ซึ่ง
ในอดีตนายสิบ ก็เป็นหัวหน้ารัฐบาล

พลเรือนและเป็นประมุขแห่งรัฐเยอรมัน
ด้วย และอีกด้านหนึ่ง นายพลเคอโกล
แห่งฝรั่งเศส ก็ปกครองประเทศด้วยระบอบ
ประชาธิปไตยของนายทุน แม้ นายธา-
นินทร์ซึ่งเป็นพลเรือน แต่ก็ปกครองประ
เทศไทยด้วยระบอบเผด็จการ

เพราะฉะนั้น จึงเป็นการไม่ถูกต้องที่
จะทึกทักเอาว่ารัฐบาลพลเรือนที่ปกครอง
ประเทศมาก่อนวันที่ 6 ตุลาคม 2519 เป็น
รัฐบาลประชาธิปไตย เป็นการสำคัญมาก
ที่เราจะต้องดูให้ถ้วนทั่วทั้งระบบรัฐบาล
และตัวรัฐธรรมนูญ

ค.) มูลปัจจัยสำคัญที่ทำให้รัฐบาล
เสนีย์ต้องล้มคว่ำลงไปนั้น มันเป็นเรื่อง
ของความขัดแย้งทางชนชั้น มีกลุ่มอยู่
หลายกลุ่มในชนชั้นและระดับชั้นเหล่านั้น
ที่ต่างก็มุ่งเข้ายึดอำนาจรัฐเพื่อผลประโยชน์
แห่งชนชั้นของตน ก่อนหน้าวันที่ 6 ตุลาคม
2519 ตั้งนานมาแล้วที่เป็นที่ทราบกันดีว่า
มีกลุ่มอยู่หลายกลุ่มทั้งฝ่ายทหารและพล-
เรือนต่างตระเตรียมการที่จะทำรัฐประหาร
และกำลังรอคอยโอกาสที่จะทำลายล้างไม่
ให้มีรัฐสภาที่มีผู้แทนราษฎร

2. คำถาม : มีบทเรียนอะไรบ้างที่
พอจะสรุปได้จากเหตุการณ์เมื่อเดือนตุลาคม
2516 กับตุลา 2519 ?

คำตอบ ก. บทเรียนสำคัญประการ
หนึ่งจากกรณีตุลาคม 2516 ก็คือว่า ความ
สำเร็จของนิสิตนักศึกษาและผู้รักชาติใน
การล้มล้างระบอบเผด็จการครั้งนั้น เนื่อง

จากเหตุผลหลายประการด้วยกันคือ

1) ความเรียกร้องต้องการขององค์การนิสิตนักศึกษาที่ต้องการรัฐธรรมนูญแบบประชาธิปไตยนายทุน หรือประชาธิปไตยแบบตะวันตกนั้น สอดคล้องกับการยอมรับของประชาชนส่วนข้างมาก

2) เมื่อวัตถุประสงค์ขององค์การนิสิตนักศึกษาเป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนมากแล้ว ความสำเร็จย่อมเป็นที่คาดหมายได้ แม้ว่าจะเป็น การต่อสู้ที่ปราศจากอาวุธก็ตาม

3) ในระยะ 2-3 สัปดาห์หรือราว ๆ นั้นหลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516 ขบวนการของนักศึกษาได้เข้าควบคุมอำนาจหน้าที่ของรัฐอย่างแท้จริง ฝ่ายทหารถึงกับเกิดอาการหวาดหวั่นจนทหารบางส่วนในกองทัพถึงกับถอดทำลายเครื่องแบบ และปล่อยให้นิสิตนักศึกษาเข้าดำเนินงานปกครอง ตำรวจเองก็ไม่เข้าควบคุมการจราจร ปล่อยให้ลูกเสือทำหน้าที่แทน หน่วยตำรวจบางแห่งถึงกับปล่อยให้นิสิตนักศึกษาเข้าดำเนินงานในสถานีตำรวจเหล่านี้เป็นต้น

เพราะฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ขบวนการนิสิตนักศึกษาสามารถใช้อำนาจเข้าบริหารงานรัฐกิจได้ทีเดียว ถ้าหากบรรดานิสิตนักศึกษา ไม่ว่าจะเป็นด้วยปฏิภาณไหวพริบของตนเอง หรือนักทฤษฎีของนิสิตนักศึกษาเหล่านั้นให้คำแนะนำแก่พวกเขาก็ตาม ได้รวบรวมพลังกันปฏิบัติหน้าที่การงานของพวกเขาตามหลักของวิทยาศาสตร์ สังคมอย่างถูกต้อง ก่อนที่จะร้อนรนไป

ทำงานอย่างอื่นเสียแล้ว เหตุการณ์ที่คิดตามอาจแปลเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นไปก็ได้

จากตัวอย่างในบางประเทศ “การอภิวัฒน์ทางประชาธิปไตยกุ่มพี” เป็นก้าวแรกที่จำเป็นในการดำเนินไปสู่ระบบสังคมนิยม เราควรจะได้ศึกษาจากตัวอย่างเหล่านี้อีกมากมายทั้งในแง่หลักการและการปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ในเดือนกุมภาพันธ์ 1930 (พ.ศ. 2473) เมื่อคราวที่โฮจิมินห์หรือเหงียนอาย เกว๊ก ในฐานะผู้แทนคอมมิวนิสต์ประจำเอเชียอาคเนย์ ได้ก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์แห่งอินโดจีน ตามที่ได้พบปะประชุมกันที่ฮ่องกงได้กำหนดแนวทางการอภิวัฒน์ไว้อย่างชัดเจน เพื่อให้เริ่มจาก “การอภิวัฒน์ทางประชาธิปไตยกุ่มพี” ไปสู่ “การอภิวัฒน์ที่ดิน” (โปรดดู “คูรีเยร์ของเวียดนาม” ฉบับมกราคม 1977)

4) ภาพหลังจากชัยชนะของนิสิตนักศึกษาแล้ว มีบุคคลเป็นจำนวนมากที่ต้องการจะแย่งชิงผลจากชัยชนะนั้นมาเพื่อประโยชน์ตน หรือประโยชน์ทางชนชั้นของตนแทนที่จะช่วยให้นิสิตนักศึกษาสามารถรวมพลังแห่งชัยชนะของพวกเขา บางพวกก็เข้าดำเนินการร่างรัฐธรรมนูญที่เป็นกึ่งประชาธิปไตยฉบับปี 2517 แต่บางพวกก็กลับแนะนำให้ใช้ “สูตรสำเร็จรูป” เพื่อลดกระชากพัฒนาการของสังคมโดยมิได้คำนึงถึง “กาละ, เทศะ และภาวะ”

ข. กรณี ตุลาคม 2519 ก็มีบทเรียนบางอย่างที่ควรแก่การศึกษาเหมือนกัน

1) บรรดาเพื่อนร่วมชาติและข้าพเจ้า
ต้องขอสดุดีวิญญานอันสูงส่งและความ
พร้อมเพรียงของบรรดานักศึกษาที่ได้เสีย
สละตนเองเพื่อประชาชนและประชาชาติ
ไทย

2) แต่ถ้านักทฤษฎีทั้งหลาย ที่บรรดา
น่านักศึกษาพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำ
ของเขา จะได้ชี้แนะทฤษฎีขั้นมูลฐาน
ที่ต้องใช้ในการต่อสู้ ทั้งในแง่ยุทธศาสตร์
และยุทธวิธีบรรดานิสิตนักศึกษาเหล่านั้น
จะสามารถต่อสู้เอาชนะชนะเหนือพวก
ปฏิริยาได้อย่างแน่นอน แทนที่จะถูกพวก
มันเข่นฆ่าทำลายอย่างทารุณ

3) ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงนักทฤษฎีเหล่านี้
นักเพราะมีนักวิทยาศาสตร์สังคมหลาย
ท่าน รวมทั้งมาร์กซ์, เลนิน และเหมา
ซ่งตงด้วย ได้เคยคัดค้านให้นักทฤษฎี
ของพรรคคอมมิวนิสต์ระบอบความรับผิดชอบ
ของตนในการเผยแพร่แนวความคิดของ
มัน การให้คำแนะนำอย่างผิด ๆ จนเป็น
ทำให้เกิดการสังหารหมู่จากน้ำมือของ
ศัตรูนั้น นับเป็นการประกอบอาชญากรรม
นอกทฤษฎียิ่งที่เดียว

นักทฤษฎีเหล่านั้นไม่ควรชี้ให้นัก
ศึกษาทำตามคำขวัญอันเก่าแก่ที่มีอายุ
ถึง 30 ปี มาแล้วที่ว่า “เราต้องปลุกระดม
กำลังพลให้ได้เป็นเรือนแสนเรือนล้าน”
การปลุกระดมกำลังแบบนั้นมิได้คำนึงถึง
ความเสียหายอันจักเกิดขึ้นแก่บุคคลอื่น
มันจึงเป็นสิ่งที่ผิด เช่นเดียวกัน นักทฤษฎี
บางคนได้ให้คำแนะนำไปตามรายงานของ

นักศึกษาบางคนที่ยังว่า “ยังมีคนถูกฆ่า
และถูกจับกุมโดยพวกปฏิริยามากมาย
เพียงใด ก็จะเป็นผลดีแก่ขบวนการเพียง
นั้น เพราะจะทำให้เราได้พลพรรคมากยิ่งขึ้น”

4) นักทฤษฎีของนิสิตนักศึกษาควร
จะให้คำแนะนำแก่นิสิตนักศึกษาอย่างชาญ
ฉลาด โดยให้พวกเขาศึกษาจากตัวอย่าง
ของผู้อื่น ทั้งในทางทฤษฎีและในทางปฏิบัติ
อันที่จริงศัตรูของนิสิตนักศึกษาได้ขู่เข็ญ
คุกคามมาก่อนแล้วว่า จะทำลายพลังของ
นิสิตศึกษามาตั้งก่อนวันที่ 6 ตุลาคม
2519 ทั้งได้เคยใช้กำลังเข้าโจมตีทำลาย
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มาแล้ว ตั้งแต่
ปี 2518 นักทฤษฎีเหล่านี้ควรจะให้คำแนะนำ
แก่นิสิตนักศึกษาให้ใช้ความระมัดระวัง
มากยิ่งขึ้น และให้ศึกษาถึงวิธีการสู้รบ
ของศัตรูให้จงหนัก แม้ความรู้จะเป็น
ความรู้แบบพื้น ๆ ก็ตาม แต่มันก็มีและ
ย่อมมีคุณประโยชน์อยู่ไม่น้อย เมื่อนิสิต-
นักศึกษาได้รับคำแนะนำให้เข้าไปชุมนุม
กันในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักทฤษฎี
ของพวกเขาอาจจะเล็งเห็นว่า ฝ่ายศัตรูของ
พวกเขาได้พร้อมแล้วที่จะเข้าโจมตีนิสิต
นักศึกษา ตั้งแต่ก่อนวันเกิดเหตุ การเข้า
ไปชุมนุมกันในที่อันจำกัดเช่นนั้น เท่ากับ
เป็นการเข้าไปเป็นเป้าเด่นที่ง่ายแก่การโจมตี
อันเป็นการขัดกับยุทธวิธีพื้นฐานของการ
สู้รบ ยุทธวิธีที่ถูกต้องในสถานการณ์เช่น
นั้น ควรจะเป็นการกระจายนิสิตนักศึกษา
ออกเป็นกลุ่มย่อยหลาย ๆ กลุ่ม

3. คำถาม : เนื่องจากระบบรัฐสภาปัจจุบันนี้ได้ปฏิเสธปิดประตูแก่ฝ่ายซ้ายหนทางแห่งการปลดแอก ควรจะมาจากในป่าใช่ไหม?

คำตอบ ก. พวกฝ่ายซ้ายนั้นมียุหลายจำพวกด้วยกันเช่นในยุโรป ท่านจะเห็นได้ว่ามีฝ่ายสังคมนิยมและฝ่ายคอมมิวนิสต์มากมายหลายจำพวกด้วยกัน แต่ละจำพวกก็แตกต่างกันออกไปทั้งในด้านหลักการและวิธีการต่อสู้ของแต่ละพวก ข้าพเจ้าเข้าใจว่าในประเทศไทยนั้นภายหลังจากเดือนตุลาคม 2518 แล้ว มี “พวกหัวเอียงซ้าย” อยู่หลายพวกด้วยกัน และหลังจากเหตุการณ์วันที่ 6 ตุลาคม 2519 แล้ว พวกนิยมซ้ายบางเหล่าจากยุโรปได้พยายามชักจูงนิสิตนักศึกษาบางกลุ่มให้เข้าด้วยกันฝ่ายตน

เมื่อเช่นนี้วิธีการต่อสู้ของฝ่ายซ้ายจึงมียุหลายวิธี การที่จะสันนิษฐานเอาว่าพวกซ้ายจะต้องต่อสู้มาจากป่าเสมอไปจึงเป็นการไม่ถูกต้อง

ข. ฝ่ายซ้ายบางพวกไม่ต้องการต่อสู้ด้วยอาวุธ ถ้าหากว่ายังมีวิถีทางรัฐสภาเปิดโอกาสให้ เขาก็จะใช้วิถีทางนั้น และแม้วิถีทางรัฐสภาจะถูกปิดตายก็ตาม ก็ยังมีวิธีการต่อสู้อย่างอื่น ๆ อีก โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยการสู้รบจากป่าแต่อย่างเดียว ตัวอย่างเช่น โดยวิธีรัฐประหาร, โดยการลุกฮือก่อการกบฏจลาจล, และโดยวิธีการอื่น ๆ ที่จะพึงใช้ได้ ทั้งนี้แล้วแต่กาลละ, เทศะ และภาวะแน่นอน, กลุ่มฝ่ายซ้ายแต่ละกลุ่มย่อม

เลือกเอาวิธีการตามที่เขาจัดตั้ง

ค. สำหรับกรณีประเทศไทย ข้าพทางราชการเองก็ได้ยอมรับแล้วว่า มัธยมศึกษาเป็นจำนวนไม่น้อยได้ไปเข้าร่วมกับกองกำลังในป่า และจำนวนจะมากขึ้นเพียงใดก็ย่อมขึ้นอยู่กับความพร้อมของหน่วยนำในป่าที่จะยอมรับพวกเขา

ง. ถ้าหากนักทฤษฎีของฝ่ายที่ต้องการสู้ด้วยกำลังอาวุธได้ศึกษาปาฐกถาของหม่อมเจ้าแดงเรื่อง “สงครามอภิวินน์” เขาก็จะได้รับคำเตือนสติว่า แม้สงครามอภิวินน์จะมีระเบียบแบบแผนของตัวเองโดยเฉพาะก็ตาม แต่ก็ยังจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนทั่วไปของการทำสงคราม ระเบียบแบบแผนพื้นฐานของการทำสงครามเป็นที่รู้จักกันดีดังที่นะโปเลียนได้เคยกล่าวไว้ว่า “ทหารเดินได้ด้วยท้อง” นักรบจรรยาในป่าอาจมีจิตใจเข้มแข็งพอที่จะเดินป่าโดยไม่มีอาหารได้ 2-3 วัน แต่ถ้าการขาดแคลนอาหารยืดเยื้อนานเกินไป แน่แน่นอนเขาจะไม่มีความหวังชาพอที่จะทำการสู้รบโดยปกติทหารคนหนึ่งต้องการข้าวสารประมาณวันละ 600 กรัม นักรบของประชาชนก็ไม่มีกรยกเว้นในข้อนี้ ถ้าเราเชื่อคำโฆษณาที่ว่านิสิตนักศึกษาถึง 20,000 คนได้เข้าร่วมกับกองกำลังในป่า และถ้าหากว่าผู้นำของหน่วยจรรยาสามารถรับนิสิตนักศึกษาทั้งจำนวนนี้ได้จริง ก็น่าจะแสดงความยินดีด้วยที่เขาสามารถขนส่งข้าวสารเข้าไปในป่าได้เป็นจำนวนดังกล่าววันละ 12,000 กิโลกรัมทุก ๆ วันหรือกว่า

เดือนละ 380,000 กิโลกรัม ทุก ๆ เดือน

นักโฆษณาและผู้คล้อยตามบางคนอาจไม่ทราบความจริงว่าไม่มีการทำนาในป่า อันนี้เป็นความจริงทั้งในยุโรปและทั่วโลก ถ้าไม่มีการเพาะปลูกพืชธัญญาหารในป่า การทำนาปลูกข้าวเขาทำกันในที่นาออกป่า ชาวนาเกี่ยวข้าวที่มีสภาพเป็นข้าวเปลือก และโปรดทราบที่ข้าวเปลือกนั้นยังใช้บริโภคสำหรับมนุษย์ไม่ได้ ข้าวเปลือกจะต้องได้รับการสีก่อนจึงจะนำมาปรุงอาหารบริโภคได้ เพราะฉะนั้นการขนข้าวมาจากโรงสีเป็นจำนวนมากมายเช่นนั้นเข้าไปในป่า จะต้องใช้ความระมัดระวังอย่างใหญ่หลวง เพื่อหลบหลีกจากการถูกรอยจากสายสืบของฝ่ายรัฐบาล

จ. นักรบในป่าจะต้องแข็งแกร่งสามารถทนทานต่อสภาพแวดล้อมของการรังสีและการสู้รบในป่า ซึ่งมีสภาพแตกต่างกันมากกับการเข้าป่าล่าสัตว์เป็นครั้งคราว นักรบในป่าจะต้องปฏิบัติตามหลักการของเหมาเจ๋อตุงว่าด้วย “การทำสงครามยืดเยื้อ” เพราะลำพังแต่การทำสงครามจรยุทธ์นั้น ไม่สามารถเข้ายึดและรักษาอำนาจในเมืองใหญ่ได้ การทำสงครามจรยุทธ์จะต้องค่อย ๆ คลี่คลายขยายตัวมาขึ้นกองทัพประจำการ โดยมีกำลังอาวุธเหมาะสม มีสมรรถนะการฝึกที่เหมาะสม และมีนายทหารที่สามารถในการสู้รบเพื่อเข้ายึดล้อมและรักษาอำนาจในเมืองใหญ่ไว้ เงื่อนไขทั้งหมดนี้ต้องใช้เวลานานยาว

ฉ. ฝ่ายซ้ายที่ยึดมั่นในลัทธิมาร์กซ์-เลนิน อย่างแท้จริงพึงปฏิบัติตามคำสอนของเลนินเรื่อง “สงครามพลพรรค” ซึ่งเขียนขึ้นเมื่อเดือน ตุลาคม 1908 ที่กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่าดังนี้ .-

“ลัทธิมาร์กซิสต์แตกต่างจากลัทธิสังคมนิยมแบบเก่า ๆ ทุกรูปแบบอย่างสิ้นเชิงโดยข้อเท็จจริงที่ว่า ลัทธิมาร์กซิสต์มิได้ผูกมัดขบวนการของตนไว้กับการต่อสู้ในแบบหนึ่งแบบใดโดยเฉพาะ ลัทธิมาร์กซิสต์ยอมรับการต่อสู้ในทุกรูปแบบ...ไม่ว่าในกรณีใดลัทธิมาร์กซิสต์ย่อมจะผูกพันตนอยู่กับรูปแบบของการต่อสู้ที่เป็นไปได้ และที่ดำรงอยู่ในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดเท่านั้น โดยการยอมรับว่ายังมีการต่อสู้แบบใหม่ ๆ ที่ผู้เข้าร่วมการต่อสู้ยังไม่เคยรู้จักมาก่อนในช่วงระยะเวลาหนึ่งเวลาใด ซึ่งได้อุบัติขึ้นอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ เมื่อสถานการณ์ทางสังคมในช่วงหนึ่งได้เปลี่ยนแปลงไป....การแก้ปัญหาโดยไม่คำนึงถึงสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ เท่ากับเป็นการเมินเฉยต่อหลักเบื้องต้นของปรัชญาสังคมนิยม....การพยายามตอบรับหรือปฏิเสธปัญหาที่ว่าจะพึงใช้วิธีการต่อสู้อย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะหรือไม่โดยมิได้ศึกษาสำรวจรายละเอียดของสถานการณ์ที่เป็นรูปธรรมในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใด ในขั้นหนึ่งขั้นใดแห่งการคลี่คลายขยายตัวของสถานการณ์นั้น เท่ากับเป็นการละทิ้งฐานะของชาวมาร์กซิสต์อย่างสิ้นเชิง”

ยิ่งกว่านั้น เลนินยังได้คัดค้านชาวคอม-

มิวนิสต์ที่หลงตนลืมหูลัว ไว้ในหนังสือเรื่อง “คอมมิวนิสต์ปักช้าย-ความระส่ำระสาย อย่างเด็กไร้เดียงสา” ซึ่งเขียนขึ้นเมื่อปี 1920 มีความตอนหนึ่งว่า ดังนี้.-

“ทุกคนคงจะเห็นด้วยว่า กองทัพใดก็ตามที่มีได้รับการฝึกให้รู้จักใช้อาวุธทุกชนิด, ให้รู้จักใช้ปัจจัย และวิธีการทำสงครามทุกอย่างเท่าที่ศัตรูมีอยู่หรืออาจมีอยู่ เท่ากับเป็นการทำตนให้โง่งมงายหรืออาจกลายเป็นการประกอบอาชญากรรมไปก็ได้ ข้อคิดนี้ยังนำไปใช้กับการเมืองยิ่งยากกว่า การทำสงคราม เพราะในทางการเมืองนั้น มันยิ่งยากขึ้นไปอีกที่จะคาดได้ว่าการสู้รบแบบใดที่เราอาจประสบกับความคับขัน, ประสบกับการตัดสินใจซัด, หรืออาจประสบกับความพ่ายแพ้ ถ้าเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของเรา เมื่อชนชั้นอื่นนำเอาวิธีการต่อสู้แบบอื่นมาเผชิญหน้ากับเรา ในขณะที่เรากำลังเหนื่อยอ่อนอย่างเต็มที่”

4. คำถาม เพื่อตอบได้การรัฐประหารของฝ่ายทหาร พรรคสังคมนิยม (พสท.) ได้เข้าร่วมพลังกับพรรคคอมมิวนิสต์ (พคท.) การเข้าเป็นแนวร่วมเช่นนั้นมีความสำคัญประการใดบ้าง?

คำตอบ ก. ในประเทศไทยนั้นมีพรรคการเมือง ที่ใช้ชื่อว่า สังคมนิยมโดยเปิดเผยอยู่ 2 พรรค คือ

(1) พรรคสังคมนิยมแห่งประเทศไทย และ

(2) พรรคแนวร่วมสังคมนิยม

ข. ข้าพเจ้าได้ทราบมาว่า มีสมาชิกพรรคคนสำคัญบางคนของสองพรรคนี้ ได้หลบหนีเข้าไปอยู่ในประเทศเพื่อนบ้าน แล้วได้ประกาศตัวร่วมมือกับชาวคอมมิวนิสต์ แต่ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าการกระทำและการประกาศตัวของเขานั้นได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการกลางของพรรค และจากประธานของพรรคด้วยหรือไม่

ค. ข้าพเจ้าได้ทราบข่าวมาว่า พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย ได้เรียกร้องให้ก่อตั้งแนวร่วมกับพรรคการเมืองอื่น ๆ และกับชนชั้นต่าง ๆ ของมวลชน แต่ไม่มีรายละเอียดพอที่จะเปรียบเทียบได้กับแนวร่วมที่เคยมีอยู่และได้รับผลสำเร็จมาแล้วในประเทศจีน, ประเทศเวียดนาม, ลาว, และกัมพูชา รายละเอียดที่จำเป็นต้องทราบมีอยู่ดังนี้.-

(1) ใครเป็นหัวหน้านำของแนวร่วม? ข้อนี้มีความสำคัญมาก เพราะผู้ที่ปรารถนาจะเข้าร่วมในแนวร่วมอย่างจริงจังย่อมต้องการทราบตัวหัวหน้าที่เขาเชื่อถือได้ เพราะมันเกี่ยวกับการเสี่ยงชีวิต

(2) จุดมุ่งหมายที่กระฉ่างแจ้งของแนวร่วมมีอยู่ประการใด?

(3) มีวิธีการอย่างไรที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามความมุ่งหมายของแนวร่วมนั้น

(4) รัฐบาลภายหลังได้รับชัยชนะแล้วจะเป็นรูปใด จะยอมให้มีผู้แทนชนชั้นต่าง ๆ ของมวลชนในคณะรัฐบาลหรือไม่? เรือเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็น ทั้งนี้เพื่อหลีกเลี่ยง

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นได้ในอนาคต ดังที่
ได้ปรากฏตัวอย่างมาแล้วทั้งในอดีตและ
ปัจจุบันนี้หลายกรณี

คำถาม ท่านเห็นยุทธศาสตร์ของ พท.
เป็นอย่างไรในกรณีรัฐประหาร
เมื่อเดือนตุลาคม 2519 ? ยุทธ-
ศาสตร์ของ พท. ได้เปลี่ยน
แปลงไปตามสถานการณ์ที่
เปลี่ยนใหม่หรือไม่? ความ
สำเร็จและความอ่อนแอของ
พท. มีเป็นประการใด?

คำตอบ ข้าพเจ้าไม่รู้คำตอบและไม่สามารถวิจารณ์ได้

คำถาม มีการต่อสู้แบบใดที่จำเป็นเพื่อ
เป็นคุณูปการต่อการต่อสู้
แบบปัจจุบันนี้?

ตอบ ข้าพเจ้าไม่อาจตอบคำถามนี้
ได้ เนื่องจากไม่รู้คำตอบข้อ 5

คำถาม มีข้อยืนยันอะไรบ้างหรือไม่
ที่ว่า เศรษฐกิจของประเทศไทยได้แปรสภาพไปเป็น
เศรษฐกิจอาณานิคมแบบใหม่
สำหรับประเทศทุนนิยมที่
ด้อยพัฒนา? ท่านเห็นว่าภาวะ
เศรษฐกิจของประเทศไทย
ในช่วงระยะนี้เป็นอย่างไร?

ตอบ ข้าพเจ้ายากจะกล่าวว่า เศรษฐ-
กิจของประเทศไทยปัจจุบัน
นี้เป็นระบบทุนนิยมล้าหลัง

ที่เป็นอาณานิคมแบบใหม่ ทั้ง
นี้ก็เพราะว่าการเศรษฐกิจ
ของประเทศยังอยู่ภายใต้การ
ควบคุมของประเทศทุนนิยม
ที่เจริญแล้ว ดังเช่น สหรัฐ-
อเมริกา, ญี่ปุ่น, และประเทศ
ยุโรปตะวันตกเป็นต้น

8. คำถาม การลงทุนต่างประเทศของ
ประเทศตะวันตก และญี่ปุ่น
ในประเทศไทยได้ส่งผลกระทบ
กระทบกระเทือนอย่างไรบ้าง?

คำตอบ กล่าวโดยทั่วไป การลงทุน
ของประเทศไทยและ
ญี่ปุ่นในประเทศไทย ยังผล
ให้ต่างชาติสามารถเข้าควบ
คุมเศรษฐกิจของประเทศ
ข้อนี้จะศึกษาหาดูได้จาก
รายงานสถิติต่าง ๆ ของทาง
ราชการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐบาล
ไทยได้จัดพิมพ์ขึ้น

9. คำถาม ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับ
สถานะของชาวนาและคน
งานไทยในปัจจุบันนี้อย่างไร
บ้าง? ความเสื่อมโทรมล้าหลัง
ในชนบท เป็นไปอย่างรุนแรง
หรือไม่? ชาวไร่ชาวนาได้สูญเสีย
ที่ดินของเขาไปมากน้อย
แค่ไหน? สถานะของคนงาน
ในชนบทเป็นอยู่อย่างไร?

คำตอบ ก. ชาวไร่ชาวนาไทยมีหลาย

ประเภทด้วยกัน คือ

(1) ชาวไร่ชาวนาซึ่งมีที่ไร่นา
เป็นของตนเอง

(2) ชาวไร่ชาวนาที่ต้องเช่า
ที่ไร่นาของผู้อื่นมาทำ

ชาวไร่ชาวนาทั้งสองประเภทนี้ ล้วน
ถูกกดขี่ขูดรีดจากพ่อค้าคนกลางและจาก
เจ้าแก่โรงสี ส่วนชาวไร่ชาวนาที่ต้องเช่า
ที่ดินเขาทำ ก็ต้องจ่ายเงินเช่าที่ดินให้แก่
เจ้าที่ดินในอัตราที่สูงมาก

ข. แม้ชาวไร่ชาวนาที่เป็นเจ้าของที่ดิน
เองส่วนมากก็ยังต้องจำนองที่ดินเป็นประกัน
เงินกู้ และในจำนวนนี้แต่ละปีก็มีมากมาย
หลายรายที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ จนต้อง
โอนกรรมสิทธิ์ที่ดินไร่นาของตนให้แก่
เจ้าหนี้ไป

ค. บรรดาชาวไร่ชาวนาที่ถูกกดขี่ขูด
รีดเหล่านี้ จะสามารถมีน้ำอดน้ำทนไปได้
นานก็มากน้อยเพียงใด ย่อมแล้วแต่สภาพ
แวดล้อมของเขา, ระดับแห่งความสำนึก
ตื่นตัว, และความพร้อมเพรียงที่จะรับการ
เปลี่ยนแปลง สภาพดังกล่าวนี้ย่อมแตก
ต่างกันไปตามท้องถิ่นและภาวะของท้องถิ่น
นั้น ๆ บรรดาผู้รักชาติทั้งหลายศึกษา
หารายละเอียดของมูลปัจจัยเหล่านี้

ง. ส่วนคนงานจำนวนมากก็ถูกกดขี่
ขูดรีดจากนายจ้างของพวกเขา นี่ก็เช่นเดียว
กัน บรรดาผู้รักชาติควรจะได้ศึกษาหา
รายละเอียดเกี่ยวกับทัศนคติและความ
สำนึกตื่นตัวของพวกเขาตามประเภทของ
โรงงานและสภาพท้องถิ่น

10. คำถาม ชนชั้นปกครองของประเทศ
ไทยมีฐานะทางสังคมอย่างไร?

คำตอบ ฐานะทางสังคมของชนชั้น
ปกครองประเทศไทยปัจจุบัน
นี้มีความแตกต่างกันหลาย
ประการ ทั้งนี้แล้วแต่สภาพ
ทางชนชั้นและระดับชั้นของ
ชนชั้นที่เขาสังกัดอยู่ พวก
เขามีความแตกต่างกันทั้งใน
ทางเศรษฐกิจ, การเมือง, และ
ภูมิหลังทางคตินิยม

11. คำถาม บทบาทของนายทุนไทยเป็น
อย่างไร? มีนายทุนที่เรียกกัน
ว่านายทุนแห่งชาติในประเทศ
ไทยหรือไม่?

คำตอบ ในประเทศไทย “นายทุนแห่ง
ชาติ” ประกอบด้วยนายทุนที่
เป็นคนไทยผู้รักชาติไทยที่ปฏิเสธ
ไม่ยอมเป็นสมุนของจักรวรรดิ-
นิยม

นายทุนแห่งชาติของไทยจำนวนหนึ่ง
เชื่อถือในระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตก
เขาสามารถที่จะร่วมมือกับผู้รักชาติ
รักประชาธิปไตยได้ แต่เขาก็ยังใคร่ที่จะ
รักษาทรัพย์สินสมบัติและอำนาจของเขาไว้
ด้วยเหตุนี้เขาจึงคัดค้านการทำวิสาหกิจที่
เขาเป็นเจ้าของหรือเป็นผู้ถือหุ้นให้กลายเป็น
ของชาติ

ในประเทศจีนและเวียดนาม พรรค
นำได้ร่วมมือกับนายทุนแห่งชาติในรูปของ
แนวร่วม และมีนโยบายที่แจ่มชัดเป็นรูป

กรรม ไม่ใช่กล่าวอย่างลอย ๆ โดยแสดง
ชัดว่าวิสาหกิจประเภทใดบ้างที่จะต้อง
เป็นของชาติเมื่อได้รับชัยชนะแล้ว ซึ่ง
จำกัดไว้เฉพาะวิสาหกิจไม่กี่ประเภทที่
เป็นของพวคนายทุนขายชาติเท่านั้น รวม
ซึ่งได้กำหนดให้ถึงขนาดที่นายทุนแห่งชาติ
สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้อย่างเสรี
หรือไม่ก็เข้าร่วมกันกับรัฐบาล

2. คำถาม พวกทหารเกี่ยวข้องกับการ
เมืองในประเทศไทยอย่างไร
บ้าง ? และมีส่วนพัวพันกับ
ธุรกิจเพียงใด

คำตอบ พวกทหารส่วนใหญ่ไม่ได้เข้าไป
ทั้งหมด โดยทำนองเดียวกัน พลเรือนก็ไม่ใช่ว่าไปทั้ง
หมด ทั้งนี้เป็นเรื่องของแต่ละ
บุคคล นายทหารบางคน
เป็นนักประชาธิปไตยและม
ีความซื่อสัตย์ดี ในขณะที่
พลเรือนบางพวกเป็นทราก
เดนของทาสและเผด็จการ
แบบศักดินา

3. คำถาม การถอนฐานทัพของสหรัฐ
ออกจากประเทศไทยมีความ
สำคัญเพียงใด

คำตอบ การถอนฐานทัพของสหรัฐ
ออกจากประเทศไทยมีความ
สำคัญในข้อที่ว่า มันได้ช่วย
ให้อาณาเขตประเทศไทยเป็น
อิสระจากการยึดครองของ
ต่างชาติ และเป็นการยุติการ

ทำลายวัฒนธรรมและศีลธรรม
ของคนไทยโดยทหารอเมริกัน

14. คำถาม สหรัฐอเมริกาไม่มีผลประโยชน์
สำคัญในประเทศไทยอีกต่อ
ไปหรือไม่? ประเทศไทยไม่เป็น
อาณานิคมแบบใหม่ของสหรัฐ-
อเมริกาแล้วใช่หรือไม่?

คำตอบ สหรัฐอเมริกายังมีผลประโยชน์
สำคัญและผลประโยชน์
ทางเศรษฐกิจอยู่ในประเทศ
ไทย ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น
“อาณานิคมแบบใหม่” ข้าพเจ้า
ไม่ทราบว่าจะมีสัญญาฉบับทาง
ทหารระหว่างรัฐบาลไทยกับ
สหรัฐอเมริกาบ้างหรือไม่

15. คำถาม ผลประโยชน์ของญี่ปุ่นมีอยู่
อย่างไร? ญี่ปุ่นกำลังแข่งขัน
หรือว่ากำลังตอบสนองผล
ประโยชน์ของอเมริกา?

คำตอบ ผลประโยชน์ของญี่ปุ่นทาง
การลงทุนและเรื่องอื่น ๆ ที่
เกี่ยวกับการเงินในประเทศ
ไทยมีความสำคัญมาก ใน
บางกรณี ผลประโยชน์ของ
สหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นสอด
คล้องกัน แต่ในบางกรณีก็
ขัดแย้งกัน ซึ่งเรื่องนี้ยังจะ
ต้องศึกษารายละเอียดอีกมาก
จึงยังไม่อาจชี้ชัดลงไปได้

ให้สัมภาษณ์

น.ส.พ. ตะวันใหม่

๑๑ พ.ค. ๒๕๒๓

ต่อไปนี้เป็นคำให้สัมภาษณ์ของท่าน
ปรีดี พนมยงค์

ตะวันใหม่ : จุดอ่อนของการอภิวัฒน์
ประชาธิปไตยเมื่อปี 2475 คืออะไรจึงทำ
ให้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย
ยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงจนทุกวันนี้

ปรีดี : (1) จุดอ่อนของการอภิวัฒน์
ประชาธิปไตยปี พ.ศ.2475 มี 2 ประเภท

คือ

(ก) จุดอ่อนที่เหมือนกันกับทุกขบวนการ
การเมืองคือความขัดแย้งภายในขบวนการ
ทุกคณะพรรคการเมืองที่ต่อสู้ระหว่าง
กันตามวิถีทางรัฐสภานั้น ก็มีความขัดแย้ง
ภายในพรรคนั้น ๆ แม้ว่าคณะพรรคใดได้
อำนาจรัฐแล้วก็ดี แต่ความขัดแย้งภายใน
คณะพรรคนั้นก็ยังคงมีอยู่ ดังนั้นจึงปรากฏ

คณะพรรคมากหลายได้มีการแตกแยกออกเป็นหลายส่วนหรือสลายไปทั้งคณะพรรค

ส่วนคณะพรรคหรือขบวนการที่ใช้ต่อสู้ทางอาวุธนั้นก็ปรากฏความขัดแย้งและการแตกแยกทำนองเดียวกัน ดังกล่าวถึงบนนั้น

ประวัติศาสตร์แห่งสมัยระบบศักดินาแห่งมนุษยชาตินั้นเคยมีตัวอย่างที่คณะบุคคลหนึ่งใช้วิธีต่อสู้ทางอาวุธต่อสู้ผู้ครองนาจอรัฐได้สำเร็จแล้ว ภายในคณะพรรคเองก็มีบุคคลที่มีความโลภและความทะเยอทะยานซึ่งเกิดจากรากฐานแห่งความเห็นตัว (Egoism) ขนาดหนักนั้น ใช้วิธีทำคนในคณะเดียวกันเพื่อตนคนเดียวเป็นศูนย์กลางแห่งกิจการทั้งหลาย (Egocentrism)

ประวัติศาสตร์แสดงตัวอย่างด้วยว่า คณะพรรคหรือขบวนการเปลี่ยนระบบบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบบประชาธิปไตยแบบเจ้าสมบัติ (Bourgeois Democracy) โดยการอภิวัฒน์ใหญ่ฝรั่งเศสเมื่อ ค.ศ.1789 (พ.ศ.2332) นั้น ภายหลังที่งานการนั้นได้ชัยชนะต่อระบบเก่าแล้ว ในขบวนการนั้นก็เกิดความขัดแย้งกว้างส่วนที่ก้าวหน้ากับส่วนที่ถอยหลังตลอด

ในประเทศจีน ขบวนการ “ไท่ผิง” ได้ตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ.1850 (พ.ศ.2393) และสามารถต่อสู้ได้ชัยชนะต่อราชวงศ์แมนจูในดินแดนส่วนใหญ่ของจีน จึงได้ตั้งหลวงจีนที่เมืองนานกิง แล้วในไม่ช้า

“ซ่งเซี่ยวฉวน” หัวหน้าขบวนการไท่ผิงได้ตั้งตนเป็นจักรพรรดิองค์ใหม่ของจีนและตั้งหัวหน้ารอง ๆ เป็นเจ้าตามลำดับ ครั้นแล้วในขบวนการไท่ผิงก็เกิดขัดแย้งกันเองในที่สุดราชวงศ์แมนจูกลับมีชัยชนะต่อขบวนการไท่ผิง ต่อมาขบวนการอภิวัฒน์ภายใต้การนำของ “ซุนยัตเซ็น” ได้ชัยชนะล้มระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของจีนสำเร็จใน ค.ศ.1912 (พ.ศ.2455) ภายในขบวนการอภิวัฒน์นั้นก็เกิดขัดแย้งกันและแตกแยกออกเป็นหลายส่วน ต่อมาขบวนการปลดแอกของประชาชนจีนภายใต้การนำของพรรคคอมมิวนิสต์ได้ชัยชนะฝ่ายก๊กมินตั๋งบนผืนแผ่นดินใหญ่จีน และได้สถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีนขึ้นใน ค.ศ.1949 (พ.ศ.2492) ภายในขบวนการประชาชนจีนและภายในพรรคคอมมิวนิสต์จีนก็เกิดความขัดแย้งเป็นเหตุให้มีการกวาดล้างบุคคลในพรรคที่เดินตามแนวทางทุนนิยม และกวาดล้างพวกที่เดินนอกแนวทางพรรคคอมมิวนิสต์จีน ส่วนในสหภาพโซเวียตและประเทศสังคมนิยมในยุโรปตะวันออกก็มีปรากฏการณ์ที่แสดงความขัดแย้งภายในพรรคอย่างรุนแรงถึงขนาดมีการกวาดล้างบุคคลที่ดำเนินตามแนวทางขวาจัดกับซ้ายจัด

ส่วนคณะหรือขบวนการซึ่งทำการ “โต้อภิวัฒน์” (COUNTER-REVOLUTION) ที่ได้ชัยชนะต่อการอภิวัฒน์แล้ว ภายในคณะหรือขบวนการนั้น ๆ เกิดขัดแย้งกันขึ้น เช่น ฝ่ายนิยมราชาธิปไตยในฝรั่งเศสทำการโต้อภิวัฒน์ได้ชัยชนะแล้วภายในขบวนการ

การนั้นก็เกิดขัดแย้งระหว่างกันเองในการ
แย่งชิงการสืบราชสันตติวงศ์ ขบวนการ
ฟาสซิสต์อิตาลีและขบวนการนาซี
เยอรมันซึ่งได้ชัยชนะต่อการอภิวัฒน์ประ
ชาธิปไตยในประเทศของตนแล้ว ขบวนการ
ดังกล่าวก็เกิดขัดแย้งภายในซึ่งได้มี
การกวาดล้างบุคคลที่มีทัศนคติต่างกับผู้นำ
ของประเทศนั้น ๆ

ทุก ๆ คณะพรรคทุก ๆ ขบวนการก็
มีคำขวัญเรียกร้องให้สมาชิกของตนมีความ
สามัคคีกลมเกลียวกัน แต่ก็ไม่ปรากฏว่า
ภายในขบวนการใดสมาชิกจะมีความ
สามัคคีกลมเกลียวกันได้ตลอด ทั้งนี้ย่อม
เป็นไปตามกฎธรรมชาติแห่งความขัดแย้ง
ที่มีอยู่ภายในกลุ่มและสังคมของมนุษย์ ซึ่ง
เป็นเรื่องยืดยาวลึกซึ่งควรแก่การศึกษา

การที่มีความขัดแย้งภายในคณะพรรค
หรือขบวนการซึ่งมีวัตถุประสงค์เปลี่ยน
ระบบสังคมเก่ามาเป็นระบบสังคมใหม่ที่
ก้าวหน้าขึ้น ก็เพราะเหตุสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

(ก 1.) คณะพรรคหรือขบวนการ
ดังกล่าวย่อมปฏิสนธิขึ้นในสังคมเก่านั้นเอง
เพราะเมื่อยังไม่มีระบบสังคมใหม่ก็จะมี
การปฏิสนธิคณะพรรคหรือขบวนการ
อภิวัฒน์นั้นในสังคมใหม่ที่ยังมีได้เกิดขึ้น
ได้อย่างไร เมธีท่านหนึ่งได้เปรียบเทียบ
เป็นใจความว่า “การปฏิสนธิของอภิวัฒน์
นั้นเปรียบเหมือนมนุษย์ก่อนจะเป็นตัว
ตนก็ต้องเริ่มปฏิสนธิขึ้นจาก “มดลูก”
(Womb) ของ “มารดา” หมายความว่าสังคม
เก่านั้นเองเป็นที่ปฏิสนธิของการอภิวัฒน์

เพื่อสังคมใหม่

(ก. 2.) ดังนั้นคณะพรรคหรือขบวนการ
อภิวัฒน์เพื่อสถาปนาระบบสังคมใหม่
นั้น จึงประกอบด้วยบุคคลที่กำเนิดในสังคม
เก่านั้นเอง แต่เป็นบุคคลส่วนที่ก้าวหน้าซึ่ง
สละจุดยืนหยัดในระบกก้าวหน้าเพื่อ
สถาปนาระบบสังคมใหม่ที่ก้าวหน้า

แต่โดยที่บุคคลส่วนที่ก้าวหน้านั้นเกิด
มา และเคยมีความเป็นอยู่ในสังคมเก่าจึง
ย่อมมีซากทัศนคติและความเคยชินของสังคม
เก่าติดตัวอยู่ ซึ่งสละซากเก่า ๆ ได้ต่าง ๆ
กันคือ

ประเภทที่ 1 สละทัศนคติ และความ
เคยชินของสังคมเก่าได้มากตลอดไป เพื่อ
รับใช้สังคมใหม่ที่สถาปนาขึ้นนั้นให้พัฒนา
ก้าวหน้าเพื่อเข้าสู่ระบบประชาธิปไตย
สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ประเภทที่ 2 สละสิ่งดังกล่าวเพียงเท่า
ที่ได้สถาปนาระบบสังคมใหม่ขึ้นแล้วก็
พอใจเพียงแค่นั้น

ประเภทที่ 3 สละสิ่งดังกล่าวจนถึง
สถาปนาระบบสังคมใหม่ ครั้นแล้วก็ฟื้น
ซากทัศนคติและการทาสหรือทาส-ศักดินา
ขึ้นมาจนกลายเป็น “โศกภิวัฒน์” ต่อการ
“อภิวัฒน์” ซึ่งตนเองได้เคยพลีชีพร่วม
กับคณะพรรคหรือขบวนการได้กระทำมา
บุคคลดังกล่าวนี้จึงขัดแย้งกับส่วนเป็น
“อภิวัฒน์” ภายในคณะพรรคหรือขบวนการ
นั้น

(ข) จุดอ่อนของคณะราษฎรโดย
เฉพาะ

ประการที่ 1 ขาดการศึกษาถึงกฎแห่งความขัดแย้งในขบวนการเมืองและตัวอย่างในประวัติศาสตร์ดังกล่าวใน (ก) นั้น จึงทำให้สมาชิกส่วนมากขาดความระมัดระวังต่อการที่สมาชิกจำนวนหนึ่งพ้นจากทัศนนะเผด็จการทาส-ศักดินา ซึ่งเป็น “การโต้เถียงกัน” ต่อการรื้อฟื้นซึ่งตนเองได้เคยพลีชีพร่วมกับคณะ

ประการที่ 2 คิดแต่เพียงเอาชนะทาง “ยุทธวิธี” ในการยึดอำนาจรัฐเป็นสำคัญ โดยมิได้คิดให้รอบคอบว่าจะรักษาสหชนะไว้ได้อย่างไรจึงจะไม่ถูก “การโต้เถียงกัน” (Counterrevolution) ซึ่งจะทำให้ชาติต้องเดินถอยหลังเข้าคลอง

ประการที่ 3 นอกจากท่านหัวหน้าคณะราษฎร 3 ท่าน คือ พระยาพหลพลพยุหเสนา, พระยาทรงสุรเดช, พระยาฤทธิอัคเนย์, มีความรู้ความชำนาญการทหารสามารถนำคณะยึดอำนาจรัฐได้สำเร็จแล้ว ส่วนสมาชิกหลายคนแม้มีความรู้ทางทฤษฎีวิชาเกี่ยวกับการสถาปนาประเทศ แต่ก็ขาดความชำนาญในการปฏิบัติ และขาดความชำนาญในการติดต่อกับราษฎรอย่างกว้างขวาง

ประการที่ 4 การเชิญท่านข้าราชการเก่ามาร่วมบริหารประเทศนั้น ผมหวังให้ท่านเหล่านั้นก้าวหน้ามากเกินไปกว่าที่ท่านจะทำได้ จึงเป็นเหตุให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงในขบวนการรื้อฟื้นถึงกับมีการยุบสภาและงดใช้รัฐธรรมนูญชั่วคราว ฉบับที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2475

(2) เหตุที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงจนทุกวันนี้ แม้ว่าคณะราษฎรมีจุดอ่อนหลายประการดังได้ตอบแล้วใน (1) นั้น แต่จุดอ่อนดังกล่าวได้ทำให้ระบอบประชาธิปไตยได้ล้ำเข้าไปถึงวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 เท่านั้น ที่ผมตอบทั้งนี้มิใช่เป็นการแก้ตัว แต่ได้กล่าวตามหลักฐานแท้จริงซึ่งผมขอให้ท่านผู้อ่านคำตอบของผม โปรดพิจารณาหลักฐานดังต่อไปนี้

(ก) คณะราษฎรได้ต่อสู้ความขัดแย้งภายในคณะและการโต้เถียงกันจากภายในคณะและจากภายนอกคณะมาหลายครั้งหลายหน แต่คณะราษฎรก็ได้ปฏิบัติตามหลัก 6 ประการของคณะราษฎรให้สำเร็จไปก่อนวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 (อันเป็นวันที่ได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตยสมบูรณ์) คือ

หลักประการที่ 1 จะต้องรักษาความเป็นเอกราชทั้งหลาย เช่น เอกราชในทางการเมือง ในทางศาล ในทางเศรษฐกิจ ฯลฯ ของประเทศไว้ให้มั่นคง

ผมหวังว่าท่านที่มีใจเป็นธรรมก็อาจพิจารณาได้จากหลักฐานว่า คณะราษฎรได้แก้ไขสนธิสัญญาไม่เสมอภาคกับนานาประเทศได้สำเร็จ อันเป็นผลให้ประเทศไทยได้เอกราชสมบูรณ์ในทางการเมือง ในทางศาล และในทางเศรษฐกิจ

ต่อมาในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ซึ่งประเทศไทยถูกกองทัพญี่ปุ่นรุกราน และรัฐบาลไทยสมัยนั้นได้ประกาศสงคราม

และก่อสร้างสถานสงเคราะห์หลายประเทศ
สัมพันธมิตร ขบวนการเสรีไทยก็ได้ร่วม
มือกับสัมพันธมิตรในการต่อสู้ผู้
รุกรานอันเป็นผลให้สัมพันธมิตรรับรอง
ความเป็นเอกราชของชาติไทยดังปรากฏ
เอกสารหลักฐานต่าง ๆ ซึ่งผมได้นำลง
พิมพ์ไว้ในหนังสือของผมว่าด้วย “จดหมาย
ของนายปรีดี พนมยงค์ ถึงพระพิศาลสุขุม
วิท เรื่องหนังสือจดหมายเหตุของเสรีไทย
เกี่ยวกับปฏิบัติการในแคนดี นิวเดลี และ
สหรัฐอเมริกา”

หลักประการที่ 2 จะต้องรักษาความปลอดภัย
ภายในประเทศให้การประทุษร้ายต่อกัน
ลดน้อยลงให้มาก

ผมหวังว่าท่านผู้มีใจเป็นธรรมสามารถ
เปรียบเทียบสถิติการประทุษร้ายต่อกัน
สมัยก่อนวันที่ 24 มิถุนายน 2475 กับภาย
หลัง 24 มิถุนายน ปีนั้นว่า จำนวนการ
ประทุษร้ายภายหลัง 24 มิถุนายน นั้น ได้
ลดน้อยลงมากเพียงใด และขอให้ท่านผู้
มีใจเป็นธรรมเปรียบเทียบสถิติการประทุษ
ร้ายภายหลังวันที่ 8 พฤศจิกายน อันเป็น
วันล้มระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ
9 พฤษภาคม 2489 เป็นต้นมานั้นว่า การ
ประทุษร้ายต่อกันได้เพิ่มขึ้นมากขนาดไหน

หลักประการที่ 3 จะต้องบำรุงความสุข
ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาล
ใหม่จะหางานให้ราษฎรทุก ๆ คนทำจะ
วางโครงการการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่
ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก

ผมหวังว่าท่านผู้มีใจเป็นธรรมก็ทราบ

แล้วว่าผมในนามของสมาชิกคณะราษฎร
ส่วนมาก ได้เสนอเค้าโครงการเศรษฐกิจ
แห่งชาติตามหลักประการที่ 3 นั้น แต่ก็
เกิดอุปสรรคขัดขวางที่ไม่อาจวางโครงการ
ตามเค้าโครงที่ผมได้เสนอนั้นได้ แม้กระ
นั้นคณะราษฎรก็ได้พยายามที่จะบำรุงความ
สุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ
โดยหางานให้ราษฎรจำนวนมากได้ทำจึง
ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาก ขอให้ท่านมี
ความปรารถนาดีโปรดพิจารณาสถิติถึง
การโจรกรรมอันเนื่องจากความอดอยาก
ของราษฎรนั้นในสมัยก่อน 24 มิถุนายน
2475 กับภายหลัง 24 มิถุนายน 2475 และ
ภายหลัง 8 พฤศจิกายน 2490 เป็นต้นมา
ตามที่ปรากฏชัดแจ้งอยู่ในเวลานี้

หลักประการที่ 4 จะต้องให้ราษฎรได้
สิทธิเสมอภาคกัน ท่านที่มีใจเป็นธรรม
ซึ่งศึกษาประวัติศาสตร์แห่งความไม่เสมอ
ภาคก็ย่อมทราบแล้วว่าก่อน 24 มิถุนายน
2475 นั้น พระบรมวงษานุวงศ์ตั้งแต่ชั้น
หม่อมเจ้าขึ้นไป มีสิทธิพิเศษกว่าสามัญชน
หลายประการ อาทิในทางการศาลที่ท่าน
เหล่านั้นต้องหาเป็นจำเลยในคดีอาญาก็ไม่
ต้องขึ้นศาลอาญา หากพระองค์ทรงขึ้น
ต่อศาลกระทรวงวังเป็นพิเศษ ฯลฯ ธรรม
นูญการปกครองแผ่นดินชั่วคราวฉบับ 27
มิถุนายน 2475 ก็ได้สถาปนาสิทธิเสมอภาค
กันของราษฎรไทยทั้งหลายอันเป็นแบบ
ฉบับของรัฐธรรมนูญฉบับต่อ ๆ มา

หลักประการที่ 5 จะต้องให้ราษฎรได้มี
เสรีภาพ มีความเป็นอิสระ เมื่อเสรีภาพ

นี้ไม่ขัดต่อหลัก 4 ประการดังกล่าวข้างต้น
ท่านผู้มีใจเป็นธรรมก็ย่อมเปรียบเทียบ
ได้ว่าเมื่อก่อน 24 มิถุนายน 2475 นั้นราษฎร
มีเสรีภาพสมบูรณ์อย่างใดบ้างเมื่อเทียบกับ
ภายหลัง 24 มิถุนายนนั้น และเทียบกับ
ภายหลังรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน พ.ศ.
2490 อันเป็นวันล้มระบบประชาธิปไตย
ตามรัฐธรรมนูญฉบับ 2489 นั้นว่า แม้แต่
จะได้มีการเขียนเรื่องสิทธิเสรีภาพของ
ราษฎรไว้ แต่ในทางปฏิบัติได้มีการหลัก
แหล่งโดยวิธีประกาศภาวะฉุกเฉิน และ
ประกาศกฎอัยการศึกเกินกว่าความจำเป็น
เพียงใดบ้าง

หลักประการที่ 6 จะต้องให้การศึกษา
อย่างเต็มที่แก่ราษฎร

ท่านที่มีใจเป็นธรรมก็ย่อมเห็นได้
โดยเปรียบเทียบว่าเมื่อก่อน 24 มิถุนายน
2475 นั้น การศึกษาได้ถูกจำกัดอย่างใด
และภายหลัง 24 มิถุนายน 2475 ราษฎรมี
สิทธิศึกษาอย่างเต็มที่เพียงใด และภาย
หลัง 8 พฤศจิกายน 2490 เป็นต้นจนถึง
ปัจจุบันนี้ราษฎรต้องถูกจำกัดการศึกษา
อย่างใดบ้าง

(๗) คณะราษฎรได้ดำเนินการเป็นขั้น ๆ
ไปเพื่อสถาปนาระบอบประชาธิปไตยของ
ประเทศไทย ซึ่งผมหวังว่าท่านผู้มีใจเป็น
ธรรมย่อมพิจารณาได้จากรัฐธรรมนูญดัง
ต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 รัฐธรรมนูญการปกครองแผ่น
ฉบับชั่วคราวฉบับ 27 มิถุนายน 2475
ฉบับที่ถูกต้องสมบูรณ์ทั้งทางนิติบัญญัติ

และพฤตินัย เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้พระ-
บาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้ลงพระปรมา-
ภิไธยพระราชทานในขณะที่พระองค์ทรง
เป็นพระมหากษัตริย์สมบูรณ์ตามสัญญาธิราชย์
ซึ่งทรงเป็นตัวแทนโดยสมบูรณ์ของปวง
ชนชาวไทยที่จะทรงปฏิบัติการอย่างใด ๆ
ได้โดยไม่ต้องมีบุคคลที่มีตำแหน่งโดยชอบ
ด้วยกฎหมายลงนามรับสนองพระบรมราช
โองการ

ฉบับที่ 2 รัฐธรรมนูญฉบับ 10 ธันวาคม
2475 ได้บัญญัติขึ้นตามวิธีการที่บัญญัติไว้
ในรัฐธรรมนูญฯ ฉบับ 27 มิถุนายน 2475
รัฐธรรมนูญฉบับ 10 ธันวาคม 2475 จึงถูก
ต้องสมบูรณ์ทั้งทางนิติบัญญัติและพฤตินัย
ส่วนบทเฉพาะกาลนั้นเป็นเรื่องของระยะ
หัวเลี้ยวหัวต่อที่มีการเปลี่ยนระบบสังคม
ที่สำคัญเมื่อพ้นระยะหัวต่อในระยะ 10 ปี
(ต่อมาก็คือ 20 ปี แต่เมื่อใช้มาเพียง 14 ปี
ก็ยกเลิกบทเฉพาะกาล) แล้วก็จะเหลือแต่
ตัวบทที่เป็นประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน

ฉบับที่ 3 รัฐธรรมนูญฉบับ 9 พฤษภาคม
2489 ได้บัญญัติขึ้นตามวิธีการที่บัญญัติไว้
โดยรัฐธรรมนูญฉบับ 10 ธันวาคม 2475
ซึ่งเป็นแม่บท รัฐธรรมนูญฉบับ 2489 จึง
ถูกต้องสมบูรณ์และในสาระก็เป็นประชาธิปไตยสมบูรณ์เพราะได้ยกเลิกบทเฉพาะ
กาลที่ไม่มีสมาชิกประเภทที่ 2 นั้น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิก
พฤฒสภาเป็นผู้ที่ได้รับเลือกตั้งจากราษฎร
มิใช่โดยการแต่งตั้งจึงเป็นระบบปกครอง
ประชาธิปไตยสมบูรณ์ แม้ว่าจะมีบทเฉพาะ

กาลกำหนดไว้เฉพาะวาระเริ่มแรกให้มีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาโดยองค์การเลือกตั้ง แต่องค์การเลือกตั้งนี้ก็ประกอบด้วยผู้ที่เป็สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในวันสุดท้ายก่อนใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เมื่อครบวาระแรกแล้วผู้ที่ราษฎรเลือกตั้งก็เป็สมาชิกวุฒิสภาตามวิธีที่นิยมกันในประเทศประชาธิปไตย

(ค) ท่านผู้มีใจเป็นธรรมโปรดพิจารณาหลักฐานประวัติศาสตร์ระบบรัฐธรรมนูญท่านที่ทราบได้ไม่ยากเลยว่าคณะรัฐประหาร 8 พฤศจิกายน 2490 ล้มระบบรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยดังกล่าวแล้วในข้อ (ข) ข้างบนนั้นแล้วได้สถาปนาระบบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับชั่วคราว ลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2490 ท่านจะเห็นได้จากราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษลงวันที่ 9 พฤศจิกายน 2490 ว่าระบบรัฐธรรมนูญอันเป็นแม่บทใหม่ที่คณะรัฐประหารสถาปนาขึ้นนั้นไม่สมบูรณ์ในทางนิติบัญญัติเพราะเหตุดังต่อไปนี้

ประการที่ 1 หัวเรื่องของรัฐธรรมนูญนั้นได้กล่าวถึงผู้ลงนามให้ใช้รัฐธรรมนูญไว้ดังต่อไปนี้

“ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
รังสิต กรมขุนชัยนาทนเรนทร
ให้ไว้ ณ วันที่ 9 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2490
เป็นปีที่ 2 ในรัชกาลปัจจุบัน”

ท่านผู้มีใจเป็นธรรมก็สังเกตได้ไม่ยากว่า คำว่า “คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์” นั้นหมายถึง “บุคคลตั้งแต่ 2

คนขึ้นไป” ซึ่งมีใช้ “บุคคลคนเดียว” เป็นคณะ อันที่จริงขณะนั้น คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประกอบด้วย 2 ท่านคือ (1) กรมขุนชัยนาทฯ และ (2) พระยามานวราชเสวี รัฐสภาได้แต่งตั้งท่านทั้ง 2 นี้เป็นคณะฯ โดยมีข้อกำหนดว่าต้องให้ท่านทั้งสองลงนามในเอกสารทางราชการใด ๆ จึงจะถูกต้องตามกฎหมาย ฉะนั้นการที่กรมขุนชัยนาทฯ พระองค์เดียวลงพระนามอ้างว่าเป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้นจึงเป็นโมฆะ

ประการที่ 2 ผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการนั้น ปรากฏตามราชกิจจานุเบกษาฉบับที่อ้างถึงดังต่อไปนี้

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทย
9 พฤศจิกายน 2490”

ท่านผู้มีใจเป็นธรรมก็ย่อมทราบแล้วว่าตามระบบประชานิยมที่ผู้รับสนองพระบรมราชโองการต้องเป็น “รัฐมนตรี” ซึ่งเป็นผู้ที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งขึ้น โดยได้รับความไว้วางใจจากสภาผู้แทนราษฎร ส่วนตำแหน่งผู้บัญชาการทหารแห่งประเทศไทยนั้นเป็นผู้ที่คณะรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 แต่งตั้งให้ฉะนั้นรัฐธรรมนูญชั่วคราวฉบับ 9 พ.ย. 2490 ที่เป็นแม่บทของระบบการเมืองใหม่แห่งประเทศไทยนั้นจึงเป็นโมฆะมาตั้งแต่ต้น

(ง) รัฐธรรมนูญที่มีฉายาว่า “รัฐธรรมนูญใต้ตุ่ม” นั้น ได้จัดตั้ง “วุฒิสภา” ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้เลือกคัดแล้วเสนอพระมหากษัตริย์

ให้ทรงแต่งตั้ง ดังนั้น ระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยจึงต้องชะงักลงโดยระบบสังคมที่คณะรัฐประหาร 8 พ.ย. ได้สถาปนาขึ้นนั้น และเป็นแม่บทกับตัวอย่างให้แก่ระบบรัฐธรรมนูญอีกมากมายหลายฉบับ จนถึงปัจจุบันนี้ปรากฏว่านับตั้งแต่ 9 พ.ย. 2490 เป็นต้นมานั้น ประเทศไทยมิได้เข้าสู่ประชาธิปไตยสมบูรณ์ หากบางครั้งวุฒิสมาชิกสภาเป็นผู้ได้รับการแต่งตั้ง และบางครั้งสมาชิกสภาผู้แทนอื่น ๆ เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง ดังที่นิตยสารหนังสือพิมพ์หลายฉบับเรียกกันว่า “ประชาธิปไตยครึ่งใบ” ขอให้ท่านผู้มีใจเป็นธรรมโปรดพิจารณาว่า ผู้ใดคณะใดบ้างที่ทำให้ระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยยังไม่เกิดขึ้นอย่างแท้จริงจนทุกวันนี้”

ท่านอาจารย์มีความเห็นว่าประเทศไทยควรมีนโยบายต่างประเทศอย่างไรในท่ามกลางสถานการณ์สากลเช่นทุกวันนี้ และอันตรายที่สุดของประเทศไทยจากสถานการณ์สากลคืออะไร?

(1) ผมเห็นว่าในท่ามกลางสถานการณ์สากลเช่นทุกวันนี้ ประเทศไทยควรมีนโยบายเป็นกลาง โดยพิทักษ์เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติไว้ให้มั่นคง และไม่ยอมเป็น “อาณานิคมแบบเก่า” หรือ “อาณานิคมแบบใหม่” (Neo-colony) ของมหาอำนาจอื่นใดที่จะบีบหรือจูงใจให้ประเทศไทยดำเนินตามแนวทางของมหาอำนาจนั้น ๆ

(2) อันตรายที่สุดของประเทศไทยจากสถานการณ์สากล คือ

(ก) ภัยอันตรายจากสงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) ที่กำลังคุกคามมนุษยโลก และอานุภาพสาตราวุธสมัยใหม่ในยุคปรมาณู ทั้งที่เป็นสาตราวุธมาตรฐาน (Conventional weapons) และสาตราวุธนอกมาตรฐาน อาทิ สาตราวุธเคมี (ก๊าซพิษและสารมีพิษ), สาตราวุธชีววิทยา (เชื้อโรค) ฯลฯ

แม้ว่าอานุภาพแห่งสาตราวุธปรมาณูได้เปิดเผยให้ชาวโลกทราบกันอยู่เป็นส่วนใหญ่ก็ดี แต่บุคคลชั้นนำบางคนและสมุนของมหาอำนาจบางประเทศก็ได้สั่งวรตอภัยอันตรายแห่งสาตราวุธซึ่งเปรียบเสมือน “ไฟบรรลัยกัลป์” ที่สามารถเผาผลาญมนุษยสังคมให้สิ้นไปได้ หากพวกเขายังคงดำเนินการทำสงครามประสาท (War of Nerves) ตอสูรระหว่างกัน โดยวิธียั่วยวนกวนประสาทอันมีความรุนแรงยิ่ง ๆ ขึ้นไปรดดูบทความของผม เรื่อง “สงครามประสาท” : (War of Nerves) และ “สงครามโดยตัวแทน” (War by Proxy) ซึ่งลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวันฉบับ 11 และ 12 ก.พ. 2523)

แม้ว่ามหาอำนาจบางประเทศดังกล่าวจะอดกลั้นไว้ชั่วคราว โดยใช้และยุยงประเทศเล็กที่เป็นสมุนหรือเป็นอาณานิคมแบบใหม่ (Neo-colony) ของแต่ละฝ่ายให้เป็นตัวแทน (Proxy) ในการทำสงครามมาตรฐาน (Conventional war) ตอสมุนหรืออาณานิคมแบบใหม่ของอีกมหาอำนาจหนึ่งก็ดี แต่ก็เป็นที่น่าวิตกว่าสงครามมาตรฐานนั้นจะนำไปสู่สงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) ระหว่าง

มหาอำนาจและจงให้ลูกสมุนกับอาณานิคมแบบใหม่ของแต่ละฝ่ายพลอยย่อยยับไปด้วย ดังนั้น บุคคลที่เป็นหัวใจต่อมนุษยชาติจึงได้เตือนประชาชนชาวโลกให้สังวรถึงภัยอันตรายแห่งสงครามปรมาณู (นิวเคลียร์) โดยชี้ให้เห็นว่าภายในเวลาไม่กี่นาทีที่เริ่มสงครามนิวเคลียร์นั้นจำนวนคนที่จะต้องตายและบาดเจ็บนั้นมีมากเพียงใด เช่น

(1) สมเด็จพระสันตปาปา “จอห์นปอลที่ 2” ได้พระราชทานราโชวาทเมื่อคืนวันสุดท้ายปีเก่า ค.ศ. 1979 ต่อกับวันขึ้นปีใหม่ ค.ศ. 1980 ซึ่งพระองค์ขอให้ปวงมนุษย์ร่วมมือกันพิทักษ์สันติภาพของโลก พระองค์ตรัสเป็นใจความว่าได้ทรงสอบถามนักวิทยาศาสตร์แล้วรายงานว่า ถ้าสงครามนิวเคลียร์เกิดขึ้นระหว่างมหาอำนาจโซเวียต มนุษย์ที่จะต้องตายและบาดเจ็บภายในเวลาไม่กี่นาทีที่เริ่มใช้สาตราวุธนิวเคลียร์เผาผลาญกันนั้นจะมีจำนวนประมาณ 200 ล้านคน

พระองค์ทรงตรัสเฉพาะสงครามนิวเคลียร์ แต่บัดนี้มหาอำนาจบางประเทศก็เริ่มกำลังสร้างสาตราวุธ (นิวตรอน) ที่มีอานุภาพทำลายชีวิตมนุษย์ได้ในอัตรากว่าประมาณ 10 เท่าของสาตราวุธนิวเคลียร์ และพระองค์ยังมิได้ตรัสถึงสาตราวุธเคมี และสาตราวุธชีววิทยา และสาตราวุธมาตรฐานสมัยใหม่ที่มีอานุภาพสูงมาก

(2) สารานุกรมฝรั่งเศสชื่อ “ควิด” (Quid ภาษาลาตินแปลว่า “อะไร” ไม่ใช่ Guide ที่แปลว่า “มัคคุเทศก์”) ฉบับ ค.ศ.

1980 ได้ลงพิมพ์ใจความรายงานของสำนักงานประเมินทางเทคนิคชื่อย่อว่า ota อันเป็นองค์การที่ขึ้นต่อสภาผู้แทนราษฎร (Congress) แห่ง ส.ร.อ. นั้น ที่ได้ประเมินว่าถ้าเกิดสงครามนิวเคลียร์ระหว่าง ส.ร.อ. กับสหภาพโซเวียตไซร์ ต่างฝ่ายจะได้รับความเสียหายในระยะแรกดังต่อไปนี้

สมมติที่ 1 สมมติการโจมตีนคร “ดีทรอยท์” Detroit กับ “เลนินกราด” ซึ่งมีพลเมืองใกล้เคียงกันประมาณ 4 ล้าน 3 แสนคนจะเป็นไปภายในเวลากระชั้นชิด (เพราะฝ่ายที่ถูกกระเปิดโจมตีก็ตอบโต้ได้ภายในไม่กี่นาที) ลูกกระเปิดเพียงมีอานุภาพ 1 ล้านตัน ที.เอน.ที. หรือเพียงประมาณ 50 เท่าที่ทิ้งลงสู่เมือง “ฮิโรชิมา” ก็จะทำลายชีวิตมนุษย์และสิ่งที่อยู่บนพื้นดินระหว่าง 2.7-5 ตารางกิโลเมตรคือ

– คนอเมริกันที่นครดีทรอยท์จะตายทันที 2 แสน 2 หมื่นคน และบาดเจ็บ 4 แสน 4 หมื่นคน ไม่นับรวมคนที่จะถูกกัมมันตภาพรังสีที่กลับตกลงมาจากอากาศ

– ถ้าข้าศึกทิ้งระเบิดในระยะสูง 1,800 เมตร คนอเมริกันที่นครดีทรอยท์จะตาย 420,000 คน บาดเจ็บ 630,000 คน

– คนโซเวียตที่นคร “เลนินกราด” ซึ่งอยู่กันหนาแน่นจะตาย 890,000 คน และบาดเจ็บ 1 ล้าน 2 หมื่นคน

– ถ้าต่างฝ่ายต่างทิ้งระเบิดขนาดอานุภาพ 25 ล้านตัน (25 เมกาดัน) ที.เอน.ที. จากระดับสูง 5,300 เมตร คนอเมริกันและคนโซเวียตในนครดังกล่าวนี้ต่างฝ่ายต่าง

จะต้องตาย 3 ล้านคน

สมมติที่ 2 การยิงจากเครื่องส่งจรวด
ขีปนาวุธ 10 เครื่องเพื่อทำลายโรงกลั่นน้ำมัน

- ฝ่ายอเมริกัน โรงกลั่นน้ำมัน 77
โรง (ประมาณร้อยละ 84 ของประเทศ)
ถูกทำลายและคนตาย 5 ล้านคน ซึ่งรวม
ทั้ง 550,000 คน ที่อาศัยอยู่ในนครฟิลา-
เดลเฟีย

- ฝ่ายโซเวียต โรงกลั่นน้ำมัน 27 โรง
(ประมาณร้อยละ 73 ของทั่วประเทศ) ถูก
ทำลายและพลเมืองที่อยู่กระจัดกระจาย
กันนั้นจะตาย 826,000 คน บาดเจ็บ 1,546,
000 คน

สมมติที่ 3 โจมตีคลังเก็บจรวดขีปนาวุธ

- คนอเมริกันจะตาย 22 ล้านคนใน
30 วัน

- คนโซเวียตจะตายระหว่าง 3.7 ล้าน
-13.5 ล้าน สุดแท้แต่กระแสลมจะพัดไป
ในทางใด

สมมติที่ 4 การโจมตีเป้าหมายทางทหาร
และทางเศรษฐกิจ

- ฝ่ายอเมริกันถ้าจัดการย้ายคนออก
จากเป้าหมายได้ดี ก็จะช่วยให้คนอเมริกัน
ตายเพียง 20 ล้านคน ถ้าจัดการย้ายคนออก
จากเป้าหมายบกพร่องก็จะทำให้คนอเมริกัน
ตายระหว่าง 23 ล้าน-100 ล้านคน ประเทศ
ก็จะแยกออกเป็นหลายภูมิภาคและขัดแย้ง
ระหว่างกัน ส่วนในทางเศรษฐกิจก็ถอย
หลังไปมีสภาพเหมือนยุโรปในยุคกลาง
(Middle age) คือ ตามสภาพเมื่อครั้งระหว่าง
ค.ศ. 476-1453

- ฝ่ายโซเวียตคนจะตายระหว่าง 23
ล้าน - 100 ล้านคน และทรัพยากรทาง
เศรษฐกิจจะถูกทำลายร้อยละ 70-80

(3) สารานุกรม “กวีต” ฉบับ ค.ศ.
1974 อ้างว่านายแมคนามารา มต. กลาโหม
ส.ร.อ. ระหว่าง ค.ศ. 1961 - 1968 ได้
ประเมินว่าในระยะแรกที่ฝ่ายโซเวียตโจมตี
ส.ร.อ. และสัมพันธมิตรในยุโรปด้วย
ศาสตราวุธนิวเคลียร์นั้น ฝ่าย ส.ร.อ. และ
พันธมิตรที่ถูกโจมตีก่อนจะมีคนตายใน
ส.ร.อ. ประมาณ 140 ล้านคนและยุโรป
อีก 100 ล้าน คน ส่วนโซเวียตที่เป็นฝ่าย
เริ่มโจมตีก่อนจะมีคนตายประมาณ 100
ล้านคน ด้วยการถูกตอบโต้ทันที (Retaliation)
ขณะแรก ด้วยศาสตราวุธนิวเคลียร์ของฝ่าย
ส.ร.อ. และจะมีคนตายอีกประมาณ 100
ล้านคน จากการถูกตอบโต้ซ้ำเติมใน
ระยะแรกแห่งสงครามนั้น

(4) มาตรการด้านภาพและระเบิดปรมาณู
(นิวเคลียร์) มาตรการด้านภาพลูกระเบิด
ปรมาณู (นิวเคลียร์) นั้นประเมินโดยการ
เปรียบเทียบกับพลังของดินระเบิดอย่างแรง
(High explosive) มาตรฐาน “ที.เอน.ที.” (Tri-
intro-toluenc หรือ Tri-intro-toluol) ว่าถ้าใช้ดิน
ระเบิดมาตรฐานนั้นก็จะต้องใช้เป็นจำนวน
เท่าใด เช่น ลูกระเบิดนิวเคลียร์ 1 ล้านตัน
ที.เอน.ที. หมายความว่าลูกระเบิดนิวเคลียร์
นั้นแม้จะมีน้ำหนักประมาณ 500 กิโลกรัม
แต่ก็มีอำนาจเท่ากับดินระเบิด ที.เอน.ที.
1 ล้านตัน

เพื่อความสะดวกแห่งสามัญชนใน

การคำนวณอานุภาพถูกระเบิดนิวเคลียร์บางประเทศจึงได้แจ้งไว้ด้วยว่าถูกระเบิดนิวเคลียร์นั้น ๆ มีอานุภาพที่เท่าของถูกระเบิดปรมาณูที่ ส.ร.อ. ทั้งลงสู่เมือง “ฮิโรชิมา” (ญี่ปุ่น) เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม ค.ศ. 1945 (พ.ศ. 2488) ซึ่งมีอานุภาพเท่ากับ 2 หมื่นตัน ที.เอน.ที. ได้ทำลายกลางเมืองนั้นโดยฉับพลันบริเวณ 4 ตารางไมล์ คนตายทันทีประมาณ 66,000 คน และบาดเจ็บถูกกัมมันตภาพรังสีตายต่อมาอีก 69,000 คน ดังนั้น ถูกระเบิดนิวเคลียร์อานุภาพ 1 ล้านตัน ที.เอน.ที. จึงมีอำนาจมากกว่าถูกระเบิดปรมาณูที่ทั้งลงสู่เมืองฮิโรชิมา 50 เท่า

(ข) ความลุ่มหลงของบุคคลบางจำพวกที่หวัง “อัสัยร่ม(Umbrella)มหาอำนาจป้องกันศาสตราวุธนิวเคลียร์” ประโยคที่ผมใส่ไว้ในเครื่องหมายอัญประกาศนั้น ถ้ายทอดมาจากภาษาฝรั่งที่กล่าวถึงการที่ประเทศหนึ่งไม่มีศาสตราวุธนิวเคลียร์หรือมีไว้ไม่เพียงพอที่จะต่อสู้หรือเหนียวรั้งมิให้มหาอำนาจปรมาณู(Atomic Powers)ใช้ศาสตราวุธปรมาณูแก่ตน โดยตนหวังพึ่งมหาอำนาจชาติหนึ่งชาติใดคุ้มครองป้องกันศาสตราวุธปรมาณูให้แก่ตน ตนจึงยอมเป็น “อาณานิคมแบบใหม่” ของมหาอำนาจปรมาณูชาติหนึ่งชาติใด

ความลุ่มหลงเช่นนั้นเป็นอันตรายที่สุดที่มีอยู่ในประเทศใด ๆ เพราะเหตุว่าในยามที่สงครามนิวเคลียร์ยังมีได้ลงมือนั้นประเทศนั้น ๆ ก็ตกเป็นอาณานิคมแบบใหม่ของมหาอำนาจที่ตนหวังอัสัยร่มป้องกัน

กันศาสตราวุธนิวเคลียร์ และอีกประการหนึ่ง ถ้าประเทศใดที่ไม่มีศาสตราวุธนิวเคลียร์ของตนเองทนงองอาจเกินไปในการก้าวร้าวมหาอำนาจปรมาณูชาติหนึ่งไซร์ ถ้ามหาอำนาจปรมาณูนั้นซึ่งเป็นมนุษย์ปุถุชนทนต่อการก้าวร้าวต่อไปอีกไม่ได้ จึงใช้ศาสตราวุธมาตรฐานที่ทันสมัยที่สุด และใช้ศาสตราวุธนิวเคลียร์ขนาดเล็กโจมตีประเทศที่ก้าวร้าว นั้น บุคคลที่ก้าวร้าวก็ต้องคิดล่วงหน้าไว้ก่อนว่าเมื่อประเทศของตนถูกมหาอำนาจตอบโต้การก้าวร้าวของตนไซร์ มหาอำนาจที่ตนหวังอัสัยร่มป้องกันศาสตราวุธนิวเคลียร์นั้นจะตอบโต้ประเทศที่ลงมือใช้ศาสตราวุธปรมาณูต่อประเทศก้าวร้าวที่เป็นอาณานิคมแบบใหม่ของตนหรือไม่ คือเจ้าอาณานิคมแบบใหม่จะใจดีมากที่จะให้ร่มป้องกันศาสตราวุธปรมาณูถึงขนาดที่ยอมเอาชีวิตพลเมืองของตนมากกว่า 200 ล้านคนให้ตายไปเพื่อแลกกับการที่จะให้อาณานิคมแบบใหม่ของตนที่มีพลเมืองเหลือตายเพียงไม่กี่คนจากถูกระเบิดปรมาณูชุดแรกนั้นหรือไม่?

นโยบายของมหาอำนาจชาติใดที่เป็นอันตรายต่อประเทศไทยมากที่สุด และอย่างไร?

“มหาอำนาจที่เป็นอันตรายต่อประเทศไทยมากที่สุดนั้นจะต้องพิจารณาไม่เฉพาะแต่นโยบายของมหาอำนาจนั้น ๆ ที่ประกาศเปิดเผยเท่านั้น หากจะต้องพิจารณาถึงการปฏิบัติที่แท้จริงประกอบด้วย ว่ามหาอำนาจชาติใดได้แสดงที่จะมีอำนาจ

เหนือประเทศไทยในทางเศรษฐกิจ, ในทางการเมือง, ในทางคตินิยมสังคม (Social ideology) อันจะเป็นผลให้ประเทศไทยตกน “อาณานิคมแบบใหม่” (Neo-colony) ของมหาอำนาจนั้น ๆ คือ ประเทศไทยจะเป็นกราสตามรูปแบบภายนอกเท่านั้น แต่ทางพฤตินัยก็ต้องปฏิบัติตามแนวทางของเจ้าอาณานิคมแบบใหม่นั้น ๆ”

เกี่ยวกับสถานการณ์ในกัมพูชา ประเทศเขควรรับรองรัฐบาลใดระหว่างพลพรรคกับ สัมริน

“ผมขออภัยที่ไม่ขอตอบว่ารัฐบาลไทยเจ้านักรับรองรัฐบาลกัมพูชาใด ผมชี้แจงแก่ท่านผู้อ่าน “ตะวันใหม่” ตามกติกากฎหมายระหว่างประเทศและบางอย่างที่เคยปฏิบัติกันมาดังต่อไปนี้

(1) ตามกฎหมายระหว่างประเทศนั้น รับรองรัฐบาลของชาติหนึ่งชาติใดมีนิต คือ

(ก) การรับรองทางพฤตินัยซึ่งศัพท์กฎหมายระหว่างประเทศเรียกว่า “ดี แฟคท์” คือ กนัซัน” De facto recognition คือรับรองตามสภาพจริงของรัฐบาลใดที่อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนทั้งหมดควส่วนใหญ่แห่งดินแดนของประเทศนั้น

(ข) การรับรองทางนิตินัย ซึ่งศัพท์หมายระหว่างประเทศที่เรียกว่า “ดี จูรี กนัซัน” (De jure recognition)

(2) ประเทศจีนเคยมี 2 รัฐบาล ซึ่งบรรณาธิการ “ตะวันใหม่” ทราบแล้ว

คือ เดิมสหประชาชาติได้รับรองคณะผู้แทนของสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ว่าเป็นคณะผู้แทนรัฐบาลจีนที่ถูกต้องตามกฎหมายในสภามันคงและในสมัชชาใหญ่สหประชาชาติ แต่มีครั้งหนึ่งเมื่อประมาณ ค.ศ. 1950 รัฐบาลประชาชนจีนได้ร้องไปยังสหประชาชาติว่า ส.ร.อ. ได้ละเมิดอธิปไตยจีนในการส่งกองเรือรบที่ 7th FLEET ไปคุมช่องแคบระหว่างแผ่นดินจีนกับเกาะไต้หวัน สหประชาชาติได้ยอมให้รัฐบาลประชาชนจีนส่งคณะผู้แทนไปชี้แจงประกอบคำร้องของตน ณ สภามันคงแห่งสหประชาชาติได้ (ท่านเลียว-ก้วนฮวา อดีต ร.ม.ค. ต่างประเทศจีนได้เป็นคนหนึ่งในคณะผู้แทนนั้น)

อนึ่ง ท่านบรรณาธิการ “ตะวันใหม่” อาจจำได้ว่า เมื่อ ค.ศ. 1971 สหประชาชาติรับรองคณะผู้แทนของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว แต่ ส.ร.อ. ก็ยังรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ในทางนิตินัยอยู่ต่อไปต่อมา ส.ร.อ. ได้รับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนทางพฤตินัย โดยให้ตั้งสำนักงานผู้แทนรัฐบาลประชาชนจีนที่วอชิงตัน ส่วน ส.ร.อ. ก็ตั้งผู้แทนคณะของตนประจำปักกิ่ง ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ในทางปฏิบัติหลายประการ ส.ร.อ. เพิ่งรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนในทางนิตินัยเมื่อท่านคาร์เตอร์เป็นประธานาธิบดี ส.ร.อ. โดยเลิกการรับรองรัฐบาลสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ทางนิตินัยและเปลี่ยนมาเป็นการ

ติดต่อกับรัฐบาลสาธารณรัฐจีนโดยผ่าน
องค์การต่าง ๆ ของ ส.ร.อ. ซึ่งผลก็คือรับ
รองรัฐบาลนี้ในทางนิตินัย

(3) เมื่อประเทศรัสเซียเกิดอภิวินัน
ใหญ่ใน ค.ศ. 1917 ส.ร.อ. และอีกหลาย
ประเทศไม่ยอมรับรองรัฐบาลโซเวียต แต่
ผลแห่งการทำสงครามภายในเป็นเหตุทำ
ให้ราษฎรในประเทศโซเวียตขาดอาหาร
การกินเป็นจำนวนหลายล้านคน แต่รัฐบาล
ส.ร.อ. สมัยนั้นเห็นแก่มนุษยธรรมจึงติด
ต่อกับรัฐบาลโซเวียตโดยส่งอาหารเป็น
จำนวนมากไปให้รัฐบาลโซเวียตเพื่อแจก
จ่ายแก่ราษฎรโซเวียต ผลก็คือการรับรอง
ของรัฐบาลโซเวียตในทางพฤตินัยชั่วคราว
ในระหว่างที่ราษฎรโซเวียตอดอยากนั้น
ส.ร.อ. เพิ่งรับรองรัฐบาลโซเวียตทางนิตินัยเมื่อสมัยประธานาธิบดีรูสเวลท์

(4) หลักเกณฑ์ของสหประชาชาติ
ปัจจุบันนี้ขัดแย้งกันในตัว เช่น กระทั่ง
ปัจจุบันนี้สหประชาชาติรับรองคณะผู้แทน
ของรัฐบาลปัจจุบันแห่งอาฟกานิสถาน
ออกเสียงในสมัชชาใหญ่ สหประชาชาติ
คัดค้านมติของสมาชิกส่วนมากที่เรียกร้อง
ให้สหภาพโซเวียตถอนทหารออกจาก
อาฟกานิสถาน ทั้ง ๆ ที่เลขาธิการสห-
ประชาชาติและ ส.ร.อ. กับประเทศอื่น ๆ
รวม 104 ประเทศเห็นว่ารัฐบาลของนาย
บาบรัก คาร์มัล (Babrak Karmal) ตั้งขึ้น
โดยอาศัยกำลังทหารโซเวียตที่ยกมาใน
อาฟกานิสถาน ตามทำนองเดียวกันกับที่

อ้างว่ารัฐบาลเฮง สัมริน ของกัมพูชาตั้ง
ขึ้นโดยอาศัยกองทัพเวียดนาม

(5) ท่านที่สนใจประวัติศาสตร์ประเทศ
ไทยเคยประสบมาแล้วในการเปลี่ยนรัฐบาล
นอกวิถีทางรัฐธรรมนูญนั้นก็คงระลึกได้ว่า
มหาอำนาจไม่ยอมรับรองรัฐบาลควงฯ ที่
ตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญฉบับใต้ตุ่ม (ฉบับ
ชั่วคราว 9 พ.ย. 2490) ซึ่งคณะรัฐประหาร
8 พ.ย. ได้สถาปนาขึ้นนั้น นายดิเรก ชัย
นาม อดีตเอกอัครราชทูตสยามประจำ
กรุงลอนดอนได้บันทึกไว้ดังต่อไปนี้....

“นายเคนนิง (เจ้าหน้าที่กระทรวง
การต่างประเทศอังกฤษ) ได้เชิญข้าพเจ้า
ไปพบและแจ้งว่า รัฐบาล อังกฤษ รัฐบาล
อเมริกันและรัฐบาลจีนชาติ สามประเทศ
ได้ปรึกษากันแล้วจะยังไม่รับนับถือ (RECOGNIZE)
รัฐบาล (ควงฯ) นี้ จนกว่าจะพอใจได้ว่า
ได้มีการจัดตั้งรัฐบาลตามแบบประชาธิปไตย
คือ มีรัฐธรรมนูญและมีการเลือกตั้ง แล
ระหว่างนี้รัฐบาลอังกฤษนับถือข้าพเจ้าใน
ฐานะเป็นเอกอัครราชทูตของพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อีกนัยหนึ่ง ผู้แทน
องค์พระประมุขแต่ไม่ใช่รัฐบาลไทย”....

ฝ่ายรัฐบาลควงฯ นั้นได้รับคำแนะนำ
การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร โดยแก้กฎหมาย
เลือกตั้งเดิมที่กำหนดอายุผู้สมัครไว้ย
ต่ำ 22 ปีบริบูรณ์นั้นเป็น 35 ปี ซึ่งตัดส
บุคคล 12 รุ่น ที่จะสมัครเป็นผู้แทนราษฎร
ได้ ซึ่งไม่ปรากฏในระบอบรัฐสภาของปร
เทศใดในโลกที่กำหนดอายุผู้สมัครเป็น
ผู้แทนราษฎร (สภาล่าง) อย่างต่ำ 35 ปี

ณ์ จะมีก็แต่สมาชิกพรรคสหภาพหรือวุฒิสภาเท่านั้นที่ผู้สมัครมีอายุอย่างต่ำ 35 ปี หรือ 40 ปี บริบูรณ์

รัฐบาลไทยดังกล่าวได้จัดให้มีการเลือกตั้งผู้แทนขึ้นในวันที่ 29 มกราคม 2491 คือ หลังรัฐประหาร 8 พ.ย. 2490 เพียง 2 วัน 21 วัน ซึ่งหลายคนที่มีอายุพอจำกันได้ก็ยังคงระลึกได้ว่าเป็นระยะเวลาที่รัฐประหารกำลังตามจับอดีตผู้แทนราษฎรและนักการเมืองฝ่ายตรงกันข้ามไป ขังไว้มากมาย อันเป็นภาวะเสมือนประเทศไทยอยู่ในภาวะสงครามภายใน การเลือกตั้งปรากฏดังต่อไปนี้

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 7,176,891 คน

ผู้มีมาใช้สิทธิเลือกตั้ง 2,117,456 คน

คิดเป็นร้อยละ 26.54

นับว่าเป็นประวัติการณ์ที่ไม่เคยปรากฏในอดีตและในการเลือกตั้งผู้แทนครั้งใดที่ราษฎรมาใช้สิทธิเลือกตั้งเพียงร้อยละ 26.54 เท่านั้น

ภายหลังการเลือกตั้งผู้แทนนั้นแล้ว กวง ๆ กับพวกก็ได้เป็นรัฐบาลอีกครั้ง 1 ฝ่าย ส.ร.อ., อังกฤษ, จีนคณะชาติ, ตั้งข้อข้องใจว่าการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของรัฐบาลไทยครั้งนั้นผิดหลักประชาธิปไตยในการแก้กฎหมายเลือกตั้ง ดำเนินไปภายใต้บรรยากาศที่ราษฎรตกคามโดยศาสตราจารย์ หากมหาอำนาจ ถือว่าเมื่อมีการเลือกตั้งผู้แทนแล้ว ก็ฉะนั้น ในวันที่ 5 มีนาคม พ.ศ. 2491 อำนาจทั้ง 3 จึงเป็นผู้นำรับรองรัฐบาล

กวง ๆ กับพวก

ต่อจากนั้นมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนรัฐบาลโดยการกระทำที่เรียกว่า “ปฏิวัติ” บ้าง “ปฏิรูป” บ้างหลายครั้งหลายหน แต่มหาอำนาจรวมทั้งสหประชาชาติก็รับรองรัฐบาลใหม่ทุกครั้ง โดยมีได้ตั้งข้อรังเกียจว่าให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตามวิถีทางประชาธิปไตยเสียก่อน”

ในท่ามกลางสงครามเย็นยุคใหม่ระหว่างมหาอำนาจ ท่านอาจารย์มีความเห็นว่า รัฐบาลไทยปัจจุบันวางตัวและม นโยบายถูกต้องหรือไม่อย่างไร?

“เรื่องนี้ผมต้องขอเวลาที่จะสังเกตต่อไปถึงการปฏิบัติของรัฐบาลไทยปัจจุบัน”

จะสร้างสรรค์ระบอบประชาธิปไตยขึ้นมาให้ปรากฏเป็นจริงในประเทศไทย ท่านอาจารย์มีความเห็นที่เป็นรูปธรรมต่อปัญหานี้อย่างไร?

“เรื่องนี้ผมได้กล่าวไว้ในบทความชื่อ “ข้อสังเกตบางประการของนายปรีดี พนมยงค์ เกี่ยวกับการพัฒนาสังคมไทย และการพิทักษ์เอกราชอธิปไตยสมบูรณ์ของชาติไทยในยุคปรมาณู (นิวเคลียร์)” ซึ่งผมได้สนองสัทธิศาสตร์ของคณะกรรมการนิสิตชั้นปีที่ 4 พ.ศ. 2522 แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ขอให้ผมเขียนเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาสังคมไทย บทความนั้นคงจะเสร็จภายในเวลาอีก 5-6 วันซึ่งจะเป็นบทความประมาณ 50 หน้า กระดาษพิมพ์ดีด หวังว่าท่านผู้อ่าน “ตะวันใหม่” ที่สนใจเรื่องนั้นคงจะได้ทราบ

ความเห็นของผมที่ลงพิมพ์ในหนังสือของ
คณะรัฐศาสตร์นั้น อนึ่งเพื่อประโยชน์แก่
สาธารณกุศล ผมจะได้ส่งสำเนาให้แก
หนังสือพิมพ์บางฉบับที่สนใจนำไปลง
พิมพ์และจะส่งสำเนามาให้ “ตะวันใหม่”
ด้วย 1 สำเนา ”

ขอทราบความเห็นของท่านอาจารย์ต่อ
พรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย (พคท.)
ในปัญหาดังต่อไปนี้ นโยบาย, ความเป็นตัว
ของตัวเอง, มูลเหตุของความแตกแยกภายใน
ตามที่ปรากฏเป็นข่าว, อนาคต

“ผมต้องขออภัยที่จะไม่ตอบคำถามนี้ ”

ขอทราบเงื่อนไขที่ท่านอาจารย์จะกลับ
ประเทศไทยเมื่อใด

๔

ผมได้แจ้งให้ญาติมิตรและสานุศิษย์ได้
ให้สัมภาษณ์หนังสือพิมพ์และนิตยสาร
ภายในประเทศและต่างประเทศหลายฉบับ

แล้วว่า สภาพการณ์ขณะนี้ยังไม่เหมาะสม
ที่ผมจะกลับประเทศไทย เพราะผู้ที่ไม่ม่ใจ
เป็นธรรมยังคุกคามผมอยู่อีก แม้ผมจะได้
รับความยุติธรรมจากศาลยุติธรรมแล้ว
ก็ตาม ”

ความเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่ท่าน
อาจารย์เห็นจะเป็นประโยชน์สำหรับประเทศ
ไทยและราษฎรไทยทั้งมวล

“ความเห็นและข้อเสนอของผมจะ
ปรากฏในบทความของผมที่กล่าวไว้ใน
คำตอบข้อ 6 แล้ว ”

งานเขียนและคั่นคว่ำที่ท่านอาจารย์ทำ
อยู่ในปัจจุบันนี้มีอะไรบ้าง

งานเขียนและงานคั่นคว่ำที่ค้างยังมี
อีกหลายเรื่อง แต่ในระยะอันใกล้นี้ปรารถนา
ที่จะสอบทานบทความในคำตอบข้อ 6
นั้นให้เรียบร้อยและส่งไปยังผู้ต้องการที่
จะพิมพ์ได้ในไม่ช้า □

ให้สัมภาษณ์

เอเชีย วิก

๒๔ ธ.ค. ๒๕๒๖

นายเอนโทนี พอด ผู้สื่อข่าว นิตยสาร
รายสัปดาห์ ปรังกรังปารีส ได้สัมภาษณ์ท่าน
พณมขก ฌ บ้านพักของท่านชานกรุง
ส และได้้นำคำสัมภาษณ์นั้นลงในนิตยสาร
รายสัปดาห์ ฉบับวันที่ 28 ธันวาคม 1979 มกราคม
ภายใต้หัวข้อเรื่องว่า "PRIDI THROUGH
LOOKING GLASS" ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ถาม ท่านจะบรรยายลักษณะสภาวะการณ์
ทางการเมืองของประเทศไทยปัจจุบัน
ว่าเป็นอย่างไร? ตามทรรศนะของ
ท่านอะไรเป็นพลังการเมืองอันสำคัญ
ที่ดำเนินอยู่?

ตอบ พลังสำคัญอย่างหนึ่งที่ทุกคนควรต้องยอมรับ
ก็คือประชาชน แต่ประชาชน

ตามที่รู้จักกันแบ่งออกเป็นหลายชนชั้น และหลายระดับชั้น ถัดมามีพลังที่ได้รับคะแนนเสียงส่วนข้างมากในรัฐสภา แต่นอกจากนี้เราต้องพิจารณาดังพลังที่อยู่นอกวงการของสภาด้วย อย่างที่ทราบกันในประเทศของเรามีพลังพิเศษนอกสภา ซึ่งจะต้องคำนึงถึงด้วย คือ พวกชาวกเดนส์กดินา พวกชาวกเดนนาซีไทย พวกนิยมสังคมนุษยชาติ พวกสังคมนิยมและพวกคอมมิวนิสต์ที่มีแนวทางต่าง ๆ กัน พวกนายทุนสมัยใหม่หรือพวกประชาธิปไตยแบบตะวันตก ประชาธิปไตยทหารและ ฯลฯ

ถาม ท่านคิดใหม่ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเหมาะสมกับสถานการณ์นี้?

ตอบ รัฐธรรมนูญห้ามเสรีภาพในบางอย่างในการต่อสู้ด้วยวิถีทางสภา

ถาม ถ้าจั้น, ท่านก็สนับสนุนให้พวกคอมมิวนิสต์รวมอยู่ด้วยในกระบวนการทางรัฐสภานะซี?

ตอบ ข้าพเจ้าคิดว่ามันเป็นการดีกว่าสำหรับทุกคนที่จะอภิปรายเรื่องต่าง ๆ อย่างเปิดเผยและถูกต้องตามกฎหมายในสภาอย่างเช่นในอังกฤษ ฝรั่งเศส และยุโรปตะวันตก ซึ่งพวกคอมมิวนิสต์มีเสรี...ข้าพเจ้าคิดว่ามันดีกว่า แน่ละ, มีพวกคอมมิวนิสต์หลายชนิด และพวกเขาก็มีทรรศนะแตกต่างกันเกี่ยวกับเรื่องนี้

ชาวคอมมิวนิสต์ที่มีแนวความคิด

แบบมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ที่แท้จริง ย่อมเดินตามคำสอนของเลนินในเรื่อง "สงครามพลพรรค" ที่ท่านได้เขียนขึ้นเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ.1906 และคำวิจารณ์ของเลนินได้ อย่างแม่นยำ ที่ท่านวิจารณ์พวกคอมมิวนิสต์แบบ "ตามใจฉัน" (Self Styled) ในหนังสือเรื่อง "คอมมิวนิสต์ปีกซ้าย-ความคิดระส่ำระสายอย่างเด็กไร้เดียงสา" ซึ่งเขียนขึ้นในปี ค.ศ.1920 และโดยเฉพาะ เลนินได้ตักเตือนผู้นับถือท่านในหลายประเทศที่อยู่ภายใต้ระบอบรัฐสภา ให้ใช้การต่อสู้ทางรัฐสภา คำแนะนำของท่านที่มีต่อชาวคอมมิวนิสต์อังกฤษเป็นที่ชัดเจน ไม่ผิดพลาดและอย่างเด็ดขาดว่า "ชาวคอมมิวนิสต์ในบริเตนใหญ่ควรใช้การเลือกตั้งทางรัฐสภาอย่างมั่นคง อย่างไม่หยุดยั้งและอย่างสม่ำเสมอ" แต่ก็มีนักมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ แต่เปลี่ยนนอกบางคน ที่ทั้งคำสอนอันแท้จริงของปรมาจารย์ของเขาเสีย

ถาม ท่านคิดว่าจะเกิดผลอย่างไรในประเทศไทย ถ้าพวกคอมมิวนิสต์เข้าแข่งขันทางรัฐสภา?

ตอบ มันขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่ใช้โดยพวกคอมมิวนิสต์แต่ละชนิด ที่จะให้ประชาชนสนับสนุนตามอุดมการณ์ของพวกเขา อย่างที่รู้จัก พรรคคอมมิวนิสต์อิตาลีและฝรั่งเศส ได้รู้จักคะแนนนิยมจากประชาชนกว่ายี่สิบเปอร์เซ็นต์ ใน การเลือกตั้งทางรัฐสภาในประเทศของเขาตามลำดับ ส่วนพรรคคอมมิวนิสต์ในบางประเทศ

อื่นเพื่ออย่าง สั้นเชิงในการเลือกตั้ง เพราะว่าเป็นประชาชนไม่พร้อมที่จะ ยอมรับพวกเขาหรือเนื่องจากข้อบกพร่องต่าง ๆ ของพรรคเขาเอง

ถาม ในรัฐสภาปัจจุบันในกรุงเทพ ฯ แน่ละ, ย่อมมีพรรคการเมืองต่าง ๆ อยู่หลายพรรค โปรแกรมของพรรคการเมืองปัจจุบัน อันไหนที่ท่านเห็นว่าพอไปกันได้กับของท่านเองมากที่สุด?

ตอบ ข้าพเจ้า ไม่ได้สังกัดอยู่ในพรรคการเมืองใด ฉะนั้นข้าพเจ้าจึงใคร่จะเว้นการวิจารณ์

ถาม ท่านจะบรรยายลักษณะปรัชญาทางการเมืองของท่านสักหน่อยจะได้ไหม?

ตอบ ปรัชญาทางการเมืองของข้าพเจ้า คือ สังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย (Scientific Democratic Socialism)

เพราะว่าประชาธิปไตยและสังคมนิยมควรมีพื้นฐานเป็นวิทยาศาสตร์ แม้ในรัฐสภา การต่อสู้ทางสภาก็เป็นหนทางหนึ่งของการต่อสู้ด้วยเหมือนกัน เราต้องพิจารณาที่จะเลือกการต่อสู้ตามกาลเทศะและเงื่อนไข บางทีการต่อสู้ทางรัฐสภาดีสำหรับบางคราว บางสภาพเราไม่ควรปฏิเสธการต่อสู้ทางรัฐสภาเสียหมดทีเดียว ที่นี้หันไปว่ากันถึงเหตุการณ์ในภูมิภาค กองทหารเวียดนามจากกองทัพเพียงกองทัพเดียวยังมีมากกว่าของประเทศไทยมาก ซึ่งเคลื่อนไหวอยู่เสมอใกล้ชายแดนไทย พร้อมทั้งกัมพูชาและ

ลาว ท่านคิดว่าอะไรคือจุดหมายสุดท้ายของเวียดนามในสองประเทศ? และท่านคิดใหม่ว่า อาจเป็นไปได้ไหม ที่ธานอยจะขยายการสู้รบถึงประเทศไทย?

ตอบ คำถามเหล่านี้ละเอียดอ่อนมากจริง ๆ ดังนั้นข้าพเจ้าในฐานะผู้รักชาติอย่างซื่อสัตย์ ซึ่งเคยเสี่ยงชีวิตเพื่อประเทศอันเป็นที่รักมาแล้ว ข้าพเจ้าจะไม่ยอมนำตัวเองเข้าไปอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ในการเป็นปฏิปักษ์กันในภูมิภาคนี้ ข้าพเจ้าจะตอบคำถามของท่านจากจุดยืนของผู้รักชาติตามหลักห้าประการของ สังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย กล่าวคือ, เอกราชของชาติ อธิปไตยของชาติ สันติภาพ ความเป็นกลาง ความไท่บุลย์ของประชาชนพร้อมด้วยประชาธิปไตยของประชาชน ไม่เพียงแต่เพื่อนร่วมชาติไทยจำนวนมากของข้าพเจ้าเท่านั้น ที่เห็นด้วยกับหลักห้าประการ แม้แต่ประธานเหมาเจ๋อตุง โจวเอินไหล และประธานาธิบดีโฮจิมินห์ก็ได้บอกข้าพเจ้าว่า หลักห้าประการของข้าพเจ้าเหมาะสมและสมควรกับประเทศไทย

เกี่ยวกับการเปรียบเทียบกำลังทางทหารระหว่างเวียดนามกับประเทศไทย ข้าพเจ้าใคร่ขอให้ท่านระมัดระวังพวกนักโฆษณาชวนเชื่อ ซึ่งทำให้ราษฎรไทยผู้บริสุทธิ์ตกใจกลัว โดยเขาแพร่ข่าวลืออันน่าหวาดเสียว ว่ากองทัพเวียดนามใหญ่โต

กว่ากองทัพประเทศไทยมาก ถ้ากล่าว
ของพวกนักโฆษณาชวนเชื่อเป็นความจริง
รัฐบาลไทยก็ควรจะเสนอกฎหมายเกี่ยว
กับการเงินของประเทศ โดยเพิ่มภาษีอากร
ที่เรียกเก็บจากประชาชนไทยมาเพิ่มเข้า
ไปในงบประมาณทางทหารอีกหลายเท่า
ตัว แต่นายกรัฐมนตรีไทย พลเอกเกรียง-
ศักดิ์ และพลเอกอาวุธของไทยคนอื่น ๆ
อีกบางคน ได้ให้ความแน่ใจมาแล้วว่า
กับเพื่อนร่วมชาติของเราว่า ประเทศไทย
มีคนและอาวุธพอที่จะต่อต้านการรุกราน
จากเวียดนามได้ พลเอกเกรียงศักดิ์ ได้พูด
อย่างถูกต้องว่า ประเทศไทยมีประชากร
48 ล้านคน ผู้ชำนาญการทหารของพวก
นักโฆษณาชวนเชื่อควรจะได้รับรู้ว่าประชากร
ของเวียดนามเหนือมี 23,787,375 คน ตาม
การสำรวจสำมะโนประชากร เมื่อวันที่ 1
เมษายน ค.ศ. 1974 และประชากรเวียดนาม
ใต้มี 20 ล้านคน ใน ค.ศ. 1976 ตามการ
ประมาณของทางราชการ

ข้าพเจ้าจะต้องกล่าวถึงอีกด้วยว่า นับ
แต่ ค.ศ. 1917 ประเทศไทยได้มีระบบการ
เกณฑ์ทหารโดยบังคับตามแบบอย่างระบบ
ของเยอรมันรัสเซียและฝรั่งเศส ดังนั้น
ในกรณีมีสงครามหรือกรณีฉุกเฉิน ประ-
เทศไทยสามารถระดมพวกกองหนุนได้
หลายล้านคนจากหลายชนชั้น

ข้าพเจ้าคิดว่ารัฐบาลเวียดนามรู้ระบบ
การทหารของไทยดีทีเดียว ดังนั้น ข้าพเจ้า
จึงไม่ได้ยินนายกรัฐมนตรีนามวันดง หรือ
นายพลอาวุธคนใด ๆ ของเวียดนาม กุย

โตว่ากองทัพของเขาใหญ่โตกว่ากองทัพ
ของไทย

เรื่องจุดหมายปลายทางของเวียดนาม
ในกัมพูชาและลาวนั้น ข้าพเจ้าไม่มีหลัก
ฐานเป็นรูปธรรมที่จะโต้แย้งถ้อยแถลงของ
ทางการเวียดนามในเรื่องนี้ได้ อย่างไรก็ตาม
ถ้ารัฐบาลใดได้ค้นพบข้อพิสูจน์ที่แน-
ใจไปในทางตรงกันข้ามแล้ว ก็เป็นการดี
ขึ้นสำหรับรัฐบาลดังกล่าว จะได้ขอให้
สหประชาชาติอภิปรายเรื่องนี้อย่างเอาจริง
เอาจังและอย่างทั่วถึง แทนที่จะเสียเวลา
และเสียเงิน ไปก่อให้เกิดความงกเกลียด
งงซึ่งระหว่างประชาชนในภูมิภาคนี้

เกี่ยวกับที่ว่าเวียดนามต้องการขยาย
การสู้รบมาถึงประเทศไทยหรือไม่นั้น มี
วิธีคิดอยู่สองทาง ทางแรก ความคิดที่เข้า
ใจเอาเองอย่างเพื่อเชื่อ ว่าเวียดนามมีความ
ปรารถนาแรงกล้าอย่างใหญ่หลวง ที่จะ
เข้าครอบครองทุกประเทศในเอเชียอาคเนย์
ดังนั้น ก็คงจะเสี่ยงทำสงครามรุกรานต่อ
ประเทศไทย และ ฯลฯ เพียงเพื่อสร้าง
ความพึงพอใจสนองความอยากของตน
โดยปราศจากการคิดคำนวณถึงเปอร์เซ็นต์
อันถูกต้องของความเป็นไปได้ที่จะเอาชนะ
สงคราม ทางที่สอง วิธีคิดที่เป็นจริง หรือ
อย่างเป็นรูปธรรม (ซึ่งเวียดนามคงจะคิด) คือ
คิดคำนวณอย่างถูกต้องถึงเปอร์เซ็นต์ของ
ความสำเร็จก่อนทำสงครามรุกรานต่อ
ประเทศไทย

ข้าพเจ้าคิดว่าฟามวันดงและคณะ
เสนาธิการของเขายัง เป็นผู้มีสุขภาพจิต

อยู่ ดังนั้น, ข้าพเจ้าหวังว่าพวกเขาคงจะใช้วิธีคิดอย่างทางที่สอง ในเมื่อส่วนมากของพวกเขาได้ศึกษาเล่าเรียนจากสถาบันศึกษาฝรั่งเศส พวกเขารู้จักฏบัตเบื้องต้นของสงครามที่กำหนดโดยนโปเลียนที่ว่า “กองทัพเดินได้ด้วยท้อง” ทหารของกองทัพที่ลือชื่อ อาจมีใจแข็งเกร่งพอที่จะเดินไปได้โดยไม่มีความจำเป็นเวลาสัก 2-3 วัน แต่ถ้าขาดอาหารต่อเนื่องกันเป็นเวลานาน ก็เป็นธรรมดาอยู่เองที่พวกเขาคงไม่มีกำลังจะสู้รบ

คุณย่อมรู้ดีที่เดียวว่า ในเวียดนามและกัมพูชานั้นขาดแคลนอาหาร ฉะนั้น ข้าพเจ้าไม่เห็นเหตุผลอันใดที่เป็นจริงเลยว่าผู้นำปัจจุบันของเวียดนามจะทำสงครามรุกรานต่อประเทศไทยทำไม

เวียดนามกำลังเผชิญหน้ากับปัญหาหลายอย่าง คือภายในเวียดนามก็มีปัญหาเศรษฐกิจ ในกัมพูชาก็มีปัญหามากมาย และตามที่รู้จักกัน เวียดนามมีความเป็นปรปักษ์กับประเทศจีน เมื่อมีปัญหามากมายหลายอย่างอยู่ข้างหลัง คุณก็ย่อมไม่ต้องการให้มีปัญหารอบตัวคุณเพิ่มมากขึ้นไปด้วย

แต่มีพวกนักค้าสงคราม ซึ่งไม่พอใจเพียงแค่นี้ให้มีสงครามท้องถิ่นในอาณาบริเวณอินโดจีน พวกเขาต้องการขยายสงครามออกไปให้ไกลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยผลักดันให้ประเทศไทยกับเวียดนามต่อสู้กันด้วยกำลังอาวุธ คุณสังเกตได้จากสิ่งพิมพ์ของบางกลุ่มที่กดดันและขยุย ทั้งภายในและภายนอกประเทศไทยว่า พวกตัวแทน

นักค้าสงครามได้ขยายสงครามเป็นระหว่างประเทศตามเจ้านายที่นับถือของพวกเขาเข้าไปในประเทศไทยแล้ว โดยมีมุ้งร้ายและอย่างอื่นที่ก่อกวนโครม (ตามที่แถลงการณ์ตั้งใจ) เพื่อยุแหย่ให้เกิดความเกลียดแค้นและก่อกวนแกล้งใจกันระหว่างประชาชนไทยกับประชาชนเวียดนาม เมื่อประมาณสามถึงสี่เดือนที่แล้วมา พวกตัวแทนเหล่านั้นหวังที่จะร่วมมือกับเกรียงศักดิ์ทำสงครามต่อเวียดนาม แต่เมื่อเร็ว ๆ นี้เมื่อเกรียงศักดิ์กับฟามวันดง ตกลงระงับข้อแตกต่างของเขาด้วยสันติวิธีพวกตัวแทนจึงโจมตีเกรียงศักดิ์อย่างรุนแรง เพื่อหวังให้มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลใหม่ ที่จะเอนเอียงไปตามพวกนักค้าสงคราม

ถาม ถ้ามีเหตุการณ์แสดงว่าเวียดนามมีแผนการรุกรานประเทศไทยจริง ท่านเห็นว่าประเทศไทยควรจะดำเนินขั้นตอนอย่างไรบ้าง?

ตอบ ก่อนที่เหตุการณ์จะเกิดขึ้นตามที่คุณสมบัติ ก็ควรจะมีอาการกิริยาอะไรบางอย่างแสดง ว่าฟามวันดงกับคณะเสนาธิการของเขาเริ่มจะมี จิตวิปริต ผิดปกติ ซึ่งตรงกันข้ามกับความคาดหมายของข้าพเจ้า (ความคาดหมายของท่านปรกติ คือ คาดหมายว่าฟามวันดงและคณะเสนาธิการของเขาต่างก็มีสุขภาพจิตดี-*ผู้แปล*) เมื่อนั้น รัฐบาลไทยอาจพิจารณาการขึ้นแรกบางอย่าง ที่สอดคล้องกับความประสงค์ของพวกนักค้าสงคราม ที่พวกเขา

ไม่คัดค้านคือ

△ การประกาศภาวะฉุกเฉินพร้อมกับกฎอัยการศึก (และ) เตรียมการเพื่อระดมพลกองหนุน แต่แล้วโดยที่เกรียงศักดิ์ได้ตอบรับคำเชิญของฟามวันดง ให้ไปเยือนฮานอยเพื่อตอบแทนการเยี่ยมเยียนอย่างฉันมิตร ดังนั้น นายกรัฐมนตรีควรถือโอกาสนี้ดูด้วยตนเองว่าฟามวันดงกับคณะเสนาธิการของเขา มี (อาการ) ความบกพร่องทางจิตใจหรือเปล่า

△ ถ้าเกรียงศักดิ์ได้พบเห็นว่า พวกผู้นำเวียดนามและบรรดานายพล ต้องการจะเอาชาติของพวกเขาเข้าเสี่ยง (ทำสงครามรุกรานไทย-ผู้แปล) เพื่อยังความพอใจตามความปรารถนาแรงกล้าของเขาแล้ว เมื่อนั้น, หลังจากกลับมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว เกรียงศักดิ์ต้องเร่งระดมพลกองหนุนให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ แล้วจัดการบริหารบ้านเมือง เกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การคลังและการเศรษฐกิจ ให้เข้าสู่ภาวะสงคราม

△ (อย่างไรก็ตาม) หากเกรียงศักดิ์สังเกตเห็นว่าพวกผู้นำเวียดนามและพวกนายพลยังมีสุขภาพจิตดีอยู่ และใช้วิธีการคิดอย่างเป็นจริงและอย่างเป็นรูปธรรมตามที่ข้าพเจ้ากล่าวเป็นสังเขปในตอนก่อนนี้ เมื่อนั้น, หลังจากกลับมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว เกรียงศักดิ์ก็ควรจะ รักษาความเป็นกลางของประเทศไทยอย่างเคร่งครัดต่อไป และ ขุดรากถอนโคนพวกตัวแทนนักค้าสงคราม เพื่อรักษาประเทศไทยให้รอดพ้นจาก

สงครามเสี่ยงภัย

ถาม ถ้าอย่างนั้นท่านก็เห็นด้วยกับรัฐบาลเกรียงศักดิ์

ตอบ โปรดอย่าใช้คำว่า “เห็นด้วย” หรือ “ไม่เห็นด้วย” เพราะว่าข้าพเจ้าอยู่นอกวงการรัฐบาล ถ้าข้าพเจ้าพูดอะไรบางสิ่งบางอย่างออกไป มันอาจก่อให้เกิดอิทธิพลต่อกลุ่มอื่น ๆ เพราะว่ายังมีกลุ่มอยู่หลายกลุ่ม

ถาม แต่เท่าที่ท่านสนใจ รัฐบาลกำลังดำเนินนโยบายรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัดอยู่หรือไม่?

ตอบ ข้าพเจ้ากล่าวว่า เกรียงศักดิ์ พยายามรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด นั่นคือคำตอบทั้งหมดของข้าพเจ้า

ถาม ในบทบาทอะไร ถ้าหากมี, ที่สหรัฐจะยังคงรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศไทย? กรุงเทพฯ จะพึงพาการป้องกันตามที่ตกลงกันกับวอชิงตันได้ไหม?

ตอบ เอาละ, คุณก็ทราบ ถ้ารัฐบาลของประเทศไทยพยายามรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัด ข้าพเจ้าคิดว่าสหรัฐคงจะนับถือตามนั้น ใคร ๆ ก็กล่าวว่าสหรัฐไม่อยากจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเอเชียอาคเนย์อีก ชาวอเมริกันมีบทเรียนที่นั่นพอแล้ว เวลานี้พวกเขามีปัญหาเศรษฐกิจที่เป็นของตนเองมากมายภายในสหรัฐอเมริกา ขัดแย้งกับอิหร่านพันธุกรรมที่ทำไว้กับยุโรปและในทวีปอื่น ๆ การเผชิญ

หน้ากับสภาพสังคมนิยมโซเวียต
รัสเซีย และ ฯลฯ

ถาม บทบาทของประเทศจีนเป็นอย่างไร?
ประจักษ์ได้คุกคามประเทศไทยเรื่อย
มา หรือสนับสนุนให้เกิดระบอบใหม่
ขึ้นในประเทศไทยหรือไม่?

ตอบ คุณก็รู้, ประเทศจีนไม่มีเขตแดนร่วม
ประเทศไทย มีรัฐกันชนอยู่รัฐหนึ่ง
ระหว่างประเทศจีนกับประเทศไทย

ถาม แต่ท่านคิดว่าประเทศจีนเป็นภัยหรือ
เป็นเพื่อน?

ตอบ ข้าพเจ้าคิดว่า ประชาชนจีนโดยทั่วไป
เป็นเพื่อนของประเทศไทย ยกเว้น
ชาวจีนจำนวนน้อยที่ยังยึดถือคติ “ต้า
ฮั่น” ซึ่งตรงข้ามกับคำสอนอันแท้จริง
ของเหมาเจ๋อตง

ถาม มีการกล่าวในบางวงการของกรุงเทพฯ
เสมอว่า ก่อน ๆ นี้ท่านเคยช่วยให้เกิด
กบฏขึ้นในประเทศไทย ท่านมีอะไร
จะวิจารณ์ในเรื่องการโจมตีต่าง ๆ
ดังกล่าวนี้ไหม?

ตอบ ข่าวลือมีเยอะ....บางข่าวร้าย มีข่าว
หนึ่งว่าข้าพเจ้าปลงพระชนม์กษัตริย์
ข่าวลือมากมาย นับแต่ข้าพเจ้าออก
จากประเทศจีนมา มีข่าวและบทความ
เป็นคราว ๆ ที่พูดให้ร้ายข้าพเจ้า ข้าพ-
เจ้าจึงต้องฟ้องร้องบุคคลเหล่านั้นต่อ
ศาลและด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงไม่ชอบ
ตอบข่าวลือ คุณเข้าใจไหม?

ถาม ท่านบอกข้าพเจ้าได้ไหมว่าคดีอะไร
ที่ท่านชนะเมื่อเร็ว ๆ นี้

ตอบ คดีล่าสุดเมื่อเร็ว ๆ นี้เรื่องกรณีสวรร-
คตของกษัตริย์ เป็นคดีหมิ่นประมาท
ที่ข้าพเจ้าชนะในกรุงเทพฯ หลายเดือน
มาแล้ว บางคนกล่าวหาว่าข้าพเจ้า
ปลงพระชนม์กษัตริย์ นักหนังสือ
พิมพ์ (บางคน) เขียนอย่างนั้นลงใน
หนังสือพิมพ์ภาษาไทย ข้าพเจ้าชนะ
คดี (อดีตนายกรัฐมนตรี) ก็กฤทธิ
(ปราโมช) ด้วย ภายหลังข้าพเจ้ามา
ถึงที่นี่เมื่อปี ค.ศ.1970 พวกปฏิปักษ์
ของข้าพเจ้าพยายามรื้อฟื้นคดีมาโจมตี
ข้าพเจ้าเป็นระยะ ๆ และนั่นแหละ
ทำให้ข้าพเจ้าต้องฟ้องร้องพวกเขา

ถาม และท่านชนะเสมอหรือ?

ตอบ เสมอ

ถาม ในที่ประชุมหนังสือพิมพ์ที่ฮ่องกง
เมื่อเดือนเมษายน ค.ศ.1978 ข้าพเจ้า
ได้ถามนายกรัฐมนตรีเกรียงศักดิ์ว่า
ทำไมเขาไม่เชิญปรีดีกลับประเทศ
ไทย และนายกรัฐมนตรีตอบว่า ท่าน
กลับเมื่อไรก็ได้ ด้วยความยินดี เท่า
ที่ข้าพเจ้าทราบ เรือเอกวัชรชัย อดีตราช
ของครักษ์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวพันด้วย
ในข้อกล่าวหาว่าลอบปลงพระชนม์
ก็ได้กลับไปแล้ว และไม่เห็นมีอันตราย
อะไร ทำไมท่านไม่กลับไป

ตอบ โดยทั่วไป สภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะ
สำหรับข้าพเจ้าที่จะกลับไป ประ
การที่สอง คุณก็ทราบข้าพเจ้าบริสุทธิ์
ในเรื่องกรณีสวรรคตของกษัตริย์ และ
ถ้าข้าพเจ้า กลับไป เพราะระยะ

เวลาที่กำหนดโดยข้อบัญญัติของกฎหมายว่าหมดอายุความแล้ว ประชาชนก็อาจพูดว่า “นั่นไง, เขาได้รับความคุ้มครองตามข้อบัญญัติของกฎหมาย ที่หมดอายุความ ในคดีอาญาของเขา บัดนี้เขาจึงกลับมา” เพราะฉะนั้น, ประชาชนอาจพูดว่า “ไม่ใช่” ว่าเขามีสุทธิหมดจดหรือ ในเมื่อเขารอคอยจนกระทั่ง เขาได้รับการคุ้มครองจากข้อบัญญัติของกฎหมาย มันเป็นปัญหาเกี่ยวกับ เกียรติยศและความเป็นธรรม ไม่ใช่ ปัญหาถูกต้องตามกฎหมาย

ถาม ท่านจะไม่กลับตลอดไปเลยหรือ?

ตอบ ข้าพเจ้าไม่ได้ว่าอย่างนั้น ข้าพเจ้ากำลังคอยสภาพแวดล้อม

ถาม สภาพแวดล้อมอะไร?

ตอบ อ้อ, สภาพแวดล้อมหลายอย่าง เมื่อประชาชนส่วนข้างมากเข้าใจถูกต้องว่า ข้าพเจ้าเป็นผู้บริสุทธิ์

ถาม ท่านคิดว่าประชาชนส่วนมากคิดว่าท่านมีความผิดอย่างนั้นหรือ?

ตอบ เปล่า, ไม่ใช่ว่าจะขัดแย้งแจ่มแจ้งไปทั้งหมดอย่างนั้นประชาชนส่วนข้างมากอยู่ในขอบเขตที่มีคณมนมองไม่เห็นพวกเขาบางที่ไม่รู้และก็ได้สันทัดใจนัก แต่ข้าพเจ้าไม่สบายใจจากความจริงที่ว่าประชาชนอาจคิดว่าข้าพเจ้ากลับไปเพราะได้รับการคุ้มครองจากข้อบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับการหมดอายุความ ข้าพเจ้าไม่รับ

เรื่องอะไรหรือ

ถาม ที่เป็นปัญหาละเอียดอ่อนมากในเนื้อหาของสถานการณ์ประเทศไทย ท่านเคยได้รับหรือว่าไม่เคยได้รับการติดต่อกับกษัตริย์บ้างไหม ไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม?

ตอบ ไม่, ไม่, ไม่,

ถาม จะเป็นเหตุผลพอเพียงไหมที่จะกลับคือถ้าท่านได้รับการเชิญให้กลับโดยกษัตริย์ภูมิพล

ตอบ โอ, ไม่, ไม่, ไม่, ข้าพเจ้าไม่ได้หวังการเชิญจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ถาม ท่านยังรักษาการติดต่อกับสถานเอกอัครราชทูตไทยที่นี้อยู่หรือ?

ตอบ ใช่

ถาม ท่านรู้ตัวว่ามีการเผด็จการชนิดใดบ้างไหม จากเจ้าหน้าที่ไทย?

ตอบ ไม่

ถาม พวกเขาไม่เผด็จท่านหรือ?

ตอบ (หัวเราะ) มันยาก ท่านก็รู้ เดียวนี้มีวิธีการเผด็จหลายอย่างไม่สำคัญที่ต้องเผด็จตลอดทั้งวัน ท่านรู้หรือเปล่า, เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม ปีที่แล้ว ท่านเอกอัครราชทูตมาเยี่ยมภรรยาข้าพเจ้าบอกว่าเขาได้รับคำสั่งจากกระทรวงของเขาว่า ข้าพเจ้ากำลังวางแผนจะกลับประเทศไทย และถามว่าเรื่องนี้เป็นจริงหรือเปล่า ถ้าเป็นจริงพวกเขาจะเตรียมให้การคุ้มครองป้องกันข้าพเจ้าภายหลังจากที่ไปถึงกรุงเทพฯ ภรรยาข้าพเจ้าตอบว่า ข้าพเจ้ากำลัง

อยู่ในโรงพยาบาลด้วยโรคหัวใจ

ถาม ท่านยังคงติดกับพวกนักเรียนไทยที่
พำนักอาศัยในประเทศฝรั่งเศสอยู่
หรือไม่?

ตอบ ใช่, ข้าพเจ้าพบปะกับพวกนักเรียน
เพราะว่านักเรียนบางคนต้องการศึกษา
ประวัติศาสตร์ เขามาหาข้าพเจ้าเป็น
ครั้งคราวเพื่อคุยกันถึงเรื่องประสพ-
การณ์ในอดีตของข้าพเจ้า

ถาม นักเขียนคนหนึ่งเคยกล่าวยกย่องท่าน
ว่า “ท่านปรีดี ถ้าไม่เคยหนุ่มมาก่อน
ก็จะไม่แก่เลย” ข้าพเจ้าใครจะสำรวจ
เรื่องราวของท่านในตอนต้น ๆ ชีวิต
ของท่าน และในเวลาอันยาวนานที่
ท่านต้องลี้ภัย ตอนแรกในวัยหนุ่ม
ขณะท่านเป็นนักเรียนในปารีสตอน
ปี ค.ศ. 1920 ท่านคงต้องมีทรศนะ
ต่อชนิตของสังคมที่มีอยู่ทั่วไปในประ-
เทศไทยชนิดอย่างที่ท่านเป็นคนหนุ่ม
อยากจะสรรค์สร้าง ท่านจะสรุป
ทรศนะนั้นให้เราทราบได้ไหม?

ตอบ อย่างที่คุณทราบ ข้าพเจ้าศึกษากฎหมาย
ในคณะนิติศาสตร์ฝรั่งเศส (faculté
de Droit) โครงการศึกษาในสมัยนั้นมิ
กว้างขวาง เพราะว่าเราไม่ใช้เรียน
เพียงแต่กฎหมายเอกชนและกฎหมาย
มหาชนเท่านั้น หากต้องเรียนเศรษฐ-
ศาสตร์การเมืองอีกด้วย นี่แหละที่
ทำไมข้าพเจ้าจึงเข้าใจว่าเศรษฐกิจเป็น
รากฐานของสังคม กฎหมายและ
สถาบันต่าง ๆ เป็นโครงสร้างชั้นบน

ความคิดในทางอภิปรัชญาของข้าพเจ้ามี
พื้นฐานอยู่บนเศรษฐกิจ

ถาม ท่านจะถือว่าทรศนะของท่านเป็น
ชาวมาร์กซิสต์ หรือมาร์กซิสต์ใหม่
ได้ไหม?

ตอบ ไม่, ไม่, ไม่, ข้าพเจ้าได้บอกแล้วว่า
ปรัชญาของข้าพเจ้าคือ “สังคมนิยม
วิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย” ถึงแม้ว่า
ถ้ามาร์กซ์พูดอย่างนี้หรืออย่างนั้น
ข้าพเจ้าก็ต้องพิจารณาว่าเป็นจริง
หรือเป็นไปตามสังคมนิยมวิทยา-
ศาสตร์ประชาธิปไตยหรือไม่ สังคม
นิยมมีอยู่หลายชนิด แม้ลัทธิมาร์กซ
ก็มีชนิดต่าง ๆ มีลัทธิมาร์กซ ลัทธิ
มาร์กซ ลัทธิเลนิน ลัทธิทรอตสกี
และอะไรต่ออะไร ข้าพเจ้ามีอิสระที่
จะเลือกทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งที่สอดคล้อง
กับหลักห้าประการของเราอย่าง
ที่ข้าพเจ้าได้กล่าวถึงมาแล้ว

เราไม่อาจกระโจนพรวดเดียวถึงขั้น
สุดยอดของสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประ-
ชาธิปไตยได้ เราต้องก้าวไปที่ละขั้น ๆ อย่าง
ที่คนเราค่อยมีฐานะดีขึ้น ๆ เป็นลำดับ อย่าง
ที่คุณเห็นในประเทศของข้าพเจ้า แม้ภายหลัง
การปฏิวัติ ค.ศ. 1932 เมื่อพวกเขา
ต้องการไปเร็วเกินไป ก็ยอมเป็นธรรมดา
อยู่เองที่ล้มเหลว .

ถาม ในสังคมประชาธิปไตยตามความคิด
ของท่าน อะไรที่ท่านถือเป็นความ
สำคัญอันดับแรก ? การศึกษา ? อ่าน
ออกเขียนได้ทั้งหมด?

ตอบ เศรษฐกิจอันดับแรก, เศรษฐกิจอันดับแรก

ถาม อะไรคือข้อเสนอในทฤษฎีเศรษฐกิจของท่าน? ท่านคิดว่ารัฐบาลควรควบคุมเศรษฐกิจอย่างนั้นหรือ?

ตอบ เอาละ คุณก็รู้ ตอนแรก (เมื่อประเทศเริ่มออกเดิน) รัฐบาลไม่อาจทำอะไรทุกสิ่งทุกอย่างได้ เราต้องให้บทบาทแก่ผลประโยชน์ส่วนบุคคล ยังไม่ (ถึงเวลา) ทำให้เป็นของชาติ ไม่, ไม่ ถ้าเราทำอย่างนั้นเราก็ล้มละลาย ถ้าชาติต้องการทำอะไร ๆ ให้เป็นของชาติในทันทีทันใดนั้นเป็นการตรงกันข้ามกับสังคมนิยมวิทยาศาสตร์ประชาธิปไตย

ถาม เดียวนี้ท่านได้มีเวลามาหลายปีที่จะไตร่ตรองถึงระยะเวลาระหว่างปี ค.ศ. 1920 ถึง ค.ศ. 1940 ขณะที่ท่านมีส่วนร่วมในการเมืองของไทยอย่างเอาการเอางาน คุณอุปการอันไหนของท่านที่มีต่อประเทศไทยในระหว่างปีเหล่านั้น ที่ยังความพอใจแก่ท่านมากที่สุด ในขณะนี้?

ตอบ การเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบกษัตริย์สมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย เมื่อ ค.ศ. 1932 และการรับใช้ชาติร่วมกับสหราชอาณาจักรระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง เพื่อสู้รบกับญี่ปุ่นผู้รุกรานและได้ฟื้นคืนเอกราช

และอธิปไตยของชาติกลับมาได้อย่างสมบูรณ์หลังสงคราม

ถาม ประเทศไทยเดี๋ยวนี้มีรัฐธรรมนูญและประชาธิปไตยอย่างที่ท่านอยากให้เป็นอย่างนี้หรือยัง?

ตอบ ดีละ, ถ้าเราพูดถึงกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ ข้าพเจ้าคิดว่าต้องเดิมว่า... อย่างเป็นประชาธิปไตยเข้าไปแล้ว เพราะกษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญก็หลายอย่างต่าง ๆ กัน รัฐธรรมนูญมีมากมายหลายชนิด แม้ราชอาณาจักรของอิตาลีภายใต้ระบอบฟาสซิสต์ของมุสโสลินีก็มีรัฐธรรมนูญนั้นแหละ ทำไมข้าพเจ้าจึงชอบใช้คำว่า “ราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญประชาธิปไตย” ข้าพเจ้าคิดว่าคุณคงเข้าใจ

ถาม ท่านคิดว่าอะไรที่น่าจะเป็นความผิดอันใหญ่หลวงของท่าน? ถ้าท่านอำนาจกลับไปและแก้ไขเพียงส่วนหนึ่งของชีวิตของท่าน การตกลงหรือการกระทำอันไหนที่ท่านเปลี่ยนแปลงมากที่สุด?

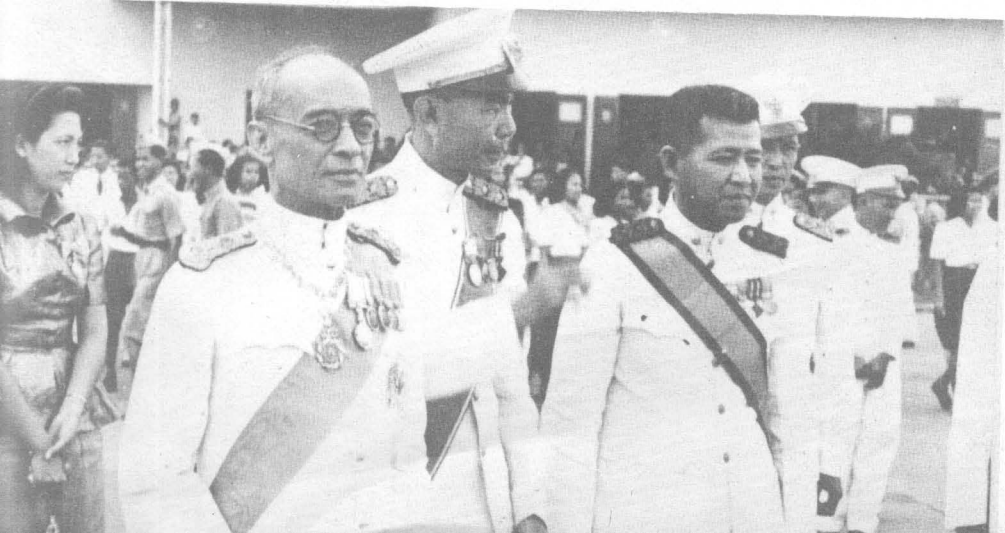
ตอบ ถ้าท่านถามถึงว่าอะไรที่ข้าพเจ้าจะทำ ถ้าข้าพเจ้ากลับไปเป็นนายกรัฐมนตรี...เอาละ ข้าพเจ้าขอตอบว่า ข้าพเจ้าไม่สนใจที่จะกลับสู่การเมืองอีกหรือเดี๋ยวนี้ข้าพเจ้าแก่มากเกินไป แต่ข้าพเจ้าตอบท่านได้ถึงความผิดในอดีตของข้าพเจ้า

ในปี ค.ศ. 1925 เมื่อเราเริ่มตั้งกลุ่มแกนกลางของพรรคอภินิหาร

ในปารีส ข้าพเจ้ามีอายุเพียง 25 ปีเท่านั้น หนูนุ่มมาก หนูนุ่มทีเดียว ขาดความชัดเจน แม้ว่าข้าพเจ้าได้รับปริญญาแล้วและได้คะแนนสูงสุด แต่ก็ไม่มียะไรมากไปกว่าทางทฤษฎี (ของกฎหมายเปรียบเทียบ) ข้าพเจ้าไม่มีความเจนจัด และโดยปราศจากความเจนจัดบางครั้งข้าพเจ้าประยุกต์ทฤษฎีอย่างนักตำรา ข้าพเจ้าไม่ได้นำเอาความเป็นจริงในประเทศของข้าพเจ้ามาคำนึงด้วย ข้าพเจ้าติดต่อกับประชาชนไม่พอ ความรู้ทั้งหมดของข้าพเจ้าเป็นความรู้ตามหนังสือ ข้าพเจ้าไม่ได้เอาสาระสำคัญของมนุษย์มาคำนึงด้วยให้มากเท่าที่ข้าพเจ้าควรจะมีในปี ค.ศ.1932 ข้าพเจ้าอายุ 32 ปี พวกเราได้ทำการอภิวัฒน์ แต่ข้าพเจ้าก็ขาดความชัดเจน และครั้นข้าพเจ้ามีความชัดเจนมากขึ้น ข้าพเจ้าก็ไม่มีอำนาจ ความผิดพลาดอย่างอื่นมีอีกบ้างไหม? มี, คือวิธีการเสนอแผนเศรษฐกิจของข้าพเจ้าอย่างไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าเสนอ

แผนเศรษฐกิจ แต่ข้าพเจ้าควรใช้เวลาให้มากกว่านั้นอธิบายแก่ประชาชน เวลานั้นมีบุคคลไม่กี่คน ที่จะเข้าใจแผนเศรษฐกิจของข้าพเจ้า แม้ในระหว่างคนรุ่นก่อน คือสมาชิกในคณะรัฐบาลก่อนซึ่งเราเชิญเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ พวกเขาตีความแตกต่างกันไป พวกเขาไม่เข้าใจ ข้าพเจ้าควรพยายามให้นักจัน ที่จะอธิบายกับพวกเขาว่าทั้งหมดมันหมายถึงอะไร

แต่ทว่ามันก็เป็นแผนเศรษฐกิจที่ไม่เหมาะสมด้วยเหมือนกัน ข้าพเจ้าเสนอไม่ใช่ว่าเป็นแผนเศรษฐกิจขั้นสุดท้าย มันค่อนข้างจะเป็นโครงการขั้นเตรียมการมากกว่า หลายคนเหมาเอาว่าเป็นแผนเลยทีเดียว ไม่ใช่เป็นแนวทางหรือเป็นข้อเสนอพอเป็นพื้นฐานสำหรับการวางแผนต่อไป ในสังคมนั้นย่อมมีการขัดแย้งกันระหว่างคนรุ่นเก่ากับคนรุ่นใหม่ คุณต้องเข้าใจ และพวกรุ่นเก่ามีความกลัวมากทีเดียวในบางอย่างเป็นสังคมนิยม พวกเขาไม่เข้าใจว่าอะไรเป็นสังคมนิยม อะไรเป็นคอมมิวนิสต์ พวกเขาเอาทุกอย่างที่ตรงข้ามกับวิสาหกิจเอกชนเป็นคอมมิวนิสต์ไปหมด.

โครงการหนังสือประวัติศาสตร์การเมือง

สำนักพิมพ์จักรวรรณสุรณ

พื้นที่อุปสรรคกับกระแสธรรม
เพื่อเสริมฐานอันยิ่งใหญ่ ชีวิตอันบริสุทธิ์
และสัจยข้อต่อประเทศชาติ ราชบัลลังก์ และ
มวลชนของ

ฯพณฯ ปรีดี พนมยงค์

ด้วยการเสนอ ๑๑ สารคดียิ่งใหญ่

๑. ข้อโต้แย้งกรณีสวรรคต และความเห็นแย้ง
ของหลวงปริพนธ์พจน์พิสุทธ (ผู้พิพากษา
ศาลอุทธรณ์)
๒. คำให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม
ของพระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์
ทิพอาภาและนายทวี บุญยเกตุ กรณีจอม
พล ป. พิบูลย์สงคราม ตกเป็นอาชญากร
สงคราม
๓. คำให้การเป็นพยานจำเลย ของ นายปรีดี
พนมยงค์ กรณีพระสารสาสน์พลับพลา ตก
เป็นจำเลยอาชญากรรมสงคราม และคำให้การ
พล. อ. อุดล อุดลเคจรัง
๔. แผนการปลงพระชนม์ ร. ๘ ของนาย
ปรีดี พนมยงค์
๕. แผนการฆาตกรรมของ ดร. ปรีดี พนม
ยงค์
๖. พระปกเกล้า ฯ ทรงโต้แย้งสิทธิแบบปรีดี
พนมยงค์
๗. ข้อโต้แย้งบางประการ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ
โศ
๘. ข้าราชการประวัติศาสตร์ฉบับหลักไท กรณีประ-
เสริฐ ทรัพย์สุนทร วิจารณ์รัฐธรรมนูญ
ปรีดี พนมยงค์
๙. แนวทาง ปรีดี พนมยงค์
๑๐. พระปกเกล้า ฯ กับคณะราษฎร
๑๑. มรดก ปรีดี พนมยงค์

ทุกเล่มวางตลาดแล้ว

ความรู้ทั่วไปที่พ่อจะทยอยส่งมาเป็นระบบนั้น พ่อมอบให้เป็นมรดกแก่ลูกทุกคนทั้งที่อยู่ปารีสและที่อยู่กับพ่อ เพื่อว่าถ้าพ่อตายแล้วขอให้รวบรวมจัดพิมพ์ขึ้น เพื่อญาติมิตรและผู้สนใจจะได้ศึกษา แต่ก่อนอื่นขอให้ปาลรับภาระที่จะช่วยน้อง ๆ ซึ่งอยู่ที่ปารีสให้ศึกษาอย่างเป็นระบบคือตามปกติ ปาลไปพบแม่และน้อง ๆ สัปดาห์ละ 1 ครั้งก็ขอให้นำเอาความรู้ทั่วไปที่ได้รับจากพ่อเพื่อทุกคนอ่านและศึกษากันโดยคำนึงว่าอย่าให้เสียแรงกายและแรงสมองที่พ่ออุตสาหะเหน็ดเหนื่อยจัดถ่ายทอดให้ อีกประการหนึ่ง ก็มีหลายเรื่องที่จะเป็นคุณความดีของลูกเอง เพราะถ้าเรื่องที่ลูกควรรู้จากพ่อ แต่ลูกไม่รู้ ก็จะทำให้ญาติเห็นว่าเสียแรงเป็นลูกพ่อซึ่งมีคณับถือเป็นอาจารย์ แต่เหตุใดลูกจึงไม่รู้ ในส่วนเกี่ยวกับตัวพ่อนั้น ก็ได้พยายามทำหน้าที่ดีที่สุดที่จะถ่ายทอดความรู้ให้เท่าที่จะเป็นไปได้ แต่ลูกคนใดจะรับได้เพียงใดหรือไม่ พ่อก็ไม่บังคับ อย่างไรก็ตามพ่อหวังว่า ถ้าได้จัดพิมพ์ความรู้ทั่วไปดังได้กล่าวมาแล้ว ญาติมิตรและผู้สนใจก็อาจจะเห็นเป็นประโยชน์แก่เขาบ้างไม่มากก็น้อย